ICF

Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia

World Health Organization
Geneva

Wydane przez Światową Organizację Zdrowia w 2001 r.
Tytuł oryginału: *International classification of functioning, disability and health (ICF)*
© Światowa Organizacja Zdrowia 2001

Dyrektor Generalny Światowej Organizacji Zdrowia udzielił praw do wydania przekładu w języku polskim dla Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia.
Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF)
© Światowa Organizacja Zdrowia 2009

1. Rozwój społeczny 2. Konstytucjonalna budowa ciała 3. Stan zdrowia
4. Ocena niepełnosprawności 5. Czynniki społeczno-ekonomiczne 6. Przyczynowość
7. Klasyfikacja 8. Podręczniki
I. Tytuł: ICF

Szczególne podziękowania należą się osobom uczestniczącym w pracach Rady do spraw Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia pod kierunkiem Profesor Anny Wilmowskiej-Pietruszyńskiej. Rada została powołana zarządzeniem nr 50/2010 dnia 16 kwietnia 2010 r. przez Dyrektora Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia, dr n. med. Leszka Sikorskiego.

Spis treści

A. Wprowadzenie 1
- 1. Tło 3
- 2. Cele ICF 5
- 3. Właściwości ICF 7
- 4. Przegląd elementów składowych ICF 10
- 5. Model funkcjonowania i niepełnosprawności 18
- 6. Zastosowanie ICF 21

B. Klasyfikacja jednostopniowa 27

C. Klasyfikacja dwustopniowa 31

D. Klasyfikacja szczegółowa z definicjami 45

- Funkcje ciała 47
- Struktury ciała 105
- Aktywności i uczestniczenie 123
- Czynniki środowiskowe 171

E. Załączniki 209

1. Kwestie taksonomiczne i nazewnictwa 211
2. Wytyczne kodowania dla ICF 219
3. Możliwe zastosowania listy Aktywności i Uczestniczenie 234
4. Wybrane przypadki 238
5. ICF i ludzie niepełnosprawni 242
6. Zasady etyczne posługiwania się ICF 244
7. Podsumowanie procesu rewizyjnego 246
8. Kierunki rozwoju ICF w przyszłości 250
9. Sugerowane wymagania dotyczące danych ICF dla idealnego i minimalnego systemu informacji zdrowotnej i nadzoru 253
10. Podziękowania 254

F. Indeks 267

ICF

Wprowadzenie

1. Tło

Publikacja niniejsza zawiera Międzynarodową *Klasyfikację Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia* – w skrócie znaną jako ICF[1]. Głównym celem ICF jest ustanowienie ujednoliconego, standardowego języka i jego struktury pozwalającego na opis zdrowia i stanów związanych ze zdrowiem. ICF określa składniki zdrowia i niektóre powiązane ze zdrowiem warunki dobrostanu czyli dobrego samopoczucia (takie jak np. wykształcenie i praca). Dlatego dziedziny przedstawione w ICF można podzielić na: *dziedziny dotyczące zdrowia* i *dziedziny związane ze zdrowiem*. Dziedziny te są opisane z perspektywy ciała ludzkiego, pojedynczej osoby i społeczeństwa i umieszczone na dwóch listach: (1) „Funkcje i struktury ciała ludzkiego" i (2) „Aktywność i uczestniczenie"[2]. Jako klasyfikacja ICF w sposób usystematyzowany grupuje różne dziedziny[3] dotyczące człowieka w powiązaniu z jego stanem zdrowia (np. określa co robi lub może robić człowiek chory na daną chorobę lub cierpiący z powodu zaburzenia zdrowia). *Funkcjonowanie* jest szerokim terminem obejmującym wszystkie funkcje ciała ludzkiego, aktywności jednostki i uczestniczenie człowieka w różnych sytuacjach życiowych; podobnie *niepełnoprawność* służy jako szeroki termin obejmujący wszelkie upośledzenia funkcjonowania, limitowanie aktywności i ograniczenia uczestniczenia. ICF wymienia także czynniki środowiskowe, które wchodzą w interakcje z wyżej wymienionymi dziedzinami. Dzięki temu użytkownik klasyfikacji może tworzyć odpowiednie dla danego przypadku profile funkcjonowania, niepełnosprawności i zdrowia w różnych dziedzinach.

ICF należy do „rodziny" międzynarodowych klasyfikacji opracowanych przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) i stosowanych do opisu różnych aspektów zdrowia. Rodzina międzynarodowych klasyfikacji WHO dostarcza wzorców, które pozwalają na kodowanie szerokiego zakresu informacji o stanie zdrowia (np. rozpoznanie, funkcjonowanie i niepełnosprawność, przyczyny zgłaszania się pacjentów) i posługuje się wystandaryzowanym, wspólnym językiem, pozwalającym na porozumiewanie się w kwestiach zdrowia i opieki zdrowotnej na całym świecie w rozmaitych dyscyplinach i dziedzinach.

W międzynarodowych klasyfikacjach WHO stany chorobowe (choroby, zaburzenia, urazy itp.) są sklasyfikowane głównie w klasyfikacji ICD-10 (wyciąg z Międzynarodowej

[1] Niniejszy tekst przedstawia uaktualnioną wersję Międzynarodowej Klasyfikacji Upośledzenia, Niepełnosprawności i Inwalidztwa (*International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps – ICIDH*), która została po raz pierwszy opublikowana, przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) w 1980 roku w celu przetestowania. Rozbudowana na bazie pięcioletnich szczegółowych badań i konsultacji międzynarodowych, została zaaprobowana dla użytku międzynarodowego przez 55 Zgromadzenie WHO 22 maja 2001 (rezolucja WHA54.21).

[2] Te terminy zastępują używane wcześniej „upośledzenie" (*ang. impairment*), „niepełnosprawność" (*ang. disability*) i „inwalidztwo" *(ang. handicap),* i rozszerzają zakres klasyfikacji o pozytywne doświadczenia życiowe. Nowe terminy są dodatkowo zdefiniowane w dalszej części wstępu, i szczegółowo przedstawione w klasyfikacji. Należy pamiętać, że terminy te stosowane są w szczególnym znaczeniu, które może być różne od ich znaczenia w języku codziennym.

[3] Dziedzina: zbiór powiązanych funkcji fizjologicznych, struktur anatomicznych, działań, zadań, czy obszarów życia.

Klasyfikacji Chorób, wydanie dziesiąte)[4], gdzie stosuje się podejście etiologiczne. W ICF natomiast sklasyfikowane są funkcjonowanie i niepełnosprawność w powiązaniu ze stanem zdrowia. ICD-10 i ICF uzupełniają się zatem nawzajem[5] a użytkownikom zaleca się korzystanie z obydwu tych systemów klasyfikacyjnych należących do rodziny klasyfikacji WHO razem. ICD-10 dostarcza „rozpoznanie" choroby, zaburzenia zdrowia lub innego określonego stanu zdrowia, a ta informacja jest wzbogacana o dodatkowe dane zawarte w ICF dotyczące funkcjonowania[6]. Łącznie informacje na temat rozpoznania i funkcjonowania dają szerszy i o głębszym znaczeniu obraz przedstawiający zdrowie osób lub populacji, co może zostać wykorzystane w procesie podejmowania decyzji.

Międzynarodowe klasyfikacje WHO są cennym narzędziem dla opisywania i porównywania zdrowia populacji na poziomie międzynarodowym. Informacja o śmiertelności (dostarczana przez ICD-10) i o stanie zdrowia (dostarczana przez ICF) mogą być łączone w sumarycznych pomiarach zdrowia populacji dla monitorowania wskaźników zdrowia i ich występowania w populacji, a także dla oszacowania wpływu różnych przyczyn śmiertelności i zachorowalności.

ICF przeszła ewolucję od klasyfikacji „skutków choroby" (wersja z 1980) do klasyfikacji „składników zdrowia". „Składniki zdrowia" określają elementy zdrowia, podczas gdy „skutki" koncentrują się na mogących nastąpić efektach chorób lub innych stanów chorobowych. ICF zajmuje neutralne stanowisko w odniesieniu do etiologii, a zatem badacze mogą wyciągnąć własne wnioski dotyczące przyczyny posługując się właściwymi metodami naukowymi. Podobnie ten sposób podejścia jest różny od podejścia w oparciu o „ czynniki warunkujące zdrowie" lub „czynniki ryzyka". Dla ułatwienia badań nad czynnikami warunkującymi zdrowie lub czynnikami ryzyka, ICF zawiera listę czynników środowiskowych, która opisują warunki życia poszczególnych osób.

[4] *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems* (Międzynarodowa klasyfikacja statystyczna chorób i związanych z nimi problemów zdrowotnych), wydanie X poprawione, tomy 1-3, Genewa, WHO, 1992-1994.

[5] Należy pamiętać, że ICD-10 i ICF częściowo się ze sobą pokrywają. Obydwie te klasyfikacje rozpoczynają się od układów ciała ludzkiego. Pojęcie „upośledzenie" dotyczy struktur ciała i jego i funkcji, zazwyczaj stanowiących część '"procesu chorobowego", a zatem [5] stosowane jest ono również w systemie ICD-10. Jednakże w systemie ICD-10 upośledzenie (w postaci objawów przedmiotowych i podmiotowych) traktowane jest jako element, który tworzy „chorobę", lub niekiedy podaje się je jako powód korzystania ze służby zdrowia, podczas gdy ICF rozumie upośledzenie jako problem funkcjonowania i struktury ciała powiązanych z rożnymi stanami chorobowymi.

[6] Dwie osoby cierpiące na tę samą chorobę mogą charakteryzować się dwoma odmiennymi stanami funkcjonowania, a dwie osoby o tym samym stanie funkcjonowania niekoniecznie cierpią na tę samą chorobę. Dlatego łączne zastosowanie obu klasyfikacji poprawia jakość danych dla celów medycznych. Użycie ICF nie powinno oznaczać rezygnacji z regularnych procedur diagnostycznych. W innych zastosowaniach ICF można wykorzystywać jako jedyne narzędzie.

2. Cele ICF

ICF jest wielozadaniową klasyfikacją opracowaną na użytek wielu dyscyplin i różnych sektorów. Jej szczególne cele można w skrócie przedstawić następująco:

- stworzenie naukowych podstaw dla zrozumienia i badania kwestii zdrowia i związanych z nim stanów, wyników i wyznaczników;
- ustalenie wspólnego języka stosowanego do opisu zdrowia i stanów związanych ze zdrowiem, w celu usprawnienia porozumiewania się różnych użytkowników, jak np. pracowników służby zdrowia, pracowników naukowych, decydentów i społeczeństwa, z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych;
- umożliwienie porównywania danych z różnych krajów, z wielu dziedzin opieki zdrowotnej, usług i okresów czasu;
- stworzenie usystematyzowanego schematu kodowania dla systemów informatycznych w dziedzinie zdrowia.

Cele te są ze sobą powiązane, ponieważ zapotrzebowanie na ICF i jej zastosowania wymaga zbudowania sensownego i użytecznego systemu, który może być wykorzystywany przez rozmaitych użytkowników dla ustalania polityki zdrowotnej, zapewnienia odpowiedniej jakości opieki zdrowotnej i przeprowadzenia oceny uzyskanych wyników w obrębie odmiennych kultur.

2.1 Zastosowania ICF

Od czasu opublikowania pierwszej wersji w 1980 roku, ICIDH wykorzystywano w rozmaitych celach, na przykład:

- jako narzędzie statystyczne – dla zbierania i zapisywania danych (np. w badaniach populacji i badaniach przeglądowych lub w zarządzaniu systemami informatycznymi);
- jako narzędzie badawcze – dla pomiaru wyników badań, jakości życia lub czynników środowiskowych;
- jako narzędzie kliniczne – w ocenie potrzeb zdrowotnych, doboru metod postępowania w określonych stanach chorobowych, ocenie profesjonalizmu oraz ocenie rehabilitacji i jej wyników;
- jako narzędzie polityki społecznej – w planowaniu ubezpieczeń społecznych, systemów odszkodowań oraz przygotowywaniu i realizacji polityki społecznej;
- jako narzędzie edukacyjne – w przygotowaniu programów nauczania oraz w uświadamianiu społeczeństw i podejmowaniu działań socjalnych.

Choć ICF jest zasadniczo klasyfikacją ukierunkowaną na zagadnienia zdrowia i stanów z nim związanych to korzystają z niej również inne sektory, takie jak ubezpieczenia, ubezpieczenia społeczne, służby pracownicze, szkolnictwo, ekonomia, polityka społeczna, prawodawstwo

ogólne i kształtowanie środowiska. Została ona przyjęta jako jedna z klasyfikacji społecznych przez Organizację Narodów Zjednoczonych i włączona do *Standardowych zasad wyrównywania szans osób niepełnosprawnych*. ICF stanowi zatem odpowiednie narzędzie do wdrożenia określonych międzynarodowych zaleceń w dziedzinie praw człowieka oraz przepisów prawnych poszczególnych krajów.

ICF jest wykorzystywana przez szerokie spektrum rozmaitych użytkowników w różnych celach, na przykład w ubezpieczeniach społecznych, ocenie zarządzania opieką zdrowotną oraz w badaniach demograficznych na szczeblu lokalnym, krajowym i międzynarodowym. Oferuje system pojęciowy służący do przekazywania informacji, mającej zastosowanie w opiece zdrowotnej, łącznie z profilaktyką, promocją zdrowia, oraz służący zwiększeniu uczestniczenia w życiu społecznym przez usuwanie lub zmniejszanie barier społecznych oraz zapewnienie wsparcia społecznego i ułatwień. Klasyfikacja ta znajduje także zastosowanie w badaniach nad systemami opieki zdrowotnej, zarówno w ich ocenie jak i kształtowaniu właściwej polityki w tym zakresie. [7]

[7] *The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities* przyjęte Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych na 48 sesji w dniu 20 grudnia 1993 (rezolucja 48/96). Nowy York, NY, United Nations Department of Public Information, 1994.

3. Właściwości ICF

Klasyfikacja *powinna* wyraźnie określać co klasyfikuje: przedmiot klasyfikacji, zakres, jednostki klasyfikacji, sposób organizacji oraz wzajemne powiązania tych elementów. Poniższe działy objaśniają te podstawowe właściwości ICF.

3.1 Uniwersalność ICF

IFC obejmuje wszystkie aspekty ludzkiego zdrowia i niektóre elementy dobrostanu (dobrego samopoczucia fizycznego i psychicznego) mające znaczenie dla zdrowia i opisuje je jako *dziedziny zdrowia* i *dziedziny związane ze zdrowiem*[8]. Klasyfikacja mieści się w szerokim obszarze zdrowia i nie obejmuje tych sytuacji, które nie są związane ze stanem zdrowia, ale są wywołane przez czynniki socjoekonomiczne. Na przykład udział ludzi w wykonywaniu zadań w ich aktualnym środowisku, może być ograniczony ze względu na ich rasę, płeć, religię lub inne kategorie socjoekonomiczne ale są to ograniczenia w uczestniczeniu w życiu społecznym nie wynikające ze stanu zdrowia w odróżnieniu od ograniczeń sklasyfikowanych w ICF.

Często spotykamy się z błędnym rozumieniem, że ICF dotyczy wyłącznie osób niepełnosprawnych; podczas gdy w istocie dotyczy *wszystkich ludzi*. Przy pomocy ICF można opisać wszystkie aspekty zdrowia i stany związane ze zdrowiem. Innymi słowy, ICF ma zastosowanie uniwersalne [9].

3.2 Zakres ICF

Klasyfikacja ICF dostarcza opisu sytuacji dotyczących funkcjonowania człowieka i jego ograniczeń oraz służy jako narzędzie do organizacji tych informacji. Tworzy strukturę porządkującą informacje w sensowny, logicznie powiązany i łatwo dostępny sposób.

Informacje w ICF zorganizowane są w dwóch częściach. Część 1 klasyfikacji obejmuje Funkcjonowanie i Niepełnosprawność, a Część 2 klasyfikacji obejmuje Czynniki kontekstowe. Każda z tych część posiada dwa składniki:

1. Składniki Części 1 „Funkcjonowanie i niepełnosprawność”

Składnik pierwszy to „Funkcje i struktury ciała”, dotyczy on ciała ludzkiego i zawiera dwie klasyfikacje, jedna obejmuje funkcjonowanie (czynności) układów ciała, a druga struktury (budowę) ciała. Rozdziały obu klasyfikacji zostały zredagowane zgodnie z układami ciała ludzkiego.

[8] Przykładowe dziedziny zdrowia to widzenie , słyszenie, chodzenie, uczenie się i zapamiętywanie, zaś dziedzin związanych ze zdrowiem to przemieszczanie się, kształcenie i wzajemne kontakty społeczne.

[9] Bickenbach J.E., Chatterji S., Badyle EM, Üstün T.B. Model sof disablement, universalism and the ICIDH, *Social Science and Medicine,* 1999,48: 1173-1187

Składnik drugi to „Aktywności i uczestniczenie" i obejmuje pełny zakres dziedzin dotyczących funkcjonowania zarówno z perspektywy pojedynczej osoby jak i społeczeństwa.

2.Składniki Części 2 „Czynniki kontekstowe"

Pierwszym składnikiem jest lista „Czynniki środowiskowe". Czynniki środowiskowe wywierają wpływ na każdy z elementów funkcjonowania i niepełnosprawności i są uszeregowane w kolejności; listę rozpoczynają czynniki z bezpośredniego środowiska (otoczenia) jednostki a kończą te, które należą do środowiska ogólnego.

„Czynniki osobowe" są drugim składnikiem, który obejmują Czynniki kontekstowe; nie zostały one sklasyfikowane w ICF ze względu na związane z nimi duże zróżnicowanie społeczne i kulturowe.

Składniki części 1 ICF (Funkcjonowanie i niepełnosprawność) mogą być wyrażone na dwa sposoby. Z jednej strony mogą być stosowane w celu wskazania problemu (np. upośledzenie funkcji, ograniczenie aktywności lub ograniczenie uczestniczenia co ujęto szerokim terminem *niepełnosprawności*) z drugiej strony mogą wskazywać na aspekty zdrowia i stanów związanych ze zdrowiem, które nie są źródłem problemów (tzn. mają charakter neutralny) co ujęto pod szerokim pojęciem *funkcjonowania*).

Składniki funkcjonowania i niepełnosprawności są objaśniane za pomocą czterech oddzielnych, ale powiązanych ze sobą *konstrukcji.* Posługują się one kwalifikatorami. Funkcje i struktury ciała ludzkiego można objaśniać zmianami w procesach fizjologicznych lub w strukturach anatomicznych. Dla składnika „Aktywności i uczestniczenie" dostępne są dwie konstrukcje: *zdolność* i *wykonanie* (patrz 4.2)

Funkcjonowanie i niepełnosprawność danej osoby postrzegane są jako dynamiczna interakcja[10] pomiędzy stanem chorobowym (choroby, zaburzenia, uszkodzenia, urazy itp.) a tzw. czynnikami kontekstowymi. Jak wspomniano powyżej do czynników kontekstowych zalicza się zarówno czynniki osobowe jak i środowiskowe. ICF zawiera obszerną listę czynników środowiskowych stanowiący podstawowy element składowy klasyfikacji. Czynniki środowiskowe wchodzą w interakcje ze wszystkimi składnikami części 1 klasyfikacji „Funkcjonowanie i niepełnosprawność". Podstawową ideą czynników środowiskowych jest ułatwiający lub utrudniający wpływ świata fizycznego, społecznego i systemu postaw.

3.3 Jednostka klasyfikacji

ICF klasyfikuje zdrowie i stany związane ze zdrowiem. Jednostką klasyfikacji są zatem *kategorie* zawarte w dziedzinach zdrowia i dziedzinach powiązanych ze zdrowiem. Należy pamiętać, że w ICF ludzie nie są jednostkami klasyfikacji; to znaczy ICF nie klasyfikuje ludzi ale opisuje sytuację każdej osoby w sieci dziedzin zdrowia lub dziedzin powiązanych ze zdrowiem. Ponad to, opis powstaje zawsze w kontekście czynników środowiskowych i osobowych.

[10] Ta interakcja może być odbierana jako proces lub wynik, w zależności od użytkownika.

3.4 Prezentacja ICF

ICF przedstawiona jest w dwóch wersjach, aby zaspokoić potrzeby różnych użytkowników oferując im mniej lub bardziej szczegółową klasyfikację.

Pełna wersja ICF, znajdująca się w tej publikacji, umożliwia klasyfikację na czterech poziomach szczegółowości. Te cztery poziomy mogą być połączone w całość w systemie klasyfikacji wyższego szczebla, który zawiera wszystkie domeny poziomu drugiego. Dwupoziomowy system jest również dostępny w *wersji skróconej* ICF.

4. Przegląd elementów składowych ICF

DEFINICJE[11]

W kontekście zdrowia:

Funkcje ciała ludzkiego (z włączeniem funkcji psychicznych) są to procesy fizjologiczne poszczególnych układów ciała.

Struktury ciała ludzkiego to jego części anatomiczne takie jak narządy, kończyny i ich elementy składowe.

Upośledzenia są to zmiany funkcji lub struktury ciała, takie jak utrata lub istotne odchylenie od stanu prawidłowego.

Aktywność jest to wykonanie przez daną osobę zadania lub podjęcie działania.

Uczestniczenie jest to angażowanie się danej osoby w określone sytuacje życiowe.

Ograniczenia aktywności są to trudności jakie dana osoba może mieć w podejmowaniu działań.

Ograniczenia uczestniczenia są to problemy utrudniające danej osobie angażowanie się w sytuacje życiowe.

Czynniki środowiskowe tworzą fizyczne i społeczne środowisko oraz system postaw, w którym żyją ludzie.

Pojęcia te zostały przedstawione ogólnie w tabeli 1, a następnie wyjaśnione w kategoriach operacyjnych w sekcji 5.1. Zgodnie z tabelą:

- Klasyfikacja ICF składa się z dwóch *część*i, a każda z nich z dwóch *składników*:

  Część 1. Funkcjonowanie i niepełnosprawność
  a) Funkcje i struktury ciała
  b) Aktywność i uczestniczenie

  Część 2 Czynniki kontekstowe
  c) Czynniki środowiskowe
  d) Czynniki osobowe

- Każdy składnik klasyfikacji można opisać używając zarówno *pozytywnych* jak i *negatywnych* określeń.

- Każdy składnik klasyfikacji złożony jest z różnych dziedzin, a każda dziedzina składa się z kategorii, które są jednostkami klasyfikacji. Zdrowie i stany powiązane ze zdrowiem danej osoby można zapisać wybierając właściwy kod lub kody kategorii a następnie dodać

[11] patrzAneks 1, kwestie taksonomii i terminologii

kwalifikatory, będące kodami numerycznym określającymi zakres funkcjonowania lub stopień albo wielkość niepełnosprawności w tej kategorii, albo w jakim stopniu dany czynnik środowiskowy stanowi ułatwienie lub ograniczenie.

Tabela 1. Schemat ICF

<table>
<tr><td></td><td colspan="2">Część 1 Funkcjonowanie i Niepełnosprawność</td><td colspan="2">Część 2 Czynniki kontekstowe</td></tr>
<tr><td>Składniki klasyfikacji</td><td>Funkcje i Struktury ciała</td><td>Aktywność i Uczestniczenie</td><td>Czynniki środowiskowe</td><td>Czynniki osobowe</td></tr>
<tr><td>Dziedziny</td><td>Funkcje ciała
Struktury ciała</td><td>Obszary życia (zadania, działania)</td><td>Wpływy zewnętrzne na funkcjonowanie i niepełnosprawność</td><td>Wpływy wewnętrzne na funkcjonowanie i niepełnosprawność</td></tr>
<tr><td>Konstrukcje</td><td>Zmiany w funkcjach ciała (fizjologiczne)

Zmiany w strukturach ciała (anatomiczne)</td><td>„Zdolność” Wykonywanie zadań w standardowym środowisku

„Wykonanie” Wykonywanie zadań w aktualnym środowisku</td><td>Ułatwiający lub utrudniający wpływ cech świata fizycznego, społecznego lub postaw</td><td>Wpływ cech danej osoby</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Aspekt pozytywny</td><td>Integralność funkcjonalna i strukturalna</td><td>Aktywność Uczestniczenie</td><td rowspan="2">Ułatwienia</td><td rowspan="2">nie dotyczy</td></tr>
<tr><td colspan="2">Funkcjonowanie</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Aspekt negatywny</td><td>Upośledzenie</td><td>Ograniczenia aktywności

Ograniczenia uczestniczenia</td><td rowspan="2">Bariery / przeszkody</td><td rowspan="2">nie dotyczy</td></tr>
<tr><td colspan="2">Niepełnosprawność</td></tr>
</table>

4.1 „Funkcje i struktury" ciała i oraz ich upośledzenia

Definicje: ***Funkcje ciała ludzkiego*** *(z włączeniem funkcji psychicznych) są to procesy fizjologiczne poszczególnych układów.*

Struktury ciała ludzkiego *to jego części anatomiczne takie jak narządy, kończyny i ich elementy składowe.*

Upośledzenia *są to zmiany funkcji lub struktury ciała, takie jak utrata lub istotne odchylenie od stanu prawidłowego.*

(1) Funkcje ciała ludzkiego i struktury ciała ludzkiego zostały sklasyfikowane w dwóch odrębnych działach. Klasyfikacje te zostały tak opracowane, aby można je było używać równolegle. Na przykład, do funkcji ciała ludzkiego zalicza się czynności głównych narządów zmysłów, takie jak „funkcje widzenia", a ich strukturalne odpowiedniki istnieją w postaci „oka i związanych z nim struktur".

(2) „Ciało ludzkie" dotyczy organizmu człowieka jako całości, z tego względu obejmuje ono mózg i jego funkcje, tzn. umysł. Zatem funkcje umysłowe (czy psychiczne) zaliczane są do działu dotyczącego funkcji ciała ludzkiego.

(3) Czynności i budowa ciała ludzkiego są sklasyfikowane zgodnie z układami ciała, z tego względu struktury ciała nie oznaczają narządów [12]

(4) Upośledzenie struktury może polegać na wadzie rozwojowej, ubytku, utracie lub innym istotnym odchyleniu od normy w budowie ciała ludzkiego. System pojęciowy dotyczący upośledzenia został ustalony zgodnie ze stanem wiedzy biologicznej na poziomie tkankowym lub komórkowym oraz na poziomie subkomórkowym lub molekularnym. Jednakże ze względów praktycznych poziomy te nie zostały wymienione[13]. W klasyfikacji uwzględniono biologiczne podstawy upośledzenia i istnieją możliwości jej rozszerzenia o poziom komórkowy lub molekularny. Użytkownicy klasyfikacji związani zawodowo z medycyną powinni pamiętać, że upośledzenie nie jest tym samym co wywołująca je patologia, ale stanowi objaw tej patologii.

(5) Upośledzenie stanowi odchylenie od pewnej ogólnie przyjętej dla populacji normy dotyczącej biomedycznego stanu ciała ludzkiego i jego funkcji, a definicja elementów składowych upośledzenia ustalana jest głównie przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, do oceny funkcji fizycznych i umysłowych zgodnie z tymi normami.

(6) Upośledzenie może być czasowe lub trwałe, postępujące, cofające się lub nie ulegające zmianie, pojawiające się i ustępujące lub ciągłe. Odchylenie od normy może być niewielkie lub znaczne oraz ulegać wahaniom w czasie. Te cechy charakterystyczne zostają uchwycone i przedstawione w dalszych opisach, głównie za pomocą kwalifikatorów, w kodach użytych po kropce dziesiętnej.

[12] Choć poziom narządu został wymieniony w wersji ICIDH z 1980 roku, definicja „narządu" nie jest jasna. Oko i ucho są tradycyjnie uznawane za narządy. Trudno jest jednak określić i zdefiniować ich granice, dotyczy to również kończyn i narządów wewnętrznych. Zamiast stosować określenia „narząd", co sugeruje istnienie jakiejś odrębnej jedności lub jednostki w obrębie ciała, ICF zastępuje ten termin, określeniem „struktura ciała ludzkiego".

[13] Zatem upośledzenia zakodowane przy użyciu pełnej wersji ICF powinny być wykrywalne lub dostrzegalne przez innych lub przez osobę nimi dotkniętą w drodze bezpośredniej obserwacji lub wniosków wyciąganych z obserwacji.

(7) Upośledzenie nie jest uwarunkowane etiologią lub tym jak się rozwijało, na przykład utrata wzroku lub kończyny może być spowodowana wadą genetyczną lub urazem. Obecność upośledzenia bezwzględnie wiąże się z przyczyną; jednakże przyczyna może niewystarczająco wyjaśniać będące jej wynikiem upośledzenie. Również, gdy występuje upośledzenie, to dochodzi do zaburzenia funkcji lub struktury ciała ludzkiego, ale może być ona związana z innymi, rozmaitymi chorobami, zaburzeniami lub stanami fizjologicznymi.

(8) Upośledzenia mogą stanowić element lub przejaw stanu zdrowia, ale nie wskazują bezwzględnie na obecność choroby ani nie nakazują uznania danej osoby za chorą.

(9) Upośledzenie ma szerszy zakres znaczeniowy niż zaburzenie lub choroba, na przykład utrata nogi jest upośledzeniem struktury ciała, ale nie zaburzeniem lub chorobą.

(10) Jedne upośledzenia mogą powodować inne upośledzenia; na przykład brak siły mięśni może upośledzić funkcje ruchu, zakłócenia funkcji serca mogą mieć związek z upośledzeniem funkcji oddechowych, a upośledzenia percepcji mogą zależeć od funkcji myślenia.

(11) Niektóre kategorie składnika „Funkcje i struktury ciała" oraz kategorie klasyfikacji ICD-10 zdają się pokrywać, szczególnie pod względem objawów podmiotowych i przedmiotowych. Jednakże cele tych dwóch systemów klasyfikacyjnych są różne. ICD-10 klasyfikuje objawy dla udokumentowania chorobowości lub wykorzystania usług medycznych, podczas gdy ICF wykazuje je jako element funkcji ciała ludzkiego, co może być wykorzystane w profilaktyce lub określaniu potrzeb pacjentów. Co najważniejsze, w ICF klasyfikacja „Funkcje i struktury ciała" powinna być używana łącznie z kategoriami „Aktywności i uczestniczenie".

(12) Upośledzenie jest klasyfikowane do odpowiednich kategorii wg określonych kryteriów identyfikacji (np. jako obecne lub nieobecne zgodnie z poziomem progowym). Te kryteria są takie same dla funkcji i struktury ciała ludzkiego. Są to (a) utrata lub brak, (b) redukcja, (c) dodanie lub nadmiar oraz (d) odchylenie. Po stwierdzeniu obecności upośledzenia można ustalić jego stopień ciężkości stosując jednolity kwalifikator ICF.

(13) Czynniki środowiskowe i funkcje ciała wzajemnie oddziałują na siebie, jak np. wzajemne związki jakości powietrza z oddychaniem, światła z widzeniem, dźwięków ze słyszeniem, bodźców rozpraszających z możliwością skupienia uwagi, powierzchni gruntu z utrzymywaniem równowagi, czy temperatury otoczenia z termoregulacją ciała.

4.2 „Aktywność i uczestniczenie” / ograniczenia aktywności i uczestniczenia

Definicje: Aktywność jest to wykonanie przez daną osobę zadania lub podjęcie działania.

Uczestniczenie jest to angażowanie się danej osoby w określone sytuacje życiowe.

Ograniczenia aktywności są to trudności jakie dana osoba może mieć w podejmowaniu działań.

Ograniczenia uczestniczenia są to problemy utrudniające danej osobie angażowanie się w sytuacje życiowe.

(1) Dziedziny składnika klasyfikacji „Aktywności i uczestniczenie” przedstawione są jako pojedyncza lista, obejmująca wszystkie obszary życia (od podstawowego poznawania czy obserwowania do zagadnień złożonych takich jak wzajemne kontakty międzyludzkie lub kwestie zatrudnienia). Ten składnik można stosować aby wskazać aktywności (a) lub uczestniczenie (p) lub oba razem. Dziedziny tego składnika są określane przez dwa kwalifikatory: *zdolność* i *wykonanie*. Zatem informacje zebrane na podstawie listy tworzą matrycę danych pozwalającą uniknąć nadmiernych ilości informacji lub ich dublowania (patrz tabela 2).

Tabela 2. Aktywności i uczestniczenie: matryca danych

Dziedziny		Kwalifikatory	
		Wykonanie	Zdolność
d1	Uczenie się i zdobywanie wiedzy		
d2	Ogólne zadania i obowiązki		
d3	Porozumiewanie się		
d4	Poruszanie się		
d5	Dbanie o siebie		
d6	Życie domowe		
d7	Wzajemne kontakty i związki międzyludzkie		
d8	Główne obszary życia		
d9	Życie społeczności lokalnej, działalność społeczna i obywatelskia		

(2) Kwalifikator „wykonanie” opisuje co dana osoba robi (wykonuje) w swoim aktualnym środowisku. Ponieważ jej aktualne środowisko dotyczy określonych warunków społecznych, wykonanie może być również rozumiane jako „zaangażowanie w sytuację życiową” lub „przeżywane doświadczenie życiowe” ludzi żyjących w swoich aktualnych warunkach społecznych [14]. Do warunków tych zalicza się czynniki środowiskowe- wszystkie aspekty świata fizycznego, społecznego i dotyczącego postaw, które mogą być zakodowane z wykorzystaniem składnika klasyfikacji Czynniki środowiskowe.

(3) Kwalifikator „zdolność” opisuje możliwości wykonywania przez daną osobę zadania lub podjęcia działania. Celem tej konstrukcji jest wskazanie najwyższego możliwego stopnia funkcjonowania jaki dana osoba może osiągnąć w danej dziedzinie i w danym momencie. Aby ocenić pełne możliwości danej osoby potrzebne jest „znormalizowane” środowisko neutralizujące zmienny wpływ rozmaitych środowisk na możliwości poszczególnych osób. Takim znormalizowanym środowiskiem może być: a) rzeczywiste środowisko powszechnie używane do oceny zdolności w warunkach testowych, b) w przypadkach gdzie nie jest to możliwe, zakłada się istnienie hipotetycznego środowiska o ujednoliconym oddziaływaniu. Środowisko takie nazywamy „ujednoliconym” lub „standardowym”. Zdolność odzwierciedla zatem możliwości tej osoby przystosowane do środowiska. To przystosowanie musi być identyczne dla wszystkich ludzi we wszystkich krajach, aby można było przeprowadzić międzynarodowe porównania. Cechy ujednoliconego lub standardowego środowiska można kodować stosując klasyfikację Czynniki Środowiskowe. Luka pomiędzy wykonaniem i zdolnością odzwierciedla różnicę między oddziaływaniem aktualnego i ujednoliconego środowiska a zatem zapewnia użyteczne wskazówki odnośnie tego jak można zmienić aktualne środowisko danej osoby aby poprawić wykonanie.

(4) Oba kwalifikatory zarówno kwalifikator zdolności, jak i kwalifikator wykonania, można następnie stosować zarówno w przypadku korzystania jak i nie korzystania przez daną osobę z urządzeń wspomagających albo pomocy innych osób. Chociaż ani urządzenia wspomagające ani pomoc innych ludzi nie eliminują upośledzenia, to jednak mogą usuwać ograniczenia funkcjonowania w określonych dziedzinach. Ten sposób kodowania jest szczególnie przydatny aby określić w jakim stopniu funkcjonowanie danej osoby byłoby ograniczone bez korzystania z urządzeń wspomagających (patrz wskazówki kodowania aneks 2).

(5) Trudności lub problemy mogą pojawić się wówczas, gdy występują zmiany jakościowe lub ilościowe w sposobie wykonywania przez daną osobę czynności w danej dziedzinie. Ograniczenia aktywności lub uczestniczenia oceniane są w porównaniu z powszechnie przyjętymi normami. Standardem lub normą do których przyrównywane są zdolność i wykonanie osoby dotkniętej ograniczeniem jest zdolność i wykonie osoby bez niepełnosprawności (choroby, zaburzenia zdrowia, urazu itp.). Ograniczenie stanowi zapis rozbieżności między obserwowanym a oczekiwanym wykonaniem. Wykonanie

[14] Definicja „uczestniczenia” przywołuje zagadnienie zaangażowania. Niektóre proponowane definicje zaangażowania obejmują branie udziału, bycie włączonym w daną strefę życia, bycie akceptowanym lub posiadanie dostępu do potrzebnych środków. W matrycy danych tab.2 jedynym możliwym wskaźnikiem uczestniczenia jest kodowanie przy użyciu wykonania. Nie oznacza to, że uczestniczenie jest automatycznie jednoznaczne z wykonaniem. Zagadnienie zaangażowania powinno się także odróżniać od subiektywnego doświadczenia zaangażowania (poczucie „przynależności”). Użytkownicy, którzy chcą zakodować zaangażowanie osobno powinni odnieść się do wskazówek kodowania w aneksie 2.

oczekiwane jest normą w populacji, i obrazuje wykonanie przez ludzi wolnych od określonego stanu chorobowego. Tę samą normę stosuje się w kwalifikatorze zdolność co pozwala wywnioskować jak należy zmienić środowisko danej osoby aby zwiększyć jej możliwości wykonania.

(6) Problem z wykonywaniem może być wywołany bezpośrednio przez środowisko (otoczenie) społeczne, również wtedy, gdy u danej osoby nie występuje żadne upośledzenie. Na przykład, osoby będące nosicielami wirusa HIV bez objawów choroby lub osoby z genetyczną skłonnością do określonej choroby, które nie wykazują żadnego upośledzenia ani ograniczenia do wykonywania pracy, ale mimo to nie mogą pracować z powodu pozbawienia dostępu do wykonywania usług, dyskryminacji lub napiętnowania.

(7) Trudno jest rozróżnić „Aktywności" od „Uczestniczenia" na podstawie dziedzin znajdujących się w składniku klasyfikacji „Aktywności i uczestniczenie". Podobnie rozróżnienie „indywidualnych" i „społecznych" perspektyw, na bazie dziedzin jest niemożliwe, ze względu na zbyt dużą zmienność poszczególnych krajów oraz różnice w podejściu reprezentowanym przez kręgi zawodowe i nakreślone przez ramy teoretyczne. Dlatego ICF dostarcza pojedynczą listę, którą można użyć, jeśli użytkownicy tak zechcą, do rozróżniania aktywności od uczestniczenia według ich własnych metod działania. Dalsze wyjaśnienia znajdują się w aneksie 3. Istnieją cztery możliwe sposoby postępowania:

a) określić część dziedzin jako aktywności, a inne jako uczestniczenie, tak by w żadnym zakresie się nie pokrywały

b) jak w punkcie (a), ale z przyzwoleniem na częściowe nakładanie się dziedzin,

c) oznaczyć wszystkie szczegółowe dziedziny jako aktywności, a ogólne nazwy kategorii jako uczestniczenie,

d) używać wszystkich dziedzin zarówno jako aktywności jak i uczestniczenie

4.3 Czynniki kontekstowe

Czynniki kontekstowe reprezentują całość otoczenia, w jakim żyje człowiek. Zalicza się do nich dwa składniki: czynniki środowiskowe i czynniki osobowe, które mogą wywierać wpływ na osobę z określonym stanem chorobowym, oraz na jej stan zdrowia i na stany związane ze zdrowiem.

Czynniki środowiskowe tworzą fizyczne i społeczne środowisko oraz system postaw, w którym żyją ludzie. Czynniki te są zewnętrzne w stosunku do jednostki i mogą wywierać dodatni lub ujemny wpływ na podejmowanie działań przez człowieka jako członka społeczeństwa, na zdolność do wykonywania czynności lub zadań przez tę osobę lub na funkcje albo struktury jego ciała.

(1) Czynniki środowiskowe w klasyfikacji umiejscowione są na dwóch różnych poziomach:

(a) *Poziom indywidualny* – bezpośrednie otoczenie osobiste człowieka, obejmujące takie rodzaje środowiska, jak dom, miejsce pracy i szkoła. Zawiera fizyczne i materialne cechy środowiska, z którymi styka się człowiek oraz bezpośredni kontakt osobisty z innymi osobami takimi jak: rodzina, znajomi, rówieśnicy i osoby obce.

(b) *Poziom społeczny* – formalne i nieformalne struktury społeczne, usługi i najważniejsze systemy w społeczności lokalnej i społeczeństwie, które wywierają wpływ na jednostki. Poziom ten dotyczy organizacji i służb związanych ze środowiskiem pracy, działalności miejscowej, agencji rządowych, usług telekomunikacyjnych i transportowych, oraz nieformalnych sieci społecznych, jak również zalicza do nich prawa, przepisy, formalne i nieformalne postanowienia, a także postawy i ideologie.

(2) Czynniki środowiskowe wchodzą w interakcję ze składnikami klasyfikacji Funkcje i Struktury ciała oraz Aktywności i Uczestniczenie Dla każdego składnika charakter i stopień interakcji mogą być przedmiotem badań naukowych w przyszłości. Niepełnosprawność można scharakteryzować jako skutek lub wynik złożonych wzajemnych związków pomiędzy stanem zdrowia jednostki i czynnikami osobowymi, a czynnikami zewnętrznymi czyli warunkami w jakich jednostka żyje. Ze względu na ten związek, różne środowiska mogą wywierać bardzo różny wpływ na tę samą osobę w określonym stanie zdrowia. Środowisko z barierami lub bez ułatwień, może ograniczać działanie człowieka, inne, środowiska, które stwarzają więcej ułatwień mogą to działanie zwiększać. Społeczeństwo może utrudniać działanie jednostki, ponieważ stwarza bariery (np. trudno dostępne budynki) lub nie zapewnia ułatwień (np. brak urządzeń wspomagających).

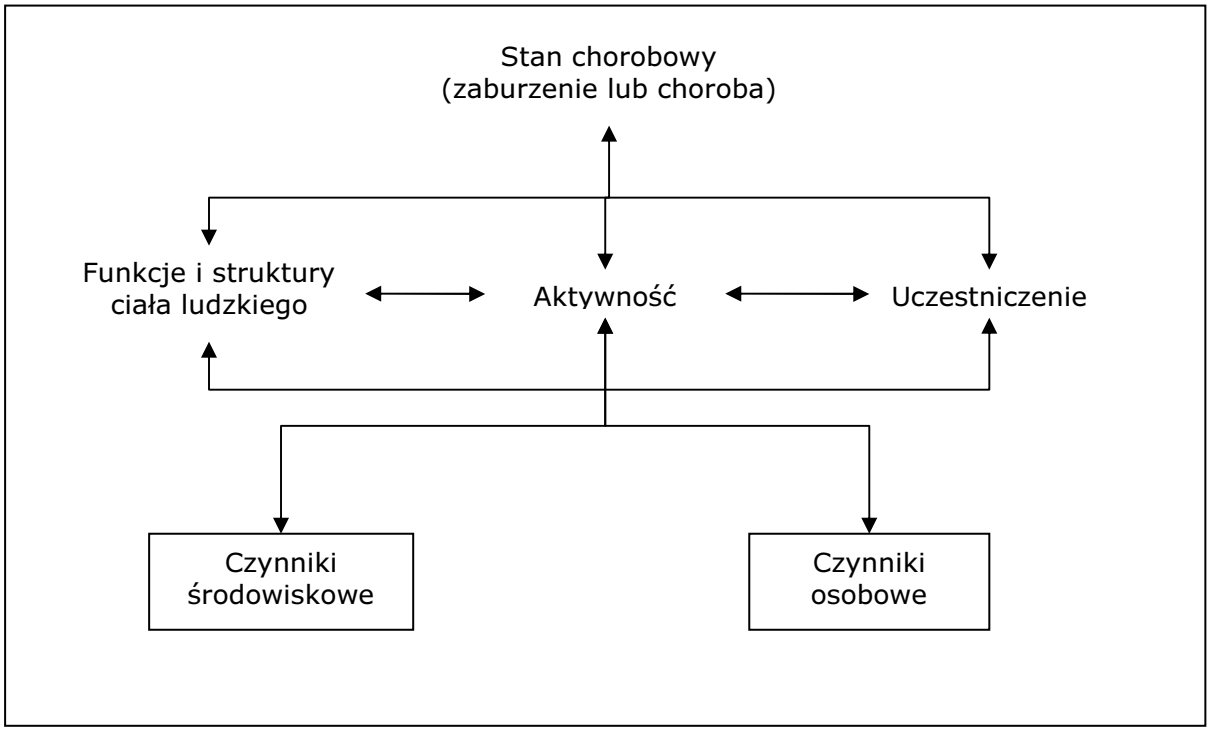
Czynniki osobowe stanowią indywidualne tło życia jednostki, złożone z cech jednostki, które nie są częścią stanu chorobowego lub stanu zdrowia. Można do nich zaliczyć: płeć, rasę, wiek, inne warunki zdrowotne, sprawność fizyczną, styl życia, nawyki, wychowanie, sposoby radzenia sobie z trudnościami, środowisko społeczne, wykształcenie, zawód, przeszłe i obecne doświadczenia, ogólne wzorce zachowań, style charakteru, cechy psychologiczne i inne cechy charakterystyczne, z których wszystkie lub każda oddzielnie mogą odegrać rolę w niepełnosprawności na dowolnym poziomie. Czynniki osobowe nie są przedmiotem klasyfikacji ICF. Zostały jednak zawarte w tabeli 1, aby wykazać ich rolę, która może wpływać na wynik rozmaitych interwencji.

5. Model funkcjonowania i niepełnosprawności

5.1 Proces funkcjonowania i niepełnosprawności

Jako klasyfikacja, ICF[15] nie modeluje „procesu" funkcjonowania i niepełnosprawności. Może być jednak wykorzystywana do opisu procesu, ponieważ dostarcza środków pozwalających na stworzenie map rozmaitych konstrukcji i dziedzin. Zapewnia wielowymiarowe podejście do klasyfikacji funkcjonowania i niepełnosprawności jako interaktywnego i ewolucyjnego procesu. Dostarcza „modułów konstrukcyjnych" użytkownikom, którzy chcą stworzyć modele i badać różne aspekty tego procesu. W tym znaczeniu ICF może być postrzegana jako język: teksty, które przy jej pomocy mogą być stworzone zależą od użytkowników, ich kreatywności i orientacji naukowej. Pomocnym w zrozumieniu obecnego znaczenia zależności między poszczególnymi składnikami może być diagram przedstawiony na rysunku 1.

Rysunek 1. Zależności między składnikami ICF

[15] ICF różni się znacznie od wersji ICIDH z 1980 r. sposobem przedstawiania wzajemnych związków między funkcjonowaniem i niepełnosprawnością. Należy pamiętać, że każdy diagram jest niepełny i w sposób nie całkiem prawidłowy może przedstawiać zagadnienie z powodu złożoności interakcji w wielowymiarowym modelu. Model został stworzony, aby zilustrować liczne interakcje. Oczywiście możliwe są inne sposoby przedstawienia tego zagadnienia skupiające się na innych ważnych elementach procesu. Interpretacje interakcji między różnymi elementami składowymi i konstrukcjami też może być różna (np. wpływ czynników środowiskowych na funkcje ciała ludzkiego jest oczywiście odmienna od ich wpływu na uczestniczenie w sytuacjach życiowych).

Na powyższym diagramie funkcjonowanie jednostki w określonej dziedzinie jest postrzegane jako interakcja lub złożony wzajemny związek między stanem zdrowia a czynnikami kontekstowymi (tzn.. czynnikami środowiskowymi i osobowymi). Między czynnikami tymi zachodzi dynamiczna interakcja: interwencje na jednym poziomie mogą potencjalnie modyfikować inne powiązane z nimi elementy. Te interakcje mają swoisty charakter i nie zawsze pozostają w możliwym do przewidzenia stosunku 1:1. Interakcja działa w dwóch kierunkach; nawet obecność niepełnosprawności może modyfikować stan chorobowy. Często rozsądne wydaje się przyjęcie wniosku, że ograniczenie zdolności spowodowane jest jednym lub większą liczbą upośledzeń lub ograniczenie wykonania wywołane jest przez jedna lub więcej przeszkód. Ważne jest jednak, aby zbierać dane dotyczące tych konstrukcji niezależnie a następnie badać powiązania i przyczynowe zależności między nimi. Do pełnego opisu stanu zdrowia przydatne są wszystkie elementy. Przykładowo osoba może:

- być upośledzona bez ograniczenia zdolności (np. oszpecenie spowodowane trądem może nie mieć wpływu na zdolności),

- mieć problemy z wykonaniem i ograniczone zdolności bez widocznego upośledzenia (np. trudności w wykonywaniu codziennych czynnościach związane z wieloma chorobami),

- mieć problemy z wykonaniem bez upośledzenia lub ograniczenia zdolności (np. osoba będąca nosicielem wirusa HIV lub pacjent, który powrócił do zdrowia po chorobie psychicznej, stająca w obliczu stygmatyzacji lub dyskryminacji w relacjach międzyludzkich lub w pracy),

- mieć ograniczenie zdolności w przypadku braku wspomagania natomiast żadnych problemów z wykonaniem w aktualnym środowisku (np. osobie z ograniczeniami w poruszaniu się społeczeństwo może dostarczyć urządzenie wspomagające, pozwalające na poruszanie się),

- doświadczać wpływu w przeciwnym kierunku (np. bezruch kończyn może wywołać zanik mięśni; umieszczenie w zakładzie opieki może spowodować utratą umiejętności społecznych).

Przykładowe opisy w załączniku 4 ilustrują inne możliwości interakcji między konstrukcjami.

Schemat na rysunku 1 pokazuje rolę, jaką czynniki kontekstowe mogą odgrywać w tym procesie (tzn. czynniki środowiskowe i czynniki osobowe). Występuje interakcja między tymi czynnikami a osobą z określonym stanem chorobowym wskutek czego wyznaczają one poziom i zakres funkcjonowania tej osoby. Czynniki środowiskowe mogą być zewnętrzne w stosunku do jednostki (np. postawy społeczeństwa, cechy architektury budynków, system prawny) i zostały ujęte w składniku klasyfikacji Czynniki środowiskowe. Czynniki osobowe z kolei nie są przedmiotem obecnej wersji klasyfikacji ICF. Zalicza się do nich: płeć, rasę, wiek, sprawność fizyczną, styl życia, nawyki, sposób radzenia sobie z trudnościami i inne takie czynniki. W razie potrzeby ocenę ich wpływu pozostawia się użytkownikowi.

5.2 Modele medyczne i społeczne

Zaproponowano szereg rozmaitych modeli pojęciowych w celu zrozumienia i wyjaśnienia niepełnosprawności i funkcjonowania[16]. Można je wyrazić w związku dialektycznym „model medyczny" kontra „model społeczny". *Model medyczny* postrzega niepełnosprawność jako problem osobisty, bezpośrednio wywołany przez chorobę, uraz lub inny stan chorobowy, wymagający opieki medycznej w postaci indywidualnego leczenia prowadzonego przez przygotowane to tego zawodowo osoby. Celem postępowania w niepełnosprawności jest wyleczenie lub dostosowanie jednostki i zmiana jej zachowania. Opieka medyczna postrzegana jest jako główne zagadnienie, a na poziomie ustalania polityki zasadnicza reakcja polega na modyfikacji lub reformie polityki opieki zdrowotnej. *Społeczny model* niepełnosprawności z kolei, postrzega to zagadnienie głównie jako problem stworzony przez społeczeństwo i zasadniczo jako kwestię pełnej integracji społecznej jednostek. Niepełnosprawność nie jest cechą jednostki, a raczej złożonym zbiorem stanów, z których wiele jest tworem środowiska społecznego. Dlatego postępowanie wymaga działania społecznego, a na całym społeczeństwie spoczywa zbiorowa odpowiedzialność za dokonanie modyfikacji środowiska koniecznej dla pełnego uczestniczenia ludzi niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Zagadnienie zatem pozostaje w dziedzinie postaw lub ideologii i wymaga zmian społecznych, a na poziomie politycznym staje się kwestią praw człowieka. Krótko mówiąc w tym modelu niepełnosprawność jest kwestią polityczną.

ICF opiera się na połączeniu tych dwóch skrajnych modeli. W celu uchwycenia integracji rozmaitych wymiarów funkcjonowania stosuje się podejście „biopsychosocjalne". Celem ICF jest zatem uzyskanie syntezy dającej spójny obraz rozmaitych wymiarów zdrowia na poziomie biologicznym, jednostkowym i społecznym.[17]

[16] Termin „model" oznacza tu twór pojęciowy lub paradygmat, w odróżnieniu od znaczenia, w jakim użyto tego terminu w poprzedniej części.
[17] Patrz także zał. 5 – „ICF i osoby niepełnosprawne""

6. Zastosowanie ICF

ICF jest klasyfikacją funkcjonowania człowieka i niepełnosprawności. Porządkuje systematycznie dziedziny zdrowia i dziedziny z nim związane. W obrębie każdego składnika klasyfikacji pogrupowano dziedziny zgodnie z ich wspólnymi cechami (takimi jak ich pochodzenie, typ lub podobieństwo) i logicznie uporządkowano. Organizacja klasyfikacji opiera się na zbiorze zasad (patrz zał. 1). Zasady te dotyczą wzajemnego powiązania (współzależności) poszczególnych poziomów i hierarchii klasyfikacji (zbiór poziomów). Jednak pewne kategorie ICF zostały przedstawione e sposób nie opierający się na hierarchii, bez określonego porządku, ale jako równoprawne elementy danej gałęzi.

Poniżej wymieniono cechy strukturalne klasyfikacji, które mają znaczenie dla jej wykorzystania.

(1) ICF podaje standardowe, operacyjne definicje zdrowia i dziedzin związanych ze zdrowiem w odróżnieniu od potocznych definicji zdrowia. Te definicje opisują istotne cechy każdej dziedziny (np. jakość, właściwości, i zależności) i zawierają informacje, co dana dziedzina obejmuje a co wyklucza. Definicje zawierają powszechnie używane punkty kontrolne służące do oceny, tak że można je przetransponować w kwestionariusze. I odwrotnie, wyniki uzyskane przy pomocy istniejących narzędzi oceny można zakodować używając terminów ICF. Przykładowo „funkcje widzenia" są zdefiniowane jako zdolność do odbierania kształtów i konturów, z różnej odległości, przy pomocy jednego lub dwojga oczu, tak więc stopień wady wzroku można określić jako łagodny, umiarkowany, poważny lub całkowity w zależności od tych parametrów.

(2) ICF stosuje system alfanumeryczny, w którym litery b, s, d i e oznaczają Funkcje ciała ludzkiego, Struktury ciała ludzkiego, Aktywności i Uczestniczenie oraz Czynniki środowiskowe. Po literach następuje kod numeryczny, który rozpoczyna się od numeru rozdziału (jedna cyfra), po którym następuje drugi poziom (dwie cyfry) oraz trzeci i czwarty poziom (jedna cyfra na każdy).

(3) Kategorie ICF są „zagnieżdżone" tak, że szersze kategorie zawierają bardziej szczegółowe podkategorie. (Przykładowo, Rozdział 4 w części Aktywności i Uczestniczenie, dotyczący tematu Poruszanie się, zawiera osobne kategorie takie jak stanie, siedzenie, chodzenie, przenoszenie przedmiotów itp.). Wersja skrócona (uproszczona) klasyfikacji ma dwa poziomy, natomiast wersja pełna (szczegółowa) obejmuje cztery poziomy. Kody wersji skróconej i wersji pełnej odpowiadają sobie nawzajem, tzn. wersję skróconą można uzyskać z wersji pełnej.

(4) Każda osoba może być opisana przy pomocy kodów na każdym poziomie. Kody mogą być niezależne od siebie lub ze sobą powiązane.

(5) Kody ICF są kompletne tylko wtedy, gdy występują wraz z *kwalifikatorem* wskazującym na poziom stanu zdrowia (np. stopień nasilenia problemu zdrowotnego). Kwalifikatory mają postać jednej, dwóch lub więcej cyfr po kropce dziesiętnej (lub *separatorze*). Użyciu każdego z kodów powinien towarzyszyć co najmniej jeden kwalifikator. Bez kwalifikatorów kody pozbawione są właściwego znaczenia.

(6) Pierwszy kwalifikator dla składnika Funkcje i Struktury ciała ludzkiego, kwalifikatory wykonanie i zdolności dla składnika Aktywności i Uczestniczenie oraz pierwszy

kwalifikator dla składnika Czynniki środowiskowe służą do opisu stopnia lub rozmiaru problemu dla odpowiedniego składnika klasyfikacji.

(7) Wszystkie trzy składniki sklasyfikowane w ICF („Funkcje i struktury ciała", „Aktywności i uczestniczenie", oraz „Czynniki środowiskowe") określane są ilościowo przy użyciu tej samej ogólnej skali. Problem może oznaczać upośledzenie, ograniczenie, zawężenie, lub barierę w zależności od konstrukcji. Zgodnie z właściwą dziedziną klasyfikacji należy używać odpowiednich słów kwalifikujących, umieszczonych poniżej w nawiasach (gdzie xxx oznacza numer dziedziny drugiego poziomu). Aby nadać tej kwalifikacji wymiar uniwersalny należy opracować procedury oceny drogą badań naukowych. Szerokie zakresy punktów procentowych mogą być zastosowane w tych przypadkach, w których dostępne są kalibrowane narzędzia oceniające lub inne normy pozwalające na liczbowe określenie upośledzenia, ograniczenia lub bariery. Przykładowo w przypadku zakodowania „brak problemu" lub „problem całkowity" pomiar ma margines błędu do 5%. Natomiast ocena „problem umiarkowany" sięga aż do połowy skali określającej pełną trudność. Przedziały odsetkowe należy wyskalować w poszczególnych domenach (dziedzinach) w odniesieniu do standardów populacji takich jak percentyle

xxx.0 BRAK problemu	(żaden, nieobecny, nieistotny,...)	0-4 %
xxx.1 NIEZNACZNY problem	(niewielki, mały,…)	5-24 %
xxx.2 UMIARKOWANY problem	(średni, spory,…)	25-49 %
xxx.3 ZNACZNY problem	(wielki, silny,…)	50-95 %
xxx.4 SKRAJNIE DUŻY problem	(zupełny,…)	96-100 %
xxx.8 nie określony		
xxx.9 nie dotyczy		

(8) W przypadku czynników środowiskowych pierwszy kwalifikator może służyć zarówno do określania zakresu pozytywnych aspektów środowiska, tj. ułatwień, jak też do określania zakresu efektów negatywnych, tj. barier. W obu przypadkach stosuje się tą samą skalę 0-4, ale w celu oznaczenia ułatwień kropka dziesiętna zostaje zastąpiona znakiem plus, np. e110+2. Czynniki środowiskowe można kodować (a) w odniesieniu do każdej konstrukcji oddzielnie lub (b) ogólnie, bez odniesienia do określonej konstrukcji. Preferuje się pierwszą możliwość, jako lepiej określającą wpływ danego czynnika.

(9) Dla różnych użytkowników może być wskazane i pomocne dodanie innych rodzajów informacji do systemu kodowania poszczególnych pozycji. Istnieje szereg dodatkowych kwalifikatorów, które mogą być użyteczne. Tabela 3 zawiera szczegóły kwalifikatorów dla każdego składnika klasyfikacji oraz sugestie dotyczące utworzenia dodatkowych kwalifikatorów.

(10) Opis stanu zdrowia i dziedzin z nim związanych, odnosi się do ich zastosowania w danym momencie (jak zdjęcie). Można jednak przeprowadzać pomiary w określonych odstępach czasu w celu opisu przebiegu zmian w miarę jego upływu oraz postępu procesu.

(11) W ICF stan zdrowia danej osoby i elementów z nim związanych określa się przy pomocy szeregu kodów, które obejmują obie części klasyfikacji. W związku z tym maksymalna liczba kodów dla jednej osoby wynosi 34 na poziomie jednocyfrowym (8

funkcji ciała ludzkiego, 8 struktur ciała, 9 dla wykonania i 9 dla zdolności). Analogicznie, kodów drugiego poziomu jest 362. Przy bardziej szczegółowej klasyfikacji liczba kodów wynosi 1424. W rzeczywistych zastosowaniach ICF zestaw od 3 do 18 kodów może być wystarczający aby opisać przypadek z dokładnością do drugiego poziomu (trzy cyfry). Bardziej precyzyjny zapis czwartego poziomu jest na ogół wykorzystywany w usługach specjalistycznych (np. wyniki rehabilitacji, geriatria), podczas gdy klasyfikacja drugiego poziomu może być wykorzystywana do oceny badań sondażowych i badań klinicznych.

Więcej wskazówek nt. kodowania znajduje się w załączniku 2. Użytkownikom bezwzględnie zaleca się przeszkolenie w wykorzystaniu klasyfikacji prowadzone przez WHO i sieć ośrodków współpracujących.

Tabela 3. Kwalifikatory

Składnik klasyfikacji	Pierwszy kwalifikator	Drugi kwalifikator
Funkcje ciała (b)	Jednolity kwalifikator ze skalą ujemną stosowany do oznaczania stopnia lub rozmiaru upośledzenia. Przykład: b176.3 oznacza silne upośledzenie szczególnych funkcji umysłowych posługiwania się językiem	brak
Struktury ciała (s)	Jednolity kwalifikator ze skalą ujemną stosowany do oznaczania stopnia lub rozmiaru upośledzenia. Przykład: s730.3 oznacza poważne upośledzenie kończyny górnej	Stosowany do określenia charakteru zmian odpowiedniej części ciała: 0 brak zmian w strukturze 1 zupełny brak 2 brak części 3 dodatkowa część 4 nieprawidłowe wymiary 5 brak ciągłości 6 niewłaściwa pozycja 7 zmiany jakościowe w strukturze, w tym gromadzenie płynu 8 nie określone 9 nie dotyczy Przykład: s730.32 oznacza brak części kończyny górnej
Aktywność i Uczestniczenie (d)	Wykonanie Jednolity kwalifikator Problem w aktualnym środowisku osoby Przykład: d5101.1_ oznacza niewielki problem z myciem całego ciała z wykorzystaniem urządzeń wspomagających, będących do dyspozycji danej osoby	Zdolność Jednolity kwalifikator Ograniczenie w przypadku braku pomocy Przykład: d5101._2 oznacza umiarkowany problem z myciem całego ciała; implikuje umiarkowany problem w przypadku niemożności skorzystania z pomocy urządzeń lub drugiej osoby.
Czynniki środowiskowe (e)	Jednolity kwalifikator ze skalą ujemną i dodatnią do oznaczania rozmiarów odpowiednio barier i ułatwień Przykład: e130.2 oznacza, że umiarkowaną barierą jest dostęp do pomocy edukacyjnych. I odwrotnie, e130+2 oznacza, że pomoce edukacyjne są umiarkowanym ułatwieniem.	brak

54 Światowe Zgromadzenie Zdrowia zaleca ICF do stosowania na całym świecie

W rezolucji WHA54.21 zapisano:

Pięćdziesiąte czwarte Światowe Zgromadzenie Zdrowia:

1. ZATWIERDZA drugie wydanie Międzynarodowej Klasyfikacji Upośledzenia, Niepełnosprawności i Inwalidztwa (*International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps* - ICIDH) pod nazwą Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (*International Classification of Functioning, Disability and Heath)*, dalej określaną w skrócie ICF;

2. ZALECA krajom członkowskim do wykorzystywania ICF odpowiednio w badaniach, kontroli i raportowaniu, biorąc pod uwagę szczególną sytuację w krajach członkowskich a także, w szczególności, możliwe zmiany w przyszłości;

3. ZLECA dyrektorowi generalnemu udzielenie pomocy w zakresie stosowania ICF wszystkim krajom członkowskim, które wyrażą takie życzenie.

ICF

Klasyfikacja jednostopniowa

(Spis tytułów rozdziałów występujących w klasyfikacji)

Funkcje ciała

Rozdział 1 Funkcje psychiczne

Rozdział 2 Funkcje narządów zmysłów i ból

Rozdział 3 Funkcje głosu i mowy

Rozdział 4 Funkcje układu krążenia, krwiotwórczego, odpornościowego i oddechowego

Rozdział 5 Funkcje układu trawiennego, wewnątrzwydzielniczego i funkcje związane z metabolizmem

Rozdział 6 Funkcje układu moczowo-płciowego i funkcje rozrodcze

Rozdział 7 Funkcje nerwowo-mięśniowo-szkieletowe i funkcje związane z ruchem

Rozdzał 8 Funkcje skóry i struktur powiązanych ze skórą

Struktury ciała ludzkiego

Rozdział 1 Struktura układu nerwowego

Rozdział 2 Oko, ucho i struktury powiązane

Rozdział 3 Struktury związane z głosem i mową

Rozdział 4 Struktura układu krążenia, odpornościowego i oddechowego

Rozdział 5 Struktury układu trawiennego, układu wewnątrzwydzielniczego i struktury związane z metabolizmem

Rozdział 6 Struktury układu moczowo-płciowego i struktury związane z rozrodem

Rozdział 7 Struktury związane z ruchem

Rozdział 8 Skóra i przydatki skóry

Aktywności i uczestniczenie

Rozdział 1 Uczenie się i stosowanie wiedzy

Rozdział 2 Ogólne zadania i obowiązki

Rozdział 3 Porozumiewanie się

Rozdział 4 Poruszanie się

Rozdział 5 Dbanie o siebie

Rozdział 6 Życie domowe

Rozdział 7 Wzajemne kontakty i związki międzyludzkie

Rozdział 8 Główne obszary życia

Rozdział 9 Życie w społeczności lokalnej, działalność społeczna i obywatelska

Czynniki środowiskowe

Rozdział 1 Produkty i technologia

Rozdział 2 Środowisko naturalne i zmiany w środowisku dokonane działalnością człowieka

Rozdział 3 Wsparcie i wzajemne powiązania

Rozdział 4 Postawy

Rozdział 5 Usługi, systemy i polityka

ICF

Klasyfikacja dwustopniowa

(Spis tytułów rozdziałów i pierwszy poziom klasyfikacji)

FUNKCJE CIAŁA

Rozdział 1 Funkcje psychiczne

Ogólne funkcje psychiczne (b110-b139)
b110 Funkcje świadomości
b114 Funkcje orientacji
b117 Funkcje intelektualne
b122 Całościowe funkcje psychospołeczne
b126 Funkcje temperamentu i osobowości
b130 Funkcje energii i napędu
b134 Funkcje snu
b139 Ogólne funkcje psychiczne, inne określone i nieokreślone

Swoiste funkcje psychiczne (b140-b189)
b140 Funkcje uwagi
b144 Funkcje pamięci
b147 Funkcje psychomotoryczne
b152 Funkcje emocjonalne
b156 Funkcje percepcyjne
b160 Funkcje myślenia
b164 Wyższe funkcje poznawcze
b167 Funkcje językowe
b172 Funkcje liczenia
b176 Funkcje psychiczne sekwencjonowania złożonych ruchów
b180 Funkcje doświadczania siebie i czasu
b189 Swoiste funkcje psychiczne, inne określone i nieokreślone
b198 Funkcje psychiczne, inne określone
b199 Funkcje psychiczne, nieokreślone

Rozdział 2 Funkcje narządów zmysłów i ból

Widzenie i funkcje pokrewne (b210-b229)
b210 Funkcje widzenia
b215 Funkcje narządów dodatkowych oka
b220 Wrażenia związane z okiem i narządami dodatkowymi oka
b229 Widzenie i funkcje pokrewne, inne określone i nieokreślone

Słyszenie i funkcje przedsionka (b230-b249)
b230 Funkcje słyszenia
b235 Funkcje przedsionka
b240 Wrażenia związane ze słyszeniem i funkcją przedsionka
b249 Słyszenie i funkcje przedsionka, inne określone i nieokreślone

Dodatkowe funkcje narządów zmysłów (b250-b279)
b250 Funkcja smaku
b255 Funkcja węchu
b260 Funkcje proprioceptywne
b265 Funkcja dotyku
b270 Funkcje czuciowe odnoszące się do temperatury i innych bodźców

b279 Dodatkowe funkcje narządów zmysłów, inne określone i nieokreślone

Ból (b280 – b289)
b280 Czucie bólu
b289 Czucie bólu, inne określone i nieokreślone
b298 Funkcje narządów zmysłów i ból, inne określone
b299 Funkcje narządów zmysłów i ból, nieokreślone

Rozdział 3 Funkcje głosu i mowy

b310 Funkcje głosu
b320 Funkcje artykulacji
b330 Funkcje dotyczące płynności i rytmu mowy
b340 Alternatywne funkcje dotyczące wokalizacji
b398 Funkcje głosu i mowy, inne określone
b399 Funkcje głosu i mowy, nieokreślone

Rozdział 4 Funkcje układu krążenia, krwiotwórczego, odpornościowego i oddechowego

Funkcje układu krążenia (b410-b429)
b410 Funkcje serca
b415 Funkcje naczyń krwionośnych
b420 Funkcje związane z ciśnieniem tętniczym krwi
b429 Funkcje układu krążenia, inne określone i nieokreślone

Funkcje układu krwiotwórczego i odpornościowego (b430-b439)
b430 Funkcje układu krwiotwórczego
b435 Funkcje układu odpornościowego
b439 Funkcje układu krwiotwórczego i odpornościowego, inne określone i nieokreślone

Funkcje układu oddechowego (b440-b449)
b440 Funkcje oddychania
b445 Funkcje mięśni oddechowych
b449 Funkcje układu oddechowego, inne określone i nieokreślone

Dodatkowe funkcje i wrażenia związane z układem krążenia i oddechowym (b450-b469)
b450 Dodatkowe funkcje dotyczące oddychania
b455 Funkcje związane z tolerancją wysiłku
b460 Wrażenia związane z funkcjami układu krążenia i oddechowego
b469 Dodatkowe funkcje i wrażenia ze strony układu krążenia i oddechowego, inne określone i nieokreślone
b498 Funkcje układu krążenia, krwiotwórczego, odpornościowego i oddechowego, inne określone
b499 Funkcje układu krążenia, krwiotwórczego, odpornościowego i oddechowego, nieokreślone

Rozdział 5 Funkcje układu trawiennego, wewnątrzwydzielniczego, i funkcje związane z metabolizmem

Funkcje układu trawiennego (b510-b569)
b510 Funkcje przyjmowania pokarmu
b515 Funkcje trawienne
b520 Funkcje przyswajania
b525 Funkcje defekacji
b530 Funkcje dotyczące zachowania masy ciała
b535 Wrażenia związane z układem trawiennym
b539 Funkcje układu trawiennego, inne określone i nieokreślone

Funkcje związane z metabolizmem i funkcje układu wydzielania wewnętrznego (b540-b559)
b540 Ogólne funkcje metaboliczne
b545 Funkcje równowagi wodnej, mineralnej i elektrolitowej
b550 Funkcje termoregulacji
b555 Funkcje gruczołów wydzielania wewnętrznego
b559 Funkcje metaboliczne i układu wydzielania wewnętrznego, inne określone i nieokreślone
b598 Funkcje układu trawiennego, wewnątrzwydzielniczego i funkcje związane z metabolizmem, inne określone
b599 Funkcje układu trawiennego, wewnątrzwydzielniczego i funkcje związane z metabolizmem, nieokreślone

Rozdział 6 Funkcje układu moczowo-płciowego i funkcje rozrodcze

Funkcje układu moczowego (b610-b639)
b610 Funkcje wydzielania moczu
b620 Funkcje oddawania moczu
b630 Wrażenia związane z funkcjami moczowymi
b639 Funkcje układu moczowego, inne określone i nieokreślone

Funkcje płciowe i funkcje rozrodcze (b640-b679)
b640 Funkcje seksualne
b650 Funkcje związane z miesiączkowaniem
b660 Funkcje rozrodcze
b670 Wrażenia związane z funkcjami płciowymi i rozrodczymi
b679 Funkcje płciowe i funkcje rozrodcze, inne określone i nieokreślone
b698 Funkcje układu moczowo-płciowego i funkcje rozrodcze, inne określone
b699 Funkcje układu moczowo-płciowego i funkcje rozrodcze, nieokreślone

Rozdział 7 Funkcje nerwowo-mięśniowo-szkieletowe i funkcje związane z ruchem

Funkcje stawów i kości (b710-b729)
b710 Funkcje ruchomości stawów
b715 Funkcje stabilności stawów
b720 Funkcje związane z ruchomością kości
b729 Funkcje stawów i kości, inne określone i nieokreślone

Funkcje mięśni (b 730-b749)

b730 Funkcje związane z siłą mięśni
b735 Funkcje związane z obecnością napięcia mięśni
b740 Funkcje związane z wytrzymałością mięśni
b749 Funkcje mięśni, inne określone i nieokreślone

Funkcje związane z ruchem (b750-b789)

b750 Funkcje odruchów motorycznych
b755 Funkcje związane z ruchowymi reakcjami mimowolnymi
b760 Funkcje związane z kontrolowaniem ruchów dowolnych
b765 Funkcje związane z wykonywaniem ruchów mimowolnych
b770 Funkcje dotyczące wzorca chodu
b780 Wrażenia czuciowe dotyczące mięśni i towarzyszące funkcjom związanym z ruchem
b789 Funkcje związane z ruchem, inne określone i nieokreślone
b798 Funkcje nerwowo-mięśniowo-szkieletowe i funkcje związane z ruchem, inne określone
b799 Funkcje nerwowo-mięśniowo-szkieletowe i funkcje związane z ruchem, nieokreślone

Rozdział 8 Funkcje skóry i przydatków skóry

Funkcje skóry (b810-b849)

b810 Funkcje ochronne skóry
b820 Funkcje naprawcze skóry
b830 Inne funkcje skóry
b840 Wrażenia w obrębie skóry
b849 Funkcje skóry, inne określone i nieokreślone

Funkcje włosów i paznokci (b850-b869)

b850 Funkcje włosów
b860 Funkcje paznokci
b869 Funkcje włosów i paznokci, inne określone i nieokreślone
b898 Funkcje skóry i przydatków skóry, inne określone
b899 Funkcje skóry i przydatków skóry, nieokreślone

STRUKTURY CIAŁA LUDZKIEGO

Rozdział 1 Struktura układu nerwowego

s110 Struktura mózgu
s120 Rdzeń kręgowy i struktury powiązane
s130 Struktura opon mózgowych
s140 Struktura układu nerwowego współczulnego
s150 Struktura układu nerwowego przywspółczulnego
s198 Struktura układu nerwowego, inna określona
s199 Struktura układu nerwowego, nieokreślona

Rozdział 2 Oko, ucho i struktury powiązane

s210 Struktura oczodołu
s220 Struktura gałki ocznej
s230 Struktury wokół oka
s240 Struktury ucha zewnętrznego
s250 Struktury ucha środkowego
s260 Struktury ucha wewnętrznego
s298 Struktury oka, ucha i struktury powiązane, inne określone
s299 Struktury oka, ucha i struktury powiązane, nieokreślone

Rozdział 3 Struktury związane z głosem i mową

s310 Struktura nosa
s320 Struktura ust
s330 Struktura gardła
s340 Struktura krtani
s398 Struktury związane z głosem i mową, inne określone
s399 Struktury związane z głosem i mową, nieokreślone

Rozdział 4 Struktura układu krążenia, odpornościowego i oddechowego

s410 Struktura układu krążenia
s420 Struktura układu odpornościowego
s430 Struktura układu oddechowego
s498 Struktury układu krążenia, odpornościowego i oddechowego, inne określone
s499 Struktury układu krążenia, odpornościowego i oddechowego, nieokreślone

Rozdział 5 Struktury układu trawiennego, układu wewnątrzwydzielniczego i struktury związane z metabolizmem

s510 Struktura gruczołów ślinowych
s520 Struktura przełyku
s530 Struktura żołądka
s540 Struktura jelit
s550 Struktura trzustki
s560 Struktura wątroby

s570 Struktura pęcherzyka żółciowego i przewodów żółciowych
s580 Struktura gruczołów wewnątrzwydzielniczych
s598 Struktury układu trawiennego, układu wewnątrzwydzielniczego i struktury związane z metabolizmem, inne określone
s599 Struktury układu trawiennego, układu wewnątrzwydzielniczego i struktury związane z metabolizmem, nieokreślone

Rozdział 6 Struktury układu moczowo-płciowego i struktury związane z rozrodem

s610 Struktura układu moczowego
s620 Struktura dna miednicy
s630 Struktury związane z rozrodem
s698 Struktury układu moczowo-płciowego i struktury związane z rozrodem, inne określone
s699 Struktury układu moczowo-płciowego i struktury związane z rozrodem, nieokreślone

Rozdział 7 Struktury związane z ruchem

s710 Struktura okolicy głowy i szyi
s720 Struktura okolicy barku
s730 Struktura kończyny górnej
s740 Struktura okolicy miednicy
s750 Struktura kończyny dolnej
s760 Struktury tułowia
s770 Pozostałe struktury mięśniowo-szkieletowe związane z ruchem
s798 Struktury związane z ruchem, inne określone
s799 Struktury związane z ruchem, nieokreślone

Rozdział 8 Skóra i przydatki skóry

s810 Struktura różnych okolic skóry
s820 Struktura gruczołów skórnych
s830 Struktura paznokci
s840 Struktura włosów
s898 Skóra i przydatki skóry, inne określone
s899 Skóra i przydatki skóry, nieokreślone

AKTYWNOŚCI I UCZESTNICZENIE

Rozdział 1 Uczenie się i stosowanie wiedzy

Celowe posługiwanie się zmysłami (d110-a129)
d110 Patrzenie
d115 Słuchanie
d120 Inne celowe posługiwanie się innymi zmysłami
d129 Celowe posługiwanie się zmysłami, inne określone i nieokreślone

Podstawy uczenie się (d130-d159)
d130 Naśladowanie
d135 Repetycja (powtarzanie)
d140 Uczenie się czytania
d145 Uczenie się pisania
d150 Uczenie się liczenia
d155 Nabywanie umiejętności
d159 Podstawy uczenie się, inne określone i nieokreślone

Stosowanie wiedzy (d160-d179)
d160 Skupianie uwagi
d163 Myślenie
d166 Czytanie
d170 Pisanie
d172 Liczenie
d175 Rozwiązywanie problemów
d177 Podejmowanie decyzji
d179 Stosowanie wiedzy, inne określone i nieokreślone
d198 Uczenie się i stosowanie wiedzy, inne określone
d199 Uczenie się i stosowanie wiedzy, nieokreślone

Rozdział 2 Ogólne zadania i obowiązki

d210 Podejmowanie pojedynczego zadania
d220 Podejmowanie wielu zadań
d230 Realizowanie dziennego rozkładu zajęć
d240 Radzenie sobie ze stresem i innymi obciążeniami psychicznymi
d298 Ogólne zadania i obowiązki, inne określone
d299 Ogólne zadania i obowiązki, nieokreślone

Rozdział 3 Porozumiewanie się

Porozumiewanie się - odbieranie wiadomości (d310-d329)
d310 Porozumiewanie się – odbieranie - wiadomości ustne
d315 Porozumiewanie się – odbieranie - wiadomości niewerbalne
d320 Porozumiewanie się –odbieranie - wiadomości w języku migowym
d325 Porozumiewanie się –odbieranie - wiadomości pisane
d329 Porozumiewanie się – odbieranie wiadomości, inne określone i nieokreślone

Porozumiewanie się – tworzenie wiadomości (d330-349)
d330 Mówienie
d335 Tworzenie wiadomości niewerbalnych
d340 Tworzenie wiadomości w języku migowym
d345 Pisanie wiadomości
d349 Porozumiewanie się – tworzenie wiadomości, inne określone i nieokreślone

Rozmowa i stosowanie urządzeń i rozwiązań technicznych służących do porozumiewania się (d350-d369)
d350 Rozmowa
d335 Dyskusja
d360 Używanie urządzeń i technik służących do porozumiewania się
d359 Rozmowa i używanie urządzeń i technik służących do porozumiewania się, inne określone i nieokreślone
d398 Porozumiewanie się, inne określone
d399 Porozumiewanie się, nieokreślone

Rozdział 4 Poruszanie się

Zmienianie i utrzymywanie i pozycji ciała (d410-d429)
d410 Zmienianie podstawowej pozycji ciała
d415 Utrzymywanie pozycji ciała
d420 Przemieszczanie się
d429 Zmienianie i utrzymywanie pozycji ciała, inne określone i nieokreślone

Przenoszenie, poruszanie i manipulowanie przedmiotami (d430-d449)
d430 Podnoszenie i przenoszenie przedmiotów
d435 Poruszanie przedmiotów za pomocą kończyn dolnych
d440 Precyzyjne używanie ręki
d445 Używanie rąk i ramion
d449 Przenoszenie, poruszanie i manipulowanie przedmiotami, inne określone i nieokreślone

Chodzenie i inne sposoby poruszania się (d450-d469)
d450 Chodzenie
d455 Inne sposoby poruszania się
d460 Poruszanie się w różnych miejscach
d465 Poruszanie się przy pomocy sprzętu
d469 Chodzenie i inne sposoby poruszania się, inne określone i nieokreślone

Poruszanie się przy pomocy środków transportu (d470-d489)
d470 Używanie środków transportu
d475 Prowadzenie pojazdu
d480 Dosiadanie zwierząt jako środka transportu
d489 Poruszanie się przy pomocy środków transportu, inne określone i nieokreślone
d498 Poruszanie się, inne określone
d499 Poruszanie się, nieokreślone

Rozdział 5 Dbanie o siebie

d510 Mycie się
d520 Pielęgnowanie poszczególnych części ciała
d530 Korzystanie z toalety
d540 Ubieranie się
d550 Jedzenie
d560 Picie
d570 Troska o własne zdrowie
d598 Dbanie o siebie, inne określone
d599 Dbanie o siebie, nieokreślone

Rozdział 6 Życie domowe

Zaspokajanie podstawowych potrzeb bytowych (d610-d629)
d610 Nabywanie miejsca zamieszkania
d620 Nabywanie dóbr i usług
d629 Zaspokajanie podstawowych potrzeb *bytowych*, inne określone i nieokreślone

Zadania w gospodarstwie domowym (d630-d649)
d630 Przygotowywanie posiłków
d640 Wykonywanie prac domowych
d649 Zadania w gospodarstwie domowym, inne określone i nieokreślone

Dbanie o sprzęt gospodarstwa domowego i pomaganie innym osobom (d650-d669)
d650 Dbanie o sprzęt gospodarstwa domowego
d660 Pomaganie innym osobom
d669 Dbanie o sprzęt gospodarstwa domowego i pomaganie innym osobom, inne określone i nieokreślone
d698 Życie domowe, inne określone
d699 Życie domowe, nieokreślone

Rozdział 7 Wzajemne kontakty i związki międzyludzkie

Ogólne wzajemne kontakty międzyludzkie (d710-d729)
d710 Podstawowe kontakty międzyludzkie
d720 Złożone kontakty międzyludzkie
d729 Ogólne kontakty międzyludzkie, inne określone i nieokreślone

Szczególne wzajemne kontakty i związki międzyludzkie (d730-d779)
d730 Nawiązywanie kontaktów z nieznajomymi
d740 Kontakty oficjalne
d750 Nieoficjalne kontakty towarzyskie
d760 Związki rodzinne
d770 Związki intymne
d779 Szczególne wzajemne kontakty i związki międzyludzkie, inne określone i nieokreślone
d798 Wzajemne związki i kontakty międzyludzkie, inne określone
d799 Wzajemne związki i kontakty międzyludzkie, nieokreślone

Rozdział 8 Główne obszary życia

Kształcenie (d810-d839)
d810 Kształcenie nieformalne
d815 Kształcenie przedszkolne
d820 Kształcenie szkolne
d825 Szkolenie zawodowe
d830 Kształcenie wyższe
d839 Kształcenie, inne określone i nieokreślone

Praca i zatrudnienie (d840-d859)
d840 Przyuczanie do zawodu
d845 Zdobywanie, wykonywanie i wypowiadanie pracy
d850 Zatrudnienie za wynagrodzeniem
d855 Praca bez wynagrodzenia
d859 Praca i zatrudnienie, inne określone i nieokreślone

Ekonomiczna sfera życia (d860-d879)
d860 Podstawowe transakcje finansowe
d865 Złożone transakcje finansowe
d870 Ekonomiczna samowystarczalność
d879 Ekonomiczna sfera życia, inna określona i nieokreślona
d898 Główne obszary życia, inne określone
d899 Główne obszary życia, nieokreślone

Rozdział 9 Życie w społeczności lokalnej, działalność społeczna i obywatelska

d910 Życie w społeczności lokalnej
d920 Rekreacja i organizacja czasu wolnego
d930 Religia i duchowa sfera życia
d940 Prawa człowieka
d950 Życie polityczne i pełnienie ról obywatelskich
d998 Życie w społeczności lokalnej, działalność społeczna i obywatelska, inne określone
d999 Życie w społeczności lokalnej, działalność społeczna i obywatelska, nieokreślone

CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE

Rozdział 1 Produkty i technologia

e110 Produkty lub substancje do osobistego spożycia
e115 Produkty i technologie do osobistego użytku w życiu codziennym
e120 Produkty i technologie służące do osobistego poruszania się i transportu we wnętrzu i na zewnątrz
e125 Produkty i technologie służące do porozumiewania się
e130 Produkty i technologie stosowane w edukacji
e135 Produkty i technologie stosowane w miejscu zatrudnienia
e140 Produkty i technologie stosowane w dziedzinie kultury, rekreacji i sportu
e145 Produkty i technologie służące do praktykowania religii i życia duchowego
e150 Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane i technologie dla budynków użyteczności publicznej
e155 Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane i technologie dla budynków do użytku prywatnego
e160 Produkty i technologie służące do zagospodarowania terenu
e165 Mienie (majątek)
e198 Produkty i technologie, inne określone
e199 Produkty i technologie nieokreślone

Rozdział 2 Środowisko naturalne i zmiany w środowisku dokonane działalnością człowieka

e210 Geografia fizyczna
e215 Populacja
e220 Flora i fauna
e225 Klimat
e230 Naturalne zjawiska przyrodnicze
e235 Zjawiska wywołane działaniem człowieka
e240 Światło
e245 Zmiany zależne od upływu czasu
e250 Dźwięk
e255 Wibracja
e260 Jakość powietrza
e298 Środowisko naturalne i zmiany w środowisku dokonane działalnością człowieka, inne określone
e299 Środowisko naturalne i zmiany w środowisku dokonane działalnością człowieka, nieokreślone

Rozdział 3 Wsparcie i wzajemne powiązania

e310 Najbliższa rodzina
e315 Dalsza rodzina
e320 Przyjaciele
e325 Znajomi, rówieśnicy, koledzy, sąsiedzi i członkowie lokalnej społeczności
e330 Ludzie posiadający władzę (zwierzchnicy)
e335 Podwładni
e340 Opiekunowie i asystenci osobiści
e345 Osoby obce

e350 Zwierzęta oswojone
e355 Pracownicy fachowi ochrony zdrowia
e360 Inni pracownicy fachowi
e398 Wsparcie i wzajemne powiązania, inne określone
e399 Wsparcie i wzajemne powiązania, nieokreślone

Rozdział 4 Postawy

e410 Postawy członków najbliższej rodziny
e415 Postawy członków dalszej rodziny
e420 Postawy przyjaciół
e425 Postawy znajomych, rówieśników, kolegów, sąsiadów i członków społeczności lokalnej
e430 Postawy osób posiadających władzę (zwierzchników)
e435 Postawy podwładnych
e440 Postawy opiekunów i asystentów osobistych
e445 Postawy osób obcych
e450 Postawy pracowników fachowych ochrony zdrowia
e455 Postawy innych pracowników fachowych
e460 Postawy społeczne
e465 Normy społeczne, obyczaje i ideologie
e498 Postawy, inne określone
e499 Postawy, nieokreślone

Rozdział 5 Usługi, systemy i polityka

e510 Usługi, systemy i polityka związane z wytwarzaniem dóbr konsumpcyjnych
e515 Usługi architektoniczne i budowlane, systemy i polityka
e520 Usługi, systemy i polityka związane z planowaniem otwartej przestrzeni
e525 Usługi, systemy i polityka dotyczące spraw mieszkaniowych
e530 Usługi, systemy i polityka komunalna
e535 Usługi, systemy i polityka telekomunikacyjna
e540 Usługi, systemy i polityka transportowa
e545 Usługi, systemy i polityka dotyczące służb komunalnych
e550 Usługi, systemy i polityka prawna
e555 Stowarzyszenia i usługi, systemy i polityka związane ze zrzeszaniem się
e560 Usługi, systemy i polityka związane z mediami
e565 Usługi, systemy i polityka związane z gospodarką
e570 Usługi, systemy i polityka w zakresie zabezpieczenia społecznego
e575 Usługi, systemy i polityka w zakresie ogólnego wsparcia społecznego
e580 Usługi, systemy i polityka w zakresie ochrony zdrowia
e585 Usługi, systemy i polityka związane z edukacją i szkoleniem
e590 Usługi , systemy i polityka w zakresie pracy i zatrudnienia
e595 Usługi polityczne, systemy polityczne i polityka prawna
e598 Usługi, systemy i polityka, inne określone
e599 Usługi, systemy i polityka, nieokreślone

ICF

Klasyfikacja szczegółowa z definicjami

(Wszystkie kategorie z definicjami,
oraz informacje co należy włączyć do kategorii a co wyłączyć)

FUNKCJE CIAŁA LUDZKIEGO

Definicje: Funkcje ciała ludzkiego (z włączeniem funkcji psychicznych) są to procesy fizjologiczne poszczególnych układów ciała.

Upośledzenia są to zmiany funkcji lub struktury ciała, takie jak utrata lub istotne odchylenie od stanu prawidłowego.

Kwalifikator

Ogólny kwalifikator ze skalą ujemną stosowany dla określania stopnia lub wielkości upośledzenia

xxx.0	BRAK upośledzenia	(żadne, nieobecne, nieistotne...)	0-4%
xxx.1	NIEZNACZNE upośledzenie	(niewielkie, małe,...)	5-24%
xxx.2	UMIARKOWANE upośledzenie	(średnie, spore...)	25-49%
xxx.3	ZNACZNE upośledzenie	(wielkie, silne...)	50-95%
xxx.4	SKRAJNIE DUŻE upośledzenie	(zupełne...)	96-100%
xxx.8	nie określone		
xxx.9	nie dotyczy		

Szerokie przedziały odsetkowe uwzględnia się w tych przypadkach, w których dostępne są wyskalowane narzędzia oceny lub inne mierniki dla ilościowego określenia upośledzenia funkcji ciała. Na przykład, określenia „brak upośledzenia" lub „skrajnie duże upośledzenie" funkcji ciała, mogą mieć margines błędu poniżej 5%. „Umiarkowane upośledzenie" sięga na ogół aż do połowy skali określającej skrajnie duże upośledzenie. Przedziały odsetkowe należy wyskalować w poszczególnych dziedzinach w odniesieniu do standardów populacji takich jak np. percentyle. Aby to podejście ilościowe można było stosować w jednolity sposób, należy przeprowadzić badania i opracować procedury oceny.

Dalsze wyjaśnienia konwencji kodowania w ICF znajdują się w załączniku 2.

Rozdział 1

Funkcje psychiczne

Rozdział ten dotyczy funkcji mózgu, zarówno całościowych funkcji umysłowych jak świadomość, energia czy napęd jak i swoistych funkcji umysłowych jak pamięć, język i liczenie.

Ogólne funkcje psychiczne (b110-b139)

b110 **Funkcje świadomości**
Ogólne funkcje psychiczne związane ze stanem przytomności i gotowości, w tym jasność i ciągłość stanu czuwania.

Obejmuje: funkcje związane ze stanem, ciągłością i jakością świadomości; utratę świadomości, śpiączkę, stany wegetatywne, fugę, stany transu, stany owładnięcia, polekowe stany zmienionej świadomości, majaczenie, osłupienie

Nie obejmuje: funkcje orientacji (b114); funkcje energii i napędu (b130); funkcje snu (b134)

b1100 Stan świadomości
Funkcje psychiczne, które – w przypadku zmiany - wywołują takie stany jak zmącenie świadomości, osłupienie lub śpiączka.

b1101 Ciągłość świadomości
Funkcje psychiczne, które podtrzymują czuwanie, gotowość i przytomność, a w przypadku zmiany mogą wywoływać fugę, trans lub inne podobne stany.

b1102 Jakość świadomości
Funkcje psychiczne, które – w przypadku zmiany – powodują odmienny sposób przeżywania, czuwania gotowości, tak jak ww. polekowych stanach zmienionej świadomości lub w majaczeniu.

b1108 Funkcje świadomości, inne określone

b1109 Funkcje świadomości, nieokreślone

b114 **Funkcje orientacji**
Ogólne funkcje psychiczne związane z rozeznawaniem i ustalaniem stosunku do samego siebie, do innych osób, do czasu i swojego otoczenia.

Obejmuje: funkcje orientacji co do czasu, miejsca i osoby; orientację wobec siebie i innych; dezorientację wobec czasu, miejsca i osób

Nie obejmuje: funkcje świadomości (b110); funkcje uwagi (b140); funkcje pamięci (b144)

b1140 Orientacja co do czasu
Funkcje psychiczne, które umożliwiają uprzytomnianie sobie dnia, daty, miesiąca i roku.

b1141 Orientacja co do miejsca
Funkcje psychiczne, które umożliwiają uprzytomnianie sobie swego umiejscowienia, a tym swego najbliższego otoczenia, swego miasta, kraju.

b1142 Orientacja co do osób
Funkcje psychiczne, które umożliwiają uprzytomnianie sobie swej własnej tożsamości i tożsamości osób w najbliższym otoczeniu.

b11420 Orientacja co do samego siebie
Funkcje psychiczne, które umożliwiają uprzytomnianie sobie swej własnej tożsamości.

b11421 Orientacja wobec innych osób
Funkcje psychiczne, które umożliwiają uprzytomnianie sobie tożsamości osób ze swego najbliższego otoczenia.

b11428 Orientacja co do osób, inna określona

b11429 Orientacja co do osób, nieokreślona

b1148 Funkcje orientacji, inne określone

b1149 Funkcje orientacji, nieokreślone

b117 Funkcje intelektualne
Ogólne funkcje psychiczne niezbędne do rozumienia i konstruktywnego scalania różnych czynności psychicznych; z uwzględnieniem wszystkich funkcji poznawczych i ich rozwoju w ciągu całego życia.

Obejmuje: funkcje rozwoju intelektualnego; upośledzenie intelektualne, upośledzenie umysłowe, otępienie

Nie obejmuje: funkcje pamięci (b144); funkcje myślenia (b160); wyższe funkcje poznawcze (b164)

b122 Całościowe funkcje psychospołeczne
Ogólne funkcje psychiczne, rozwijane w ciągu całego życia, niezbędne do zrozumienia i konstruktywnego scalania czynności umysłowych, które prowadzą do kształtowania umiejętności interpersonalnych, koniecznych do nawiązania wzajemnych, znaczących i celowych kontaktów społecznych.

Obejmuje: autyzm

b126 Funkcje temperamentu i osobowości

Ogólne funkcje psychiczne związane z konstytucjonalną dyspozycją danej osoby do reagowania na sytuacje w określony sposób, w tym zespół cech psychicznych, odróżniających daną osobę od innych.

Obejmuje: funkcje ekstrawersji, introwersji, zgodności, sumienności, stabilności psychicznej i emocjonalnej i otwartości na doświadczenia, optymizm, wyszukiwanie nowości, pewność, wiarygodność

Nie obejmuje: funkcje intelektualne (b117); funkcje energii i napędu (b130); funkcje psychomotoryczne (b147); funkcje emocjonalne (b152)

b1260 Ekstrawersja

Funkcje psychiczne, określające indywidualne usposobienie, jako otwarte, towarzyskie i demonstracyjne, w przeciwieństwie do nieśmiałości, skrępowania i zahamowania.

b1261 Zgodność

Funkcje psychiczne, określające indywidualne usposobienie jako współpracujące, życzliwe i kompromisowe, w przeciwieństwie do nieżyczliwości, sprzeciwiania się i arogancji.

b1262 Sumienność

Funkcje psychiczne określające indywidualne usposobienie jako pracowite, metodyczne i skrupulatne, w przeciwieństwie do funkcji umysłowych usposabiających do lenistwa, nierzetelności i nieodpowiedzialności.

b1263 Stabilność psychiczna

Funkcje psychiczne określające indywidualne usposobienie jako zrównoważone, spokojne i opanowane, w przeciwieństwie do drażliwości, braku spokoju, zmienności i ulegania nastrojom.

b1264 Otwartość na doświadczenie

Funkcje psychiczne określające indywidualne usposobienie jako ujawniające zaciekawienie, wyobraźnię, dociekliwe i poszukujące doświadczeń, w przeciwieństwie stagnacji, niedbałości i braku wyrazu emocjonalnego.

b1265 Optymizm

Funkcje psychiczne określające indywidualne usposobienie jako radosne, pogodne, żywiące nadzieję, w przeciwieństwie do smutku, przygnębienia, ulegania rozpaczy.

b1266 Pewność siebie
Funkcje psychiczne określające indywidualne usposobienie jako pewne swego, śmiałe i stanowcze, w przeciwieństwie do nieśmiałości, niepewności, skromności.

b1267 Wiarygodność
Funkcje psychiczne określające indywidualne usposobienie jako cechujące się rzetelnością i poszanowaniem zasad, w przeciwieństwie do nierzetelności i łamania zasad życia społecznego.

b1268 Funkcje temperamentu i osobowości, inne określone

b1269 Funkcje temperamentu i osobowości, nieokreślone

b130 Funkcje energii i napędu
Ogólne funkcje psychiczne, o podłożu fizjologicznym i psychologicznym, pobudzające do nieustannego działania na rzecz zaspakajania swoistych potrzeb i celów ogólnych.

Obejmuje: funkcje określające poziom energii, motywację, apetyt, i głód, (w tymi substancji, które mogą być nadużywane) i panowanie nad impulsami

Nie obejmuje: funkcje świadomości (b110); funkcje temperamentu i osobowości (b126); funkcje snu (b134); funkcje psychomotoryczne (b147); funkcje emocjonalne (b152)

b1300 Poziom energii życiowej
Funkcje psychiczne, zapewniające wigor i wytrzymałość.

b1301 Motywacja
Funkcje psychiczne pobudzające do działania; świadoma lub nieświadoma siła napędowa do działania.

b1302 Apetyt
Funkcje psychiczne, pobudzające naturalny impuls lub pożądanie, w szczególności naturalną i nawracającą potrzebę jedzenia i picia.

b1303 Głód
Funkcje psychiczne, silnie pobudzające do spożywania substancji, w tym substancji, które mogą być nadużywane.

b1304 Panowanie nad impulsami
Funkcje psychiczne, regulujące i hamujące nagły, intensywny impuls (chęć) robienia czegoś.

b1308 Funkcje energii i napędu, inne określone

b1309 Funkcje energii i napędu, nieokreślone

b134 Funkcje snu
Ogólne funkcje psychiczne prowadzące do okresowego, odwracalnego i wybiórczego, fizycznego i psychicznego odłączania od się swojego najbliższego otoczenia, czemu towarzyszą charakterystyczne zmiany fizjologiczne.

Obejmuje: funkcje określające ilość i początek, podtrzymywanie i jakość snu, funkcje obejmujące cykl snu, jak bezsenność, senność nadmierną i narkolepsję

Nie obejmuje: funkcje świadomości (b110); funkcje energii i napędu (b130); funkcje uwagi (b140); funkcje psychomotoryczne (b147)

b1340 Ilość snu
Funkcje psychiczne uczestniczące w regulacji czasu spędzonego w stanie snu, w cyklu dziennym lub rytmie okołodobowym.

b1341 Początek snu
Funkcje psychiczne powodujące przejście od czuwania do snu.

b1342 Podtrzymywanie snu
Funkcje psychiczne podtrzymujące stan uśpienia.

b1343 Jakość snu
Funkcje psychiczne zapewniające naturalny sen skutkujący optymalnym wypoczynkiem i odprężeniem fizycznym i psychicznym.

b1344 Funkcje dotyczące cyklu snu
Funkcje psychiczne, wywołujące fazę snu REM w czasie snu (z szybkimi ruchami gałek ocznych czemu towarzyszą marzenia senne) i sen NREM (bez szybkich ruchów gałek ocznych) - charakterystycznego dla tradycyjnego ujęcia snu jako czasu zmniejszonej aktywności fizycznej i psychicznej).

b1348 Funkcje snu, inne określone

b1349 Funkcje snu, nieokreślone

b139 Ogólne funkcje psychiczne, inne określone i nieokreślone

Swoiste funkcje psychiczne (b140-b189)

b140 **Funkcje uwagi**
Swoiste funkcje psychiczne umożliwiające skupienie się przez niezbędny odstęp czasu na bodźcu zewnętrznym lub przeżyciach wewnętrznych.

Obejmuje: funkcje trwałości, przerzutności, zmiennej podzielności i dzielenia uwagi, koncentracja, rozpraszalność

Nie obejmuje: funkcje świadomości (b110); funkcje energii i napędu (b130); funkcje snu (b134); funkcje pamięci (b144); funkcje psychomotoryczne (b147); funkcje percepcyjne (b156)

b1400 Trwałość uwagi
Funkcje psychiczne, pozwalające na skoncentrowanie się przez wymagany odstęp czasu.

b1401 Przerzutność uwagi
Funkcje psychiczne, umożliwiające na przerzucanie koncentracji z jednego bodźca na inny.

b1402 Podzielność uwagi
Funkcje psychiczne, umożliwiające jednoczesne skupienie się na dwóch lub większej liczbie bodźców w tym samym czasie.

b1403 Podzielanie uwagi
Funkcje psychiczne, umożliwiające skupienie się na tym samym bodźcu dwóm lub większej liczbie osób, jak w przypadku dziecka i opiekunki wspólnie skupionych na zabawce.

b1408 Funkcje uwagi, inne określone

b1409 Funkcje uwagi, nieokreślone

b144 **Funkcje pamięci**
Swoiste funkcje psychiczne umożliwiające rejestrowanie i przechowywanie informacji oraz - w razie potrzeby – odtwarzanie jej.

Obejmuje: funkcje związane z pamięcią krótkotrwałą i długotrwałą, natychmiastową, świeżą i odległą; rozpiętość pamięci; odtwarzanie pamięci, przypominanie; funkcje wykorzystywane w trakcie przywoływania z pamięci i uczenia się jak w niepamięci nominalnej, wybiórczej i dysocjacyjnej

Nie obejmuje: funkcje świadomości (b110); funkcje orientacji (b114); funkcje intelektualne (b117); funkcje uwagi (b140); funkcje percepcyjne (b156); funkcje myślenia (b160); wyższe funkcje poznawcze (b164); funkcje językowe (b167); funkcje liczenia (b172)

b1440 Pamięć krótkotrwała
Funkcje psychiczne, umożliwiające chwilowe, nietrwałe przechowanie w pamięci trwające około 30 sekund, po czym informacja ginie, o ile nie zostanie utrwalona w pamięci długotrwałej.

b1441 Pamięć długotrwała
Funkcje psychiczne, tworzące system pamięci zapewniający długotrwałe magazynowanie informacji z pamięci krótkotrwałej oraz zarówno autobiograficzną pamięć minionych zdarzeń i semantyczną pamięć języka oraz faktów.

b1442 Odtwarzanie pamięci
Swoiste funkcje psychiczne umożliwiające przywoływanie informacji zmagazynowanej w pamięci długotrwałej i wprowadzanie jej do przytomności.

b1448 Funkcje pamięci, inne określone

b1449 Funkcje pamięci, nieokreślone

b147 Funkcje psychomotoryczne
Swoiste funkcje psychiczne nadzorujące tak ruchowe jak i psychiczne zdarzeniami na poziomie ciała.

Obejmuje: funkcje kontroli psychomotoryczne jak: spowolnienie, pobudzenie i niepokój, zastyganie, katatonia; negatywizm; ambiwalencja, echopraksja i echolalia; jakość funkcji psychomotorycznych

Nie obejmuje: funkcje świadomości (b110); funkcje orientacji (b114); funkcje intelektualne (b117); funkcje energii i napędu (b130); funkcje uwagi (140); funkcje językowe (b167); funkcje psychiczne sekwencjonowania ruchów złożonych (b176)

b1470 Kontrola psychomotoryczna
Funkcje psychiczne, regulujące szybkość zachowania lub czas reakcji obejmujące zarówno składniki ruchowy jak i psychiczny; psychiczne zakłócenie kontroli powoduje spowolnienie psychomotoryczne (powolne ruchy i mowa; zmniejszenie gestykulacji i spontaniczności) lub pobudzenie psychomotoryczne (nadmiar zachowań i zwiększona aktywność poznawcza, zazwyczaj nieproduktywne, często skutek odpowiedzi na wewnętrzne napięcie, wyrażony na przykład stukaniem nogami o podłogę, załamywanie rąk, podnieceniem lub niepokojem ruchowym).

b1471 Jakość funkcji psychomotorycznych
Funkcje psychiczne, uruchamiające niewerbalne zachowania złożone z właściwych elementów w odpowiedniej kolejności, jak w przypadku koordynacji ręki - oka lub chodu.

b1478 Funkcje psychomotoryczne, inne określone

b1479 Funkcje psychomotoryczne, nieokreślone

b152 Funkcje emocjonalne
Swoiste funkcje psychiczne odnoszące się do uczuć i afektywnych składników procesów umysłu.

Obejmuje: funkcje związane z dostosowaniem emocji, regulacją i rozpiętością emocji; afekt, smutek, szczęście, miłość, strach, gniew, nienawiść, napięcie, lęk, radość, żal, chwiejność emocjonalną; spłycenie afektu

Nie obejmuje: funkcje temperamentu i osobowości (b126); funkcje energii i napędu (b130)

b1520 Dostosowanie emocji
Funkcje psychiczne, zapewniające zgodność uczucia lub afektu z sytuacją, jak w przypadku odczucia szczęścia po otrzymaniu dobrych wiadomości.

b1521 Kontrolowanie emocji
Funkcje psychiczne, zapewniające panowanie nad przeżywaniem i okazywaniem afektu.

b1522 Rozpiętość emocji
Funkcje psychiczne, kształtujące spektrum przeżyć wzbudzonych afektem lub uczuciami takich jak miłość, nienawiść, lękliwość, żal, radość, strach i gniew.

b1528 Funkcje emocjonalne, inne określone

b1529 Funkcje emocjonalne, nieokreślone

b156 Funkcje percepcyjne
Swoiste funkcje psychiczne umożliwiające rozpoznawanie i interpretowanie bodźców zmysłowych.

Obejmuje: funkcje percepcji słuchowej, wzrokowej, węchowej, smakowej, dotykowej, wzrokowo-przestrzennej jak omamy lub złudzenie

Nie obejmuje: funkcje świadomości (b110); funkcje orientacji (b114); funkcje uwagi (b140); funkcje pamięci (b144); funkcje językowe (b167); widzenie i funkcje pokrewne, (b210-b229), słyszenie i funkcje przedsionka (b230-b249); dodatkowe funkcje narządów zmysłów (b250-b279)

b1560 Percepcja słuchowa
Funkcje psychiczne związane z rozróżnianiem dźwięków, tonów, tonacji i innych bodźców akustycznych.

b1561 Percepcja wzrokowa
Funkcje psychiczne związane z rozróżnianiem kształtu, wielkości, koloru i innych bodźców wzrokowych.

b1562 Percepcja węchowa
Funkcje psychiczne związane z odróżnianiem zapachów.

b1563 Percepcja smakowa
Funkcje psychiczne związane z rozróżnianiem smaków wyczuwanych językiem, takich jak słodki, kwaśny, słony i gorzki.

b1564 Percepcja dotykowa
Funkcja psychiczne związana z rozróżnianiem wyczuwanej dotykiem faktury, takiej jak szorstka lub gładka.

b1565 Percepcja wzrokowo-przestrzenna
Funkcje psychiczne związana z rozróżnianiem za pomocą wzroku względnego położenia przedmiotów w otoczeniu lub w odniesieniu do własnej osoby.

b1568 Funkcje percepcyjne, inne określone

b1569 Funkcje percepcyjne, nieokreślone

b160 Funkcje myślenia
swoiste funkcje psychiczne dotyczące pojęciowego składnika umysłu.

Obejmuje: funkcje tempa, formy, kontroli treści myślenia; funkcje myślenia ukierunkowanego na cel, funkcje myślenia nieukierunkowanego na cel; funkcje myślenia logicznego; jak napór myśli; gonitwa myślowa; otamowanie myśli; rozkojarzenie myślenia; drobiazgowość; uskokowość, urojenia; myśli i czynności natrętne

Nie obejmuje: funkcje intelektualne (b117); funkcje pamięci (b144); funkcje psychomotoryczne (b147); funkcje percepcyjne (b156); wyższe funkcje poznawcze (b164); funkcje językowe (b167) funkcje liczenia (b172)

b1600 Tempo myślenia
Funkcje psychiczne określające szybkość procesu myślenia.

b1601 Forma myślenia
Funkcje psychiczne organizujące proces myślenia zapewniające mu spójność i logiczność.

Obejmuje: ograniczenia - perseweracja myślenia; uskokowość, drobiazgowość

b1602 Treść myślenia
Funkcje psychiczne określające myśli występujące w procesie myślenia oraz to co jest wykorzystywane do tworzenia pojęć.

Obejmuje: ograniczenia: urojenia, myśli nadwartościowe i somatyzacja

b1603 Kontrola myślenia
Funkcja psychiczne, która służą wolicjonalnemu panowaniu nad myśleniem i są przez daną osobę za takie (poddające się woli) uznawane.

Obejmuje: ograniczenia: myślenie przeżuwające, natrętne, odsłonięcie nasyłane myśli

b1608 Funkcje myślenia, inne określone

b1609 Funkcje myślenia, nieokreślone

b164 Wyższe funkcje poznawcze
Swoiste funkcje psychiczne zależne szczególnie od płatów czołowych mózgu odpowiedzialne za złożone postępowanie ukierunkowane na osiągnięcie celu, myślenie abstrakcyjne, planowanie i realizację planów, elastyczność umysłową i decydowanie jakie zachowania są odpowiednie w danych okolicznościach, często nazywane funkcjami wykonawczymi.

Obejmuje: funkcje abstrahowania i organizacji pojęć, zarządzanie czasem, wgląd i zdolność osądu, tworzenie pojęć, kategoryzacja i elastyczność poznawcza

Nie obejmuje: funkcje pamięci (b144); funkcje myślenia (b160); funkcje językowe (b167); funkcje liczenia (b172)

b1640 Abstrahowanie
Funkcje psychiczne służące tworzeniu ogólnych idei, jakości i właściwości, w oderwaniu i w odróżnieniu od konkretnej rzeczywistości, swoistych przedmiotów i aktualnych warunków.

b1641 Organizacja i planowanie
Funkcje psychiczne służące konsolidowaniu części w całość, systematyzacji; funkcje umysłowe uczestniczące w przygotowaniu metody postępowania lub działania.

b1642 Zarządzanie czasem
Funkcje psychiczne służące porządkowaniu wydarzeń według chronologicznej kolejności, przydzielanie odpowiedniej ilości czasu zdarzeniom i działaniom.

b1643 Elastyczność poznawcza
Funkcje psychiczne umożliwiające zmianę strategii lub zmianę schematu myślenia szczególnie podczas rozwiązywania problemów.

b1644 Wgląd w siebie
Funkcje psychiczne umożliwiające uświadomienie sobie i zrozumienie samego siebie oraz swojego zachowania.

b1645 Osąd
Funkcje psychiczne służące rozróżnianiu i ocenie różnych możliwych wyborów, tak jak przy formułowaniu opinii.

b1646 Rozwiązywanie problemów
Funkcje psychiczne służące identyfikowaniu, analizowaniu i scalaniu niespójnych lub sprzecznych informacji w celu uzyskania rozwiązania.

b1648 Wyższe funkcje poznawcze, inne określone

b1649 Wyższe funkcje poznawcze, nieokreślone

b167 Funkcje językowe
Swoiste funkcje psychiczne służące rozpoznawaniu i posługiwaniu się znakami, symbolami i innymi składnikami języka.

Obejmuje: funkcje odbioru i dekodowanie języka mówionego, pisanego lub innych jego form takich jak język migowy; funkcje wyrażania języka mówionego, pisanego lub innych jego form; funkcje integracyjne języka mówionego i pisanego; takie jak występujące w afazji czuciowej, ruchowej, Broca i Wernickego i afazji kondukcyjnej

Nie obejmuje: funkcje uwagi (b140); funkcje pamięci (b144); funkcje percepcyjne (b156); funkcje myślenia (b160); wyższe funkcje poznawcze (b164); funkcje liczenia (b172); funkcje psychiczne sekwencjonowania ruchów złożonych (b176); Rozdział 2 Funkcje narządów zmysłów i ból; Rozdział 3 Funkcje głosu i mowy

b1670 Recepcja języka
Swoiste funkcje psychiczne służące dekodowaniu komunikatów językowych mówionych, pisanych, lub w innej postaci, jak język migowy w celu poznania ich znaczenia.

b16700 Recepcja języka mówionego
Funkcje psychiczne służące dekodowaniu komunikatów mówionych, w celu poznania ich znaczenia.

b16701 Recepcja języka pisanego
Funkcje psychiczne służące dekodowaniu komunikatów pisanych, w celu poznania ich znaczenia.

b16702 Recepcja języka migowego
Funkcje psychiczne służące dekodowaniu komunikatów w językach, używających znaków przekazywanych za pomocą rąk i innych ruchów, w celu poznania ich znaczenia.

b16708 Recepcja języka, inny określony

b16709 Recepcja języka, nieokreślony

b1671 Ekspresja językowa
Swoiste funkcje psychiczne służące do tworzenia sensownych komunikatów mówionych, pisanych, w języku migowym lub w innej postaci.

b16710 Ekspresja w języku mówionym
Funkcje psychiczne służące do tworzenia sensownych komunikatów mówionych.

b16711 Ekspresja w języku pisanym
Funkcje psychiczne służące do tworzenia sensownych komunikatów pisanych.

b16712 Ekspresja w języku migowym
Funkcje psychiczne służące do tworzenia sensownych komunikatów w językach, które używają znaków tworzonych za pomocą rąk lub innych ruchów.

b16718 Ekspresja językowa, inne określone

b16719 Ekspresja językowa, nieokreślone

b1672 Integracyjne funkcje językowe
Funkcje psychiczne służące do porządkowania znaczenia semantycznego i symbolicznego, struktury gramatycznej oraz myśli, w celu utworzenia komunikatów językowych w postaci mówionej, pisanej lub w innej.

b1678 Funkcje psychiczne języka, inne określone

b1679 Funkcje psychiczne języka, nieokreślone

b172 **Funkcje liczenia**
Swoiste funkcje psychiczne umożliwiające określanie, ustalanie i operowanie symbolami matematycznymi.

Obejmuje: funkcje dodawania, odejmowania i innych prostych obliczeń matematycznych; funkcje złożonych operacji matematycznych

Nie obejmuje: funkcje uwagi (b140); funkcje pamięci (b144); funkcje myślenia (b160); wyższe funkcje poznawcze (b164); funkcje językowe (b167)

b1720 Obliczenia proste
Funkcje psychiczne umożliwiające przetwarzanie liczb, jak dodawanie, odejmowanie, mnożenie i dzielenie.

b1721 Obliczenia złożone
Funkcje psychiczne umożliwiające przekształcanie problemów formułowanych werbalnie na działania arytmetyczne oraz przetwarzanie formuł matematycznych na procedury arytmetyczne i inne złożone operacje z użyciem liczb.

b1728 Funkcje liczenia, inne określone

b1729 Funkcje liczenia, nieokreślone

b176 **Funkcje psychiczne sekwencjonowania złożonych ruchów**
Swoiste funkcje psychiczne związane z określaniem kolejności i koordynacją złożonych, ruchów celowych.

Obejmuje: ograniczenia: apraksja ideacyjna, ideacyjno-motoryczna,, ubierania się, okoruchowa i mowy

Nie obejmuje: funkcje psychomotoryczne (b147); wyższe funkcje poznawcze (b164); Rozdział 7 Funkcje nerwowo-mięśniowo-szkieletowe i funkcje związane z ruchem

b180 **Funkcje doświadczania siebie i czasu**
Swoiste funkcje psychiczne umożliwiające uprzytomnienie sobie własnej tożsamości, własnego ciała, usytuowania siebie w rzeczywistości własnego otoczenia i czasu.

Obejmuje: funkcje doświadczania siebie, wyobrażenia własnego ciała i czasu

b1800 Doświadczanie siebie
Szczególne funkcje psychiczne służące uprzytomnianiu sobie własnej tożsamości i swojego usytuowania w otaczającej rzeczywistości.

Obejmuje: ograniczenia: jak depersonalizacja i derealizacja

b1801 Obraz ciała
Swoiste funkcje psychiczne związane z reprezentacją i uprzytomnianiem sobie własnego ciała.

Obejmuje: ograniczenia: jak fantom kończyny i poczuci otyłości lub wychudzenia

b1802 Doświadczanie czasu
Swoiste funkcje psychiczne umożliwiające subiektywne poczucie trwania i upływu czasu.

Obejmuje: ograniczenia jak jamais vu (nigdy nie widziane) i deja vu (już widziane)

b1808 Funkcje doświadczania siebie i czasu, inne określone

b1809 Funkcje doświadczania siebie i czasu, nieokreślone

b189 Swoiste funkcje psychiczne, inne określone i nieokreślone

b198 Funkcje psychiczne, inne określone

b199 Funkcje psychiczna, nieokreślone

Rozdział 2

Funkcje narządów zmysłów i ból

Rozdział ten dotyczy funkcji zmysłów, wzroku, słuchu, smaku itp., jak również odczuwania bólu.

Widzenie i funkcje pokrewne (b210-b229)

b210 **Funkcje widzenia**
Funkcje zmysłowe odnoszące się do odbierania obecności światła oraz wrażenia formy, wielkości, kształtu i koloru bodźca wzrokowego.

Obejmuje: funkcje odbierania światła i koloru, ostrość widzenia odległego i bliskiego obrazu, widzenie jednooczne i widzenie obuoczne, pole widzenia, jakość widzenia, jakość obrazu wzrokowego, upośledzenia jak krótkowzroczność, nadwzroczność, astygmatyzm, niedowidzenie połowicze, ślepotę barw (daltonizm), widzenie tunelowe, mroczek środkowy i obwodowy, widzenie podwójne, ślepotę zmierzchową, zaburzoną zdolność przystosowania się do światła

Nie obejmuje: funkcje percepcyjne (b156)

b2100 **Funkcje ostrości widzenia**
Funkcje widzenia odnoszące się do odbierania formy i konturu, zarówno dla widzenia jednoocznego jak i dwuocznego oraz widzenia na odległość i widzenia bliskiego.

b21000 **Ostrość dwuocznego widzenia odległego obrazu**
Funkcje widzenia odnoszące się do odbierania wielkości, formy i konturu obiektów odległych od oka przy użyciu obu oczu.

b21001 **Ostrość jednoocznego widzenia odległego obrazu**
Funkcje widzenia odnoszące się do odbierania wielkości, formy i konturu obiektów odległych od oka przy użyciu wyłącznie prawego albo lewego oka.

b21002 **Ostrość dwuocznego widzenia bliskiego obrazu**
Funkcje widzenia odnoszące się do odbierania wielkości, formy i konturu obiektów znajdujących się blisko oka przy użyciu obu oczu.

b21003 **Ostrość jednoocznego widzenia bliskiego obrazu**
Funkcje widzenia odnoszące się do odbierania wielkości, formy i konturu obiektów znajdujących się blisko oka przy użyciu wyłącznie prawego albo lewego oka.

b21008 **Funkcje ostrości widzenia, inne określone**

b21009 **Funkcje ostrości widzenia, nieokreślone**

b2101 Funkcje pola widzenia
Funkcje widzenia dotyczące całego obszaru, który może być widziany przy ufiksowanym patrzeniu.

Obejmuje: upośledzenia jak: mroczek, widzenie lunetowe, niedowidzenie z nieużywania oka

b2102 Jakość widzenia
Funkcje widzenia dotyczące czułości widzenia barw, czułości kontrastu i ogólnej jakości obrazu.

b21020 Wrażliwość na światło
Funkcje widzenia odnoszące się do odbierania minimalnej ilości światła (minimalne oświetlenie) i minimalnej różnicy intensywności (różnica w oświetleniu).

Obejmuje: funkcje adaptacji do ciemności, upośledzenia jak ślepotę zmierzchową (zmniejszenie wrażliwości na światło); światłowstręt (nadwrażliwość na światło)

b21021 Widzenie barw
Funkcje widzenia odnoszące się do rozróżniania i dobierania kolorów.

b21022 Wrażliwość na kontrast
Funkcje widzenia odnoszące się do odróżniania postaci od tła, z użyciem minimalnej ilości światła wymaganej do tego celu.

b21023 Jakość obrazu wzrokowego
Funkcje widzenia związane z jakością obrazu.

Obejmuje: upośledzenia jak: widzenia świateł błądzących; gorsze widzenie (pływające mroczki lub widzenie przez zasłonę); zniekształcenie obrazu, widzenie gwiazd lub błysków

b21028 Jakość widzenia, inna określona

b21029 Jakość widzenia, nieokreślona

b2108 Funkcje widzenia, inne określone

b2109 Funkcje widzenia, nieokreślone

b215 **Funkcje narządów dodatkowych oka**
Funkcje struktur w oku i wokół oka, które ułatwiają funkcje widzenia.

Obejmuje: funkcje wewnętrznych mięśni oka, powieki, zewnętrznych mięśni oka, w tym ruchy dowolne i śledzące oraz unieruchomienie (ufiksowanie) oka, gruczoły łzowe, akomodację, odruch źreniczny, upośledzenia jak: oczopląs, suchość oka i opadanie powiek

Nie obejmuje: funkcje widzenia (b210); Rozdział 7 Funkcje nerwowo-mięśniowo-szkieletowe i funkcje związane z ruchem

b2150 **Funkcje wewnętrznych mięśni oka**
Funkcje mięśni wewnątrz oka, takich jak tęczówka, które przystosowują kształt i wielkość źrenicy i soczewki oka.

Obejmuje: funkcje akomodacji; odruch źreniczny

b2151 **Funkcje powieki**
Funkcje powieki, takie jak odruch ochronny.

b2152 **Funkcje zewnętrznych mięśni oka**
Funkcje mięśni, które są używane przy patrzeniu w różnych kierunkach, śledzeniu obiektu poruszającego się w polu widzenia, wykonywaniu ruchów skokowych celem dostrzeżenia poruszającego się obiektu oraz unieruchamianiu (fiksacji) oka.

Obejmuje: oczopląs, współdziałanie obu oczu

b2153 **Funkcje gruczołów łzowych**
Funkcje gruczołów i kanalików łzowych.

b2158 **Funkcje narządów dodatkowych oka, inne określone**

b2159 **Funkcje narządów dodatkowych oka, nieokreślone**

b220 **Wrażenia związane z okiem i narządami dodatkowymi oka**
Uczucie zmęczonego, suchego i swędzącego oka i pokrewne doznania.

Obejmuje: uczucie ucisku za okiem, obecności czegoś w oku, nadwyrężenia oka, pieczenie w oku, podrażnienia oka

Nie obejmuje: czucie bólu (b280)

b229 **Widzenie i funkcje pokrewne, inne określone i nieokreślone**

Słyszenie i funkcje przedsionka (b230-b249)

b230 **Funkcje słyszenia**
Funkcje zmysłów dotyczące odbierania obecności dźwięków, rozróżniania lokalizacji, wysokości tonu, głośności i jakości dźwięków.

Obejmuje: funkcje słyszenia, rozróżnianie dźwięków, umiejscowienie źródła dźwięku, lateralizację dźwięku, rozróżnianie mowy, głuchotę, upośledzenie słuchu, utratę słuchu

Nie obejmuje: funkcje percepcyjne (b156); funkcje językowe (b167)

b2300 Wykrywanie dźwięków
Funkcje zmysłowe odnoszące się do odczuwania obecności dźwięków.

b2301 Rozróżnianie dźwięków
Funkcje zmysłowe odnoszące się do odbierania obecności dźwięku, włączając w to rozróżnianie tła i dwuusznej syntezy, rozdzielanie i mieszanie dźwięków.

b2302 Umiejscowienie źródła dźwięku
Funkcje zmysłowe pozwalające ustalić umiejscowienie źródła dźwięku.

b2303 Lateralizacja dźwięku
Funkcje zmysłowe pozwalające ustalić czy dźwięk dochodzi z prawej czy z lewej strony.

b2304 Odróżnianie mowy
Funkcje zmysłowe pozwalające rozpoznać język mówiony i odróżnić go od innych dźwięków.

b2308 Funkcje słyszenia, inne określone

b2309 Funkcje słyszenia, nieokreślone

b235 **Funkcje przedsionka**
Funkcje ucha wewnętrznego odnoszące się do położenia, równowagi i ruchu.

Obejmuje: funkcje równowagi ciała, poczucie położenia ciała

Nie obejmuje: wrażenia związane ze funkcją słyszenia i funkcją przedsionka (b240)

b2350 Funkcje przedsionka dotyczące położenia
Funkcje ucha wewnętrznego dotyczące określania położenia ciała.

b2351 Funkcje przedsionka dotyczące równowagi
Funkcje ucha wewnętrznego dotyczące ustalania równowagi.

b2352 Funkcje przedsionka dotyczące ruchu
Funkcje ucha wewnętrznego dotyczące określenia ruchu ciała, w tym kierunku i prędkości.

b2358 Funkcje przedsionka, inne określone

b2359 Funkcje przedsionka, nieokreślone

b240 Wrażenia związane z funkcją słyszenia i funkcją przedsionka
Uczucie zaburzonej równowagi, upadania, szumów usznych, zawrotów głowy.

Obejmuje: uczucie dzwonienia w uszach, podrażnienia uszu, ucisk uszny, nudności związane z kręceniem się w głowie lub zawrotami głowy

Nie obejmuje: funkcje przedsionka (b235); czucie bólu (b280)

b2400 Dzwonienie w uszach lub szum uszny
Wrażenie niskich tonów, podmuchów, syczenia lub dzwonienia w uchu.

b2401 Zawroty głowy
Uczucie ruchu własnego ciała lub otoczenia, uczucie obracania się, zataczania lub przechylania.

b2402 Wrażenie upadania
Uczucie utraty gruntu i upadania.

b2403 Nudności związane z zaburzeniami równowagi lub zawrotami głowy
Uczucie chęci wymiotowania wywołane zawrotami głowy lub zaburzeniami równowagi.

b2404 Podrażnienie ucha
Uczucie świądu lub innych podobnych doznań w uchu.

b2405 Ucisk uszny
Uczucie ciśnienia w uchu.

b2408 Wrażenia związane z funkcją słyszenia i funkcją przedsionka, inne określone

b2409 Wrażenia związane z funkcją słyszenia i funkcją przedsionka, nieokreślone

b249 Słyszenie i funkcje przedsionka, inne określone i nieokreślone

Dodatkowe funkcje narządów zmysłów (b250-b279)

b250 Funkcja smaku
Funkcja czuciowa wyczuwania smaku gorzkiego, słodkiego, kwaśnego i słonego.

Obejmuje: funkcje smakowe: zaburzenia takie jak brak smaku, upośledzenie smaku

b255 Funkcja węchu
Funkcja czuciowa wyczuwania zapachu i smrodu.

Obejmuje: funkcje węchowe; zaburzenia takie jak brak węchu, osłabienie węchu

b260 Funkcje prioprioceptywne
Funkcje odczuwania względnego położenia części ciała.

Obejmuje: statestezję, kinestezję

Nie obejmuje: funkcje przedsionka (b235), wrażenia dotyczące mięśni i towarzyszące funkcjom związanym z ruchem (b780)

b265 Funkcja dotyku
Funkcje czuciowe wyczuwania różnych powierzchni i ich faktury lub jakości.

Obejmuje: funkcje dotykania, czucie dotyku, zaburzenia jak drętwienie, zniesienie czucia, mrowienie, parestezje, przeczulica dotykowa

Nie obejmuje: funkcje czuciowe dotyczące temperatury i innych bodźców (b270)

b270 Funkcje czuciowe dotyczące temperatury i innych bodźców
Funkcje czuciowe związane z odczuwaniem temperatury, wibracji, ciśnienia, szkodliwego bodźca.

Obejmuje: funkcje dotyczące odczuwania temperatury, wibracji, drżenia lub wstrząsania, powierzchownego ucisku, głębokiego ucisku, uczucia palenia, szkodliwego bodźca

Nie obejmuje: funkcje dotyku (b265); czucie bólu (b280)

b2700 Wrażliwość na temperaturę
Funkcja czuciowa odczuwania zimna i ciepła.

b2701 Wrażliwość na wibrację
Funkcja czuciowa odczuwania drżenia lub drgania.

b2702 Wrażliwość na ucisk
Funkcje czuciowe odczuwania ucisku na skórę lub przyciskania.

Obejmuje: upośledzenia jak wrażliwość na dotyk, drętwienie, obniżenie czucia dotyku, przeczulicę dotykową, parestezje, mrowienie

b2703 Wrażliwość na szkodliwy bodziec
Funkcja czuciowa odczuwania bolesnych lub nieprzyjemnych doznań.

Obejmuje: upośledzenia jak: niedoczulica, nadwrażliwość bólowa, allodynia, zniesienie czucia bólu, znieczulicę bolesną

b2708 Funkcje czuciowe dotyczące temperatury i innych bodźców, inne określone

b2709 Funkcje czuciowe dotyczące temperatury i innych bodźców, nieokreślone

b279 Dodatkowe funkcje narządów zmysłów, inne określone i nieokreślone

Ból (b280-b289)

b280 Czucie bólu
Wrażenie nieprzyjemnego doznania sygnalizującego potencjalne lub faktyczne uszkodzenie struktury ciała.

Obejmuje: uczucie uogólnionego lub umiejscowionego bólu w jednej lub więcej niż w jednej części ciała, ból w dermatomie, ból kłujący, ból piekący, ból tępy, pobolewania, upośledzenia jak: ból mięśniowy, analgezja, przeczulica bólowa

b2800 Ból uogólniony
Nieprzyjemne doznania sygnalizujące potencjalne lub faktyczne uszkodzenie danej struktury ciała odczuwane w obrębie całego ciała.

b2801 Ból umiejscowiony
Nieprzyjemne doznania sygnalizujące potencjalne lub faktyczne uszkodzenie danej struktury ciała odczuwane w określonej części lub częściach ciała.

b28010 Ból głowy i szyi
Wrażenie nieprzyjemnego doznania wskazującego na potencjalne lub faktyczne uszkodzenie danej struktury ciała odczuwanego w obrębie głowy i szyi.

b28011 Ból w klatce piersiowej
Wrażenie nieprzyjemnego doznania wskazującego na potencjalne lub faktyczne uszkodzenie jakiejś struktury ciała odczuwanego w klatce piersiowej.

b28012 Ból brzucha lub podbrzusza
Wrażenie nieprzyjemnego doznania wskazującego na potencjalne lub faktyczne uszkodzenie jakiejś struktury ciała odczuwanego w brzuchu lub podbrzuszu.

Obejmuje: ból w obrębie miednicy

b28013 Ból pleców
Wrażenie nieprzyjemnego doznania wskazującego na potencjalne lub faktyczne uszkodzenie danej struktury ciała odczuwanego w plecach.

Obejmuje: ból w tułowiu; ból krzyża

b28014 Ból w kończynie górnej
Wrażenie nieprzyjemnego doznania wskazującego na potencjalne lub faktyczne uszkodzenie jakiejś struktury ciała odczuwanego w jednej albo obu kończynach górnych, a także rękach.

b28015 Ból w kończynie dolnej
Wrażenie nieprzyjemnego doznania wskazującego na potencjalne lub faktyczne uszkodzenie jakiejś struktury ciała odczuwanego w jednej albo obu kończynach dolnych, a także stopach.

b28016 Ból stawów
Wrażenie nieprzyjemnego doznania wskazującego na potencjalne lub faktyczne uszkodzenie jakiejś struktury ciała odczuwanego w jednym lub wielu stawach, w tym małe i duże stawy.

Obejmuje: ból biodra, ból barku

b28018 Ból w danej części ciała, inny określony

b28019 Ból w danej części ciała, nieokreślony

b2802 Ból umiejscowiony w wielu częściach ciała
Nieprzyjemne doznania wskazujące na potencjalne lub faktyczne uszkodzenie danej struktury ciała, umiejscowione w kilku częściach ciała.

b2803 Promieniujący ból w dermatomie
Nieprzyjemne doznania sygnalizujące na potencjalne lub faktyczne uszkodzenie danej struktury ciała, zlokalizowane w okolicach skóry unerwionych przez ten sam korzeń nerwowy.

b2804 Promieniujący ból w segmencie lub okolicy
Nieprzyjemne doznania wskazujące na potencjalne lub faktyczne uszkodzenie danej struktury ciała zlokalizowane w okolicy skóry w różnych częściach ciała niezaopatrywanych przez ten sam korzeń nerwowy.

b289 Czucie bólu, inne określone i nieokreślone

b298 Funkcje narządów zmysłów i ból, inne określone

b299 Funkcje narządów zmysłów i ból, nieokreślone

Rozdział 3

Funkcje głosu i mowy

Rozdział ten dotyczy funkcji związanych z wytwarzaniem dźwięków i mowy.

b310 **Funkcje głosu**
Funkcje wytwarzania różnorodnych dźwięków powstałych w wyniku przechodzenia powietrza przez krtań.

Obejmuje: funkcje związane z wytwarzaniem i jakością głosu, funkcje związane z wydawaniem głosu, wysokość tonu, głośność i właściwości głosu, upośledzenia jak: bezgłos, dysfonia, chrypka, nosowanie otwarte, nosowanie zamknięte

Nie obejmuje: funkcje językowe (b167); funkcje artykulacji (b320)

b3100 Wytwarzanie głosu
Funkcje wydawania dźwięku przez koordynację czynności krtani i mięśni otaczających z czynnością układu oddechowego.

Obejmuje: funkcje wydawania głosu (fonacji), głośność, zaburzenie takie jak bezgłos

b3101 Właściwości głosu
Funkcje związane z charakterystycznymi cechami głosu jak wysokość tonu, rezonans i inne właściwości.

Obejmuje: funkcje wydawania wysokich lub niskich tonów, upośledzenia jak: nosowanie otwarte, nosowanie zamknięte, dysfonię, chrypkę lub chropowatość głosu

b3108 Funkcje głosu, inne określone

b3109 Funkcje głosu, nieokreślone

b320 **Funkcje artykulacji**
Funkcje wydawania dźwięków mowy.

Obejmuje: funkcje wymawiania, artykulację fonemów; upośledzenie wymowy spastyczne, ataktyczne, porażenne; utratę zdolności artykulacji

Nie obejmuje: funkcje językowe (b167); funkcje głosu (b310)

b330 **Funkcje dotyczące płynności i rytmu mowy**
Funkcje tworzenia strumienia i tempa mowy.

Obejmuje: funkcje dotyczące poprawności, rytmu, tempa i melodii mowy; prozodię i intonację, upośledzenia jak: jąkanie się, zacinanie się, mowę bezładną, spowolnienie mowy, przyspieszenie mowy

Nie obejmuje: funkcje językowe (b167); funkcje głosu (b310); funkcje artykulacji (b320)

b3300 Płynność mowy
Funkcje tworzenia płynnego, nieprzerywanego strumienia mowy.

Obejmuje: funkcje dotyczące płynnego mówienia; upośledzenia jak: jąkanie się ,zacinanie się, mówienie bezładne, brak płynności, powtarzanie dźwięków, słów lub części słów, nieregularne przerwy w mówieniu

b3301 Rytm mowy
Funkcje dotyczące poprawności modulacji, tempa i akcentu mowy.

Obejmuje: upośledzenia jak: stereotypowa lub powtarzana intonacja mowy

b3302 Szybkość mówienia
Funkcje dotyczące tempa mówienia.

Obejmuje: upośledzenia jak: spowolnienie mowy, przyspieszenie mowy

b3303 Melodia mowy
Funkcje dotyczące modulowania wysokości tonów mowy.

Obejmuje: prozodię mowy, intonację, melodię mowy, upośledzenia jak mowa monotonna

b3308 Funkcje dotyczące płynności i rytmu mowy, inne określone

b3309 Funkcje dotyczące płynności i rytmu mowy, nieokreślone

b340 **Alternatywne funkcje dotyczące wokalizacji**
Funkcje tworzenia innych sposobów wokalizacji.

Obejmuje: funkcje tworzenia dźwięków i skala dźwięków jak podczas śpiewania, skandowania, bełkotania, nucenia; głośny płacz, krzyk

Nie obejmuje: funkcje językowe (b167); funkcje głosu (b310); funkcje artykulacji (b320); funkcje dotyczące płynności i rytmu mowy (b330)

b3400 Tworzenie nut
Funkcje wytwarzania dźwięków wokalnych muzycznych.

Obejmuje: podtrzymywanie, modulowanie i kończenie pojedynczych lub połączonych wokalizacji ze zmianami w wysokości tonu dźwięków jak podczas śpiewania, nucenia, skandowania

b3401 Tworzenie skali dźwięków
Funkcje tworzenia różnorodnego zakresu wokalizacji.

Obejmuje: funkcje gaworzenia u dzieci

b3408 Alternatywne funkcje dotyczące wokalizacji, inne określone

b3409 Alternatywne funkcje dotyczące wokalizacji, nieokreślone

b398 Funkcje głosu i mowy, inne określone

b399 Funkcje głosu i mowy, nieokreślone

Rozdział 4

Funkcje układu krążenia, krwiotwórczego, odpornościowego i oddechowego

Rozdział ten dotyczy funkcji układu krążenia (funkcje serca i naczyń krwionośnych), układu krwiotwórczego i odpornościowego (funkcje tworzenia krwi i odporności) i układu oddechowego (funkcje oddychania i tolerancji wysiłku).

Funkcje układu krążenia (b410-b429)

b410 **Funkcje serca**
Funkcje zapewnienia wystarczającego lub wymaganego przepływu krwi w ustroju.

Obejmuje: funkcje dotyczące częstości akcji serca, rytmu i pojemności minutowej serca, siły skurczu mięśni komór, funkcji zastawek serca, czynności prawej komory, dynamiki krążenia; upośledzenia jak częstoskurcz, rzadkoskurcz, niemiarowość w odniesieniu do niewydolność serca, kardiomiopatii; zapalenia mięśnia sercowego, niewydolności wieńcowej

Nie obejmuje: funkcje naczyń krwionośnych (b415); funkcje związane z ciśnieniem tętniczym krwi (b420); funkcje związane z tolerancją wysiłku (b455)

b4100 **Częstość akcji serca**
Funkcje związane z liczbą skurczów serca na minutę.

Obejmuje: upośledzenia jak zbyt szybka (częstoskurcz) lub zbyt wolna (rzadkoskurcz) częstość akcji serca

b4101 **Rytm serca**
Funkcje związane z miarowością czynności serca.

Obejmuje: upośledzenia jak zaburzenia rytmu serca

b4102 **Siła skurczu mięśni komór**
Funkcje związane z ilością krwi pompowanej przez mięśnie komór w czasie każdego uderzenia serca.

Obejmuje: upośledzenie jak zmniejszenie objętości minutowej serca

b4103 Zaopatrzenie serca w krew
Funkcje związane z przepływem wieńcowym i rezerwą wieńcową.

Obejmuje: upośledzenie jak niedokrwienie mięśnia sercowego.

b4108 Funkcje serca, inne określone

b4109 Funkcje serca, nieokreślone

b415 Funkcje naczyń krwionośnych
Funkcje związane z zapewnieniem ukrwienia całego ustroju.

Obejmuje: funkcje tętnic, naczyń włosowatych i żył; funkcję naczynioruchową; funkcje tętnic, naczyń włosowatych i żył krążenia płucnego; funkcje zastawek żylnych; upośledzenia jak: całkowite lub częściowe ograniczenie-przepływu w tętnicach; miażdżyca tętnic, stwardnienie tętnic, zakrzep z zatorami, żylaki żył

Nie obejmuje: funkcje serca (b410); funkcje związane z ciśnieniem tętniczym krwi (b420); funkcje układu krwiotwórczego (b430); funkcje związane z tolerancją wysiłku (b455)

b4150 Funkcje tętnic
Funkcje związane z przepływem krwi w tętnicach.

Obejmuje: upośledzenia wynikające z rozszerzenia tętnic; zwężenie tętnic jak w chromaniu przestankowym

b4151 Funkcje naczyń włosowatych
Funkcje związane z przepływem krwi w naczyniach włosowatych.

b4152 Funkcje żył
Funkcje związane z przepływem krwi w żyłach i funkcje zastawek żylnych.

Obejmuje: upośledzenia wynikające z rozszerzenia żył; zwężenie żył; niedomykalność zastawek jak w żylakach

b4158 Funkcje naczyń krwionośnych, inne określone

b4159 Funkcje naczyń krwionośnych, nieokreślone

b420 **Funkcje związane z ciśnieniem tętniczym krwi**
Funkcje utrzymywania odpowiedniego ciśnienia tętniczego krwi.

Obejmuje: funkcje utrzymywania ciśnienia tętniczego krwi; podwyższone i obniżone ciśnienie krwi; upośledzenia związane z niedociśnieniem, nadciśnieniem i hipotonią ortostatyczną

Nie obejmuje: funkcje serca (b410); funkcje naczyń krwionośnych (b415); funkcje związane z tolerancją wysiłku (b455)

b4200 Podwyższone ciśnienie tętnicze krwi
Funkcje związane ze wzrostem ciśnienia tętniczego krwi skurczowego i rozkurczowego ponad prawidłowy wartości dla danego wieku.

b4201 Obniżone ciśnienie tętnicze krwi
Funkcje związane ze spadkiem ciśnienia tętniczego krwi skurczowego lub rozkurczowego poniżej prawidłowych wartości dla danego wieku.

b4202 Utrzymanie ciśnienia tętniczego krwi
Funkcje związane z utrzymaniem odpowiedniego ciśnienia tętniczego krwi w odpowiedzi na zmiany zachodzące w ustroju.

b4208 Funkcje związane z ciśnieniem tętniczym krwi, inne określone

b4209 Funkcje związane z ciśnieniem tętniczym krwi, nieokreślone

b429 **Funkcje układu krążenia, inne określone i nieokreślone**

Funkcje układu krwiotwórczego i odpornościowego (b430-b439)

b430 **Funkcje układu krwiotwórczego**
Funkcje tworzenia krwi i funkcje związane z transportem tlenu i produktów przemiany materii (metabolitów) oraz funkcje krzepnięcia.

Obejmuje: funkcje wytwarzania krwi i funkcje szpiku kostnego; funkcje śledziony w zakresie czynności związanych z krwią; funkcje przenoszenia tlenu przez krew; funkcje dotyczące transportu metabolitów przez krew; krzepnięcie krwi; upośledzenia jak: niedokrwistość; hemofilia i inne zaburzenia krzepnięcia

Nie obejmuje: Funkcje układu krążenia (b410-b429); funkcje układu odpornościowego (b435); funkcje związane z tolerancją wysiłku (b455)

b4300 Tworzenie krwi
Funkcje związane z tworzeniem krwi i wszystkich jej składników.

b4301 Funkcje krwi związane z transportem tlenu
Funkcje związane ze zdolnością krwi do transportu tlenu w całym organizmie.

b4302 Funkcje krwi związane z przenoszeniem metabolitów
Funkcje odnoszące się do zdolności krwi do transportowania metabolitów w całym organizmie.

b4303 Funkcje związane z krzepnięciem
Funkcje odnoszące się do krzepnięcia krwi, np. w miejscu zranienia.

b4308 Funkcje układu krwiotwórczego, inne określone

b4309 Funkcje układu krwiotwórczego, nieokreślone

b435 Funkcje układu odpornościowego
Funkcje ochrony organizmu przed obcymi substancjami oraz zakażeniem, za pomocą swoistej i nieswoistej odpowiedzi immunologicznej.

Obejmuje: odpowiedź immunologiczna (swoista i nieswoista);reakcje nadwrażliwości, funkcje naczyń limfatycznych i węzłów chłonnych, funkcje odporności komórkowej, odporności zależnej od przeciwciał; odpowiedź na szczepienie; upośledzenia jak: autoimmunizacja; reakcje uczuleniowe; zapalenie węzłów chłonnych; obrzęk limfatyczny

Nie obejmuje: funkcje układu krwiotwórczego (b430)

b4350 Odpowiedź immunologiczna
Funkcje związane z odpowiedzią organizmu w formie reakcji uczuleniowej na obce substancje, w tym zakażenie.

b43500 Swoista odpowiedź immunologiczna
Funkcje związane z odpowiedzią organizmu w formie reakcji uczuleniowej na swoiste substancje obce.

b43501 Nieswoista odpowiedź immunologiczna
Funkcje związane z ogólnoustrojową odpowiedzią w formie reakcji uczuleniowej na substancje obce, w tym zakażenie.

b43508 Odpowiedź immunologiczna, inna określona

b43509 Odpowiedź immunologiczna, nieokreślona

b4351 Reakcje nadwrażliwości
Funkcje związane z odpowiedzią organizmu w formie nadmiernej reakcji uczuleniowej na substancje obce, np. jak w uczuleniu na różne antygeny.

Obejmuje: upośledzenia jak nadwrażliwości lub alergie

Nie obejmuje: tolerancja pokarmu (b5153)

b4352 Funkcje naczyń limfatycznych
Funkcje naczyń transportujących chłonkę.

b4353 Funkcje węzłów chłonnych
Funkcje węzłów chłonnych znajdujących się wzdłuż przebiegu naczyń limfatycznych.

b4358 Funkcje układu odpornościowego, inne określone

b4359 Funkcje układu odpornościowego, nieokreślone

b439 Funkcje układu krwiotwórczego i odpornościowego, inne określone i nieokreślone

Funkcje układu oddechowego (b440-b449)

b440 Funkcje oddychania
Funkcje związane z wdychaniem powietrza do płuc, wymiany gazów pomiędzy powietrzem i krwią oraz wydychania powietrza.

Obejmuje: funkcje dotyczące częstości, rytmu i głębokości oddychania; upośledzenia jak: bezdech, hiperwentylacja, oddychanie nieregularne, oddech paradoksalny, rozedma płuc, skurcz oskrzeli

Nie obejmuje: funkcje mięśni oddechowych (b445); dodatkowe funkcje związane z oddychaniem (b450); funkcje związane z tolerancją wysiłku (b455)

b4400 Częstość oddechów
Funkcje związane z liczbą oddechów na minutę.

Obejmuje: upośledzenia jak zbyt częsta (tachypnoe) lub zbyt wolna (bradypnoe) częstość oddychania

b4401 Rytm oddychania
Funkcje związane z częstotliwością i regularnością oddychania.

Obejmuje: upośledzenie jak oddychanie nieregularne

b4402 Głębokość oddychania
Funkcje związane z objętością oddechową płuc.

Obejmuje: upośledzenia jak oddychanie powierzchowne lub płytkie

b4408 Funkcje oddychania, inne określone

b4409 Funkcje oddychania, nieokreślone

b445 Funkcje mięśni oddechowych
Funkcje mięśni zaangażowanych w oddychanie.

Obejmuje: funkcje mięśni oddechowych klatki piersiowej; funkcje przepony; funkcje mięśni oddechowych dodatkowych

Nie obejmuje: funkcje dotyczące oddychania (b440); dodatkowe funkcje związane z oddychaniem (b450); funkcje związane z tolerancją wysiłku (b455)

b4450 Funkcje mięśni oddechowych klatki piersiowej
Funkcje mięśni klatki piersiowej zaangażowanych w oddychaniu.

b4451 Funkcje przepony
Funkcje przepony, związane z oddychaniem.

b4452 Funkcje dodatkowych mięśni oddechowych
Funkcje dodatkowych mięśni zaangażowanych w oddychaniu.

b4458 Funkcje mięśni oddechowych, inne określone

b4459 Funkcje mięśni oddechowych, nieokreślone

b449 Funkcje układu oddechowego, inne określone i nieokreślone

Dodatkowe funkcje i wrażenia związane z układem krążenia i oddechowym (b450-b469)

b450 Dodatkowe funkcje związane z oddychaniem
Dodatkowe funkcje związane z oddychaniem jak kasłanie, kichanie i ziewanie.

Obejmuje: funkcje dmuchania, gwizdania, oddychania przez usta

b455 **Funkcje związane z tolerancją wysiłku**
Funkcje wydolności oddechowej i krążeniowej wymaganej do ciągłego wysiłku fizycznego.

Obejmuje: funkcje wydolności fizycznej, pochłaniania tlenu; wytrzymałości i zmęczenia

Nie obejmuje: funkcje układu krążenia (b410-b429); funkcje układu krwiotwórczego (b430); funkcje oddychania (b440); funkcje mięśni oddechowych (b445); dodatkowe funkcje związane z oddychaniem (b450)

b4550 Ogólna wydolność fizyczna
Funkcje związane z ogólnym poziomem tolerancji wysiłku fizycznego i wytrzymałości.

b4551 Wydolność oddechowa
Funkcje związane z wielkością wysiłku fizycznego nie powodującego duszności u danej osoby.

b4552 Męczliwość
Funkcje związana z podatnością na zmęczenie, na każdym poziomie wysiłku fizycznego.

b4558 Funkcje związane z tolerancją wysiłku, inne określone

b4559 Funkcje związane z tolerancją wysiłku, nieokreślone

b460 **Wrażenia związane z funkcjami układu krążenia i oddechowego**
Uczucie niemiarowej pracy serca, kołatania serca, duszności.

Obejmuje: uczucie ciasnoty w klatce piersiowej, uczucie nieregularnych uderzeń serca, duszność, brak powietrza, duszenie się, krztuszenie się, świsty

Nie obejmuje: czucie bólu (b280)

b469 **Dodatkowe funkcje i wrażenia ze strony układu krążenia i oddechowego, inne określone i nieokreślone**

b498 **Funkcje układu krążenia, krwiotwórczego, odpornościowego i oddechowego, inne określone**

b499 **Funkcje układu krążenia, krwiotwórczego, odpornościowego i oddechowego, nieokreślone**

Rozdział 5

Funkcje układu trawiennego, wewnątrzwydzielniczego i funkcje związane z metabolizmem

Rozdział ten dotyczy funkcji przyjmowania pokarmu, trawienia i wydalania, jak również funkcji związanych z metabolizmem a także funkcji gruczołów wewnątrzwydzielniczych.

Funkcje układu trawiennego (b510-b539)

b510 **Funkcje przyjmowania pokarmu**
Funkcje przyjmowania pokarmów stałych lub płynów przez usta.

Obejmuje: funkcje ssania, żucia, rozdrabnianie pokarmu w ustach, ślinienie, połykanie, odbijanie się, cofanie się pokarmu, plucie i wymiotowanie; upośledzenia jak: utrudnione połykanie, aspirowanie pokarmów, połykanie powietrza, nadmierne wydzielanie śliny, ślinienie się (wyciekanie śliny z ust), upośledzone wydzielanie śliny

Nie obejmuje: wrażenia związane z układem trawiennym (b535)

b5100 **Ssanie**
Funkcje wciągania do jamy ustnej za pomocą siły ssącej wytwarzanej przez ruchy policzków, warg i języka.

b5101 **Gryzienie**
Funkcje odcinania, dziurawienia i rozrywania pożywienia za pomocą zębów przednich

b5102 **Żucie**
Funkcje miażdżenia i rozdrabniania i przeżuwania pokarmu za pomocą tylnych zębów (np. trzonowych).

b5103 **Mieszanie pokarmu w jamie ustnej**
Funkcje mieszania pokarmu w ustach za pomocą zębów i języka.

b5104 **Ślinienie**
Funkcje wytwarzania śliny w jamie ustnej.

b5105 Połykanie
Funkcje przesuwania pokarmu i płynu przez jamę ustną, gardło i przełyk do żołądka w odpowiednich ilościach i w odpowiednim tempie.

Obejmuje: ustne, krtaniowe lub przełykowe utrudnienie połykania; upośledzenie przechodzenia pokarmu przez przełyk

b51050 Połykanie – przesuwanie pokarmu przez usta
Funkcja opróżniania jamy ustnej z pokarmu i płynu w odpowiednim tempie i z odpowiednią szybkością.

b51051 Połykanie – przesuwanie pokarmu przez gardło
Funkcja opróżniania gardła z pokarmu i płynu w odpowiednim tempie i z odpowiednią szybkością.

b51052 Połykanie – przesuwanie pokarmu przez przełyk
Funkach opróżniania przełyku z pokarmu i płynu w odpowiednim tempie i z odpowiednią szybkością.

b51058 Połykanie, inne określone

b51059 Połykanie, nieokreślone

b5106 Zwracanie pokarmu i wymiotowanie
Funkcje dotyczące przesuwania się pokarmu lub płynu w odwrotnym kierunku niż podczas przyjmowania, z żołądka do przełyku, ust i na zewnątrz.

b5108 Funkcje przyjmowania pokarmu, inne określone

b5109 Funkcje przyjmowania pokarmu, nieokreślone

b515 Funkcje trawienne
Funkcje dotyczące transportowania pokarmu przez przewód pokarmowy, rozdrabniania pokarmu i wchłaniania substancji odżywczych.

Obejmuje: funkcje dotyczące transportu pokarmu przez żołądek; rozdrabniania pokarmu, perystaltyki; wytwarzania enzymów i ich działania w żołądku i jelitach; wchłaniania składników pokarmowych i tolerancji pokarmu; upośledzenia jak: nadkwaśność, złe wchłanianie pokarmu, nietolerancja pokarmu, nadmierna ruchliwość jelit, porażenie jelitowe, zaparcie, zmniejszone wytwarzanie żółci

Nie obejmuje: funkcje przyjmowania pokarmu (b510); funkcje przyswajania (b520); funkcje defekacji (b525); wrażenia związane z układem trawiennym (b535)

b5150 Transportowanie pokarmu przez żołądek i jelita
Perystaltyka i funkcje pokrewne, mechanicznie przesuwające pokarm przez żołądek i jelita.

b5151 Rozdrabnianie pokarmu
Funkcje mechanicznego dzielenia pokarmu na mniejsze cząstki w przewodzie pokarmowym.

b5152 Wchłanianie substancji odżywczych
Funkcje wchłaniania substancji odżywczych z pokarmu i płynów do krwi z obszaru całego żołądka i jelit.

b5153 Tolerancja pokarmu
Funkcje organizmu przyjmowania odpowiednich pokarmów i płynów do trawienia i odrzucania tego co nieodpowiednie.

Obejmuje: upośledzenia jak nadwrażliwość, np. przy nietolerancji glutenu

b5158 Funkcje trawienne, inne określone

b5159 Funkcje trawienne, nieokreślone

b520 Funkcje przyswajania
Funkcje, dzięki którym substancje odżywcze przekształcane są w składniki organizmu.

Obejmuje: funkcje dotyczące gromadzenia substancji odżywczych w organizmie

Nie obejmuje: funkcje trawienne (b515); funkcje defekacji (b525); funkcje zachowania masy ciała; (b530); ogólne funkcje metaboliczne (b540)

b525 Funkcje defekacji
Funkcje wydalania końcowych produktów przemiany materii i niestrawionych pokarmów w postaci kału i funkcje pokrewne.

Obejmuje: wydalanie, konsystencję stolca, częstość defekacji, kontrolowanie oddawania (powstrzymywanie) stolca; wzdęcie z oddawaniem wiatrów, wzdęcia; upośledzenia jak: nietrzymanie stolca, zaparcia, biegunka, stolec wodnisty, niewydolność zwieracza odbytu lub nietrzymanie stolca

Nie obejmuje: funkcje trawienne (b515); funkcje przyswajania (b520); wrażenia związane z układem trawiennym (b535)

b5250 Wydalanie kału
Funkcje wydalania odchodów z odbytnicy z uwzględnieniem funkcji skurczowej mięśni brzusznych w czasie tej czynności.

b5251 Konsystencja stolca
Konsystencja stolców określana jako: twardy, zwarty, miękki lub wodnisty.

b5252 Częstość defekacji
Funkcje związane z częstością defekacji.

b5253 Kontrolowanie oddawania stolca
Funkcje związane z świadomym panowaniem nad czynnością wydalania.

b5254 Wzdęcie z oddawaniem wiatrów
Funkcje związane z wypuszczaniem nadmiernych ilości powietrza lub gazów z jelita.

b5258 Funkcje defekacji, inne określone

b5259 Funkcje defekacji, nieokreślone

b530 Funkcje zachowania masy ciała
Funkcje dotyczące zachowania właściwej masy ciała z uwzględnieniem zwiększania masy ciała w okresie rozwoju.

Obejmuje: funkcje utrzymywania akceptowanej wartości wskaźnika masy ciała (BMI); upośledzenia jak: niedobór wagi, wyniszczenie, zanik tkanki mięśniowej, nadwaga, wychudzenie, a także takie jak w pierwotnej i wtórnej otyłości

Nie obejmuje: funkcje przyswajania (b520); ogólne funkcje metaboliczne (b540); funkcje gruczołów wydzielania wewnętrznego (b555)

b535 Wrażenia związane z układem trawiennym
Odczucia związane ze spożywaniem pokarmu stałego i płynów a także pokrewnymi funkcjami trawiennymi.

Obejmuje: uczucie nudności, pełności w żołądku, skurcze brzucha, uczucie obecności kuli, skurcz żołądka, gaz w żołądku i zgaga

Nie obejmuje: czucie bólu (b280); funkcje przyjmowania pokarmów (b510); funkcje trawienne (b515); funkcje defekacji (b525)

b5350 Wrażenie nudności
Uczucie potrzeby zwymiotowania.

b5351 Wrażenie wzdęcia
Uczucie rozdęcia żołądka lub brzucha.

b5352 Wrażenie skurczów brzucha
Uczucie spazmatycznego lub bolesnego skurczu mięśni gładkich przewodu pokarmowego.

b5358 Wrażenia związane z układem trawiennym, inne określone

b5359 Wrażenia związane z układem trawiennym, nieokreślone

b539 Funkcje układu trawiennego, inne określone i nieokreślone

Funkcje związane z metabolizmem i funkcje układu wydzielania wewnętrznego (b540-b559)

b540 Ogólne funkcje metaboliczne
Funkcje dotyczące kontroli istotnych składników organizmu takich jak węglowodany, białka i tłuszcze, ich wzajemnej konwersji jednych w drugie i przemiany w energię.

Obejmuje: przemianę materii, podstawową przemianę materii, metabolizm węglowodanów, białek i tłuszczów, katabolizm, anabolizm, wytwarzanie energii w organizmie; zwiększoną lub zmniejszoną przemianę materii

Nie obejmuje: funkcje przyswajania (b520); funkcje zachowania masy ciała (b530); funkcje równowagi wodnej, mineralnej i elektrolitowej (b545); funkcje termoregulacji (b550); funkcje gruczołów wydzielania wewnętrznego (b555)

b5400 Podstawowa przemiana materii
Funkcje zaangażowane w zużycie tlenu przez ustrój w określonych warunkach spoczynku i temperatury.

Obejmuje: zwiększenie lub zmniejszenie podstawowej przemiany materii; upośledzenia jak w nadczynności i niedoczynności tarczycy

b5401 Metabolizm węglowodanów
Funkcje zaangażowane w proces, w wyniku którego węglowodany z pożywienia są gromadzone i rozkładane na glukozę a następnie na dwutlenek węgla i wodę.

b5402 Metabolizm białek
Funkcje zaangażowane w proces, w wyniku którego białka z pożywienia przekształcane są w aminokwasy i rozkładane dalej w ustroju.

b5403 Metabolizm tłuszczów
Funkcje zaangażowane w proces, w wyniku którego tłuszcze z pożywienia są gromadzone i rozkładane w ustroju.

b5408 Ogólne funkcje metaboliczne, inne określone

b5409 Ogólne funkcje metaboliczne, nieokreślone

b545 Funkcje równowagi wodnej, mineralnej i elektrolitowej
Funkcje kontrolujące stan wody, minerałów i elektrolitów w ustroju.

Obejmuje: funkcje związane z bilansem wodnym, równowagą minerałów takich jak wapń, cynk, żelazo i równowagą elektrolitów takich jak sód i potas; upośledzenia jak: zatrzymanie wody, odwodnienie, hiperkalcemia, hipokalcemia, niedobór żelaza, nadmiar sodu we krwi, niedobór sodu we krwi, hiperkalemia i hipokalemia

Nie obejmuje: funkcje układu krwiotwórczego (b430); ogólne funkcje metaboliczne (b540); funkcje gruczołów wydzielania wewnętrznego (b555)

b5450 Bilans wodny
Funkcje związane z utrzymaniem prawidłowego poziomu lub ilości wody w ustroju.

Obejmuje: upośledzenia jak odwodnienie i nawodnienie ustroju

b54500 Zatrzymanie wody
Funkcje związane z zatrzymywaniem wody w ustroju.

b54501 Utrzymywanie równowagi wodnej
Funkcje zaangażowane w utrzymywanie optymalnej ilości wody w ustroju.

b54508 Funkcje związane z bilansem wodnym, inne określone

b54509 Funkcje związane z bilansem wodnym, nieokreślone

b5451 Równowaga mineralna
Funkcje zaangażowane w utrzymywanie równowagi pomiędzy przyjmowaniem, gromadzeniem, wykorzystaniem i wydalaniem minerałów w ustroju.

b5452 Równowaga elektrolitowa
Funkcje zaangażowane w utrzymywanie równowagi pomiędzy przyjmowaniem, gromadzeniem, wykorzystaniem i wydalaniem elektrolitów w ustroju.

b5458 Funkcje równowagi wodnej, mineralnej i elektrolitowej, inne określone

b5459 Funkcje równowagi wodnej, mineralnej i elektrolitowej, nieokreślone

b550 Funkcje termoregulacji
Funkcje regulacji ciepłoty ciała.

Obejmuje: funkcje zaangażowane w utrzymywanie prawidłowej ciepłoty ciała, upośledzenia jak: hipotermia, hipertermia

Nie obejmuje: ogólne funkcje metaboliczne (b540); funkcje gruczołów wydzielania wewnętrznego (b555)

b5500 Ciepłota ciała
Podstawowa ciepłota ciała.

Obejmuje: upośledzenia jak hipertermia lub hipotermia

b5501 Utrzymywanie prawidłowej ciepłoty ciała
Funkcje zaangażowane w utrzymywanie optymalnej ciepłoty ciała w zależności od zmiany temperatury środowiska.

Obejmuje: tolerancję ciepła lub zimna

b5508 Funkcje termoregulacji, inne określone

b5509 Funkcje termoregulacji, nieokreślone

b555 Funkcje gruczołów wydzielania wewnętrznego
Funkcje wytwarzania i regulacji stężenia hormonów w ustroju z uwzględnieniem okresowych zmian.

Obejmuje: funkcje równowagi hormonalnej; nadczynność przysadki mózgowej, niedoczynność przysadki mózgowej, nadczynność tarczycy, niedoczynność tarczycy, nadczynność nadnerczy, niedoczynność nadnerczy, nadczynność przytarczyc, niedoczynność przytarczyc, zwiększenie wydzielania hormonów w gonadach (hipergonadyzm), niedoczynność gonad (hipogonadyzm)

Nie obejmuje: ogólne funkcje metaboliczne (b540); funkcje równowagi wodnej, mineralnej i elektrolitowej (b545); funkcje termoregulacji (b550); funkcje seksualne (b640); funkcje związane z miesiączkowaniem (b650)

b559 Funkcje metaboliczne i układu wydzielania wewnętrznego, inne określone i nieokreślone

b598 Funkcje układu trawiennego, wewnątrzwydzielniczego i funkcje związane z metabolizmem, inne określone

b599 **Funkcje układu trawiennego, wewnątrzwydzielniczego i funkcje związane z metabolizmem, nieokreślone**

Rozdział 6

Funkcje układu moczowo-płciowego i funkcje rozrodcze

Rozdział ten dotyczy funkcji oddawania moczu i funkcji rozrodczych z uwzględnieniem funkcji seksualnych i prokreacyjnych.

Funkcje układu moczowego (b610-b639)

b610 **Funkcje wydzielania moczu**
Funkcje przesączania i zbierania moczu.

Obejmuje: funkcje filtracji moczu, zbieranie moczu, upośledzenia jak: niewydolność nerek, bezmocz, skąpomocz, wodonercze, hipotoniczny pęcherz moczowy i niedrożność moczowodu

Nie obejmuje: funkcje oddawania moczu (b620)

b6100 Filtrowanie moczu
Funkcje przesączania moczu w nerkach.

b6101 Zbieranie moczu
Funkcje zbierania i składowania moczu przez moczowody i pęcherz moczowy.

b6108 Funkcje wydzielania moczu, inne określone

b6109 Funkcje wydzielania moczu, nieokreślone

b620 **Funkcje oddawania moczu**
Funkcje wydalania (emisji) moczu z pęcherza moczowego.

Obejmuje: funkcje oddawania moczu, częstość oddawania moczu, zdolność utrzymania moczu; upośledzenia jak: oddawanie moczu w stresie, parcie naglące, odruchowe oddawanie moczu, przepełnienie, stałe nietrzymanie moczu, wyciekanie moczu kroplami, pęcherz odruchowy, wielomocz, zatrzymanie moczu, nagłe parcie na mocz

Nie obejmuje: funkcje wydzielania moczu (b610); wrażenia związane z funkcjami moczowymi (b630)

b6200 Oddawanie moczu
Funkcje opróżniania pęcherza moczowego.

Obejmuje: upośledzenie jak zatrzymanie moczu

b6201 Częstość oddawania moczu
Funkcje dotyczące liczby epizodów oddawania moczu.

b6202 Zdolność utrzymania moczu
Funkcje sprawowania kontroli nad oddawaniem moczu.

Obejmuje: upośledzenia jak: oddawanie moczu w stresie, nagłe parcie, odruchowe oddawanie moczu, stałe i okresowe nietrzymanie moczu

b6208 Funkcje oddawania moczu, inne określone

b6209 Funkcje oddawania moczu, nieokreślone

b630 Wrażenia związane z funkcjami moczowymi
Odczucia związane z opróżnianiem pęcherza moczowego i odczucia będące wynikiem pokrewnych funkcji moczowych.

Obejmuje: uczucie niezupełnego oddania moczu, uczucie pełności w pęcherzu moczowym

Nie obejmuje: czucie bólu (b280); funkcje oddawania moczu (b620)

b639 Funkcje układu moczowego, inne określone i nieokreślone

Funkcje płciowe i funkcje rozrodcze (b640-b679)

b640 Funkcje seksualne
Funkcje psychiczne i fizyczne związane z aktem seksualnym z uwzględnieniem fazy pobudzenia, przygotowania, orgazmu i rozładowania.

Obejmuje: funkcje związane z podnieceniem seksualnym, fazą przygotowania, orgazmu i rozładowania; funkcje odnoszące się do zainteresowań seksualnych, zachowania seksualnego, wzwodu prącia, wzwodu łechtaczki, zwilżenia pochwy, wytrysku nasienia, orgazmu; upośledzenia jak: impotencja, oziębłość płciowa, pochwica, przedwczesny wytrysk nasienia, bolesny, długotrwały wzwód prącia (priapizm), opóźniony wytrysk nasienia

Nie obejmuje: funkcje rozrodcze (b660); wrażenia związane z funkcjami płciowymi i funkcjami rozrodczymi (b670)

b6400 Funkcje fazy pobudzenia seksualnego
Funkcje związane z seksualnym zainteresowaniem i podnieceniem.

b6401 Funkcje seksualnej fazy przygotowania
Funkcje związane z podejmowaniem stosunku płciowego.

b6402 Funkcje fazy orgazmu
Funkcje osiągania orgazmu.

b6403 Funkcje dotyczące seksualnej fazy rozładowania
Funkcje osiągania zaspokojenia po orgazmie z towarzyszącym odprężeniem.

Obejmuje: upośledzenia jak brak zadowolenia z orgazmu

b6408 Funkcje seksualne, inne określone

b6409 Funkcje seksualne, nieokreślone

b650 Funkcje związane z miesiączkowaniem
Funkcje związane z cyklem miesiączkowym, z uwzględnieniem regularności miesiączkowania i wydalania płynów miesiączkowych.

Obejmuje: regularność i odstęp pomiędzy miesiączkami, wielkość krwawienia miesięcznego, pierwszą miesiączkę, klimakterium, upośledzenia jak: pierwotny i wtórny brak miesiączki, krwotok miesiączkowy, nadmierne częste miesiączkowanie, miesiączkowanie wsteczne, napięcie przedmiesiączkowe

Nie obejmuje: funkcje seksualne (b640); funkcje rozrodcze (b660); wrażenia związane z funkcjami płciowymi i rozrodczymi (b670); uczucie bólu (b280)

b6500 Regularność cyklu miesiączkowego
Funkcje związane z regularnością cyklu miesiączkowego.

Obejmuje: zbyt częste lub zbyt rzadkie występowanie miesiączki

b6501 Odstęp pomiędzy miesiączkami
Okres pomiędzy dwoma cyklami miesiączkowymi.

b6502 Wielkość krwawienia miesiączkowego
Funkcje związane z obfitością krwawienia miesiączkowego.

Obejmuje: skąpą i krótkotrwałą miesiączkę, nadmierne krwawienie miesiączkowe

b6508 Funkcje związane z miesiączkowaniem, inne określone

b6509 Funkcje związane z miesiączkowaniem, nieokreślone

b660 **Funkcje rozrodcze**
Funkcje związane z płodnością, ciążą, urodzeniem dziecka i laktacją.

Obejmuje: funkcje męskiej płodności i żeńskiej płodności, ciążę i urodzenie dziecka, laktację, upośledzenia jak brak plemników w nasieniu, niedobór plemników w nasieniu, zatrzymanie wydzielania lub wypływu mleka, mlekotok, brak laktacji, oraz takie jak zmniejszoną płodność, bezpłodność, poronienie samoistne, ciążę pozamaciczną, poronienie, mały płód, wielowodzie, poród przedwczesny, poród opóźniony

Nie obejmuje: funkcje seksualne (b640); funkcje związane z miesiączkowaniem (b650)

b6600 **Funkcje związane z płodnością**
Funkcje wytwarzania gamet.

Obejmuje: upośledzenia jak: zmniejszoną płodność, bezpłodność

Nie obejmuje: funkcje seksualne (b640)

b6601 **Funkcje związane z ciążą**
Funkcje związane z zachodzeniem w ciążę i bycia w ciąży.

b6602 **Funkcje związane z porodem**
Funkcje zaangażowane podczas rodzenia dziecka.

b6603 **Laktacja**
Funkcje związane z wytwarzaniem mleka i udostępnianiem go dziecku.

b6608 **Funkcje rozrodcze, inne określone**

b6609 **Funkcje rozrodcze, nieokreślone**

b670 **Wrażenia związane z funkcjami płciowymi i funkcjami rozrodczymi**
Odczucia pojawiające się podczas pobudzenia seksualnego, stosunku płciowego i w czasie cyklu miesiączkowego.

Obejmuje: bolesny stosunek płciowy, bolesne miesiączkowanie, uderzenia gorąca w okresie klimakterium, poty nocne w okresie klimakterium

Nie obejmuje: czucie bólu (b280); wrażenia związane z funkcjami moczowymi (b630); funkcje seksualne (b640); funkcje związane z miesiączkowaniem (b650); funkcje rozrodcze (b660)

b6700 **Przykre doznania związane ze stosunkiem płciowym**
Odczucia związane z pobudzeniem seksualnym, fazą przygotowania, stosunkiem płciowym, orgazmem i rozładowaniem.

b6701 Przykre doznania związane z cyklem miesiączkowym
Doznania związane z miesiączkowaniem z uwzględnieniem fazy przed- i po miesiączce.

b6702 Przykre doznania związane z zaprzestaniem miesiączkowania
Doznania związane z klimakterium.

Obejmuje uderzenia gorąca i poty nocne w okresie klimakterium

b6708 Wrażenia związane z funkcjami płciowymi i funkcjami rozrodczymi, inne określone

b6709 Wrażenia związane z funkcjami płciowymi i funkcjami rozrodczymi, nieokreślone

b679 Funkcje płciowe i funkcje rozrodcze, inne określone i nieokreślone

b698 Funkcje układu moczowo-płciowego i funkcje rozrodcze, inne określone

b699 Funkcje układu moczowo-płciowego i funkcje rozrodcze, nieokreślone

Rozdział 7

Funkcje nerwowo-mięśniowo-szkieletowe i funkcje związane z ruchem

Rozdział ten dotyczy funkcji związanych z ruchem i poruszaniem się, z uwzględnieniem funkcji stawów, kości i mięśni oraz odruchów.

Funkcje stawów i kości (b710-b729)

b710 **Funkcje ruchomości stawów**
Funkcje związane z zakresem i łatwością wykonywania ruchów w stawach.

Obejmuje: funkcje związane z ruchomością pojedynczego lub kilku stawów, kręgosłupa, barku, łokcia, nadgarstka, biodra, kolana, stawu skokowego, drobnych stawów rąk i stóp; ogólna ruchomość stawów, upośledzenia funkcji stawów takie jak: nadmierna ruchomość stawów (hipermobilność), ograniczenie lub brak ruchu stawu, bark unieruchomiony „bark zamrożony", choroba zwyrodnieniowa

Nie obejmuje: funkcje stabilności stawów (b715); funkcje związane z kontrolowaniem ruchów dowolnych (b760)

b7100 Ruchomość pojedynczego stawu
Funkcje związane z zakresem i łatwością wykonywania ruchów w jednym stawie.

b7101 Ruchomość wielu stawów
Funkcje związane z zakresem i łatwością wykonywania ruchów w więcej niż jednym stawie.

b7102 Ogólna ruchomość stawów
Funkcje związane z zakresem i łatwością wykonywania ruchów w stawach w obrębie całego ciała.

b7108 Funkcje ruchomości stawów, inne określone

b7109 Funkcje ruchomości stawów, nieokreślone

b715 **Funkcje stabilności stawów**
Funkcje związane z zachowaniem strukturalnej integralności stawów.

Obejmuje: funkcje związane ze stabilnością pojedynczego stawu, kilku stawów i stawów ogółem; upośledzenie funkcji jak np.: niestabilny bark, zwichnięcie stawu, zwichnięcie stawu ramiennego i biodra

Nie obejmuje: funkcje dotyczące ruchomości stawów (b710)

b7150 Stabilność pojedynczego stawu
Funkcje związane z zachowaniem strukturalnej integralności jednego stawu.

b7151 Stabilność wielu stawów
Funkcje związane z zachowaniem strukturalnej integralności więcej niż jednego stawu.

b7152 Stabilność wszystkich stawów
Funkcje związane z zachowaniem strukturalnej integralności stawów w całym ciele.

b7158 Funkcje stabilności stawów, inne określone

b7159 Funkcje stabilności stawów, nieokreślone

b720 Funkcje związane z ruchomością kości
Funkcje związane z zakresem i łatwością wykonywania ruchów przez określone grupy kości, takie jak łopatka, miednica, kości nadgarstka i kości stępu.

Obejmuje: upośledzenie funkcji jak: ograniczenie lub brak ruchu łopatki i miednicy

Nie obejmuje: funkcje dotyczące ruchomości stawów (b710)

b7200 Ruchomość łopatki
Funkcje związane z zakresem i łatwością wykonywania ruchów łopatką.

Obejmuje: upośledzenie funkcji jak protrakcja, retrakcja, przesunięcie na bok i rotacja wewnętrzna łopatki

b7201 Ruchomość miednicy
Funkcje związane z zakresem i łatwością wykonywania ruchów miednicy.

Obejmuje: rotację miednicy

b7202 Ruchomość kości nadgarstka
Funkcje związane z zakresem i łatwością wykonywania ruchów w obrębie kości nadgarstka.

b7203 Ruchomość kości stępu
Funkcje związane z zakresem i łatwością wykonywania ruchów w obrębie kości stępu.

b7208 Funkcje związane z ruchomością kości, inne określone

b7209 Funkcje związane z ruchomością stawów, nieokreślone

b729 Funkcje stawów i kości, inne określone i nieokreślone

Funkcje mięśni (b 730-b749)

b730 **Funkcje związane z siłą mięśni**
Funkcje związane z siłą wytwarzaną przez skurcz pojedynczego mięśnia lub grup mięśni.

Obejmuje: funkcje związane z siłą określonych mięśni i grup mięśni, mięśni jednej kończyny, mięśni jednej strony ciała, mięśni dolnej połowy ciała, mięśni wszystkich kończyn, mięśni tułowia i wszystkich mięśni ciała; upośledzenie funkcji jak osłabienie małych mięśni stóp i rąk niedowład mięśnia, porażenie mięśnia, porażenie jednej kończyny, porażenie połowicze, porażenie kończyn dolnych, porażenie czterokończynowe, mutyzm akinetyczny (brak zdolności wykonywania ruchów - bezruch)

Nie obejmuje: funkcje narządów dodatkowych oka (b215); funkcje związane z obecnością napięcia mięśni (b735); funkcje związane z wytrzymałością mięśni (b740)

b7300 Siła pojedynczych mięśni i grup mięśni
Funkcje związane z wytwarzaniem siły wskutek skurczu określonych pojedynczych mięśni i grup mięśni.

Obejmuje: upośledzenie funkcji jak osłabienie małych mięśni stóp i rąk

b7301 Siła mięśni jednej kończyny
Funkcje związane z wytwarzaniem siły wskutek skurczu mięśni i grup mięśni jednej kończyny górnej lub dolnej.

Obejmuje: upośledzenie funkcji jak niedowład jednej kończyny i porażenie jednej kończyny

b7302 Siła mięśni jednej strony ciała
Funkcje związane z wytwarzaniem siły wskutek skurczu mięśni i grup mięśni po lewej lub prawej stronie ciała.

Obejmuje: upośledzenie funkcji jak niedowład połowiczy i porażenie połowicze

b7303 Siła mięśni dolnej połowy ciała
Funkcje związane z wytwarzaniem siły wskutek skurczu mięśni i grup mięśni w dolnej połowie ciała.

Obejmuje: upośledzenie funkcji jak niedowład kończyn dolnych i porażenie kończyn dolnych

b7304 Siła mięśni wszystkich kończyn
Funkcje związane z wytwarzaniem siły wskutek skurczu mięśni i grup mięśni wszystkich czterech kończyn.

Obejmuje: upośledzenie funkcji jak niedowład czterokończynowy i porażenie czterokończynowe

b7305 Siła mięśni tułowia
Funkcje związane z wytwarzaniem siły wskutek skurczu mięśni i grup mięśni tułowia.

b7306 Siła wszystkich mięśni ciała
Funkcje związane z wytwarzaniem siły wskutek skurczu wszystkich mięśni i grup mięśni ciała.

Obejmuje: upośledzenie funkcji jak mutyzm akinetyczny (brak zdolności wykonywania ruchów - bezruch)

b7308 Funkcje związane z siłą mięśni, inne określone

b7309 Funkcje związane z siłą mięśni, nieokreślone

b735 Funkcje związane z obecnością napięcia mięśni
Funkcje związane z obecnością napięcia mięśni w stanie spoczynku i z oporem stawianym przez mięsień podczas próby biernego ruchu.

Obejmuje: funkcje związane z obecnością napięcia: pojedynczego mięśnia i grup mięśni, mięśni jednej kończyny, mięśni jednej połowy ciała, mięśni dolnej połowy ciała, mięśni wszystkich kończyn, mięśni tułowia i wszystkich mięśni ciała; upośledzenie funkcji jak obniżone napięcie (hipotonia), wzmożone napięcie (hipertonia), spastyczność mięśni

Nie obejmuje: funkcje związane z siłą mięśni (b730); funkcje związane z wytrzymałością mięśni (b740)

b7350 Napięcie pojedynczych mięśni i grup mięśni
Funkcje związane z obecnością napięcia pojedynczych mięśni i grup mięśni w stanie spoczynku oraz oporem stawianym przez te mięśnie podczas próby biernego ruchu.

Obejmuje: upośledzenie funkcji jak w dystoniach ogniskowych, np. kręcz szyi

b7351 Napięcie mięśni jednej kończyny
Funkcje związane z obecnością napięcia pojedynczych mięśni i grup mięśni jednej kończyny górnej lub dolnej pozostających w stanie spoczynku oraz oporem stawianym przez te mięśnie podczas próby biernego ruchu.

Obejmuje: upośledzenie funkcji związane z niedowładem jednej kończyny lub porażeniem jednej kończyny

b7352 Napięcie mięśni jednej strony ciała
Funkcje związane z obecnością napięcia pojedynczych mięśni i grup mięśni prawej lub lewej połowy ciała pozostających w stanie spoczynku oraz oporem stawianym przez te mięśnie podczas próby biernego ruchu.

Obejmuje: upośledzenie funkcji związane z niedowładem połowiczym i porażeniem połowiczym

b7353 Napięcie mięśni dolnej połowy ciała
Funkcje związane z obecnością napięcia pojedynczych mięśni i grup mięśni dolnej połowy ciała pozostających w stanie spoczynku, oraz oporem stawianym przez te mięśnie podczas próby biernego ruchu.

Obejmuje: upośledzenie funkcji związane z niedowładem kończyn dolnych i porażeniem kończyn dolnych

b7354 Napięcie mięśni wszystkich kończyn
Funkcje związane z obecnością napięcia pojedynczych mięśni i grup mięśni wszystkich czterech kończyn pozostających w stanie spoczynku, oraz oporem stawianym przez te mięśnie podczas próby biernego ruchu.

Obejmuje: upośledzenie funkcji związane z niedowładem czterokończynowym i porażeniem czterokończynowym

b7355 Napięcie mięśni tułowia
Funkcje związane z obecnością napięcia pojedynczych mięśni i grup mięśni tułowia pozostających w stanie spoczynku, oraz oporem stawianym przez te mięśnie podczas próby biernego ruchu.

b7356 Napięcie wszystkich mięśni ciała
Funkcje związane z obecnością napięcia pojedynczych mięśni i grup mięśni całego ciała pozostających w stanie spoczynku, oraz oporem stawianym przez te mięśnie podczas próby biernego ruchu.

Obejmuje: upośledzenie funkcji jak w dystoniach uogólnionych i chorobie Parkinsona lub w uogólnionym niedowładzie i porażeniu

b7358 Funkcje związane z obecnością napięcia mięśni, inne określone

b7359 Funkcje związane z obecnością napięcia mięśni, nieokreślone

b740 Funkcje związane z wytrzymałością mięśni
Funkcje związane ze zdolnością kurczenia się mięśnia przez wymagany okres (czas).

Obejmuje: funkcje związane ze zdolnością kurczenia się pojedynczego mięśnia, grup mięśni oraz wszystkich mięśni ciała; upośledzenie funkcji jak w miastenii

Nie obejmuje: funkcje związane z tolerancją wysiłku (b455); funkcje związane z siłą mięśni (b730); funkcje związane z obecnością napięcia mięśni (b735)

b7400 Wytrzymałość pojedynczych mięśni
Funkcje związane ze zdolnością kurczenia się pojedynczego mięśnia przez wymagany okres (czas).

b7401 Wytrzymałość grup mięśni
Funkcje związane ze zdolnością kurczenia się pojedynczych grup mięśni przez wymagany okres (czas).

Obejmuje: upośledzenie funkcji związane z niedowładem jednej kończyny, porażeniem jednej kończyny, niedowładem połowiczym, porażeniem połowiczym, niedowładem kończyn dolnych, porażeniem kończyn dolnych

b7402 Wytrzymałość wszystkich mięśni ciała
Funkcje związane ze zdolnością kurczenia się wszystkich mięśni ciała przez wymagany okres (czas).

Obejmuje: upośledzenie funkcji związane z niedowładem czterokończynowym, porażeniem czterokończynowym, uogólnionym niedowładzie i porażeniu

b7408 Funkcje związane z wytrzymałością mięśni, inne określone

b7409 Funkcje związane z wytrzymałością mięśni, nieokreślone

b749 Funkcje mięśni, inne określone i nieokreślone

Funkcje związane z ruchem (b750-b789)

b750 Funkcje odruchów motorycznych
Funkcje związane z mimowolnymi skurczami mięśni automatycznie wzbudzanymi przez specyficzne bodźce.

Obejmuje: odruch rozciągania, automatyczny miejscowy odruch stawowy, odruchy wywoływane przez bodźce szkodliwe i inne bodźce zewnętrzne, odruch cofania kończyny, odruch z mięśnia dwugłowego, odruch promieniowy, odruch mięśnia czworogłowego, odruch rzepkowy, odruch skokowy

b7500 Odruch rozciągania
Funkcje związane z mimowolnymi skurczami mięśni automatycznie wzbudzanymi przez rozciąganie

b7501 Odruchy wywoływane przez bodźce szkodliwe
Funkcje związane z mimowolnymi skurczami mięśni automatycznie wzbudzanymi przez bodźce bólowe lub inne szkodliwe bodźce.

Obejmuje: odruch cofania kończyny

b7502 Odruchy wywoływane przez inne zewnętrzne bodźce
Funkcje związane z mimowolnymi skurczami mięśni automatycznie wzbudzanymi przez inne zewnętrzne bodźce niż bodziec szkodliwy.

b7508 Funkcje odruchów motorycznych, inne określone

b7509 Funkcje odruchów motorycznych, nieokreślone

b755 Funkcje związane z ruchowymi reakcjami mimowolnymi
Funkcje związane z mimowolnymi skurczami dużych mięśni lub mięśni całego ciała wywoływanymi przez określoną pozycję ciała, zachowanie równowagi (balansowanie ciałem) i przez bodźce zagrażające.

Obejmuje: funkcje wywołujące reakcje dotyczące postawy ciała, reakcje prostujące, reakcje korekcyjne, reakcje związane z zachowaniem równowagi (balansowaniem ciałem), odruch podparcia, reakcje obronne

Nie obejmuje: funkcje odruchów motorycznych (b750)

b760 Funkcje związane z kontrolowaniem ruchów dowolnych
Funkcje związane z kontrolowaniem i koordynacją ruchów dowolnych.

Obejmuje: funkcje kontroli prostych ruchów dowolnych, złożonych ruchów dowolnych, koordynację ruchów dowolnych; funkcję podpierającą kończyn górnych i dolnych, koordynację motoryczną prawy-lewy, koordynację oko-ręka, koordynację oko-stopa; upośledzenie kontroli i koordynacji ruchów, np. ograniczenie zdolności wykonywania ruchów naprzemiennych (dysdiadochokineza)

Nie obejmuje: funkcje związane z siłą mięśni (b730); funkcje związane z wykonywaniem ruchów mimowolnych (b765); funkcje dotyczące wzorca chodu (b770)

b7600 Kontrola prostych ruchów dowolnych
Funkcje związane z kontrolowaniem i koordynacją prostych lub izolowanych ruchów dowolnych.

b7601 Kontrola złożonych ruchów dowolnych
Funkcje związane z kontrolowaniem i koordynacją złożonych ruchów dowolnych.

b7602 Koordynacja ruchów dowolnych
Funkcje związane z koordynacją prostych i złożonych ruchów dowolnych, wykonywanie ruchów w uporządkowany sposób.

Obejmuje; koordynację prawy-lewy, koordynację ruchów kontrolowanych wzrokiem, takich jak koordynacja oko-ręka i oko-stopa; upośledzenie zdolności wykonywania ruchów naprzemiennych (dysdiadochokineza)

b7603 Funkcje podpierające kończyn górnych lub dolnych
Funkcje związane z kontrolą i koordynacją ruchów dowolnych poprzez obciążenie kończyn górnych (stawy łokciowe, ręce) albo kończyn dolnych (kolana, stopy).

b7608 Funkcje związane z kontrolowaniem ruchów dowolnych, inne określone

b7609 Funkcje związane z kontrolowaniem ruchów dowolnych, nieokreślone

b765 Funkcje związane z wykonywaniem ruchów mimowolnych
Funkcje dotyczące nieumyślnych, niecelowych lub pół-celowych mimowolnych skurczów mięśni lub grup mięśni.

Obejmuje: mimowolne skurcze mięśni; upośledzenia takie jak drżenia, tiki, maniery, stereotypie, powtarzanie ruchów, pląsawicę, powolne ruchy palców (atetoza), tiki głosowe, ruch dystoniczny, upośledzenie ruchów dowolnych (dyskinezja)

Nie obejmuje: funkcje związane z kontrolowaniem ruchów dowolnych (b760); funkcje dotyczące wzorca chodu (b770)

b7650 Mimowolne skurcze mięśni
Funkcje dotyczące niezamierzonych, niecelowych lub pół-celowych mimowolnych skurczów mięśni lub grup mięśni, jakie np. towarzyszą zaburzeniom psychicznym.

Obejmuje: upośledzenia takie jak ruchy pląsawicze i atetozę; upośledzenie ruchu związane ze snem

b7651 Drżenie
Funkcje związane z naprzemiennym kurczeniem się i rozluźnianiem grupy mięśni dookoła stawu powodujące drżenie.

b7652 Tiki i manieryzm
Funkcje związane z powtarzającymi się, niby-celowymi, mimowolnymi skurczami grupy mięśni.

Obejmuje: upośledzenie jak tiki głosowe, przymus wypowiadania wulgarnych słów, zgrzytanie zębami

b7653 Stereotypie i powtarzanie ruchów
Funkcje związane ze spontanicznymi, niecelowymi ruchami jak powtarzane kołysanie się do tyłu i do przodu oraz potakiwanie lub kręcenie głową.

b7658 Funkcje związane z wykonywaniem ruchów mimowolnych. inne określone

b7659 Funkcje związane z wykonywaniem ruchów mimowolnych, nieokreślone

b770 **Funkcje dotyczące wzorca chodu**
Funkcje odnoszące się do takich wzorców ruchu, które związane są z chodzeniem, bieganiem lub innym sposobem poruszania się całego ciała.

Obejmuje: wzorzec chodzenia i wzorzec biegania; upośledzenie jak chód spastyczny, chód w hemiplegii, chód w paraplegii, chód asymetryczny, chromanie, chód usztywniony

Nie obejmuje: funkcje związane z siłą mięśni (b730); funkcje związane z obecnością napięcia mięśni (b735); funkcje związane z kontrolowaniem ruchów dowolnych (b760); funkcje związane z wykonywaniem ruchów mimowolnych (b765)

b780 **Wrażenia dotyczące mięśni i towarzyszące funkcjom związanym z ruchem**
Odczucia występujące w mięśniach i grupach mięśni w spoczynku i w trakcie ruchu

Obejmuje: uczucie sztywności i stwardnienia (ciasnoty) mięśni, kurcz lub przykurcz mięśnia, ociężałość mięśni

Nie obejmuje: czucie bólu (b280)

b7800 Odczuwanie sztywności mięśni
Czucie naprężenia lub sztywności mięśni.

b7801 Odczuwanie kurczu mięśnia
Czucie mimowolnego skurczu mięśnia lub grupy mięśni.

b7808 Wrażenia dotyczące mięśni i towarzyszące funkcjom związanym z ruchem, inne określone

b7809 Wrażenia dotyczące mięśni i towarzyszące funkcjom związanym z ruchem, nieokreślone

b789 **Funkcje związane z ruchem, inne określone i nieokreślone**

b798 **Funkcje nerwowo-mięśniowo-szkieletowe i funkcje związane z ruchem, inne określone**

b799 **Funkcje nerwowo-mięśniowo-szkieletowe i funkcje związane z ruchem, nieokreślone**

Rozdział 8

Funkcje skóry i przydatków skóry

Rozdział ten dotyczy funkcji skóry, paznokci i włosów.

Funkcje skóry (b810-b849)

b810 **Funkcje ochronne skóry**
Funkcje skóry ochraniające ciało przed zagrożeniami fizycznymi, chemicznymi i biologicznymi.

Obejmuje: funkcje ochrony przed słońcem i innym promieniowaniem, światłoczułość, pigmentację, jakość skóry, funkcję izolacyjną skóry, skórę zgrubiałą, zrogowacenie; upośledzenia jak: skóra uszkodzona, owrzodzenia, odleżyny, zmiany troficzne

Nie obejmuje: funkcje naprawcze skóry (b820); inne funkcje skóry (b830)

b820 **Funkcje naprawcze skóry**
Funkcje związane ze zdolnością skóry do naprawy przerwania ciągłości i innych uszkodzeń.

Obejmuje: funkcje pokrywania się strupem, gojenie się; bliznowacenie, tworzenie się siniaków i powstawanie bliznowca

Nie obejmuje: funkcje ochronne skóry (b810); inne funkcje skóry (b830)

b830 **Inne funkcje skóry**
Funkcje skóry inne niż ochronne i naprawcze, takie jak funkcja termoregulacyjna i funkcja wydzielania potu.

Obejmuje: funkcje związane z poceniem się, funkcje wydzielnicze skóry, a w konsekwencji dające woń ciała

Nie obejmuje: funkcje ochronne skóry (b810); funkcje naprawcze skóry (820)

b840 **Wrażenia czuciowe w obrębie skóry**
Uczucie takie jak świąd, pieczenie, parestezje w obrębie skóry.

Obejmuje: upośledzenia jak: czucie mrowienia i drętwienia

Nie obejmuje: czucie bólu (b280)

b849 **Funkcje skóry, inne określone i nieokreślone**

Funkcje włosów i paznokci (b850-b869)

b850 **Funkcje włosów**
Funkcje włosów, jak funkcja ochronna i estetyczna.

Obejmuje: wzrost włosów, pigmentację włosów, umiejscowienie włosów; upośledzenia jak utrata włosów lub łysienie

b860 **Funkcje paznokci**
Funkcje paznokci, takie jak funkcja ochronna, służąca do drapania, wykonywania niektórych precyzyjnych czynności i estetyczna.

Obejmuje: wzrost i pigmentację paznokci, jakość paznokci

b869 **Funkcje włosów i paznokci, inne określone i nieokreślone**

b898 **Funkcje skóry i przydatków skóry, inne określone**

b899 **Funkcje skóry i przydatków skóry, nieokreślone**

STRUKTURY CIAŁA LUDZKIEGO

Definicje: *Struktury ciała ludzkiego to jego części anatomiczne takie jak narządy, kończyny i ich elementy składowe.*

Upośledzenia to zmiany funkcji lub struktury ciała takie jak utrata lub istotne odchylenie od normy.

Pierwszy kwalifikator

Jednolity kwalifikator ze skalą ujemną stosowany do określania stopnia lub zakresu upośledzenia.

xxx.0	BRAK upośledzenia	(żadne, nieobecne, nieistotne...)	0-4%
xxx.1	NIEZNACZNE upośledzenie	(niewielkie, małe...)	5-24%
xxx.2	UMIARKOWANE upośledzenie	(średnie, spore...)	25-49%
xxx.3	ZNACZNE upośledzenie	(wielkie, silne...)	50-95%
xxx.4	SKRAJNIE DUŻE upośledzenie	(zupełne...)	96-100%
xxx.8	nieokreślone		
xxx.9	nie dotyczy		

Szerokie przedziały odsetkowe uwzględnia się w tych przypadkach, w których dostępne są wyskalowane narzędzia oceny lub inne mierniki do ilościowego określenia upośledzenia struktury ciała. Na przykład, zakodowane określenia „brak upośledzenia" lub „skrajnie duże upośledzenie" struktury ciała, mogą mieć margines błędu poniżej 5%. Kod „Umiarkowane upośledzenie" sięga na ogół aż do połowy skali określającej skrajnie duże upośledzenie. Przedziały odsetkowe należy wyskalować w poszczególnych domenach (dziedzinach) w odniesieniu do standardów populacji takich jak np. percentyle. Aby to ilościowe podejście można było stosować w sposób jednolity, należy przeprowadzić badania i opracować procedury oceny.

Drugi kwalifikator

Stosowany jest do określania istoty zmiany w odpowiedniej strukturze ciała.

0	bez zmiany struktury
1	całkowity brak
2	częściowy brak
3	dodatkowa część
4	odbiegające od normy rozmiary
5	brak ciągłości
6	nieprawidłowa pozycja
7	jakościowe zmiany struktury wraz z gromadzeniem płynu
8	nieokreślone
9	nie dotyczy

Trzeci kwalifikator (propozycja)

Należy opracować aby określić lokalizację

0 = więcej niż jedna okolica
1 = prawa strona
2 = lewa strona
3 = obie strony
4 = przednia
5 = tylna
6 = proksymalna
7 = dystalna
8 = nieokreślona
9 = nie dotyczy

Dalsze wyjaśnienia konwencji kodowania w ICF znajdują się w załączniku 2.

Rozdział 1

Struktura układu nerwowego

s110 Struktura mózgu

s1100 Struktura płatów korowych

s11000 Płat czołowy

s11001 Płat skroniowy

s11002 Płat ciemieniowy

s11003 Płat potyliczny

s11008 Struktura płatów korowych, inna określona

s11009 Struktura płatów korowych, nieokreślona

s1101 Struktura śródmózgowia

s1102 Struktura międzymózgowia

s1103 Zwoje podstawy mózgu i struktury powiązane

s1104 Struktura móżdżku

s1105 Struktura pnia mózgu

s11050 Rdzeń przedłużony

s11051 Most

s11058 Struktura pnia mózgu, inna określona

s11059 Struktura pnia mózgu, nieokreślona

s1106 Struktura nerwów czaszkowych

s1108 Struktura mózgu, inna określona

s1109 Struktura mózgu, nieokreślona

s120 Rdzeń kręgowy i struktury powiązane

s1200 Struktura rdzenia kręgowego

s12000 Rdzeń kręgowy - odcinek szyjny

s12001 Rdzeń kręgowy – odcinek piersiowy

s12002 Rdzeń kręgowy – odcinek lędźwiowo-krzyżowy

s12003 Ogon koński

s12008 Struktura rdzenia kręgowego, inna określona

s12009 Struktura rdzenia kręgowego, nieokreślona

s1201 Nerwy rdzeniowe

s1208 Rdzeń kręgowy i struktury pokrewne, inne określone

s1209 Rdzeń kręgowy i struktury pokrewne, nieokreślone

s130 Struktura opon mózgowych

s140 Struktura układu nerwowego współczulnego

s150 Struktura układu nerwowego przywspółczulnego

s198 Struktura układu nerwowego, inna określona

s199 Struktura układu nerwowego, nieokreślona

Rozdział 2

Oko, ucho i struktury powiązane

s210 **Struktura oczodołu**

s220 **Struktura gałki ocznej**

s2200 **Spojówka, twardówka, naczyniówka**

s2201 **Rogówka**

s2202 **Tęczówka**

s2203 **Siatkówka**

s2204 **Soczewka**

s2205 **Ciało szkliste**

s2208 **Struktura gałki ocznej, inna określona**

s2209 **Struktura gałki ocznej, nieokreślona**

s230 **Struktury wokół oka**

s2300 **Gruczoł łzowy i struktury powiązane**

s2301 **Powieka**

s2302 **Brew**

s2303 **Zewnętrzne mięśnie oczne**

s2308 **Struktury wokół oka, inne określone**

s2309 **Struktury wokół oka, nieokreślone**

s240 **Struktury ucha zewnętrznego**

s250 **Struktury ucha środkowego**

s2500 **Błona bębenkowa**

s2501 **Trąbka słuchowa**

s2502 **Kosteczki słuchowe**

s2508 **Struktura ucha środkowego, inna określona**

s2509 Struktura ucha środkowego, nieokreślona

s260 Struktury ucha wewnętrznego

s2600 Ślimak

s2601 Błędnik przedsionka

s2602 Kanał półkolisty

s2603 Przewód słuchowy wewnętrzny

s2608 Struktura ucha wewnętrznego, inna określona

s2609 Struktura ucha wewnętrznego, nieokreślona

s298 Oko, ucho i struktury powiązane, inne określone

s299 Oko, ucho i struktury powiązane, nieokreślone

Rozdział 3

Struktury związane z głosem i mową

s310 Struktura nosa

s3100 Nos zewnętrzny

s3101 Przegroda nosa

s3102 Bruzda nosowa

s3108 Struktura nosa, inna określona

s3109 Struktura nosa, nieokreślona

s320 Struktura ust

s3200 Zęby

s3201 Dziąsła

s3202 Struktura podniebienia

s32020 Podniebienie twarde

s32021 Podniebienie miękkie

s3203 Język

s3204 Struktura warg

s32040 Warga górna

s32041 Warga dolna

s3208 Struktura ust, inna określona

s3209 Struktura ust, nieokreślona

s330 Struktura gardła

s3300 Nosowa część gardła

s3301 Ustna część gardła

s3308 Struktura gardła, inna określona

s3309 Struktura gardła, nieokreślona

s340 Struktura krtani

s3400 Fałd głosowy

s3408 Struktura krtani, inna określona

s3409 Struktura krtani, nieokreślona

s398 Struktury związane z głosem i mową, inne określone

s399 Struktury związane z głosem i mową, nieokreślone

Rozdział 4

Struktura układu krążenia, odpornościowego i oddechowego

s410 Struktura układu krążenia

s4100 Serce

s41000 Przedsionki

s41001 Komory

s41008 Struktura serca, inna określona

s41009 Struktura serca, nieokreślona

s4101 Tętnice

s4102 Żyły

s4103 Naczynia włosowate

s4108 Struktura układu sercowo-naczyniowego, inna określona

s4109 Struktura układu sercowo-naczyniowego, nieokreślona

s420 Struktura układu odpornościowego

s4200 Naczynia chłonne

s4201 Węzły chłonne

s4202 Grasica

s4203 Śledziona

s4204 Szpik kostny

s4208 Struktura układu odpornościowego, inna określona

s4209 Struktura układu odpornościowego, nieokreślona

s430 Struktura układu oddechowego

s4300 Tchawica

s4301 Płuca

s43010 Drzewo oskrzelowe

s43011 Pęcherzyki płucne

s43018 Struktura płuc, inna określona

s43019 Struktura płuc, nieokreślona

s4302 Klatka piersiowa

s4303 Mięśnie oddechowe

s43030 Mięśnie międzyżebrowe

s43031 Przepona

s43038 Mięśnie oddechowe, inne określone

s43039 Mięśnie oddechowe, nieokreślone

s4308 Struktura układu oddechowego, inna określona

s4309 Struktura układu oddechowego, nieokreślona

s498 Struktury układu krążenia, odpornościowego i oddechowego, inne określone

s499 Struktury układu krążenia, odpornościowego i oddechowego, nieokreślone

Rozdział 5

Struktury układu trawiennego, wewnątrzwydzielniczego i struktury związane z metabolizmem

s510 **Struktura gruczołów ślinowych**

s520 **Struktura przełyku**

s530 **Struktura żołądka**

s540 **Struktura jelit**

s5400 Jelito cienkie

s5401 Jelito grube

s5408 Struktura jelita, inna określona

s5409 Struktura jelita, nieokreślona

s550 **Struktura trzustki**

s560 **Struktura wątroby**

s570 **Struktura pęcherzyka żółciowego i przewodów żółciowych**

s580 **Struktura gruczołów wewnątrzwydzielniczych**

s5800 Przysadka mózgowa

s5801 Gruczoł tarczowy

s5802 Przytarczyca

s5803 Nadnercze

s5808 Struktura gruczołów wewnątrzwydzielniczych, inna określona

s5809 Struktura gruczołów wewnątrzwydzielniczych, nieokreślona

s598 **Struktury układu trawiennego, wewnątrzwydzielniczego i struktury związane z metabolizmem, inne określone**

s599 **Struktury układu trawiennego, wewnątrzwydzielniczego i struktury związane z metabolizmem, nieokreślone**

Rozdział 6

Struktury układu moczowo-płciowego i struktury związane z rozrodem

s610 **Struktura układu moczowego**

- **s6100 Nerka**
- **s6101 Moczowody**
- **s6102 Pęcherz moczowy**
- **s6103 Cewka moczowa**
- **s6108 Struktura układu moczowego, inna określona**
- **s6109 Struktura układu moczowego, nieokreślona**

s620 **Struktura dna miednicy**

s630 **Struktury związane z rozrodem**

- **s6300 Jajniki**
- **s6301 Macica**
  - **s63010 Trzon macicy**
  - **s63011 Szyjka macicy**
  - **s63012 Jajowody**
  - **s63018 Struktura macicy, inna określona**
  - **s63019 Struktura macicy, nieokreślona**
- **s6302 Pierś i brodawka sutkowa**
- **s6303 Pochwa i zewnętrzne narządy płciowe**
  - **s63030 Łechtaczka**
  - **s63031 Wargi sromowe większe**
  - **s63032 Wargi sromowe mniejsze**
  - **s63033 Kanał pochwy**

s6304 Jądra

s6305 Prącie

s63050 Żołądź prącia

s63051 Trzon prącia

s63058 Struktura prącia, inna określona

s63059 Struktura prącia, nieokreślona

s6306 Gruczoł krokowy

s6308 Struktury związane z rozrodem, inne określone

s6309 Struktury związane z rozrodem, nieokreślone

s698 Struktury układu moczowo-płciowego i struktury związane z rozrodem, inne określone

s699 Struktury układu moczowo-płciowego i struktury związane z rozrodem, nieokreślone

Rozdział 7

Struktury związane z ruchem

s710 Struktura okolicy głowy i szyi

s7100 Kości czaszki

s7101 Kości twarzy

s7102 Kości szyi

s7103 Stawy okolicy głowy i szyi

s7104 Mięśnie okolicy głowy i szyi

s7105 Więzadła i powięzie okolicy głowy i szyi

s7108 Struktura okolicy głowy i szyi, inna określona

s7109 Struktura okolicy głowy i szyi, nieokreślona

s720 Struktura okolicy barku

s7200 Kości okolicy barku

s7201 Stawy okolicy barku

s7202 Mięśnie okolicy barku

s7203 Więzadła i powięzie okolicy barku

s7208 Struktura okolicy barku, inna określona

s7209 Struktura okolicy barku, nieokreślona

s730 Struktura kończyny górnej

s7300 Struktura ramienia

s73000 Kość ramienna

s73001 Staw łokciowy

s73002 Mięśnie ramienia

s73003 Więzadła i powięzie ramienia

s73008 Struktura ramienia, inne określone

s73009 Struktura ramienia, nieokreślona

s7301 Struktura przedramienia

s73010 Kości przedramienia

s73011 Staw nadgarstkowy

s73012 Mięśnie przedramienia

s73013 Więzadła i powięzie przedramienia

s73018 Struktura przedramienia, inna określona

s73019 Struktura przedramienia, nieokreślona

s7302 Struktura ręki

s73020 Kości ręki

s73021 Stawy ręki i palców ręki

s73022 Mięśnie ręki

s73023 Więzadła i powięzie ręki

s73028 Struktura ręki, inna określona

s73029 Struktura ręki, nieokreślona

s7308 Struktura kończyny górnej, inna określona

s7309 Struktura kończyny górnej, nieokreślona

s740 Struktura okolicy miednicy

s7400 Kości okolicy miednicy

s7401 Stawy okolicy miednicy

s7402 Mięśnie okolicy miednicy

s7403 Więzadła i powięzie okolicy miednicy

s7408 Struktura okolicy miednicy, inna określona

s7409 Struktura okolicy miednicy, nieokreślona

s750 Struktura kończyny dolnej

s7500 Struktura uda

s75000 Kość udowa

s75001 Staw biodrowy

s75002 Mięśnie uda

s75003 Więzadła i powięzie uda

s75008 Struktura uda, inna określona

s75009 Struktura uda, nieokreślona

s7501 Struktura podudzia

s75010 Kości podudzia

s75011 Staw kolanowy

s75012 Mięśnie podudzia

s75013 Więzadła i powięzie podudzia

s75018 Struktura podudzia, inna określona

s75019 Struktura podudzia, nieokreślona

s7502 Struktura stawu skokowego i stopy

s75020 Kości stawu skokowego i stopy

s75021 Staw skokowy i stawy stopy i palców

s75022 Mięśnie stawu skokowego i stopy

s75023 Więzadła i powięzie stawu skokowego i stopy

s75028 Struktura stawu skokowego i stopy, inna określona

s75029 Struktura stawu skokowego i stopy, nieokreślona

s7508 Struktura kończyny dolnej, inna określona

s7509 Struktura kończyny dolnej, nieokreślona

s760 Struktura tułowia

s7600 Struktura kręgosłupa

s76000 Kręgosłup – odcinek szyjny

s76001 Kręgosłup – odcinek piersiowy

s76002 Kręgosłup – odciek lędźwiowy

s76003 Kość krzyżowa

s76004 Kość ogonowa

s76008 Struktura kręgosłupa, inna określona

s76009 Struktura kręgosłupa, nieokreślona

s7601 Mięśnie tułowia

s7602 Więzadła i powięzie tułowia

s7608 Struktura tułowia, inna określona

s7609 Struktura tułowia, nieokreślona

s770 Pozostałe struktury mięśniowo-szkieletowe związane z ruchem

s7700 Kości

s7701 Stawy

s7702 Mięśnie

s7703 Zewnątrzstawowe więzadła, powięzie, rozcięgna, troczki, przegrody, kaletki, nieokreślone

s7708 Pozostałe mięśniowo-szkieletowe struktury związane z ruchem, inne określone

s7709 Pozostałe mięśniowo-szkieletowe struktury związane z ruchem, nieokreślone

s798 Struktury związane z ruchem, inne określone

s799 Struktury związane z ruchem, nieokreślone

Rozdział 8

Skóra i przydatki skóry

s810 **Struktura skóry różnych okolic ciała**

- **s8100 Skóra okolicy głowy i szyi**
- **s8101 Skóra okolicy barku**
- **s8102 Skóra kończyny górnej**
- **s8103 Skóra okolicy miednicy**
- **s8104 Skóra kończyny dolnej**
- **s8105 Skóra tułowia i grzbietu**
- **s8108 Struktura skóry różnych okolic ciała, inna określona**
- **s8109 Struktura skóry różnych okolic ciała, nieokreślona**

s820 **Struktura gruczołów skórnych**

- **s8200 Gruczoły potowe**
- **s8201 Gruczoły łojowe**
- **s8208 Struktura gruczołów skórnych, inna określona**
- **s8209 Struktura gruczołów skórnych, nieokreślona**

s830 **Struktura paznokci**

- **s8300 Paznokcie palców rąk**
- **s8301 Paznokcie palców stóp**
- **s8308 Struktura paznokci, inna określona**
- **s8309 Struktura paznokci, nieokreślona**

s840 **Struktura włosów**

s898 **Skóra i przydatki skóry, inne określone**

s899 **Skóra i przydatki skóry, nieokreślone**

AKTYWNOŚCI I UCZESTNICZENIE

Definicje: Aktywność jest to wykonanie przez daną osobę zadania lub podjęcie działania.

Uczestniczenie jest to angażowanie się danej osoby w określone sytuacje życiowe.

Ograniczenia aktywności są to trudności jakie dana osoba może mieć w podejmowaniu działań.

Restrykcje w uczestniczeniu są to problemy utrudniające danej osobie angażowanie się w sytuacje życiowe.

Kwalifikatory

Dziedziny składnika klasyfikacji pt. „Aktywności i uczestniczenie," są przedstawione jako pojedyncza lista, obejmująca wszystkie obszary życia (od podstawowego poznawania i obserwacji do dziedzin złożonych takich jak działania społeczne). Ten element można stosować aby wskazać na aktywności (a) lub uczestniczenie (p) lub oba razem.

Dwa kwalifikatory dla części klasyfikacji „Aktywności i uczestniczenie" to kwalifikator *wykonania* i kwalifikator *zdolności*. Kwalifikator wykonania opisuje co dana osoba robi (wykonuje) w swoim aktualnym środowisku. Ponieważ jej aktualne środowisko dotyczy określonych warunków społecznych, wykonanie rejestrowane przez ten kwalifikator może być także rozumiane jako „zaangażowanie w sytuację życiową" lub „doświadczenie życiowe" ludzi żyjących w swoich warunkach społecznych. Do warunków tych zalicza się czynniki środowiskowe – wszystkie aspekty świata fizycznego, życia społecznego i dotyczącego postaw, które mogą być zakodowane z wykorzystaniem części klasyfikacji pt. „Czynniki środowiskowe".

Kwalifikator zdolności opisuje możliwości wykonania przez daną osobę zadania lub podjęcia jakiegoś działania. Określa on najwyższy prawdopodobny stopień funkcjonowania, jaki dana osoba może osiągnąć w danej domenie (dziedzinie) i w danym momencie. Zdolność mierzy się w ujednoliconym lub w standardowym środowisku, zatem odzwierciedla ona możliwości tej osoby dostosowane do środowiska. Część klasyfikacji pt. „Czynniki środowiskowe" można wykorzystać do opisu cech ujednoliconego lub standardowego środowiska.

Oba kwalifikatory zarówno kwalifikator zdolności jak i kwalifikator wykonania można stosować zarówno w przypadku korzystania jak i niekorzystania przez daną osobę z urządzeń wspomagających albo korzystania lub nie z pomocy innych osób zgodnie z następującą skalą:

xxx.0 BRAK trudności	(żadne, nieobecne, nieistotne…)	0-4 %
xxx.1 NIEZNACZNE trudności	(niewielkie, małe…)	5-24 %
xxx.2 UMIARKOWANE trudności	(średnie, spore...)	25-49 %
xxx.3 ZNACZNE trudności	(wielkie, silne, …)	50-95 %
xxx.4 SKRAJNIE DUŻE trudności	(zupełne…)	96-100 %
xxx.8 nieokreślone		
xxx.9 nie dotyczy		

Szerokie przedziały odsetkowe uwzględnia się w tych przypadkach, w których dostępne są wyskalowane narzędzia oceny lub inne mierniki do ilościowego określenia problemów z wykonaniem czegoś lub ograniczenia zdolności wykonania. Na przykład, w przypadku zakodowania „brak trudności” z wykonaniem lub „skrajnie duże trudności” z wykonaniem, pomiar może mieć margines błędu do 5%. Natomiast ocena „Umiarkowane trudności” z wykonaniem sięga na ogół aż do połowy skali określającej skrajnie duże problemy z wykonaniem. Przedziały odsetkowe należy wyskalować w poszczególnych domenach (dziedzinach) w odniesieniu do standardów populacji takich jak np. percentyle. Aby to ilościowe podejście można było stosować w sposób jednolity, należy drogą badań naukowych opracować procedury oceny.

Dalsze wyjaśnienia konwencji kodowania w ICF znajdują się w załączniku 2.

Rozdział 1

Uczenie się i stosowanie wiedzy

Rozdział ten dotyczy uczenia się, wykorzystania nabytej wiedzy, myślenia, rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji.

Celowe posługiwanie się zmysłami (d110-d129)

d110 **Patrzenie**
Zamierzone posługiwanie się zmysłem wzroku w celu odbioru bodźców wzrokowych, jak np. podczas oglądania wydarzenia sportowego lub obserwowania bawiących się dzieci.

d115 **Słuchanie**
Zamierzone posługiwanie się zmysłem słuchu w celu odbioru bodźców słuchowych, jak np. podczas słuchania radia, muzyki lub wykładu.

d120 **Celowe posługiwanie się innymi zmysłami**
Zamierzone posługiwanie się innymi zmysłami w celu odbioru bodźców, jak np. podczas dotykania i wyczuwania jakiejś struktury, degustacji słodyczy lub wąchania kwiatów.

d129 **Celowe posługiwanie się zmysłami, inne określone i nieokreślone**

Podstawy uczenia się (d130-d159)

d130 **Naśladowanie**
Imitowanie lub naśladowanie jako podstawowy element uczenia się, np. naśladowanie gestykulacji, dźwięków lub kopiowanie liter alfabetu.

d135 **Repetycja (powtarzanie)**
Powtarzanie sekwencji zdarzeń lub symboli jako podstawowy element uczenia się, np. liczenie do dziesięciu lub ćwiczenie recytacji wiersza.

d140 **Uczenie się czytania**
Rozwijanie umiejętności płynnego i wiernego czytania materiałów pisanych (w tym pismem Braille'a), np. rozpoznawanie znaków alfabetu, poprawne wymawianie brzmienia słów i rozumienie słów i zdań.

d145 **Uczenie się pisania**
Rozwijanie umiejętności tworzenia symboli reprezentujących sylaby, słowa i zdania (włączając pismo Braille'a) w celu oddania ich znaczenia, jak np. stosowanie poprawnej pisowni i gramatyki.

d150 **Uczenie się liczenia**
Rozwijanie umiejętności posługiwania się liczbami i wykonywania prostych i złożonych operacji matematycznych, np. używanie symboli matematycznych dodawania i odejmowania lub stosowanie właściwych działań matematycznych w celu rozwiązania zadania.

d155 **Nabywanie umiejętności**
Rozwijanie zdolności wykonywania prostych i złożonych, zintegrowanych czynności lub zadań, umożliwiających nabycie umiejętności, jak np. posługiwanie się narzędziami lub granie w gry takie jak szachy.

Obejmuje: nabywanie podstawowych i złożonych umiejętności

d1550 **Nabywanie umiejętności podstawowych**
Uczenie się elementarnych, celowych czynności, np. posługiwanie się sztućcami, ołówkiem lub prostym narzędziem.

d1551 **Nabywanie umiejętności złożonych**
Uczenie się zintegrowanych czynności po to aby zgodnie z regułami i w ustalonej kolejności opanować koordynację swoich ruchów, jak np. uczenie się gry w piłkę nożną lub posługiwania się narzędziami budowlanymi.

d1558 **Nabywanie umiejętności, inne określone**

d1559 **Nabywanie umiejętności, nieokreślone**

d159 **Podstawy uczenia się, inne określone i nieokreślone**

Stosowanie wiedzy (d160-d179)

d160 **Skupianie uwagi**
Celowe skupianie się na określonym bodźcu, np. przez eliminowanie rozpraszających dźwięków.

d163 **Myślenie**
Formułowanie i posługiwanie się pojęciami, koncepcjami i wyobrażeniami, które są zorientowane albo nie zorientowane na osiągnięcie celu, samemu albo z innymi osobami, jak np. tworzenie utworu literackiego, dowodzenie teorii, wymiana poglądów, burza mózgów, mediacja, rozmyślanie nad czymś, snucie przypuszczeń, zastanawianie się.

Nie obejmuje: rozwiązywanie problemów (d175), podejmowanie decyzji (d177)

d166 **Czytanie**
Wykonywanie czynności niezbędnych do zrozumienia i zinterpretowania języka pisanego (tj. książek, instrukcji i gazet przygotowanych w formie tekstu lub za pomocą pisma Braille'a) w celu nabycia ogólnej wiedzy lub określonej informacji.

Nie obejmuje: uczenie się czytania (d140)

d170 **Pisanie**
Używanie lub tworzenie symboli albo języka celem przekazania informacji, jak np. sporządzanie pisemnej relacji z jakichś zdarzeń, zapisu pomysłów lub szkicu listu.

Nie obejmuje: uczenie się pisania (d145)

d172 **Liczenie**
Dokonywanie obliczeń z użyciem reguł matematycznych, aby rozwiązać zadania sformułowane słownie oraz opracowanie i przedstawienie wyników, np. obliczanie sumy trzech liczb lub znajdowanie wyniku dzielenia jednej liczby przez drugą.

Nie obejmuje: uczenie się liczenia (d150)

d175 **Rozwiązywanie problemów**
Znajdowanie odpowiedzi na pytania lub sytuacje poprzez identyfikowanie i analizowanie problemów, ustalanie możliwych rozwiązań i ocenianie potencjalnych skutków tych rozwiązań a następnie wdrażanie wybranego rozwiązania, jak np. rozstrzyganie sporu pomiędzy dwoma osobami.

Obejmuje: rozwiązywanie prostych i złożonych problemów

Nie obejmuje: myślenie (d163), podejmowanie decyzji (d177)

d1750 Rozwiązywanie problemów prostych
Znajdowanie rozwiązania prostego problemu dotyczącego pojedynczej kwestii lub pytania przez identyfikowanie i analizowanie problemu, ustalanie rozwiązań i ocenianie potencjalnych skutków tych rozwiązań oraz realizowanie wybranego rozwiązania.

d1751 Rozwiązywanie problemów złożonych
Znajdowanie rozwiązania złożonego problemu dotyczącego wielu powiązanych ze sobą kwestii lub kilku powiązanych problemów przez identyfikowanie i analizowanie problemu, ustalanie rozwiązań i ocenianie potencjalnych skutków tych rozwiązań oraz realizowanie wybranego rozwiązania.

d1758 Rozwiązywanie problemów, inne określone

d1759 Rozwiązywanie problemów, nieokreślone

d177 **Podejmowanie decyzji**
Dokonywanie wyboru spośród różnych możliwości, wdrażanie dokonanego wyboru, ocenianie skutków dokonanego wyboru, jak np. wybieranie i kupowanie określonego artykułu lub decydowanie o podjęciu się i podejmowanie jakiegoś zadania spośród wielu zadań, które należy wykonać.

Nie obejmuje: myślenie (d163), rozwiązywanie problemów (d175)

d179 **Stosowanie wiedzy, inne określone i nieokreślone**

d198 **Uczenie się i stosowanie wiedzy, inne określone**

d199 **Uczenie się i stosowanie wiedzy, nieokreślone**

Rozdział 2

Ogólne zadania i obowiązki

Rozdział ten dotyczy ogólnych aspektów realizacji pojedynczego lub wielu zadań, organizowania zajęć i radzenia sobie ze stresem co w powiązaniu z bardziej konkretnymi działaniami pozwala określić charakterystyczne cechy zadań wykonywanych w różnych okolicznościach.

d210 **Podejmowanie pojedynczego zadania**
Wykonywanie prostych lub złożonych, skoordynowanych czynności umysłowych i fizycznych będących elementami realizacji pojedynczego zadania, jak np. inicjowanie zadania, ustalanie czasu, miejsca i materiałów potrzebnych do wykonania zadania, kolejne kroki wykonania zadania, realizowanie zadania, finalizowanie zadania i kontynuowanie wykonywania zadania.

Obejmuje: podejmowanie prostego lub złożonego zadania , podejmowanie pojedynczego zadania samodzielnie lub w grupie

Nie obejmuje: nabywanie umiejętności (d155); rozwiązywanie problemów (d175); podejmowanie decyzji (d177); podejmowanie wielu zadań (d220)

d2100 **Podejmowanie prostego zadania**
Przygotowanie, inicjowanie, ustalanie czasu i miejsca potrzebnych do wykonania prostego zadania; wykonanie prostego zadania składającego się z pojedynczego elementu, jak np. czytanie książki, pisanie listu, lub ścielenie łóżka.

d2101 **Podejmowanie złożonego zadania**
Przygotowanie, inicjowanie, ustalanie czasu i miejsca potrzebnych do wykonania pojedynczego, złożonego zadania; wykonanie złożonego zadania składającego się z wielu elementów, które mogą być realizowane kolejno lub równocześnie, jak np. ustawianie mebli w domu, lub odrabianie zadanej w szkole pracy domowej.

d2102 **Podejmowanie pojedynczego zadania samodzielnie**
Przygotowanie, inicjowanie, ustalanie czasu i miejsca potrzebnych do wykonania prostego lub złożonego zadania; wykonywanie zadania samodzielnie, bez niczyjej pomocy.

d2103 **Podejmowanie pojedynczego zadania w grupie**
Przygotowanie, inicjowanie, ustalanie czasu i miejsca potrzebnych do wykonania pojedynczego zadania, prostego lub złożonego; wykonywanie zadania wraz z osobami, które zaangażowane są na niektórych lub wszystkich etapach realizacji zadania.

d2108 **Podejmowanie pojedynczego zadania, inne określone**

d2109 **Podejmowanie pojedynczego zadania, nieokreślone**

d220 **Podejmowanie wielu zadań**
Wykonywanie prostych lub złożonych i skoordynowanych działań, kolejno lub równocześnie, jako elementów wielorakich zintegrowanych i złożonych zadań.

Obejmuje: podejmowanie się wielu zadań; wykonywanie wielu zadań; podejmowanie wielu zadań samodzielnie i w grupie

Nie obejmuje: nabywanie umiejętności (d155); rozwiązywanie problemów (d175); podejmowanie decyzji (d177); podejmowanie pojedynczego zadania (d210)

d2200 Wykonywanie wielu zadań
Przygotowywanie, inicjowanie i ustalanie czasu i miejsca potrzebnych do wykonania kilku zadań; wykonywanie kilku zadań równocześnie lub kolejno.

d2201 Zrealizowanie wielu zadań
Ukończenie kilku zadań realizowanych równocześnie lub kolejno.

d2202 Podejmowanie wielu zadań samodzielnie
Przygotowywanie, inicjowanie i ustalanie czasu i miejsca potrzebnych do wykonania wielu zadań, wykonywanie kilku zadań równocześnie lub kolejno, samodzielnie bez niczyjej pomocy.

d2203 Podejmowanie wielu zadań w grupie
Przygotowywanie, inicjowanie i ustalanie czasu i miejsca potrzebnych do wykonania wielu zadań, wykonywanie kilku zadań równocześnie lub kolejno wraz z osobami, które zaangażowane są na niektórych lub wszystkich etapach realizacji wielu zadań.

d2208 Podejmowanie wielu zadań, inne określone

d2209 Podejmowanie wielu zadań, nieokreślone

d230 **Realizowanie dziennego rozkładu zajęć**
Podejmowanie prostych lub złożonych i skoordynowanych działań, związanych z planowaniem, ustalaniem i spełnianiem czynności wynikających z codziennego rozkładu zajęć i obowiązków. jak np. gospodarowanie czasem lub planowanie poszczególnych czynności wykonywanych w ciągu dnia.

Obejmuje: ustalanie i spełnianie codziennego rozkładu zajęć; ustalanie poziomu własnej aktywności w ciągu dnia

Nie obejmuje: podejmowanie wielu zadań (d220)

d2301 Ustalanie dziennego rozkładu zajęć
Podejmowanie prostych lub złożonych i skoordynowanych działań, związanych z planowaniem i ustalaniem czynności wynikających z codziennego rozkładu zajęć i obowiązków.

d2302 Spełnianie dziennego rozkładu zajęć
Podejmowanie prostych lub złożonych i skoordynowanych działań, związanych z wykonywaniem czynności wynikających z codziennego rozkładu zajęć i obowiązków.

d2303 Ustalanie poziomu własnej aktywności
Ustalenie rodzaju działań i zakresu swego funkcjonowania, w celu określenia wysiłku i czasu potrzebnych do realizacji codziennego rozkładu zajęć i obowiązków.

d2308 Realizowanie dziennego rozkładu zajęć, inne określone

d2309 Realizowanie dziennego rozkładu zajęć, nieokreślone

d240 Radzenie sobie ze stresem i innymi obciążeniami psychicznymi
Wykonywanie prostych lub złożonych i skoordynowanych działań, związanych z kontrolowaniem obciążeń psychicznych występujących podczas wykonywania zadań, które wiążą się z ponoszeniem znacznej odpowiedzialności, narażeniem na stres, czynniki zakłócające lub sytuacje kryzysowe, jak np. w trakcie kierowania pojazdem w czasie wielkiego natężenia ruchu ulicznego lub sprawowania opieki nad liczną grupą dzieci.

Obejmuje: ponoszenie odpowiedzialności; radzenie sobie ze stresem i sytuacjami kryzysowymi

d2400 Ponoszenie odpowiedzialności
Wykonywanie prostych lub złożonych i skoordynowanych działań, aby podołać obowiązkom związanym z wykonywaniem zadania i ocenić zakres tych obowiązków.

d2401 Radzenie sobie ze stresem
Wykonywanie prostych lub złożonych i skoordynowanych działań, aby poradzić sobie z napięciem, zagrożeniami i stresem związanym z wykonywaniem zadania.

d2402 Radzenie sobie w sytuacjach kryzysowych
Wykonywanie prostych lub złożonych i skoordynowanych działań, aby poradzić sobie w momentach krytycznych, w sytuacji lub w czasie poważnego zagrożenia lub trudności.

d2408 Radzeniem sobie ze stresem i innymi obciążeniami psychicznymi, inne określone

d2409 Radzenie sobie ze stresem i innymi obciążeniami psychicznymi, nieokreślone

d298 Ogólne zadania i obowiązki, inne określone

d299 Ogólne zadania i obowiązki, nieokreślone

Rozdział 3

Porozumiewanie się

Rozdział ten dotyczy ogólnych i określonych sposobów porozumiewania się za pomocą języka, znaków i symboli, włączając w to odbieranie i tworzenie wiadomości, prowadzenie konwersacji oraz stosowanie urządzeń i technik służących do porozumiewania się.

Porozumiewanie się - odbieranie wiadomości (d310-d329)

d310 **Porozumiewanie się – odbieranie - wiadomości ustne**
Pojmowanie dosłownego i domyślnego znaczenia wiadomości przekazywanych za pomocą języka mówionego, jak np. gdy rozumie się, że jakieś stwierdzenie dotyczy faktu lub jest wyrażeniem idiomatycznym.

d315 **Porozumiewanie się – odbieranie - wiadomości niewerbalne**
Pojmowanie dosłownych i domyślnych znaczeń wiadomości przekazywanych za pomocą gestów, symboli lub rysunków, jak np. uświadamianie sobie, że dziecko jest zmęczone kiedy trze swoje oczy lub, że dźwięk dzwonka ostrzegawczego oznacza, że wybuchł pożar.

Obejmuje: porozumiewanie się – odbieranie wiadomości za pomocą języka ciała, powszechnych znaków i symboli, rysunków i fotografii

d3150 Porozumiewanie się – odbieranie - język ciała
Pojmowanie znaczenia wiadomości przekazywanych za pomocą grymasów twarzy, ruchów lub znaków wykonywanych ręką, przyjmowanych póz ciała i innych form języka ciała.

d3151 Porozumiewanie się – odbieranie - powszechne znaki i symbole
Pojmowanie znaczenia powszechnych znaków i symboli, jak np. znaków drogowych, symboli ostrzegawczych, notacji muzycznych i naukowych oraz znaków obrazkowych.

d3152 Porozumiewanie się – odbieranie - rysunki i fotografie
Pojmowanie znaczenia przekazywanego za pomocą rysunków (np. rysunków liniowych, projektów graficznych, malarstwa, projektów trójwymiarowych), wykresów, plansz i fotografii, np. gdy rozumie się, że wznosząca się linia na wykresie wzrostu wskazuje, że dziecko rośnie.

d3158 Porozumiewanie się – odbieranie - wiadomości niewerbalne, inne określone

d3159 Porozumiewanie się – odbieranie - wiadomości niewerbalne, nieokreślone

d320 **Porozumiewanie się – odbieranie - wiadomości w języku migowym**
Otrzymywanie i pojmowanie wiadomości o dosłownym i domyślnym znaczeniu w języku migowym.

d325 **Porozumiewanie się –odbieranie - wiadomości pisane**
Pojmowanie dosłownego i domyślnego znaczenia wiadomości, przekazywanych za pomocą języka pisanego (włączając pismo Braille'a), jak np. śledzenie wydarzeń politycznych w codziennej gazecie lub rozumienie intencji zapisów ksiąg religijnych.

d329 **Porozumiewanie się – odbieranie wiadomości, inne określone i nieokreślone**

Porozumiewanie się – tworzenie wiadomości (d330-349)

d330 **Mówienie**
Wypowiadanie słów, zwrotów i dłuższych kwestii w języku mówionym o dosłownym lub domyślnym znaczeniu, jak np. gdy przedstawia się ustnie jakiś fakt lub opowiada historię.

d335 **Tworzenie wiadomości niewerbalnych**
Posługiwanie się gestami, symbolami i rysunkami w celu przekazania wiadomości, jak np. gdy kręci się głową dla wyrażenia dezaprobaty lub rysuje się obrazek albo wykres aby przekazać jakiś fakt lub skomplikowany pomysł.

Obejmuje tworzenie gestów ciała, znaków, symboli, rysunków i fotografii

d3350 Tworzenie języka ciała
Przekazywanie znaczenia za pomocą ruchów ciała, takich jak grymasy twarzy (np. uśmiech, marszczenie brwi, krzywienie się), ruchy ramienia i ręki oraz przybierane określonej pozy ciała (np. obejmowanie kogoś w uścisku dla wyrażenia uczuć).

d3351 Tworzenie znaków i symboli
Przekazywanie znaczenia za pomocą znaków i symboli (np. znaków obrazkowych, symboli Blissa, symboli naukowych) i systemów notacji symbolicznych, jak np. notacji muzycznej do zapisu melodii.

d3352 Tworzenie rysunków i fotografii
Przekazywanie znaczenia za pomocą rysowania, malowania, szkicowania, i robienia wykresów, obrazków lub fotografii, jak np. podczas szkicowania mapy celem udzielenia komuś wskazówek jak trafić do jakiegoś miejsca.

d3358 Tworzenie wiadomości niewerbalnych, innych określonych

d3359 Tworzenie wiadomości niewerbalnych, nieokreślonych

d340 **Tworzenie wiadomości w języku migowym**
Przekazywanie wiadomości o dosłownym lub domyślnym znaczeniu za pomocą języka migowego.

d345 **Pisanie wiadomości**
Tworzenie dosłownych i domyślnych znaczeń wiadomości, przekazywanych za pomocą języka pisanego, jak np. pisanie listu do przyjaciela.

d349 **Porozumiewanie się – tworzenie wiadomości, inne określone i nieokreślone**

Rozmowa i stosowanie urządzeń i rozwiązań technicznych służących do porozumiewania się (d350-d369)

d350 **Rozmowa**
Rozpoczynanie, kontynuowanie i kończenie wymiany myśli i poglądów za pomocą języka mówionego, pisanego, migowego lub innych form języka, z jedną osobą lub większą liczbą ludzi znajomych lub obcych w kontaktach oficjalnych lub towarzyskich.

Obejmuje: rozpoczynanie, podtrzymywanie i kończenie rozmowy; rozmowa z jedną osobą lub wieloma ludźmi

d3500 Rozpoczynanie rozmowy
Inicjowanie dialogu lub wymiany informacji, jak przy przedstawianiu się, wyrażaniu zwyczajowych pozdrowień, przedstawianiu tematu lub zadawaniu pytań.

d3501 Podtrzymywanie rozmowy
Kontynuowanie i kształtowanie dialogu lub wymiany informacji przez dodawanie poglądów, przedstawianie nowego tematu lub nawiązywanie do tematu, który był wspomniany uprzednio jak również dokonywanie zmiany kwestii omawianej lub przekazywanej za pomocą znaków.

d3502 Kończenie rozmowy
Kończenie dialogu lub wymiany informacji za pomocą zwyczajowych końcowych stwierdzeń lub zwrotów i zamykanie dyskutowanego tematu.

d3503 Rozmawianie z jedną osobą
Inicjowanie, kontynuowanie, kształtowanie i kończenie dialogu lub wymiany informacji z jedną osobą tak jak podczas dyskusji o pogodzie z przyjacielem.

d3504 Rozmawianie z wieloma osobami
Inicjowanie, kontynuowanie, kształtowanie i kończenie dialogu lub wymiany informacji z więcej niż jedną osobą, jak np. włączanie się i uczestniczenie w grupowej wymianie informacji.

d3508 Rozmowa, inne określone

d3509 Rozmowa, nieokreślone

d355 **Dyskusja**
Rozpoczynanie, kontynuowanie i kończenie analizowania jakiejś kwestii, z użyciem argumentów za lub przeciw, albo debata prowadzona za pomocą języka mówionego, pisanego, migowego lub innych form języka, z jedną osobą lub większą liczbą osób znajomych lub obcych w oficjalnych lub przygodnych okolicznościach.

Obejmuje: dyskusja z jedną lub wieloma osobami

d3550 Dyskusja z jedną osobą
Inicjowanie, prowadzenie, nadawanie kształtu i kończenie polemiki lub debaty z jedną osobą.

d3551 Dyskusja z wieloma osobami
Inicjowanie, prowadzenie, nadawanie kształtu i kończenie polemiki lub debaty z więcej niż jedną osobą.

d3558 Dyskusja, inne określone

d3559 Dyskusja, nieokreślone

d360 **Używanie urządzeń i technik służących do porozumiewania się**
Wykorzystywanie urządzeń, technik i innych środków do porozumiewania się, np. używanie telefonu aby zadzwonić do przyjaciela.

Obejmuje: używanie urządzeń telekomunikacyjnych, używanie maszyn do pisania i technik do porozumiewania się

d3600 Używanie urządzeń telekomunikacyjnych
Używanie telefonów i innych urządzeń, takich jak np. faksów, teleksów jako środków do porozumiewania się.

d3601 Używanie maszyn do pisania
Używanie maszyn do pisania, takich jak np. mechanicznych maszyn do pisania, komputerów i maszyn do pisania pismem Braille'a, jako środków do porozumiewania się.

d3602 Stosowanie technik służących do porozumiewania się
Działania i zadania związane z wykorzystywaniem technik służących do porozumiewania się, jak np. czytanie z ruchu warg.

d3608 Używanie urządzeń i technik służących do porozumiewania się, inne określone

d3609 Używanie urządzeń i technik służących do porozumiewania się, nieokreślone

d359 Rozmowa i używanie urządzeń i technik służących do porozumiewania się, inne określone i nieokreślone

d398 Porozumiewanie się, inne określone

d399 Porozumiewanie się, nieokreślone

Rozdział 4

Poruszanie się

Ten rozdział dotyczy ruchu związanego ze zmienianiem pozycji lub umiejscowienia ciała, przemieszczaniem się z jednego miejsca na inne, przenoszeniem, poruszaniem lub manipulowaniem przedmiotami, chodzeniem, bieganiem lub wspinaniem się i posługiwaniem się różnymi środkami transportu.

Zmienianie i utrzymywanie pozycji ciała (d410-d429)

d410 **Zmienianie podstawowej pozycji ciała**
Zmienianie jednej pozycji ciała na inną i przemieszczanie się z jednego miejsca na inne; jak np. wtedy gdy wstaje się z krzesła aby położyć się do łóżka lub zmienia się pozycję ciała na klęczącą albo kuczną i z powrotem.

Obejmuje: zmienianie pozycji ciała z pozycji leżącej, z pozycji kucznej lub klęczącej, z pozycji siedzącej lub stojącej, pochylanie się i przenoszenie środka ciężkości ciała

Nie obejmuje: przemieszczanie się (d420)

d4100 Leżenie
Przyjmowanie pozycji leżącej lub zmienianie pozycji ciała z horyzontalnej na każdą inną pozycję np. stojącą lub siedzącą.

Nie obejmuje: przyjmowanie pozycji leżącej twarzą do ziemi

d4101 Kucanie
Przyjmowanie pozycji siedzącej lub w kucki na pośladkach z kolanami blisko złączonymi lub siedzenie na piętach, tak jak to może być konieczne w toalecie, która jest na poziomie podłogi lub zmienianie pozycji ciała z kucznej na każdą inną pozycję np. stojącą.

d4102 Klęczenie
Przyjmowanie pozycji, w której ciało opiera się na kolanach z nogami zgiętymi tak jak podczas modlitwy lub zmienianie pozycji ciała z klęczek na każdą inną pozycję np. stojącą.

d4103 Siedzenie
Przyjmowanie pozycji siedzącej i zmienianie pozycji ciała z siedzącej na każdą inną pozycję np. stojącą lub leżącą.

Obejmuje: przyjmowanie pozycji siedzącej ze zgiętymi lub skrzyżowanymi nogami; przyjmowanie pozycji siedzącej z podpartymi lub niepodpartymi stopami

d4104 Stanie
Przyjmowanie pozycji stojącej lub zmienianie pozycji ciała ze stojącej na każdą inną pozycję np. leżącą lub siedzącą.

d4105 Zginanie się
Pochylanie tułowia ku dołowi lub na bok, jak np. podczas gry na skrzypcach lub sięgania w dół po jakiś przedmiot.

d4106 Balansowanie środkiem ciężkości ciała
Korygowanie i przesuwanie ciężkości ciała z jednej pozycji do innej podczas siedzenia, stania lub leżenia, jak np. przenoszenie ciała z jednej stopy na drugą podczas stania.

Nie obejmuje: przemieszczanie się (d420); chodzenie (d450)

d4108 Zmienianie pozycji ciała, inne określone

d4109 Zmienianie pozycji ciała, nieokreślone

d415 Utrzymywanie pozycji ciała
Pozostawanie w tej samej wymaganej pozycji ciała, tak jak np. siedzenie lub stanie w pracy lub w szkole.

Obejmuje: utrzymywanie pozycji leżącej, kucznej, klęczącej, siedzącej i stojącej

d4150 Utrzymywanie pozycji leżącej
Pozostawanie w wymaganej pozycji leżącej, przez pewien czas, jak np. leżenie w łóżku w pozycji na brzuchu.

Obejmuje: pozostawanie w pozycji na brzuchu (twarzą w dół, lub twarzą ku ziemi), na plecach (twarzą w górę) lub na boku

d4151 Utrzymywanie pozycji kucznej
Pozostawanie w wymaganej pozycji kucznej przez jakiś czas, jak np. podczas siedzenia na podłodze bez krzesła.

d4152 Utrzymywanie pozycji klęczącej
Pozostawanie w wymaganej pozycji klęczącej, w której ciało opiera się na kolanach ze zgiętymi nogami, przez pewien czas, jak np. w czasie modlitwy w kościele.

d4153 Utrzymywanie pozycji siedzącej
Pozostawanie w wymaganej pozycji siedzącej, na krześle lub na podłodze, przez pewien czas, jak np. podczas siedzenia za biurkiem lub przy stole.

Obejmuje: pozostawanie w pozycji siedzącej z prostymi nogami lub nogami skrzyżowanymi, ze stopami podpartymi lub niepodpartymi

d4154 Utrzymywanie pozycji stojącej
Pozostawanie w wymaganej pozycji stojącej, przez pewien czas, jak np. podczas stania w kolejce.

Obejmuje: pozostawanie w pozycji stojącej na powierzchni pochyłej, śliskiej lub twardej

d4158 Utrzymywanie pozycji ciała, inne określone

d4159 Utrzymywanie pozycji ciała, nieokreślone

d420 Przemieszczanie się
Przemieszczanie się z jednej powierzchni na inną, jak np. przesuwanie się wzdłuż ławki lub przemieszczanie się z łóżka na krzesło bez zmiany pozycji ciała.

Obejmuje: przemieszczanie się w pozycji siedzącej lub leżącej

Nie obejmuje: zmienianie podstawowej pozycji ciała (a410)

d4200 Przemieszczanie się w pozycji siedzącej
Przemieszczanie się w pozycji siedzącej z jednego miejsca siedzącego na inne miejsce siedzące na tym samym lub różnym poziomie, jak np. przesuwanie się z krzesła na łóżko.

Obejmuje: przemieszczanie się z krzesła na inne miejsce siedzące, takie jak miejsce siedzące w toalecie; przemieszczanie się z wózka inwalidzkiego na fotel w samochodzie

Nie obejmuje: zmienianie podstawowej pozycji ciała (d410)

d4201 Przemieszczanie się w pozycji leżącej
Przemieszczanie się z jednej pozycji leżącej na inną na tym samym lub różnym poziomie, jak np. podczas przemieszczania się z jednego łóżka do innego.

Nie obejmuje: zmienianie podstawowej pozycji ciała (d 410)

d4208 Przemieszczanie się, inne określone

d4209 Przemieszczanie się, nieokreślone

d429 **Zmienianie i utrzymywanie pozycji ciała, inne określone i nieokreślone**

Przenoszenie, poruszanie i manipulowanie przedmiotami (d430-d449)

d430 **Podnoszenie i przenoszenie przedmiotów**
Podnoszenie przedmiotu lub zabieranie czegoś z jednego miejsca na drugie, tak jak np. podczas unoszenia filiżanki lub przenoszenia dziecka z jednego pokoju do drugiego.

Obejmuje: podnoszenie, przenoszenie za pomocą rąk, na barkach, na biodrach, na plecach lub na głowie, odkładanie

d4300 Podnoszenie
Podnoszenie przedmiotu, aby przemieścić go z niższego poziomu na wyższy, jak np. unoszenie szklanki ze stołu.

d4301 Przenoszenie w za pomocą rąk
Zabieranie lub transportowanie przedmiotu z jednego miejsca na drugie za pomocą rąk, jak np. przenoszenie szklanki lub walizki.

d4302 Przenoszenie za pomocą ramion i przedramion
Zabieranie lub transportowanie obiektu z jednego miejsca na drugie za pomocą ramion, przedramion i rąk, jak np. przenoszenie dziecka.

d4303 Przenoszenie na barkach, biodrach i plecach
Zabieranie lub transportowanie przedmiotu z jednego miejsca na drugie z użyciem barków, bioder lub pleców albo w odpowiedniej kombinacji, jak np. przenoszenie dużej paczki.

d4304 Przenoszenie na głowie
Zabieranie lub transportowanie przedmiotu na głowie z jednego miejsca na drugie, jak np. przenoszenie na głowie pojemnika z wodą.

d4305 Odkładanie przedmiotów
Używanie ramion, rąk oraz innych części ciała aby umieścić przedmiot na jakiejś powierzchni lub na jakimś miejscu, jak np. stawianie na ziemi pojemnika z wodą.

d4308 Podnoszenie i przenoszenie, inne określone

d4309 Podnoszenie i przenoszenie, nieokreślone

d435 **Poruszanie przedmiotów za pomocą kończyn dolnych**
Podejmowanie skoordynowanych czynności w celu poruszenia przedmiotu z użyciem nóg i stóp, tak jak np. podczas kopania piłki lub naciskania na pedały roweru.

Obejmuje: naciskanie za pomocą kończyn dolnych, kopanie

d4350 Pchanie za pomocą kończyn dolnych
Używanie nóg i stóp celem wywarcia siły na przedmiot aby go odsunąć, jak np. podczas odsuwania krzesła za pomocą stopy.

d4351 Kopanie
Używanie nóg i stóp po to, aby wprawić coś w ruch, jak np. podczas kopania piłki.

d4358 Przemieszczanie przedmiotów za pomocą kończyn dolnych, inne określone

d4359 Przemieszczanie przedmiotów za pomocą kończyn dolnych, nieokreślone

d440 **Precyzyjne używanie ręki**
Wykonywanie skoordynowanych czynności związanych z posługiwaniem się przedmiotami, podnoszeniem, manipulowaniem i wypuszczaniem przedmiotów przy użyciu jednej ręki, palców i kciuka, jak np. gdy zbiera się monety ze stołu lub wykręca numer telefonu.

Obejmuje: podnoszenie, chwytanie, manipulowanie i odkładanie

Nie obejmuje: podnoszenie i przenoszenie przedmiotów (d430)

d4400 Podnoszenie
Unoszenie lub branie małego przedmiotu za pomocą ręki i palców, jak np. gdy podnosi się ołówek.

d4401 Chwytanie
Używanie jednej lub obu rąk aby coś uchwycić i przytrzymać, jak np. chwyta się narzędzie lub klamkę drzwi.

d4402 Manipulowanie
Używanie palców i ręki do kontrolowania, sterowania lub poruszania czymś, jak np. gdy posługujemy sie monetami lub innymi małymi przedmiotami.

d4403 Wypuszczanie
Wypuszczenie lub uwolnienie przedmiotu z palców i dłoni, który wskutek tego spada lub zmienia pozycję, jak np. gdy upuszcza się rzecz lub sztukę odzieży.

d4408 Precyzyjne używanie ręki, inne określone

d4409 Precyzyjne używanie ręki, nieokreślone

d445 **Używanie rąk i ramion**
Podejmowanie skoordynowanych działań, których celem jest poruszanie lub manipulowanie przedmiotami za pomocą rąk i ramion, tak jak np. gdy obraca się gałkę u drzwi lub gdy rzuca się lub łapie jakiś przedmiot.

Obejmuje: przyciąganie lub popychanie przedmiotów, obracanie lub skręcanie rąk lub ramion; rzucanie, łapanie

Nie obejmuje: precyzyjne używanie ręki (d440)

d4450 Przyciąganie
Używanie palców, dłoni i ramion w celu przemieszczenia przedmiotu ku sobie lub poruszenia go z miejsca na miejsce, jak np. gdy przyciąga się drzwi aby je zamknąć.

d4451 Popychanie
Używanie palców, rąk i ramion w celu przemieszczenia czegoś od siebie lub poruszenia tego z miejsca na miejsce, jak np. gdy popycha się zwierzę.

d4452 Sięganie
Używanie palców, rąk i ramion w celu dosięgnięcia, dotknięcia i schwycenia czegoś z dala od siebie, jak np. gdy sięga się przez stół lub biurko aby dosięgnąć książkę.

d4453 Obracanie i skręcanie rąk lub ramion
Używanie palców, rąk i ramion aby obrócić, przekręcić lub zgiąć przedmiot, jak np. przy posługiwaniu się narzędziami lub przyborami.

d4454 Rzucanie
Używanie palców, rąk i ramion po to aby podnieść coś i z pewną siłą wprawić w ruch, jak np. gdy rzuca się piłką.

d4455 Łapanie
Użycie palców, rąk i ramion po to, aby złapać poruszający się przedmiot, zatrzymać go i trzymać, jak np. gdy łapie się piłkę.

d4458 Używanie rąk i ramion, inne określone

d4459 Używanie rąk i ramion, nieokreślone

d449 **Przenoszenie, poruszanie i manipulowanie przedmiotami, inne określone i nieokreślone**

Chodzenie i inne sposoby poruszania się (d450-d469)

d450 **Chodzenie**
Poruszanie się po powierzchni na stopach, krok po kroku, gdy co najmniej jedna stopa zawsze dotyka ziemi, tak jak np. podczas spacerowania, przechadzania się, chodzenia do przodu, do tyłu lub bokiem.

Obejmuje: chodzenie na krótkie lub długie dystanse, chodzenie po różnych powierzchniach, omijanie przeszkód

Nie obejmuje: przemieszczanie się (d420); inne sposoby poruszania się (d455)

d4500 Chodzenie na małe odległości
Chodzenie na odległość poniżej jednego kilometra, jak np. podczas chodzenia po pokoju lub wzdłuż korytarzy, w obrębie budynku lub na krótkie dystanse na zewnątrz.

d4501 Chodzenie na duże odległości
Chodzenie na odległość powyżej jednego kilometra, tak jak podczas chodzenia po wiosce lub po mieście, z jednej wioski do drugiej lub po przestrzeni otwartej.

d4502 Chodzenie po różnych powierzchniach
Chodzenie po pochyłych, nierównych lub poruszających się powierzchniach, tak jak podczas chodzenia po trawie, żwirze lub lodzie i śniegu lub po pokładzie statku, w pociągu lub w innych pojazdach.

d4503 Chodzenie z omijaniem przeszkód
Chodzenie w sposób wymagający omijania poruszających się i nieruchomych obiektów, ludzi, zwierząt i pojazdów, tak jak podczas chodzenia po placu targowym lub po sklepie, w ruchu ulicznym lub innych zatłoczonych miejscach.

d4508 Chodzenie, inne określone

d4509 Chodzenie, nieokreślone

d455 **Inne sposoby poruszania się**
Przemieszczanie całego ciała z miejsca na miejsce w sposób odmienny od chodzenia, jak np.: wspinanie się na skałę, bieganie po ulicy, podskakiwanie, trucht, skakanie, koziołkowanie, bieganie pomiędzy przeszkodami.

Obejmuje: czołganie się, wspinanie się, bieganie, jogging, skakanie, pływanie

Nie obejmuje: przemieszczanie się (d420); chodzenie (d450)

d4550 Czołganie się
Przemieszczanie całego ciała w pozycji na brzuchu z jednego miejsca na drugie na rękach lub na rękach, ramionach i kolanach.

d4551 Wspinanie się
Poruszanie całego ciała w górę lub w dół ponad powierzchniami obiektów, tak jak np.: wspinanie się na stopnie, skały, drabiny lub schody, krawężniki lub inne obiekty.

d4552 Bieganie
Poruszanie się szybkimi krokami, w taki sposób, że obie stopy mogą być równocześnie ponad ziemią.

d4553 Skakanie
Poruszanie się do góry ponad ziemię przez zginanie i prostowanie nóg, tak jak np. skakanie na jednej nodze, podskakiwanie, skakanie przez skakankę, skakanie do wody i nurkowanie.

d4554 Pływanie
Wprawianie w ruch całego ciała w wodzie za pomocą ruchów kończyn i ciała, bez podpierania się o grunt.

d4558 Poruszanie się, inne określone

d4559 Poruszanie się, nieokreślone

d460 Poruszanie się w różnych miejscach
Chodzenie i poruszanie się w różnych miejscach i sytuacjach, jak np., chodzenie pomiędzy pokojami w domu, w obrębie budynku lub po ulicy w mieście.

Obejmuje: poruszanie się wewnątrz domu, czołganie się lub wspinanie w obrębie domu, chodzenie lub poruszanie się wewnątrz budynków innych niż dom oraz na zewnątrz domu i innych budynków

d4600 Poruszanie się wewnątrz domu
Chodzenie i poruszanie się we własnym domu, w obrębie pokoju lub pomiędzy pokojami i w obrębie całego mieszkania lub przestrzeni mieszkalnej.

Obejmuje: poruszanie się z piętra na piętro, po balkonie, podwórzu, werandzie lub ogrodzie

d4601 Poruszanie się wewnątrz innych budynków poza swoim domem
Chodzenie i poruszanie się w obrębie innych budynków poza własnym miejscem zamieszkania, jak np. poruszanie się w domach innych ludzi, innych prywatnych budynkach, budynkach komunalnych i publicznych oraz przyległym otoczeniu.

Obejmuje: poruszanie się we wszystkich częściach budynków i przyległym otoczeniu; pomiędzy piętrami, wewnątrz, na zewnątrz i wokół budynków zarówno publicznych jak i prywatnych

d4602 Poruszanie się na zewnątrz swojego domu i innych budynków
Chodzenie i poruszanie się blisko lub daleko od swojego domu i innych budynków bez używania prywatnych lub publicznych środków transportu, tak jak np. pokonywanie pieszo bliższych lub dalszych odległości w mieście lub na wsi.

Obejmuje: chodzenie lub poruszanie się po ulicach w sąsiedztwie, po mieście, na wsi, poruszanie się pomiędzy miastami i na większe odległości, poruszanie się bez używania środków transportu

d4608 Poruszanie się w różnych miejscach, inne określone

d4609 Poruszanie się w różnych miejscach, nieokreślone

d465 Poruszanie się przy pomocy sprzętu
Przemieszczanie całego ciała z miejsca na miejsce, na każdej powierzchni lub obszarze z użyciem określonych urządzeń zaprojektowanych do łatwiejszego poruszania się lub tworzenia innych sposobów poruszania się, takich jak np. łyżwy, narty, aparat do nurkowania lub poruszanie się po ulicy na wózku inwalidzkim lub przy pomocy balkoniku.

Nie obejmuje: przemieszczanie się (d420), chodzenie (d450), inne sposoby poruszania się (d455), używanie środków transportu (d470), prowadzenie pojazdu (d475)

d469 Chodzenie i sposoby poruszania się, inne określone i nieokreślone

Poruszanie się przy pomocy środków transportu (d470-d489)

d470 Używanie środków transportu
Używanie środków transportu do poruszania się jako pasażer, tak jak np. podczas przejazdów samochodem lub autobusem, rykszą, pojazdem poruszanym przez zwierzęta, prywatną lub publiczną taksówką, autobusem, pociągiem, tramwajem, metrem, promem lub samolotem.

Obejmuje: używanie środków transportu poruszanych siłą ludzkich mięśni, używanie prywatnego zmotoryzowanego lub publicznego środka transportu

Nie obejmuje: poruszanie się przy pomocy sprzętu (d465), prowadzenie pojazdu (d475)

d4700 Używanie pojazdów poruszanych siłą ludzkich mięśni
Korzystanie w charakterze pasażera ze środków transportu poruszanych przez jedną lub więcej osób, takich jak np. ryksza lub łódź wiosłowa.

d4701 Używanie prywatnych, zmotoryzowanych środków transportu
Korzystanie w charakterze pasażera z prywatnego, zmotoryzowanego pojazdu poruszającego się po lądzie, morzu lub w powietrzu, takiego jak np. taksówka, prywatny samolot lub statek.

d4702 Używanie publicznych, zmotoryzowanych środków transportu
Korzystanie w charakterze pasażera ze zmotoryzowanych pojazdów poruszających się po lądzie, morzu lub w powietrzu, zaprojektowanych dla transportu publicznego, takich jak np. autobus, pociąg, metro lub samolot.

d4708 Używanie środków transportu, inne określone

d4709 Używanie środków transportu, nieokreślone

d475 Prowadzenie pojazdu
Kontrolowanie i kierowanie pojazdem lub zwierzęciem które go porusza, podróżowanie w wybranym przez siebie kierunku lub dysponowanie środkiem transportu, takim jak np. samochód, rower, łódź lub pojazd poruszany przez zwierzęta.

Obejmuje: kierowanie pojazdem poruszanym siłą mięśni ludzkich; pojazdem zmotoryzowanym, pojazdem poruszanym przez zwierzęta

Nie obejmuje: poruszanie się przy pomocy sprzętu (d465), używanie środków transportu (d470)

d4750 Prowadzenie środka transportu poruszanego siłą mięśni ludzkich
Prowadzenie pojazdu poruszanego siłą mięśni ludzkich, takiego jak np. rower, rower trójkołowy, łódź wiosłowa.

d4751 Prowadzenie pojazdu wyposażonego w silnik
Prowadzenie pojazdu z silnikiem, takiego jak np. samochód, motocykl, łódź motorowa lub samolot.

d4752 Kierowanie pojazdem poruszanym przez zwierzęta
Powożenie pojazdem poruszanym przez zwierzęta, takim jak np. furmanka lub powóz.

d4758 Prowadzenie pojazdu, inne określone

d4759 Prowadzenie pojazdu, nieokreślone

d480 **Dosiadanie zwierząt jako środka transportu**
Podróżowanie na grzbiecie zwierzęcia takiego jak np. koń, wół, wielbłąd lub słoń.

Nie obejmuje: prowadzenie pojazdu (d475), rekreacja i organizacja czasu wolnego (d920)

d489 **Poruszanie się przy pomocy środków transportu, inne określone i nieokreślone**

d498 **Poruszanie się, inne określone**

d499 **Poruszanie się, nieokreślone**

Rozdział 5

Dbanie o siebie

Rozdział ten dotyczy dbałości o siebie, mycia i osuszania ciała, pielęgnacji całego ciała i jego poszczególnych części, ubierania się, jedzenia i picia oraz troski o własne zdrowie.

d510 **Mycie się**
Mycie i suszenie całego ciała lub części ciała z użyciem wody i odpowiednich czyszczących i suszących środków i sposobów jak np. kąpanie się, branie prysznica, mycie rąk i stóp, twarzy i włosów i wycieranie się ręcznikiem.

Obejmuje: mycie części ciała, całego ciała i osuszanie się

Nie obejmuje: pielęgnowanie poszczególnych części ciała (a520), korzystanie z toalety (a530)

d5100 **Mycie pojedynczych części ciała**
Stosowanie wody, mydła i innych środków czyszczących na części ciała takie jak np. ręce, twarz, stopy, włosy lub paznokcie, aby je oczyścić.

d5101 **Mycie całego ciała**
Stosowanie wody, mydła i innych środków na całe ciało, żeby się oczyścić, tak jak np. podczas kąpieli lub pod prysznicem.

d5102 **Osuszanie się**
Używanie ręcznika lub innych środków, aby osuszyć daną część lub części ciała albo całe ciało tak jak np. po zakończonym myciu.

d5108 **Mycie się, inne określone**

d5109 **Mycie się, nieokreślone**

d520 **Pielęgnowanie poszczególnych części ciała**
Dbanie o części ciała, takie jak np. skóra, twarz, zęby, skóra głowy, paznokcie i genitalia, które wymagają więcej troski niż mycie i suszenie.

Obejmuje: pielęgnowanie skóry, zębów, włosów, paznokci palców rąk i stóp

Nie obejmuje: mycie się, (a510), korzystanie z toalety (a530)

d5200 **Pielęgnowanie skóry**
Dbanie o stan powierzchni i nawodnienie własnej skóry, np. przez usuwanie zrogowaceń lub odcisków, używanie nawilżających płynów lub kosmetyków.

d5201 Pielęgnowanie zębów
Dbanie o higienę zębów, jak np. szczotkowanie zębów, używanie nici dentystycznych i czyszczenie protezy lub aparatu ortodontycznego.

d5202 Pielęgnowanie włosów
Dbanie o włosy, jak np. czesanie, układanie fryzury, golenie i strzyżenie.

d5203 Pielęgnowanie paznokci palców rąk
Czyszczenie, obcinanie lub polerowanie paznokci palców rąk.

d5204 Pielęgnowanie paznokci palców stóp
Czyszczenie, obcinanie lub polerowanie paznokci palców stóp.

d5208 Pielęgnowanie różnych części ciała, inne określone

d5209 Pielęgnowanie różnych części ciała, nieokreślone

d530 Korzystanie z toalety
Planowanie wydalania i wydalanie ludzkich odchodów (menstruacja, oddawanie moczu i defekacja) oraz oczyszczanie się po tych czynnościach.

Obejmuje: kontrolowanie oddawania moczu, defekacji i higiena menstruacji

Nie obejmuje: mycie się (d510); pielęgnowanie poszczególnych części ciała (d520)

d5300 Kontrolowanie oddawania moczu
Koordynowanie i kontrolowanie czynności związanych z oddawaniem moczu takich jak sygnalizowanie potrzeby oddania moczu, zajmowanie odpowiedniej pozycji; wybieranie i udawanie się do odpowiedniego miejsca celem oddania moczu; manipulowanie ubraniem przed i po oddaniu moczu i oczyszczanie się po oddaniu moczu.

d5301 Kontrolowanie defekacji
Koordynowanie i kontrolowanie czynności związanych z defekacją takich jak sygnalizowanie potrzeby defekacji, zajmowanie odpowiedniej pozycji; wybieranie i udawanie się do odpowiedniego miejsca celem dokonania defekacji; manipulowanie ubraniem przed i po defekacji, oczyszczanie się po defekacji.

d5302 Higiena miesiączkowania
Koordynowanie i planowanie czynności związanych z zachowaniem higieny podczas miesiączki takich jak przewidywanie miesiączki i używanie środków higienicznych i podpasek.

d5308 Korzystanie z toalety, inne określone

d5309 Korzystanie z toalety, nieokreślone

d540 Ubieranie się
Podejmowanie skoordynowanych czynności i zadań związanych z zakładaniem i zdejmowaniem ubrań i obuwia we właściwej kolejności i dostosowanie ubioru do warunków klimatycznych i wymogów środowiska społecznego, tak jak np. zakłada się, dopasowuje i zdejmuje koszule, spódnice, bluzki, spodnie, bieliznę, sari, kimono, rajstopy, kapelusze, rękawiczki, płaszcze, buty, pantofle, obuwie, sandały i kapcie.

Obejmuje: zakładanie i zdejmowanie odzieży i obuwia i dokonywanie wyboru odpowiedniego ubrania

d5400 Zakładanie ubrania
Podejmowanie skoordynowanych czynności związanych z zakładaniem ubrania na różne części ciała, tak jak np.podczas zakładania ubrania przez głowę, przez ramiona i barki oraz na dolną i górną połowę ciała; zakładanie rękawiczek i nakrycia głowy.

d5401 Zdejmowanie ubrania
Podejmowanie skoordynowanych czynności związanych ze zdejmowaniem ubrania z różnych części ciała, tak jak np. podczas ściągania ubrania przez głowę, przez ramiona i barki oraz z dolnej i górnej połowy ciała; zdejmowania rękawiczek i nakrycia głowy.

d5402 Zakładanie obuwia
Podejmowanie skoordynowanych czynności związanych z zakładaniem skarpet, pończoch i obuwia.

d5403 Zdejmowanie obuwia
Podejmowanie skoordynowanych czynności związanych ze zdejmowaniem skarpet, pończoch i obuwia.

d5404 Wybieranie odpowiedniego ubrania
Przestrzeganie domniemanych lub oficjalnych norm i zwyczajów dotyczących ubioru w danej społeczności lub kulturze i ubieranie się zgodnie z warunkami klimatycznymi.

d5408 Ubieranie się, inne określone

d5409 Ubieranie się, nieokreślone

d550 Jedzenie
Podejmowanie skoordynowanych zadań i czynności związanych ze spożywaniem podanego pokarmu, podnoszenie go do ust i zjadanie w kulturowo akceptowany sposób, krojenie lub łamanie pożywienia na kawałki, otwieranie butelek i puszek, używanie przyborów do jedzenia, zjadanie posiłków, uczestniczenie w przyjęciu lub zjadanie obiadu.

Nie obejmuje: picie (d560)

d560 **Picie**
Chwytanie naczynia z płynem, podnoszenie go do ust i wypijanie płynu w kulturowo akceptowany sposób, miksowanie, mieszanie i nalewanie płynów do picia, otwieranie butelek i puszek, picie przez słomkę lub picie bieżącej wody z kranu lub ze źródła; karmienie piersią.

Nie obejmuje: jedzenie (d550)

d570 **Troska o własne zdrowie**
Zapewnienie sobie dobrych warunków bytowych, zdrowia oraz fizycznego i psychicznego dobrostanu, poprzez zachowywanie pełnowartościowej diety, utrzymywanie właściwego poziomu aktywności fizycznej, ogrzewanie się lub ochładzanie, unikanie czynników szkodzących zdrowiu, respektowanie zasad bezpiecznego seksu, obejmujących używanie prezerwatyw, poddawanie się szczepieniom i regularnym badaniom okresowym.

Obejmuje: zapewnienie sobie dobrych warunków bytowych, zachowywanie diety i sprawności fizycznej; utrzymywanie dobrego zdrowia

d5700 **Zapewnianie sobie dobrych warunków bytowych**
Zapewnienie sobie wygody przez uświadomienie sobie swoich potrzeb fizycznych i upewnienie się, że ciało znajduje się w dogodnej pozycji, że nie odczuwa nadmiernego gorąca lub chłodu i że oświetlenie jest odpowiednie.

d5701 **Zachowywanie diety i sprawności fizycznej**
Dbanie o siebie przez uświadomienie sobie własnych potrzeb oraz wybieranie i spożywanie odżywczych pokarmów i utrzymywanie sprawności fizycznej.

a5702 **Utrzymywanie dobrego stanu zdrowia**
Dbanie o siebie przez uświadamianie sobie własnych potrzeb zdrowotnych i postępowanie zgodnie z tym co wymaga zapewnienia sobie zdrowia, zarówno reagowanie na zagrożenia zdrowotne jak i zapobieganie chorobom poprzez poszukiwanie fachowej pomocy; stosowanie się do porad medycznych i innych porad zdrowotnych; unikanie zagrożeń zdrowia, takich jak urazy fizyczne, choroby zakaźne, narkotyki i choroby przenoszone drogą płciową.

d5708 **Troska o własne zdrowie, inne określone**

a5709 **Troska o własne zdrowie, nieokreślone**

d598 **Dbanie o siebie, inne określone**

d599 **Dbanie o siebie, nieokreślone**

Rozdział 6
Życie domowe

Rozdział ten dotyczy codziennych czynności i zadań domowych. Do obszarów życia domowego włącza się zdobywanie miejsca do zamieszkania, żywności, ubrania i zaspokajanie innych potrzeb życiowych, sprzątanie oraz inne prace domowe, dbanie o własne i należące do innych osób przedmioty gospodarstwa domowego a także pomaganie innym ludziom.

Zaspokajanie podstawowych potrzeb bytowych (d610-d629)

d610 **Nabywanie miejsca zamieszkania**
Kupowanie, wynajmowanie, meblowanie i urządzanie domu, mieszkania lub innej siedziby.

Obejmuje: kupowanie lub wynajmowanie miejsca zamieszkania, aranżowanie umeblowania miejsca zamieszkania

Nie obejmuje: nabywanie dóbr i usług (d620); dbanie o sprzęty gospodarstwa domowego (d650)

d6100 **Kupowanie miejsca zamieszkania**
Nabywanie na własność domu, mieszkania lub innej siedziby.

d6101 **Wynajmowanie miejsca zamieszkania**
Nabywanie prawa użytkowania domu, mieszkania lub innej siedziby należących do innych za odpłatnością.

d6102 **Meblowanie miejsca zamieszkania**
Urządzanie i wyposażanie miejsca zamieszkania w meble, instalacje i inne sprzęty oraz malowanie pomieszczeń.

d6108 **Pozyskiwanie miejsca zamieszkania, inne określone**

d6109 **Pozyskiwanie miejsca zamieszkania, nieokreślone**

d620 **Nabywanie dóbr i usług**
Wybieranie, nabywanie i przewożenie wszystkich dóbr i towarów potrzebnych w codziennym życiu np. wybieranie, nabywanie, przewożenie i przechowywanie żywności, napojów, odzieży, środków czyszczących, opału, artykułów gospodarstwa domowego, sprzętów, przyborów kuchennych, naczyń kuchennych, urządzeń domowych i narzędzi, pozyskiwanie usług gospodarczych i domowych.

Obejmuje: dokonywanie zakupów i gromadzenie artykułów pierwszej potrzeby

Nie obejmuje: nabywanie miejsca zamieszkania (d610)

d6200 Dokonywanie zakupów
Uzyskiwanie, w zamian za pieniądze, dóbr i usług potrzebnych w codziennym życiu (włączając wydawanie poleceń i nadzorowanie kogoś pośredniczącego w dokonywaniu zakupów) jak np. wybieranie żywności, napojów, środków czyszczących, sprzętów domowych i odzieży w sklepie lub na rynku, porównywanie jakości i ceny potrzebnych rzeczy, targowanie się i płacenie za wybrane dobra lub usługi i przewożenie dóbr.

d6201 Gromadzenie artykułów pierwszej potrzeby
Uzyskiwanie bez pieniędzy dóbr i usług potrzebnych w codziennym życiu (w tym wydawanie poleceń i nadzorowanie osoby pośredniczącej w gromadzeniu artykułów potrzebnych w życiu codziennym) jak np. zbieranie warzyw i owoców i zdobywanie wody i opału.

d6208 Pozyskiwanie dóbr i usług, inne określone

a6209 Pozyskiwanie dóbr i usług, nieokreślone

d629 Zaspokajanie podstawowych potrzeb bytowych, inne określone i nieokreślone

Zadania w gospodarstwie domowym (d630-d649)

d630 Przygotowywanie posiłków
Planowanie, organizowanie, gotowanie i podawanie prostych i złożonych posiłków dla siebie i innych tak jak np. ustalanie menu, wybieranie produktów i napojów zdatnych do spożycia, łączenie składników podczas sporządzania posiłków, gotowanie i przyrządzanie zimnych potraw i napojów oraz podawanie potraw do spożycia.

Obejmuje: przygotowywaniem posiłków prostych i złożonych

Nie obejmuje: jedzenie (d550); picie (d560); nabywanie dóbr i usług (d620); wykonywanie prac domowych (d640);dbanie o sprzęty gospodarstwa domowego (d650); pomaganie innym osobom (d660)

d6300 Przygotowywanie prostych posiłków
Organizowanie, gotowanie i podawanie do spożycia posiłków o małej liczbie składników, łatwych w przygotowaniu i łatwych do serwowania tak jak np. przygotowanie kanapki lub małego posiłku i przetwarzanie składników za pomocą krojenia, mieszania, gotowania i podgrzewania potraw takich jak ryż lub ziemniaki.

d6301 Przygotowywanie złożonych posiłków
Planowanie, organizowanie, gotowanie i podawanie do spożycia posiłków o dużej liczbie składników, wymagających skomplikowanych metod przygotowania i serwowania tak jak np. gdy planuje się posiłek złożony z wielu dań i przetwarza się składniki żywnościowe za pomocą wielu czynności jak obieranie, cięcie, miksowanie, zagniatanie, mieszanie oraz eksponuje się i podaje potrawy w sposób odpowiedni do okoliczności i zwyczajów kulturowych.

Nie obejmuje: używanie sprzętu gospodarstwa domowego (d6403)

d6308 Przygotowywanie posiłków, inne określone

d6309 Przygotowywanie posiłków, nieokreślone

d640 Wykonywanie prac domowych
Prowadzenie gospodarstwa domowego obejmujące sprzątanie domu, pranie odzieży, używanie sprzętu gospodarstwa domowego, przechowywanie żywności i usuwanie śmieci tak jak np. zamiatanie, zmywanie, mycie blatów, ścian i innych powierzchni, zbieranie i usuwanie śmieci domowych, porządkowanie pokojów, szaf, szuflad, odkurzanie; zbieranie, pranie, suszenie, składanie i prasowanie odzieży; czyszczenie obuwia; używanie miotły, szczotek i odkurzaczy; pralek, suszarek i żelazek.

Obejmuje: pranie i suszenie odzieży i garderoby, czyszczenie powierzchni i sprzętu kuchennego; sprzątanie powierzchni mieszkalnej; używanie sprzętu gospodarstwa domowego, przechowywanie przedmiotów codziennego użytku i pozbywanie się śmieci

Nie obejmuje: nabywanie miejsca zamieszkania (d610); nabywanie dóbr i usług (d620); przygotowywanie posiłków (d630); dbanie o sprzęty gospodarstwa domowego (d650); pomaganie innym osobom (d660)

d6400 Pranie i suszenie odzieży i garderoby
Pranie ręczne odzieży i garderoby i wieszanie na zewnątrz aby wysuszyć na powietrzu.

d6401 Sprzątanie pomieszczeń i sprzętu kuchennego
Sprzątanie po gotowaniu, takie jak np. zmywanie naczyń, patelni, garnków i sprzętu kuchennego, czyszczenie stołów i podłóg, w miejscach przygotowywania i spożywania posiłków.

d6402 Sprzątanie powierzchni mieszkalnej
Sprzątanie powierzchni mieszkalnej w domu tak jak np. porządkowanie i odkurzanie; zamiatanie, wycieranie, zmywanie podłóg; czyszczenie okien i ścian, czyszczenie łazienek i toalet; czyszczenie wyposażenia domowego.

d6403 Używanie sprzętu gospodarstwa domowego
Używanie wszystkich rodzajów urządzeń gospodarstwa domowego takich jak np. pralki, suszarki, żelazka, odkurzacze i zmywarki do naczyń.

d6404 Przechowywanie artykułów pierwszej potrzeby
Przechowywanie żywności, napojów, odzieży i innych dóbr gospodarstwa domowego potrzebnych w życiu codziennym, przygotowanie żywności do przechowania poprzez wekowanie, solenie lub zamrażanie, przechowywanie świeżej żywności i utrzymywanie żywności poza zasięgiem zwierząt.

d6405 Usuwanie śmieci
Pozbywanie się śmieci domowych poprzez np. zbieranie w obrębie domu odpadków i resztek, przygotowywanie śmieci do wyrzucenia, używanie młynków zlewozmywakowych do rozdrabniania odpadków, palenie śmieci.

d6408 Wykonywanie prac domowych, inne określone

d6409 Wykonywanie prac domowych, nieokreślone

d649 Zadania w gospodarstwie domowym, inne określone i nieokreślone

Dbanie o sprzęt gospodarstwa domowego i pomaganie innym osobom(d650-d669)

d650 Dbanie o sprzęt gospodarstwa domowego
Konserwowanie i naprawianie przedmiotów gospodarstwa domowego i rzeczy osobistych, w tym domu i wyposażenia, odzieży, pojazdów i urządzeń wspomagających, oraz opiekowanie się roślinami i zwierzętami jak np. malowanie lub tapetowanie ścian w pokojach, przytwierdzanie mebli, naprawa instalacji wodno-kanalizacyjnej, utrzymanie właściwego stanu pojazdów, podlewanie roślin, oporządzanie i karmienie zwierząt domowych i inwentarza.

Obejmuje: szycie i naprawianie odzieży, konserwowanie lokalu mieszkalnego, umeblowania i sprzętu gospodarstwa domowego, serwis pojazdów, serwis urządzeń wspomagających; doglądanie roślin (domowych i ogrodowych) i opieka nad zwierzętami

Nie obejmuje: nabywanie miejsca zamieszkania (d610); nabywanie dóbr i usług (d620); wykonywanie prac domowych (d640); pomaganie innym osobom (660); zatrudnienie za wynagrodzeniem (d850)

d6500 Szycie i naprawianie odzieży
Wytwarzanie i naprawianie odzieży takie jak np. szycie, produkowanie lub naprawa ubrań, przyszywanie guzików i zatrzasków, prasowanie, pastowanie i polerowanie obuwia.

Nie obejmuje: używanie sprzętu gospodarstwa domowego (d6403)

d6501 Konserwowanie mieszkania i wyposażenia
Naprawianie i dbanie o mieszkanie, wygląd zewnętrzny, wnętrze oraz wyposażenie tak jak np. malowanie mieszkania; naprawianie instalacji domowych i mebli, używanie niezbędnych narzędzi do prac naprawczych.

d6502 Konserwowanie sprzętu domowego
Naprawianie i dbanie o wszystkie urządzenia domowe służące do gotowania, sprzątania i remontowania jak np. przez oliwienie i naprawę narzędzi a także konserwację pralki.

d6503 Konserwowanie pojazdów
Naprawianie i dbanie o pojazdy napędzane silnikiem i inne pojazdy przeznaczone do użytku prywatnego w tym rowerów, wózków, samochodów i łodzi.

d6504 Konserwowanie urządzeń wspomagających
Naprawianie i konserwowanie urządzeń wspomagających takich jak np. protezy, aparaty korygujące, specjalistyczny sprzęt pomocny w utrzymaniu domu i higieny osobistej; konserwacja i naprawianie sprzętu umożliwiającego poruszanie się osób, jak np. laski, balkoniki, wózki inwalidzkie, wózki inwalidzkie napędzane silnikiem; konserwacja środków służących do porozumiewania się i rekreacji.

d6505 Doglądanie roślin domowych i ogrodowych
Zajmowanie się roślinami wewnątrz i na zewnątrz domu np. sadzenie, podlewanie i nawożenie; uprawianie ogrodu i produkowanie żywności do własnego użytku.

d6506 Opiekowanie się zwierzętami
Zajmowanie się inwentarzem i zwierzętami domowymi jak np. żywienie, czyszczenie, oporządzanie i szkolenie zwierząt domowych, czuwanie nad zdrowiem inwentarza i zwierząt domowych, planowanie opieki nad inwentarzem lub zwierzętami domowymi w razie nieobecności właściciela.

d6508 Dbanie o sprzęt gospodarstwa domowego, inne określone

d6509 Dbanie o sprzęt gospodarstwa domowego, nieokreślone

d660 Pomaganie innym osobom
Służenie pomocą domownikom i innym osobom w czynnościach związanych z nauką, porozumiewaniem się, higieną osobistą, poruszaniem się wewnątrz i poza domem; troska o dobre samopoczucie domowników i innych osób.

Obejmuje: pomaganie innym osobom w utrzymaniu higieny osobistej, poruszaniu się, porozumiewaniu się, kontaktach interpersonalnych, odżywianiu i zachowaniu dobrego stanu zdrowia

Nie obejmuje: zatrudnienie za wynagrodzeniem (d850)

d6600 Pomaganie innym osobom w utrzymaniu higieny osobistej
Służenie pomocą domownikom i innym osobom w wykonywaniu czynności pielęgnacyjnych w tym pomaganie innym w jedzeniu, kąpieli i ubieraniu się, opiekowanie się dziećmi lub domownikami chorymi lub mającymi trudności z podstawowymi czynnościami pielęgnacyjnymi; pomaganie innym w korzystaniu z toalety.

d6601 Pomaganie innym osobom w przemieszczaniu się
Służenie pomocą domownikom i innym osobom w poruszaniu i przemieszczaniu się poza domem jak np. w obszarze sąsiedztwa lub miasta, do lub ze szkoły, miejsca zatrudnienia lub innego miejsca docelowego.

d6602 Pomaganie innym osobom w porozumiewaniu się
Służenie pomocą domownikom lub innym osobom w porozumiewaniu się, jak np. pomaganie w mówieniu, pisaniu lub czytaniu.

d6603 Pomaganie innym osobom w kontaktach interpersonalnych
Służenie pomocą domownikom lub innym osobom w kontaktach międzyludzkich, jak np. pomaganie im w nawiązywaniu, podtrzymywaniu i kończeniu kontaktów z innymi ludźmi.

d6604 Pomaganie innym osobom w odżywianiu
Służenie pomocą domownikom lub innym osobom w ich żywieniu jak np. pomaganie im w przygotowaniu i spożywaniu posiłków.

d6605 Pomaganie innym osobom w utrzymaniu zdrowia
Służenie pomocą domownikom lub innym osobom w korzystaniu z oficjalnej i nieoficjalnej opieki zdrowotnej, jak np. upewniając się, że dziecko przechodzi regularne badania kontrolne lub, że starszy krewny przyjmuje niezbędne leki.

d6608 Pomaganie innym osobom, inne określone

d6609 Pomaganie innym osobom, nieokreślone

d669 Dbanie o sprzęt gospodarstwa domowego i pomaganie innym osobom, inne określone i nieokreślone

d698 Życie domowe, inne określone

d699 Życie domowe, nieokreślone

Rozdział 7
Wzajemne kontakty i związki międzyludzkie

Rozdział ten dotyczy podstawowych i złożonych form aktywności związanej z utrzymywaniem wzajemnych kontaktów z innymi ludźmi, (nieznajomymi, przyjaciółmi, krewnymi, członkami rodziny i między zakochanymi), w sposób odpowiedni do sytuacji i akceptowany społecznie.

Ogólne wzajemne kontakty międzyludzkie (d710-d729)

d710 **Podstawowe kontakty międzyludzkie**
Nawiązywanie kontaktów z ludźmi w sposób odpowiedni do sytuacji i akceptowany społecznie , jak np. okazywanie stosownych względów i poważania lub reagowanie na uczucia innych.

Obejmuje: okazywanie szacunku, serdeczności, uznania i tolerancji w kontaktach; reagowanie na krytykę i sygnały społeczne we wzajemnych kontaktach; zachowanie odpowiedniego kontaktu fizycznego we wzajemnych relacjach

d7100 Okazywanie szacunku i serdeczności we wzajemnych kontaktach
Okazywanie względów i poważania i odpowiadanie na okazywany szacunek w sposób stosowny do sytuacji i akceptowany społecznie.

d7101 Okazywanie uznania we wzajemnych kontaktach
Okazywanie zadowolenia i wdzięczności i odpowiadanie na okazywane uznanie w sposób stosowny do sytuacji i akceptowany społecznie.

d7102 Okazywanie tolerancji we wzajemnych kontaktach
Okazywanie zrozumienia i akceptacji czyjegoś zachowania i odpowiadanie na okazywaną tolerancję w sposób stosowny do sytuacji i akceptowany społecznie.

d7103 Krytyka we wzajemnych kontaktach
Wyrażanie skrycie lub jawnie odmiennych opinii lub braku akceptacji i odpowiadanie na wyrażaną krytykę w sposób stosowny do sytuacji i akceptowany społecznie.

d7104 Sygnały społeczne we wzajemnych kontaktach
Wyrażanie sugestii i wskazówek i stosowne reagowanie na sugestie i wskazówki pojawiające się we relacjach społecznych.

d7105 Kontakt fizyczny we wzajemnych relacjach
Nawiązywanie kontaktu fizycznego i reagowanie na kontakt fizyczny z innymi osobami w sposób odpowiedni do danej sytuacji i akceptowany społecznie.

d7108 Podstawowe kontakty międzyludzkie, inne określone

d7109 Podstawowe kontakty międzyludzkie, nieokreślone

d720 Złożone kontakty międzyludzkie
Utrzymywanie i kontrolowanie wzajemnych kontaktów z innymi ludźmi, w sposób odpowiedni do danej sytuacji i akceptowany społecznie tak jak np. kontrolowanie emocji i odruchów, kontrolowanie werbalnej i fizycznej agresji, działanie niezależne od relacji społecznych, działanie zgodnie z zasadami i zwyczajami społecznymi.

Obejmuje: tworzenie i kończenie wzajemnych kontaktów; kontrolowanie zachowań w ramach wzajemnych kontaktów, nawiązywanie wzajemnych kontaktów stosownie do pełnionych ról społecznych i zachowywanie dystansu w relacjach społecznych

d7200 Nawiązywanie kontaktów
Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów z innymi ludźmi przez krótki lub długi czas w sposób odpowiedni do danej sytuacji i akceptowany społecznie, tak jak np. przedstawianie się, nawiązywanie i ustanawianie przyjaźni i kontaktów profesjonalnych, zapoczątkowanie związków, które mogą stać się trwałe, uczuciowe lub intymne.

d7201 Kończenie kontaktów
Doprowadzanie do zakończenia wzajemnych kontaktów w sposób odpowiedni do danej sytuacji i akceptowany społecznie tak jak np. zakończenie tymczasowej znajomości na zakończenie wizyty, kończenie długotrwałych znajomości z przyjaciółmi wskutek przeprowadzki do innego miasta lub kończenie znajomości z kolegami w miejscu pracy, kolegami po fachu, usługodawcami, oraz kończenie znajomości uczuciowych i intymnych.

d7202 Kontrolowanie zachowań we wzajemnych kontaktach
Kontrolowanie emocji i odruchów, agresji werbalnej i fizycznej we wzajemnych kontaktach z innymi osobami w sposób odpowiedni do danej sytuacji i akceptowany społecznie.

d7203 Nawiązywanie kontaktów stosownie do pełnionych ról społecznych
Działanie samodzielne w relacjach społecznych oraz przestrzeganie zwyczajów społecznych związanych z pełnioną przez kogoś rolą społeczną, zajmowanym stanowiskiem lub statusem społecznym we wzajemnych kontaktach z innymi.

d7204 Zachowywanie dystansu społecznego
Uświadamianie sobie i zachowywanie dystansu pomiędzy sobą a innymi osobami w sposób odpowiedni do danej sytuacji i akceptowany społecznie i kulturowo.

d7208 Złożone kontakty międzyludzkie, inne określone

d7209 Złożone kontakty międzyludzkie, nieokreślone

d729 Ogólne kontakty międzyludzkie, inne określone i nieokreślone

Szczególne wzajemne kontakty i związki międzyludzkie (d730-d779)

d730 Nawiązywanie kontaktów z nieznajomymi
Zaangażowanie w tymczasowe kontakty i związki z nieznajomymi dla określonych celów, jak np. prośba o informacje, pytanie o drogę lub dokonywanie zakupów.

d740 Kontakty oficjalne
Tworzenie i utrzymywanie określonych kontaktów w oficjalnych sytuacjach, jak np. z pracodawcami, profesjonalistami lub usługodawcami.

Obejmuje: nawiązywanie wzajemnych kontaktów ze zwierzchnikami, podwładnymi, osobami o tym samym statusie

d7400 Nawiązywanie kontaktów ze zwierzchnikami
Tworzenie i utrzymywanie oficjalnych kontaktów z ludźmi posiadającymi władzę lub z ludźmi o wyższej randze lub prestiżu w porównaniu do własnej pozycji społecznej, jak np. z pracodawcą.

d7401 Nawiązywanie kontaktów z podwładnymi
Tworzenie i utrzymywanie oficjalnych kontaktów z ludźmi o niższej randze lub prestiżu w porównaniu do własnej pozycji społecznej, jak np. z pracownikiem lub służącym.

d7402 Nawiązywanie kontaktów z osobami równymi sobie
Tworzenie i utrzymywanie oficjalnych kontaktów z ludźmi posiadającymi tę samą pozycję, autorytet, rangę lub prestiż w porównaniu do własnej pozycji społecznej.

d7408 Oficjalne kontakty, inne określone

d7409 Oficjalne kontakty, nieokreślone

d750 Nieoficjalne kontakty towarzyskie
Wchodzenie we wzajemne kontakty z innymi osobami, takie jak celowe kontakty z ludźmi żyjącymi w tej samej społeczności lub mieszkającymi w tym samym domu lub z współpracownikami, studentami, towarzyszami zabaw lub ludźmi o tym samym pochodzeniu lub zawodzie.

Obejmuje: nieoficjalne wzajemne kontakty z przyjaciółmi, sąsiadami, znajomymi, współmieszkańcami i rówieśnikami

d7500 Nieoficjalne kontakty z przyjaciółmi
Nawiązywanie i utrzymywanie przyjacielskich kontaktów, które charakteryzują się obopólnym szacunkiem i wspólnymi zainteresowaniami.

d7501 Nieoficjalne kontakty z sąsiadami
Nawiązywanie i utrzymywanie nieoficjalnych kontaktów z ludźmi, którzy żyją w pobliskich domach lub miejscach zamieszkania.

d7502 Nieoficjalne kontakty ze znajomymi
Nawiązywanie i utrzymywanie nieoficjalnych kontaktów z ludźmi, których się zna ale którzy nie są bliskimi przyjaciółmi.

d7503 Nieoficjalne kontakty z współmieszkańcami
Nawiązywanie i utrzymywanie w dowolnym celu nieoficjalnych kontaktów z ludźmi, którzy są współmieszkańcami domu lub innego miejsca zamieszkania, prywatnego lub publicznego.

d7504 Nieoficjalne kontakty z rówieśnikami
Nawiązywanie i utrzymywanie nieoficjalnych kontaktów z ludźmi w tym samym wieku, o tych samych zainteresowaniach lub posiadających inne wspólne cechy.

d7508 Nieoficjalne kontakty towarzyskie, inne określone

d7509 Nieoficjalne kontakty towarzyskie, nieokreślone

d760 Związki rodzinne
Tworzenie i utrzymywanie kontaktów opartych na więzi pokrewieństwa jak np. z członkami najbliższej rodziny, dalszą rodziną, przybraną i adoptowaną rodziną, przyrodnią rodziną i opartych na bardziej odległych związkach jak np. z dalszymi kuzynami lub prawnymi opiekunami.

Obejmuje: wzajemne związki pomiędzy rodzicami a dzieckiem i pomiędzy dzieckiem a rodzicami, wzajemne związki pomiędzy rodzeństwem i wzajemne związki pomiędzy dalszą rodziną

d7600 Związki pomiędzy rodzicami a dzieckiem
Stawanie się i pozostawanie rodzicem, zarówno naturalnym jak i z adopcji, jak np. posiadanie dziecka i nawiązywanie kontaktu z nim jako rodzic lub tworzenie i utrzymywanie rodzicielskich kontaktów z adoptowanym dzieckiem, zapewnienie opieki fizycznej, intelektualnej i emocjonalnej nad swoim biologicznym lub adoptowanym dzieckiem.

d7601 Związki pomiędzy dzieckiem a rodzicami
Tworzenie i utrzymywanie związków ze swoimi rodzicami, tak jak np. gdy młodsze dziecko jest posłuszne swoim rodzicom lub dorosłe dziecko zapewnia opiekę swoim starszym rodzicom.

d7602 Związki pomiędzy rodzeństwem
Tworzenie i utrzymywanie braterskich lub siostrzanych związków z osobą mającą jednego lub oboje tych samych rodziców przez urodzenie, adopcję lub małżeństwo.

d7603 Związki pomiędzy dalszą rodziną
Tworzenie i utrzymywanie rodzinnych związków z członkami swojej dalszej rodziny jak np. z kuzynami, ciotkami i wujkami oraz dziadkami.

d7608 Związki rodzinne, inne określone

d7609 Związki rodzinne, nieokreślone

d770 Związki intymne
Tworzenie i utrzymywanie bliskich lub platonicznych związków pomiędzy osobami, jak np. mężem i żoną, zakochanymi lub partnerami seksualnymi.

Obejmuje: Związki uczuciowe, małżeńskie i seksualne

d7700 Związki uczuciowe
Tworzenie i utrzymywanie związków, w których głównym czynnikiem więzi jest emocjonalny i fizyczny powab (atrakcyjność) i które potencjalnie prowadzą do długotrwałych związków intymnych.

d7701 Związki małżeńskie
Tworzenie i utrzymywanie z inną osobą intymnych związków usankcjonowanych prawnie , jak np. prawnie zawarte małżeństwo, w tym zawieranie małżeństwa i pozostawanie z legalnie poślubioną żoną lub mężem, lub pozostawanie w związku nieślubnym.

d7702 Związki seksualne
Tworzenie i utrzymywanie związków natury seksualnej ze współmałżonkiem lub innym partnerem.

d7708 Związki intymne, inne określone

d7709 Związki intymne, nieokreślone

d779 Szczególne wzajemne kontakty i związki międzyludzkie inne określone i nieokreślone

d798 Wzajemne kontakty i związki międzyludzkie, inne określone

d799 Wzajemne kontakty i związki międzyludzkie, nieokreślone

Rozdział 8

Główne obszary życia

Ten rozdział dotyczy zadań i aktywności niezbędnych do podjęcia kształcenia, pracy, zatrudnienia i prowadzenia transakcji handlowych.

Kształcenie (d810-d839)

d810 **Kształcenie nieformalne (poza wyspecjalizowanymi instytucjami edukacyjnymi)**
Uczenie się w domu lub w jakichś innych nieinstytucjonalnych warunkach, jak np. uczenie się rzemiosła i innych umiejętności od rodziców lub członków rodziny lub nauczanie szkolne w domu.

d815 **Kształcenie przedszkolne**
Uczenie się na początkowym poziomie zorganizowanego kształcenia, zaplanowanego głównie w celu wprowadzenia dziecka do środowiska szkolnego lub przygotowania go do obowiązkowego nauczania, jak np. nabywanie umiejętności w warunkach opieki dziennej lub warunkach zbliżonych jako przygotowanie do pójścia do szkoły.

d820 **Kształcenie szkolne**
Uzyskanie przyjęcia do szkoły, kształcenie, angażowanie się w związane ze szkołą obowiązki i prawa, przyswajanie materiału nauczania, realizowanie przedmiotów i innych wymogów programu szkolnego w szkole podstawowej i średniej włączając regularne uczęszczanie do szkoły, współpracę z innymi uczniami, uzyskiwanie wskazówek od nauczycieli, przygotowanie, studiowanie i realizowanie przydzielonych zadań i projektów i czynienie postępów do dalszych etapów edukacji.

d825 **Szkolenie zawodowe**
Podejmowanie wszystkich aktywności wynikających z programu szkolenia zawodowego i realizowanie materiału nauczania przygotowującego do zatrudnienia w handlu, rzemiośle lub określonym zawodzie.

d830 **Kształcenie wyższe**
Podejmowanie aktywności wynikających z zaawansowanych programów kształcenia na uniwersytetach, uczelniach i szkołach zawodowych i uczenie się wszystkich elementów programu nauczania wymaganych do osiągnięcia stopni, dyplomów, certyfikatów i innych świadectw, jak np. uzyskanie stopnia licencjata lub magistra, ukończenie szkoły medycznej lub innej szkoły zawodowej.

d839 **Kształcenie, inne określone i nieokreślone**

Praca i zatrudnienie (d840-d859)

d840 **Przyuczenie do zawodu**
Uczestniczenie w programach związanych z przygotowaniem do zatrudnienia, jak np. wykonywanie wymaganych zadań podczas terminowania w zawodzie, odbywania stażu, praktyki lub szkolenia w trakcie pracy.

Nie obejmuje: szkolenie zawodowe (d825)

d845 **Zdobywanie, wykonywanie i wypowiadanie pracy**
Poszukiwanie, znajdowanie i wybieranie zatrudnienia, otrzymywanie propozycji pracy i akceptowanie zatrudnienia, wykonywanie i czynienie postępów w pracy, handlu, określonym zawodzie i odchodzenie z pracy w odpowiedni sposób.

Obejmuje: poszukiwanie pracy; przygotowanie życiorysu, kontaktowanie się z pracodawcami i przygotowywanie się do rozmowy kwalifikacyjnej; zachowywanie zatrudnienia; monitorowanie wykonywania przez kogoś pracy, dawanie wypowiedzenia, odchodzenie z pracy

d8450 Poszukiwanie pracy
Wyszukiwanie i wybieranie pracy w handlu, w jakimś zawodzie lub w innej formie zatrudnienia i prezentowanie wymaganych do zatrudnienia umiejętności jak np. demonstrowanie ich w miejscu zatrudnienia lub uczestniczenie w rozmowie kwalifikacyjnej.

d8451 Wykonywanie pracy
Spełnianie obowiązków wynikających z wykonywanej pracy, handlu, zajmowanej posady albo innej formy zatrudnienia w celu otrzymania awansu lub innej możliwości rozwoju kariery.

d8452 Wypowiadanie pracy
Odchodzenie lub opuszczanie pracy w odpowiedni sposób.

d8458 Zdobywanie, wykonywanie i wypowiadanie pracy, inne określone

d8459 Zdobywanie, wykonywanie i wypowiadanie pracy, nieokreślone

d850 **Zatrudnienie za wynagrodzeniem**
Zaangażowanie we wszystkie aspekty pracy, na posadzie, w handlu, w ramach wykonywania określonego zawodu lub w innej formie zatrudnienia, za wynagrodzeniem, jako pracownik na etacie, w pełnym lub częściowym wymiarze czasu lub w formie samozatrudnienia, np. poszukiwanie i uzyskiwanie pracy, wykonywanie wymaganych zadań w pracy, przybywanie do pracy punktualnie zgodnie z wymogami, nadzorowanie innych pracowników lub podleganie nadzorowi i podejmowanie wymaganych zadań samodzielnie lub w grupach.

Obejmuje: samozatrudnienie, zatrudnienie w częściowym lub pełnym wymiarze czasu

d8500 Samozatrudnienie
Zaangażowanie w pracę za wynagrodzeniem dawaną lub tworzoną przez kogoś lub na podstawie porozumienia bez oficjalnego zatrudnienia jak np. sezonowa praca rolna, wykonywanie prac zleconych jako pisarz lub konsultant, praca na umowę krótkoterminową, wykonywanie pracy jako artysta lub rzemieślnik, posiadanie i prowadzenie sklepu lub innej działalności gospodarczej.

Nie obejmuje: zatrudnienie w niepełnym i pełnym wymiarze czasu (d8501, d8502)

d8501 Zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu
Zaangażowanie we wszystkie aspekty pracy za wynagrodzeniem w wymiarze częściowego zatrudnienia, jako pracownik, takie jak np. poszukiwanie zatrudnienia i otrzymywanie pracy, wykonywanie zadań wymaganych w pracy, przychodzenie do pracy punktualnie zgodnie z wymogami, nadzorowanie innych pracowników lub podleganie nadzorowi oraz wykonywanie wymaganych zadań samodzielnie lub w grupach.

d8502 Zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu
Zaangażowanie we wszystkie aspekty pracy za wynagrodzeniem w wymiarze pełnego zatrudnienia, jako pracownik, takie jak np. poszukiwanie zatrudnienia i otrzymywanie pracy, wykonywanie zadań wymaganych w pracy, przychodzenie do pracy punktualnie zgodnie z wymogami, nadzorowanie innych pracowników lub podleganie nadzorowi oraz wykonywanie wymaganych zadań samodzielnie lub w grupach.

d8508 Zatrudnienie za wynagrodzeniem, inne określone
d8509 Zatrudnienie za wynagrodzeniem, nieokreślone

d855 Praca bez wynagrodzenia
Zaangażowanie we wszystkie aspekty pracy, za którą nie jest wypłacane wynagrodzenie, w pełnym lub niepełnym wymiarze, włączając pracę zorganizowaną, wykonywanie wymaganych zadań związanych z pracą, przybywanie do pracy punktualnie zgodnie z wymogami, nadzorowanie innych pracowników lub podleganie nadzorowi i podejmowanie wymaganych zadań samodzielnie lub w grupach jak np. praca społeczna, praca charytatywna, praca dla gminy lub grupy religijnej bez wynagrodzenia, praca w domu bez wynagrodzenia.

Nie obejmuje: Rozdział 6 Życie domowe

d859 Praca i zatrudnienie, inne określone i nieokreślone

Ekonomiczna sfera życia(d860-d879)

d860 Podstawowe transakcje finansowe
Zaangażowanie w każdą formę prostych transakcji finansowych, jak np. używanie pieniędzy do kupowania żywności lub prowadzenie handlu wymiennego, wymiana dóbr i usług lub oszczędzanie pieniędzy.

d865 **Złożone transakcje finansowe**
Zaangażowanie w każdą formę złożonych transakcji finansowych, które wiążą się z wymianą kapitału lub własności i generowanie zysku lub wartości ekonomicznej jak np. kupowanie firmy, fabryki lub wyposażenia, prowadzenie rachunku bankowego, lub handlowanie towarami.

d870 **Ekonomiczna samowystarczalność**
Dysponowanie środkami finansowymi z prywatnych lub publicznych źródeł, w celu zapewnienia bezpieczeństwa ekonomicznego w zakresie bieżących i przyszłych potrzeb.

Obejmuje: prywatne środki finansowe i dostęp do publicznych środków finansowych

d8700 **Osobiste środki finansowe**
Dysponowanie osobistymi lub prywatnymi środkami finansowymi, dla zapewnienia bezpieczeństwa ekonomicznego w zakresie bieżących i przyszłych potrzeb.

d8701 **Publiczne środki finansowe**
Dysponowanie publicznymi środkami finansowymi, dla zapewnienia bezpieczeństwa ekonomicznego bieżących i przyszłych potrzeb.

d8708 **Ekonomiczna samowystarczalność, inna określona**

d8709 **Ekonomiczna samowystarczalność, nieokreślona**

d879 **Ekonomiczna sfera życia, inna określona i nieokreślona**

d898 **Główne obszary życia, inne określone**

d899 **Główne obszary życia, nieokreślone**

Rozdział 9

Życie w społeczności lokalnej, działalność społeczna i obywatelska

Rozdział ten dotyczy działań i zadań potrzebnych do włączenia się w zorganizowane życie towarzyskie poza rodziną, aktywność w społeczności lokalnej, społeczne i obywatelskie obszary życia.

d910 **Życie w społeczności lokalnej**
Udział we wszystkich przejawach życia społecznego w społeczności lokalnej, jak np. zaangażowanie się w działalność organizacji charytatywnych, organizacji społecznych, lub profesjonalnych organizacjach pomocy socjalnej.

Obejmuje: nieoficjalne i oficjalne stowarzyszenia, uroczystości

Nie obejmuje: praca bez wynagrodzenia (d855); rekreacja i organizacja czasu wolnego (920); religia i duchowa sfera życia (d930); życie polityczne i pełnienie ról obywatelskich (d950)

d9100 Stowarzyszenia nieformalne
Udział w społecznych (ponadlokalnych) lub lokalnych stowarzyszeniach organizowanych przez ludzi o wspólnych zainteresowaniach jak np. lokalne kluby towarzyskie lub grupy etniczne.

d9101 Stowarzyszenia formalne
Udział w grupach zawodowych lub innych grupach społecznych, w których członkostwo ograniczone jest do osób spełniających określone kryterium, jak np. w stowarzyszeniu prawników, lekarzy, pracowników akademickich.

d9102 Uroczystości
Udział w niereligijnych obrzędach lub uroczystościach, jak np. śluby, pogrzeby lub ceremonie inicjacji.

d9108 Życie w społeczności lokalnej, inne określone

d9109 Życie w społeczności lokalnej, nieokreślone

d920 **Rekreacja i organizacja czasu wolnego**
Udział w każdej formie zabawy, działalności związanej z rekreacją i spędzaniem czasu wolnego, jak np. nieformalne lub zorganizowane zabawy i imprezy sportowe, programy podnoszenia sprawności fizycznej, relaks, zabawa i rozrywka, odwiedzanie galerii sztuki, muzeów, kin lub teatrów, zajmowanie się rękodziełem lub hobby, czytanie dla przyjemności, gra na instrumentach muzycznych, zwiedzanie, turystyka i podróżowanie dla przyjemności.

Obejmuje: zabawa, sporty, sztuki piękne i kultura, rękodzieło, hobby i kontakty towarzyskie

Nie obejmuje: dosiadanie zwierząt jako środka transportu (d480); zatrudnienie za wynagrodzeniem i praca bez wynagrodzenia (d850 i d855religia i duchowa sfera życia (d930); życie polityczne i pełnienie ról obywatelskich (d950)

d9200 Gry (zabawy)
Udział w grach o określonych regułach lub bez ustalonych zasad lub w grach niezorganizowanych i spontanicznej rozrywce, jak np. gra w szachy lub w karty lub gry dziecięce.

d9201 Sporty
Udział w wyczynowych i nieformalnych lub zorganizowanych zawodach lub wydarzeniach sportowych, indywidualnie lub w grupie, jak np. gra w kręgle, uprawianie gimnastyki lub gra w piłkę nożną.

d9202 Sztuka i kultura
Zajmowanie się jakąś formą działalności artystycznej i kulturalnej lub uczestniczenie w wydarzeniach kulturalnych, jak np. chodzenie do teatru, kina, muzeum lub galerii sztuki lub odgrywanie roli w sztuce teatralnej, czytanie dla przyjemności, lub gra na instrumencie muzycznym.

d9203 Rękodzielnictwo
Zajmowanie się pracami rękodzielniczymi, jak np. ceramika, robienie na drutach.

d9204 Hobby
Uprawianie hobby, jak np. zbieranie znaczków, monet lub antyków.

d9205 Utrzymywanie kontaktów towarzyskich
Udział w nieformalnych lub okazjonalnych spotkaniach z innymi, jak np. odwiedzanie przyjaciół lub krewnych lub nieoficjalne spotykanie się w miejscach publicznych.

d9208 Rekreacja i czas wolny, inne określone

d9209 Rekreacja i czas wolny, nieokreślone

d930 Religia i duchowa sfera życia
Udział w życiu religijnym i duchowym, organizacjach i praktykach służących samorealizacji, odnajdywanie sensu, religijnych lub duchowych wartości i ustalanie związków z mocą nadprzyrodzoną, jak np. chodzenie do kościoła, świątyni, meczetu lub synagogi, odmawianie modlitw lub udział w śpiewach religijnych i rozważaniach duchowych.

Obejmuje: zorganizowana forma religii i duchowej sfery życia

d9300 Zorganizowana forma religii
Udział w zorganizowanych obrzędach, praktykach i uroczystościach religijnych.

d9301 Życie duchowe
Udział w praktykach i wydarzeniach związanych z życiem duchowym, poza zorganizowaną formą religii.

d9308 Życie religijne i duchowe, inne określone

d9309 Życie religijne i duchowe, inne nieokreślone

d940 Prawa człowieka
Korzystanie ze wszystkich uznanych na szczeblu narodowym i międzynarodowym praw przyznawanych ludziom tylko ze względu na ich człowieczeństwo, jak np. prawa człowieka zatwierdzone przez Narody Zjednoczone *w* Uniwersalnej Deklaracji Praw Człowieka (1948) i Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych (1993), prawo do samostanowienia lub autonomii, prawo do kierowania swoim życiem.

Nie obejmuje: życie polityczne i pełnienie ról obywatelskich (d950)

d950 Życie polityczne i pełnienie ról obywatelskich
Zaangażowanie obywatela w działalność społeczną, polityczną i państwową, posiadanie statusu pełnoprawnego obywatela i korzystanie z praw, ochrony i przywilejów oraz wypełnianie obowiązków wynikających z tych ról, jak np. posiadanie prawa do głosowania, kandydowanie na urząd, powoływanie stowarzyszeń politycznych, posiadanie praw i przywilejów wynikających z obywatelstwa (np. prawo do wolności słowa, zgromadzeń, wyznania, ochrony przed nieuzasadnioną rewizją i konfiskatą, prawo do obrony, sądów i innych usług prawnych i ochrony przed dyskryminacją); posiadanie prawnego statusu obywatela.

Nie obejmuje: prawa człowieka (d940)

d998 Życie w społeczności lokalnej, działalność społeczna i obywatelska, inne określone

d999 Życie w społeczności lokalnej, działalność społeczna i obywatelska, nieokreślone

CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE

Definicja: *Czynniki środowiskowe tworzą fizyczne i społeczne środowisko oraz system postaw, w którym żyją ludzie.*

Kodowanie czynników środowiskowych

„Czynniki środowiskowe" są częścią składową części drugiej („Czynniki kontekstowe") klasyfikacji. Czynniki te należy brać pod uwagę w odniesieniu do każdego elementu funkcjonowania i odpowiednio zakodować (patrz aneks 2).

Czynniki środowiskowe należy kodować z perspektywy osoby, której sytuacja jest opisywana. Na przykład: płytki krawężnika bez karbowanej powierzchni można zakodować jako czynnik ułatwiający dla użytkownika wózka inwalidzkiego ale jako barierę dla osoby niewidomej.

Pierwszy kwalifikator wskazuje do jakiego stopnia czynnik środowiskowy stanowi ułatwienie lub barierę. Istnieje wiele powodów, dla których czynnik środowiskowy w jakimś stopniu może być ułatwieniem lub barierą. W przypadku ułatwień, osoba kodująca powinna pamiętać o takich kwestiach jak dostęp do ułatwień, czy ułatwienie jest stałe czy zmienne, dobrej czy złej jakości i tym podobnie. W przypadku barier, istotne może być to jak często jakiś czynnik przeszkadza danej osobie, czy przeszkoda jest wielka czy mała, możliwa do uniknięcia czy nie. Należy także pamiętać o tym, że czynnik środowiskowy może być barierą zarówno wtedy gdy jest obecny (np.: negatywny stosunek do ludzi niepełnosprawnych) jak również wówczas kiedy go nie ma (np.: brak dostępu do potrzebnej usługi). Wpływy jakie czynniki środowiskowe wywierają na życie ludzi dotkniętych problemami zdrowotnymi są różnorodne i złożone; być może w przyszłości badania naukowe pozwolą na lepsze zrozumienie tych wzajemnych powiązań i być może wskażą na korzyść z zastosowania drugiego kwalifikatora dla tych czynników.

W niektórych przypadkach zbiór różnorodnych czynników środowiskowych jest określany sumarycznym terminem takim jak ubóstwo, rozwój, warunki wiejskie lub miejskie, fundusz socjalny. Wymienione terminy, jako takie nie występują w klasyfikacji. To raczej osoba kodująca powinna wyodrębnić poszczególne czynniki środowiskowe składające się na określone terminy sumaryczne i zakodować je. I znowu oczekuje się, że przyszłe badania naukowe pozwolą określić czy istnieje przejrzysty i spójny zbiór czynników środowiskowych składających się na każdy z sumarycznych terminów.

Pierwszy kwalifikator

Poniżej podana negatywna i pozytywna skala obejmuje obszar, w którym czynniki środowiskowe stanowią barierę lub ułatwienie. Kropka lub separator oznacza barierę a znak „+" oznacza czynnik ułatwiający, tak jak przedstawiono poniżej:

xxx.0 BRAK barier	(żadne, nieobecne, nieistotne…)	0-4 %
xxx.1 NIEZNACZNE bariery	(niewielkie, małe…)	5-24 %
xxx.2 UMIARKOWANE bariery	(średnie, spore...)	25-49 %
xxx.3 ZNACZNE bariery	(wielkie, silne, …)	50-95 %
xxx.4 SKRAJNIE DUŻE bariery	(zupełne…)	96-100 %

xxx+0 BRAK ułatwień	(żadne, nieobecne, nieistotne…)	0-4 %
xxx+1 NIEZNACZNE ułatwienia	(niewielkie, małe…)	5-24 %
xxx+2 UMIARKOWANE ułatwienia	(średnie, spore...)	25-49 %
xxx+3 ZNACZNE ułatwienia	(wielkie, skrajne, …)	50-95 %
xxx+4 PEŁNE ułatwienia	(zupełne…)	96-100 %

xxx.8 nieokreślona bariera
xxx+8 nieokreślone ułatwienie
xxx.9 nie ma zastosowania

Szerokie przedziały odsetkowe uwzględnia się w tych przypadkach, w których dostępne są wyskalowane narzędzia oceny lub inne mierniki do ilościowego określenia wielkości bariery lub ułatwienia występujących w danym środowisku. Na przykład, w przypadku zakodowania „brak barier" lub „skrajnie duże bariery", margines błędu może wynieść poniżej 5%. Natomiast ocena „umiarkowane bariery" sięga na ogół aż do połowy skali określającej skrajnie duże bariery. Przedziały odsetkowe należy wyskalować w poszczególnych dziedzinach w odniesieniu do standardów populacji takich jak np. percentyle. Aby to ilościowe podejście można było stosować w sposób jednolity, należy przeprowadzić badania i opracować metodę oceny.

Jeśli zastosowany będzie przecinek dziesiętny zamiast znaku „+" lub „–„ to oznaczać będzie, że kwalifikator sygnalizuje barierę.

Drugi kwalifikator
Należy opracować

Rozdział 1

Produkty i technologia

Rozdział ten dotyczy naturalnych lub wytworzonych przez człowieka produktów lub grup produktów, sprzętu i technologii znajdujących się w jego najbliższym otoczeniu, które gromadzi, tworzy, produkuje lub przetwarza. Klasyfikacja środków technicznych ISO 9999 definiuje je jako „dowolny produkt, narzędzie, sprzęt lub system techniczny używany przez osobę niepełnosprawną, specjalnie wyprodukowany lub ogólnie dostępny, zapobiegający, wyrównujący, monitorujący, zmniejszający lub neutralizujący" niepełnosprawność. Powszechnie wiadomo, że każdy produkt lub technologia mogą być pomocne (Patrz ISO 9999: Środki techniczne dla osób niepełnosprawnych – Klasyfikacja (wersja druga); ISO/TC 173/SC 2; ISO/DIS 9999 (rev.).). Jednakże dla celów niniejszej klasyfikacji czynników środowiskowych wspomagające produkty i technologie zdefiniowano znacznie węziej jako każdy produkt, narzędzie, sprzęt lub technologie przystosowane lub specjalnie zaprojektowane dla usprawnienia funkcjonowania osoby niepełnosprawnej.

e110 **Produkty lub substancje do osobistego spożycia**
Każdy naturalny lub wytworzony przez człowieka produkt lub substancja, gromadzony, przetwarzany lub wyprodukowany w celu spożycia.

Obejmuje: żywność i leki

e1100 **Żywność**
Każdy naturalny lub wytworzony przez człowieka produkt lub substancja, gromadzony, przetwarzany lub przygotowany do spożycia taki jak surowa, przetworzona i gotowa żywność oraz płyny o różnej konsystencji, zioła i minerały (witaminy i inne suplementy).

e1101 **Leki**
Każdy naturalny lub wytworzony przez człowieka produkt lub substancja, gromadzony, przetwarzany lub produkowany w celach leczniczych taki jak leki alopatyczne i naturopatyczne.

e1108 **Produkty lub substancje do osobistego spożycia, inne określone**

e1109 **Produkty lub substancje do osobistego spożycia, nieokreślone**

e115 **Produkty i technologie do osobistego użytku w życiu codziennym**
Sprzęt, wyroby i technologie stosowane przez ludzi w codziennej działalności, w tym przystosowane lub specjalnie zaprojektowane, umiejscowione wewnątrz, na ciele lub w pobliżu używającej je osoby.

Obejmuje: ogólne i wspomagające produkty i technologia do użytku osobistego

e1150 Ogólne produkty i technologie do użytku osobistego w życiu codziennym
Wyposażenie, wytwory i technologie używane przez ludzi w codziennej aktywności takie jak ubranie, wyroby włókiennicze, umeblowanie, urządzenia, środki czyszczące i narzędzia, nieprzystosowane ani nie zaprojektowane specjalnie.

e1151 Wyroby wspomagające i technologie do osobistego użytku w życiu codziennym
Przystosowane lub specjalnie zaprojektowane wyposażenie, produkty i technologie, wspomagające ludzi w życiu codziennym takie jak protezy i aparaty ortopedyczne, protezy neurologiczne (np. urządzenia do czynnościowej stymulacji, kontrolujące oddawanie stolca, czynność pęcherza moczowego, oddychanie i rytm serca) oraz urządzenia mające na celu ułatwienie danej osobie kontrolowanie jej środowiska domowego (czytniki, systemy zdalnego sterowania, systemy sterowania głosem, wyłączniki czasowe).

e1158 Produkty i technologie do użytku osobistego w życiu codziennym, inne określone

e1159 Produkty i technologie do użytku osobistego w życiu codziennym, nieokreślone

e120 Produkty i technologie służące do indywidualnego poruszania się i transportu we wnętrzu i na zewnątrz
Wyposażenie, produkty i technologie, z włączeniem specjalnie przystosowanych lub specjalnie zaprojektowanych, wykorzystywane przez ludzi do poruszania się we wnętrzu i na zewnątrz budynków, zlokalizowane w miejscu lub w pobliżu miejsca gdzie dana osoba się nimi posługuje.

Obejmuje: ogólne i wspomagające produkty i technologie służące do indywidualnego poruszania się i transportu we wnętrzu i na zewnątrz.

e1200 Ogólne produkty i technologie służące do indywidualnego poruszania się i transportu we wnętrzu i na zewnątrz
Wyposażenie, produkty i technologie wykorzystywane przez ludzi do poruszania się we wnętrzu i na zewnątrz budynków, takie jak pojazdy silnikowe i bez silnika, używane do transportowania ludzi po ziemi, wodzie i w powietrzu (np. autobusy, samochody, mikrobusy, inne pojazdy napędzane silnikiem i środki transportu poruszane przez zwierzęta) które nie zostały specjalnie przystosowane lub zaprojektowane.

e1201 Produkty i technologie wspomagające służące do indywidualnego poruszania się i transportu we wnętrzu i na zewnątrz
Przystosowane lub specjalnie zaprojektowane wyposażenie, produkty i technologie, które wspomagają ludzi w poruszaniu się we wnętrzu i na zewnątrz budynków, takie jak urządzenia do wspomagania chodzenia, specjalne samochody i furgonetki, zaadaptowane pojazdy, wózki inwalidzkie, skutery i urządzenia do przemieszczania się.

e1208 Produkty i technologie służące do indywidualnego poruszania się i transportu we wnętrzu i na zewnątrz, inne określone

e1209 Produkty i technologie służące do indywidualnego poruszania się i transportu we wnętrzu i na zewnątrz, nieokreślone

e125 Produkty i technologie służące do porozumiewania się
Wyposażenie, produkty i technologie wykorzystywane przez ludzi do wysyłania i odbierania informacji, z włączeniem tych, które zostały specjalnie zaadaptowane lub zaprojektowane, umiejscowione wewnątrz, na ciele lub w pobliżu używającej je osoby.

Obejmuje: ogólne i wspomagające produkty i technologie używane do porozumiewania się

e1250 Ogólne produkty i technologie służące do porozumiewania się
Wyposażenie, produkty i technologie wykorzystywane przez ludzi do wysyłania i odbierania informacji, takie jak urządzenia optyczne i słuchowe, urządzenia dźwiękowe rejestrujące i odbiorcze, sprzęt telewizyjny i wideo, urządzenia telefoniczne, systemy do transmisji dźwięku, urządzenia do bezpośredniej komunikacji pomiędzy osobami, niemodyfikowane lub specjalnie projektowane.

e1251 Produkty i technologie wspomagające służące do porozumiewania się
Zaadaptowane lub specjalnie zaprojektowane wyposażenie, produkty i technologie, które pomagają ludziom wysyłać i odbierać informacje, takie jak specjalistyczne urządzenia optyczne, urządzenia elektrooptyczne, specjalistyczne urządzenia do pisania, do rysowania i pisania ręcznego, systemy sygnalizacyjne, specjalne oprogramowanie i urządzenia komputerowe, implanty ślimakowe, aparaty słuchowe, systemy wzmacniające FM, protezy głosu, tablice do komunikowania się, okulary i soczewki kontaktowe.

e1258 Produkty i technologie służące do porozumiewania się, inne określone

e1259 Produkty i technologie służące do porozumiewania się, nieokreślone

e130 Produkty i technologie stosowane w edukacji
Wyposażenie, produkty, procesy, metody i technologie stosowane do zdobywania wiedzy, nabywania kompetencji lub umiejętności, także te, które zostały przystosowane lub specjalnie zaprojektowane.

Obejmuje: ogólne lub wspomagające produkty i technologie dla potrzeb kształcenia

e1300 Ogólne produkty i technologie stosowane w edukacji
Wyposażenie, produkty, procesy, metody i technologie używane do zdobywania wiedzy, nabywania kompetencji lub umiejętności na dowolnym poziomie, takie jak książki, podręczniki, zabawki edukacyjne, sprzęt komputerowy lub oprogramowanie, niemodyfikowane ani nie zaprojektowane specjalnie.

e1301 Wspomagające produkty i technologie stosowane w edukacji
Przystosowane i specjalnie zaprojektowane wyposażenie, produkty, procesy, metody i technologie stosowane do zdobywania wiedzy, nabywania kompetencji lub umiejętności, takie jak wyspecjalizowana technologia komputerowa.

e1308 Produkty i technologie stosowane w edukacji, inne określone

e1309 Produkty i technologie stosowane w edukacji, nieokreślone

e135 Produkty i technologie stosowane w miejscu zatrudnienia
Wyposażenie, produkty i technologie stosowane w miejscu zatrudnienia dla ułatwienia czynności związanych z pracą.

Obejmuje: ogólne i wspomagające produkty i technologie stosowane w pracy

e1350 Ogólne produkty i technologie stosowane w miejscu zatrudnienia
Wyposażenie, produkty i technologie stosowane w w miejscu zatrudnienia dla ułatwienia czynności związanych z pracą, takie jak narzędzia, maszyny i sprzęt biurowy, niemodyfikowane ani też specjalnie zaprojektowane.

e1351 Wspomagające produkty i technologie stosowane w miejscu zatrudnienia
Przystosowane lub specjalnie zaprojektowane, wyposażenie, produkty i technologie stosowane w miejscu zatrudnienia dla ułatwienia czynności związanych z pracą, takie jak regulowane stoły, biurka, szafy, segregatory, zdalnie sterowane drzwi wejściowe i wyjściowe z biura, sprzęt komputerowy, oprogramowanie, przyrządy i punkty nadzoru mające na celu na ułatwienie wykonywania zadań zawodowych i sprawowanie nadzoru nad środowiskiem pracy (np. skanery, systemy zdalnego sterowania, systemy sterowania głosem i wyłączniki czasowe).

e1358 Produkty i technologie stosowane w miejscu zatrudnienia, inne określone

e1359 Produkty i technologie stosowane w miejscu zatrudnienia, nieokreślone

e140 **Produkty i technologie stosowane w dziedzinie kultury, rekreacji i sportu**
Wyposażenie, produkty i technologie używane do prowadzenia i wzbogacenia działalności kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej, włącznie z tymi, które zostały przystosowane lub specjalnie zaprojektowane.

Obejmuje: ogólne i wspomagające produkty i technologie przeznaczone dla kultury, rekreacji i sportu

e1400 Ogólne produkty i technologie stosowane w dziedzinie kultury, rekreacji i sportu
Wyposażenie, produkty i technologie używane do prowadzenia i wzbogacenia działalności kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej, takie jak zabawki, narty, piłki tenisowe i instrumenty muzyczne, nie modyfikowane ani nie zaprojektowane specjalnie.

e1401 Wspomagające produkty i technologie stosowane w dziedzinie kultury, rekreacji i sportu
Przystosowane lub specjalnie zaprojektowane wyposażenie, produkty i technologie używane do prowadzenia i wzbogacenia działalności kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej, takie jak zmodyfikowane dla celów sportowych urządzenia do poruszania się, adaptacje dla muzycznych i innych występów artystycznych

e1408 Produkty i technologie stosowane w dziedzinie kultury, rekreacji i sportu, inne określone

e1409 Produkty i technologie stosowane w dziedzinie kultury, rekreacji i sportu, nieokreślone

e145 **Produkty i technologie służące do praktykowania religii i życia duchowego**
Produkty i technologie, przedmioty unikalne i produkowane masowo, którym nadaje się lub które przyjmują znaczenie symboliczne w kontekście praktyki religijnej lub życia duchowego, z włączeniem tych, które zostały przystosowane lub specjalnie zaprojektowane.

Obejmuje: ogólne i wspomagające produkty i technologie do praktykowania religii i życia duchowego

e1450 Ogólne produkty i technologie służące do praktykowania religii i życia duchowego
Produkty i technologie, przedmioty unikalne i produkowane masowo, którym nadaje się lub które przyjmują znaczenie symboliczne w kontekście praktyki religijnej lub życia duchowego, takie jak budowle sakralne, gaiki, nakrycia głowy, maski, krucyfiksy, świeczniki, dywaniki modlitewne, niemodyfikowane ani nie zaprojektowane specjalnie.

e1451 Wspomagające produkty i technologie służące do praktykowania religii i życia duchowego
Przystosowane i specjalnie zaprojektowane produkty i technologie, przedmioty, którym nadaje się lub które przyjmują znaczenie symboliczne w kontekście praktyki religijnej lub życia duchowego, takie jak religijne książki pisane alfabetem Braille'a, karty tarota Braille'a, oraz specjalne zabezpieczenie kół wózka inwalidzkiego przy wejściu do świątyni.

e1458 Produkty i technologie do służące do praktykowania religii i życia duchowego, inne określone

e1459 Produkty i technologie służące do do praktykowania religii i życia duchowego, nieokreślone

e150 Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie dla budynków użyteczności publicznej
Produkty i technologie, służące do tworzenia przez człowieka odpowiednich warunków wewnątrz i na zewnątrz budynków, które zostały zaplanowane, zaprojektowane i wybudowane do użytku publicznego, wraz z tymi, które zostały w tym celu przystosowane lub specjalnie zaprojektowane.

Obejmuje: projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie do tworzenia pasaży wejściowych i wyjściowych z budynków, dostępu do udogodnień i szlaków komunikacyjnych

e1500 Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie ułatwiające wejście i wyjście z budynków użyteczności publicznej
Produkty i technologie, do tworzenia wejścia i wyjścia z wzniesionych przez człowieka budynków, zaplanowanych, zaprojektowanych i wybudowanych dla użytku publicznego, (np. zakładów pracy, sklepów i teatrów) takie jak ruchome i stałe podjazdy, drzwi ze wspomaganiem, klamki do drzwi z dźwignią, progi w drzwiach na poziomie podłogi.

e1501 Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie umożliwiające dostęp do udogodnień w budynkach użyteczności publicznej
Produkty i technologie, do tworzenia ułatwień wewnątrz budynków, zaplanowanych, zaprojektowanych i wybudowanych dla użytku publicznego, takie jak ułatwienia w toaletach, dostępne telefony, nagłośnienie, windy lub dźwigi, termostaty (do regulowania temperatury) i odpowiednio rozmieszczone dostępne miejsca siedzące w audytoriach lub na stadionach.

e1502 Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie ułatwiające odszukanie szlaków komunikacyjnych i ustalenie lokalizacji w budynkach użyteczności publicznej
Produkty i technologie stosowane wewnątrz i na zewnątrz budynków, zaplanowanych, zaprojektowanych i wybudowanych do użytku publicznego, pomagające ludziom znaleźć drogę wewnątrz i na zewnątrz budynków i zlokalizować miejsce do którego chcieli się udać, takie jak oznakowanie w alfabecie Braille'a lub za pomocą napisów, rozmiar korytarzy, nawierzchnia podłogi, dostępne kioski i inne rodzaje kierunkowskazów.

e1508 Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie dla budynków użyteczności publicznej, inne określone

e1509 Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie dla budynków użyteczności publicznej, nieokreślone

e155 Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie dla budynków do użytku prywatnego
Produkty i technologie, służące do tworzenia przez człowieka odpowiednich warunków wewnątrz i na zewnątrz budynków, które zostały zaplanowane, zaprojektowane i wybudowane do użytku prywatnego, z włączeniem tych, które zostały w tym celu przystosowane lub specjalnie zaprojektowane.

Obejmuje: projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie do tworzenia pasaży wejściowych i wyjściowych z budynków, dostępu do udogodnień i szlaków komunikacyjnych

e1550 Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie ułatwiające wejście i wyjście z budynków do użytku prywatnego
Produkty i technologie, do tworzenia wejścia i wyjścia z wzniesionych przez człowieka budynków, zaplanowanych, zaprojektowanych i wybudowanych do użytku prywatnego, takie jak wejścia i wyjścia z domów prywatnych, ruchome i stałe podjazdy, drzwi ze wspomaganiem, klamki do drzwi z dźwignią, progi w drzwiach na poziomie podłogi.

e1551 Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie umożliwiające dostęp do udogodnień w budynkach do użytku prywatnego
Produkty i technologie, do tworzenia ułatwień wewnątrz budynków, zaplanowanych, zaprojektowanych i wybudowanych do użytku prywatnego, takie jak udogodnienia w łazience i toalecie, dostępne telefony, domofony, przystosowane szafki kuchenne, urządzenia i alarmy elektroniczne w prywatnych domach.

e1552 Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie ułatwiające odszukanie dróg komunikacyjnych i oznakowanie pomieszczeń w budynkach do użytku prywatnego
Produkty i technologie stosowane wewnątrz i na zewnątrz budynków, zaplanowanych, zaprojektowanych i wybudowanych do użytku prywatnego, pomagające ludziom znaleźć drogę wewnątrz i na zewnątrz budynków i zlokalizować miejsce do którego chcieli się udać, takie jak oznakowanie w alfabecie Braille'a lub za pomocą napisów, rozmiar korytarzy, nawierzchnia podłogi.

e1558 Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie dla budynków do użytku prywatnego, inne określone

e1559 Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie dla budynków do użytku prywatnego, nieokreślone

e160 Produkty i technologie służące do zagospodarowania terenu
Produkty i technologie służące do zagospodarowania różnych obszarów ziemi, wpływające na najbliższe otoczenie człowieka, przez wdrażanie polityki wykorzystania terenu, projektowanie, planowanie i rozwój przestrzenny, z włączeniem tych, które zostały przystosowane lub specjalnie zaprojektowane.

Obejmuje: produkty i technologie stosowane na obszarach ziemi, które zostały zagospodarowane przez wdrożenie polityki wykorzystania terenu, takie jak obszary wiejskie, obszary podmiejskie, obszary miejskie, parki, obszary chronione i rezerwaty dzikiej przyrody

e1600 Produkty i technologie służące do zagospodarowania obszarów wiejskich
Produkty i technologie służące do zagospodarowania obszarów wiejskich, wpływające na najbliższe otoczenie człowieka, przez wdrażanie polityki wykorzystania terenów wiejskich, projektowanie, planowanie i rozwój przestrzenny, np. obszarów rolnych, szlaków drogowych, oznakowania dróg.

e1601 Produkty i technologie służące do zagospodarowania terenów podmiejskich
Produkty i technologie służące do zagospodarowania obszarów podmiejskich, wpływające na najbliższe otoczenie człowieka, przez wdrażanie polityki wykorzystania terenów podmiejskich, projektowanie, planowanie i rozwój przestrzenny, obejmujący np. krawężniki, szlaki drogowe, oznakowanie dróg i oświetlenie ulic.

e1602 Produkty i technologie służące do zagospodarowania terenów wielkomiejskich
Produkty i technologie służące do zagospodarowania obszarów wielkomiejskich, wpływające na najbliższe otoczenie człowieka, przez wdrażanie polityki wykorzystania terenów wielkomiejskich, projektowanie, planowanie i rozwój przestrzenny, obejmujący np. krawężniki, podjazdy, oznakowanie dróg i oświetlenie ulic.

e1603 Produkty i technologie służące do zagospodarowania parków, terenów pod ochroną i obszarów dzikiej przyrody
Produkty i technologie służące do zagospodarowania parków, terenów pod ochroną i obszarów dzikiej przyrody, wpływające na najbliższe otoczenie człowieka, przez wdrażanie polityki wykorzystania terenów, projektowanie, planowanie i rozwój przestrzenny, obejmujący np. tablice informacyjne w parkach, szlaki przez tereny dzikiej przyrody.

e1608 Produkty i technologie służące do zagospodarowania terenu, inne określone

e1609 Produkty i technologie służące do zagospodarowania terenu, nieokreślone

e165 Mienie (majątek)
Produkty lub obiekty podlegające wymianie ekonomicznej takie jak pieniądze, towary, własność niematerialna i inne rzeczy wartościowe, które dana osoba posiada lub ma prawo do ich użytkowania.

Obejmuje: produkty i dobra materialne i niematerialne, środki finansowe

e1650 Środki finansowe
Produkty, takie jak pieniądze i inne instrumenty finansowe, które służą jako środek wymiany za pracę, towary i usługi.

e1651 Własność materialna
Produkty lub obiekty, takie jak domy i ziemia, odzież, żywność i dobra techniczne, które służą jako środek wymiany za pracę, towary i usługi.

e1652 Własność niematerialna
Produkty takie jak własność intelektualna, wiedza i umiejętności, które służą jako środek wymiany za pracę, towary i usługi.

e1658 Mienie, inne określone

e1659 Mienie, nieokreślone

e198 Produkty i technologia, inne określone

e199 Produkty i technologia, nieokreślone

Rozdział 2

Środowisko naturalne i zmiany w środowisku dokonane działalnością człowieka

Rozdział ten dotyczy ożywionych i nieożywionych elementów środowiska naturalnego lub fizycznego i składników tego środowiska, zmodyfikowanych przez ludzi, jak również cech charakterystycznych populacji ludzkiej w tym środowisku.

e210 **Geografia fizyczna**
Cechy i formy terenu oraz zbiorników wodnych.

Obejmuje: cechy geograficzne zawarte w orografii (rzeźba terenu, jakość i obszar terenu i formy terenu włączając wysokość) oraz hydrografii (akweny wodne takie jak jeziora, rzeki, morze)

e2100 **Formy terenu**
Cechy form terenu takie jak góry, wzgórza, doliny i równiny.

e2101 **Akweny wodne**
Cechy akwenów wodnych, takich jak jeziora, sztuczne zbiorniki, rzeki i strumienie.

e2108 **Geografia fizyczna, inne określone**

e2109 **Geografia fizyczna, nieokreślone**

e215 **Populacja**
Grupy ludzi żyjących w danym środowisku, o tym samym rodzaju przystosowania do środowiska.

Obejmuje: zmiany demograficzne, gęstość zaludnienia

e2150 **Zmiany demograficzne**
Zmiany występujące w grupach ludzi takie jak struktura i zmienność całkowitej liczby osób na danym obszarze w wyniku urodzeń, zgonów, starzenia się populacji i migracji.

e2151 **Gęstość zaludnienia**
Liczba ludzi na jednostkę obszaru terenu z uwzględnieniem takich cech jak wysoka i niska gęstość zaludnienia.

e2158 **Populacja, inne określone**

e2159 **Populacja, nieokreślone**

e220 **Flora i fauna**
Rośliny i zwierzęta.

Nie obejmuje: zwierzęta oswojone (e350); populację (e215)

e2200 Rośliny
Wszystkie fotosyntetyzujące eukariotyczne, wielokomórkowe organizmy królestwa roślin, charakterystycznie wytwarzające zarodki, zawierające chloroplast, posiadające ściany komórkowe z celulozy i nie mające możliwości poruszania się, takie jak np. drzewa, kwiaty, krzewy i winorośle.

e2201 Zwierzęta
Wielokomórkowe organizmy świata zwierząt, różniące się od roślin pewnymi, typowymi cechami charakterystycznymi, takimi jak zdolność poruszania się, nie związany z fotosyntezą metabolizm, wyraźna reakcja na bodźce, ograniczony wzrost, zorganizowana struktura ciała, jak np. dzikie lub hodowlane zwierzęta, gady, ptaki, ryby, i ssaki.

Nie obejmuje: mienie (majątek) (e165), zwierzęta oswojone (e350)

e2208 Flora i fauna, inne określone

e2209 Flora i fauna, nieokreślone

e225 **Klimat**
Meteorologiczne cechy i zjawiska takie jak pogoda.

Obejmuje: temperaturę, wilgotność, ciśnienie atmosferyczne, opady atmosferyczne, wiatr i zmienność sezonową

e2250 Temperatura
Stopień ciepła lub zimna, jak np. wysoka lub niska temperatura, normalna lub ekstremalna temperatura.

e2251 Wilgotność
Poziom wilgoci w powietrzu, jak np. wysoka lub niska wilgotność.

e2252 Ciśnienie atmosferyczne
Ciśnienie otaczającego powietrza, jak np. ciśnienie zależne od wysokości nad poziomem morza lub warunków meteorologicznych.

e2253 Opady atmosferyczne
Opadanie wilgoci takiej jak np. deszczu, rosy, śniegu, deszczu ze śniegiem, gradu.

e2254 Wiatr
Powietrze w naturalnym ruchu z większą lub mniejszą prędkością jak np. powiew, wichura, silne podmuchy.

e2255 Zmienność sezonowa
Naturalne, regularne i przewidywalne zmiany od jednej pory roku do drugiej jak np. lato, jesień, zima i wiosna.

e2258 Klimat, inne określone cechy

e2259 Klimat, nieokreślone cechy

e230 Naturalne zjawiska przyrodnicze
Zmiany geograficzne i atmosferyczne, które powodują zakłócenia w środowisku fizycznym człowieka, występujące regularnie lub nieregularnie, takie jak trzęsienia ziemi, poważne lub gwałtowne zmiany warunków atmosferycznych, np. tornada, huragany, tajfuny, powodzie, pożary lasów i burze śnieżne.

e235 Zjawiska wywołane działaniem człowieka
Zmiany lub zaburzenia w środowisku naturalnym, spowodowane przez człowieka, które mogą prowadzić do zakłócenia życia codziennego ludzi, w tym wydarzenia i warunki wywołane konfliktami i wojnami takie jak np. wysiedlenie ludzi, zniszczenie infrastruktury społecznej; domów i obszarów ziemi; katastrofy ekologiczne i skażenie ziemi, wody i powietrza, (np. wycieki toksyczne).

e240 Światło
Promieniowanie elektromagnetyczne, dzięki któremu rzeczy stają się widzialne, zarówno w świetle słonecznym, jak oświetleniu sztucznym (np. świece, lampy olejowe lub parafinowe, ogień i elektryczność) dostarczające użytecznych lub mylnych informacji o świecie.

Obejmuje: intensywność światła, jakość światła, kontrastowość barw

e2400 Intensywność światła
Poziom lub ilość energii emitowanej zarówno przez naturalne (np. słońce) jak i sztuczne źródła światła.

e2401 Jakość światła
Natura światła i związany z nim kolor i kontrasty powstające w widzialnym otoczeniu, które może dostarczyć użytecznych informacji o świecie (np. wizualna informacja o obecności schodów lub drzwi) lub mylnych informacji (np. wiele obrazów rzekomych)

e2408 Światło, inne określone

e2409 Światło, nieokreślone

e245 Zmiany zależne od upływu czasu
Naturalne, regularne lub przewidywalne zmiany okresowe.

Obejmuje: cykl dzień / noc i cykle księżycowe

e2450 Cykl dzień / noc
Naturalne, regularne i przewidywalne zmiany przechodzenia dnia w noc i ponownie w dzień, takie jak dzień, noc, brzask i zmierzch.

e2451 Cykle księżycowe
Naturalne, regularne i przewidywalne zmiany pozycji księżyca w stosunku do ziemi.

e2458 Zmiany zależne od czasu, inne określone

2459 Zmiany zależne od czasu, nieokreślone

e250 Dźwięk
Zjawisko, które jest lub może być słyszalne takie jak huk, dzwonienie, łoskot, śpiew, gwizd, wrzask i brzęczenie, o dowolnej głośności, barwie i tonacji i które może dostarczyć użytecznych lub mylnych informacji o świecie.

Obejmuje: poziom dźwięku i jakość dźwięku

e2500 Poziom dźwięku
Poziom lub natężenie zjawiska dźwiękowego określonego przez ilość generowanej energii, gdzie wysokie poziomy energii są postrzegane jako głośne dźwięki a niskie poziomy energii jako ciche dźwięki.

e2501 Jakość dźwięku
Natura dźwięku określona przez długość i rodzaj fali akustycznej postrzegana jako brzmienie i barwa jak np. szorstkość lub melodyjność i która może dostarczać użytecznej informacji o świecie (szczekanie psa kontra miauczenie kota) lub rozpraszać uwagę (odgłosy w tle).

e2508 Dźwięk, inny określony

e2509 Dźwięk, nieokreślony

e255 **Wibracja**
Regularny lub nieregularny ruch tam i z powrotem jakiegoś obiektu lub osoby wywołany przez zakłócenia fizyczne takie jak wstrząsy, drżenie, szybkie drgające ruchy rzeczy, budynków lub ludzi spowodowane przez mniejszy lub większy sprzęt, samolot i eksplozje.

Nie obejmuje: naturalne zjawiska przyrodnicze (e230); takie jak wibracja lub wstrząsy ziemi spowodowane przez trzęsienie ziemi

e260 **Jakość powietrza**
Cechy charakterystyczne atmosfery (na zewnątrz budynków) lub powietrza w zamkniętym obszarze (wewnątrz budynków) dostarczające użytecznych lub mylnych informacji o świecie.

Obejmuje: jakość powietrza w pomieszczeniu i na zewnątrz

e2600 **Jakość powietrza we wnętrzu**
Rodzaj powietrza wewnątrz budynku lub w zamkniętym obszarze, określony przez woń, zadymienie, wilgotność, klimatyzację (kontrolowana jakość powietrza) lub niekontrolowaną jakość powietrza, który może dostarczać użyteczną informację o świecie (np. zapach, ulatniającego się gazu) lub informację zakłócającą (np. nadmierne stężenie perfum).

e2601 **Jakość powietrza na zewnątrz**
Rodzaj powietrza na zewnątrz budynków lub w zamkniętych obszarach, określony przez woń, zadymienie, wilgotność, stężenie ozonu i inne cechy atmosfery, który może dostarczać użytecznej informacji o świecie (np. zapach deszczu) lub informację zakłócającą (np. zapachy toksyczne).

e2608 **Jakość powietrza, inna określona**

e2609 **Jakość powietrza, nieokreślona**

e298 **Środowisko naturalne i zmiany w środowisku dokonane działalnością człowieka, inne określone**

e299 **Środowisko naturalne i zmiany w środowisku dokonane działalnością człowieka, nieokreślone**

Rozdział 3

Wsparcie i wzajemne powiązania

Rozdział ten dotyczy ludzi lub zwierząt zapewniających rzeczywiste fizyczne lub emocjonalne wsparcie, pielęgnację, ochronę, pomoc i wzajemne związki z innymi osobami w domu, miejscu pracy, szkole lub w zabawie lub w innych przejawach codziennej aktywności. Rozdział ten nie obejmuje postaw danej osoby lub osób zapewniających wsparcie. Opisany czynnik środowiskowy nie odnosi się do tej osoby lub zwierzęcia lecz określa zasób fizycznego lub emocjonalnego wsparcia jakie ta osoba lub zwierzę zapewnia.

e310 **Najbliższa rodzina**
Osoby spokrewnione przez urodzenie, małżeństwo lub inne związki uznawane zgodnie z normami kulturowymi za najbliższą rodzinę jak: małżonkowie, partnerzy, rodzice, rodzeństwo, dzieci, rodzina zastępcza, rodzice adopcyjni i dziadkowie.

Nie obejmuje: dalszą rodzinę (e315); opiekunów asystentów osobistych (e340)

e315 **Dalsza rodzina**
Osoby spokrewnione przez rodzinę lub małżeństwo lub inne związki uznawane zgodnie z normami kulturowymi za dalsza rodzinę: ciotki, wujkowie, siostrzeńcy, bratankowie, bratanice.

Nie obejmuje: najbliższą rodzinę (e310)

e320 **Przyjaciele**
Osoby, które pozostają w bliskich i aktualnie istniejących relacjach charakteryzujących się zaufaniem i wzajemnym wsparciem.

e325 **Znajomi, rówieśnicy, koledzy, sąsiedzi i członkowie lokalnej społeczności**
Osoby wzajemnie znające się jako rówieśnicy, koledzy, sąsiedzi i członkowie lokalnej społeczności, w sytuacjach takich jak praca, szkoła, rekreacja lub inne aspekty życia, oraz posiadające wspólne cechy demograficzne takie jak wiek, płeć, wyznanie religijne lub pochodzenie etniczne lub realizujące wspólne zainteresowania.

Nie obejmuje: stowarzyszenia i usługi związane ze zrzeszaniem się (e5550)

e330 **Ludzie posiadający władzę (zwierzchnicy)**
Osoby, które ponoszą odpowiedzialność za podejmowanie decyzji na rzecz innych i mają społecznie uznany wpływ lub władzę wynikającą z ich społecznej, ekonomicznej, kulturowej lub religijnej roli w społeczeństwie, jak np.: nauczyciele, pracodawcy, osoby sprawujące nadzór, przywódcy religijni, decydenci, kuratorzy, powiernicy.

e335 **Podwładni**
Osoby, na których codzienne życie wywierają wpływ ludzie posiadający władzę (zwierzchnicy) w pracy, w szkole lub innych okolicznościach, jak: studenci, pracownicy, członkowie grup religijnych.

Nie obejmuje: najbliższą rodzinę (e310)

e340 **Opiekunowie i asystenci osobiści**
Osoby, które oferują usługi w zakresie potrzebnej pomocy i wsparcia innym osobom w codziennych czynnościach, wykonywaniu pracy, kształceniu lub innych sytuacjach życiowych, opłacane z funduszy zarówno publicznych jak i prywatnych lub działające jako wolontariusze, np.: pomoce domowe, asystenci osobiści, opiekunowie w podróży, pomoce płatne, nianie i inne osoby zapewniające opiekę podstawową.

Nie obejmuje: najbliższą rodzinę (e310); dalszą rodzinę (e315); przyjaciół (320); usługi w zakresie ogólnej pomocy społecznej (e5750); pracowników fachowych ochrony zdrowia (e355)

e345 **Osoby obce**
Osoby, które są nieznane i niespokrewnione, lub te, które jeszcze nie nawiązały wzajemnych związków lub znajomości włączając osoby nieznane danej osobie ale z którymi ta osoba współuczestniczy w różnych sytuacjach życiowych jak np.: nauczyciele na zastępstwie, współpracownicy, opiekunowie.

e350 **Zwierzęta oswojone**
Zwierzęta, które zapewniają fizyczne, emocjonalne lub psychiczne wsparcie takie jak: zwierzęta domowe (psy, koty, ptaki, rybki itp.); zwierzęta używane do indywidualnego przemieszczania się i do transportu.

Nie obejmuje: zwierzęta (e2201); mienie (majątek) (e165)

e355 **Pracownicy fachowi ochrony zdrowia (profesjonaliści w ochronie zdrowia)**
Wszyscy oferujący usługi w zakresie systemu ochrony zdrowia, jak: lekarze, pielęgniarki, położne, fizjoterapeuci, terapeuci zajęciowi, logopedzi, audiolodzy, protetycy, medyczni pracownicy socjalni.

Nie obejmuje: inni pracownicy fachowi (e360)

e360 **Inni pracownicy fachowi (profesjonaliści)**
Wszyscy oferujący usługi spoza systemu ochrony zdrowia, w tym pracownicy socjalni, prawnicy, nauczyciele, architekci i projektanci.

Nie obejmuje: fachowych pracowników ochrony zdrowia

e398 **Wsparcie i wzajemne powiązania, inne określone**

e399 **Wsparcie i wzajemne powiązania, nieokreślone**

Rozdział 4

Postawy

Rozdział ten dotyczy postaw, które są zauważalnymi konsekwencjami zwyczajów, obyczajów, ideologii, wartości, norm, faktów i przekonań religijnych. Te postawy wpływają na zachowanie osób i ich życie społeczne na wszystkich poziomach, od kontaktów międzyludzkich, powiązań społecznych do struktur politycznych, ekonomicznych i prawnych na przykład: indywidualne lub społeczne poglądy o wiarygodności jakiejś osoby i jej wartości jako istoty ludzkiej, mogą motywować do pozytywnych, szlachetnych działań lub negatywnego, dyskryminującego postępowania (napiętnowanie, traktowanie stereotypowe i marginalizacja lub lekceważenie osoby). Klasyfikowane postawy prezentowane są przez ludzi z otoczenia osoby, której sytuacja jest opisywana. Nie są one postawami tej osoby. Indywidualne postawy są kategoryzowane w odniesieniu do rodzaju wzajemnych relacji wymienionych w Rozdziale 3 Czynniki środowiskowe. Wartości i przekonania nie są kodowane w oddzieleniu od postaw jako, że przyjmuje się, że są one siłą napędową postaw.

e410 **Postawy członków najbliższej rodziny**
Ogólne lub określone opinie i przekonania członków najbliższej rodziny o danej osobie lub o innych kwestiach (np. społecznych, politycznych i ekonomicznych), które wpływają na indywidualne zachowanie i działanie.

e415 **Postawy członków dalszej rodziny**
Ogólne lub określone opinie i przekonania członków dalszej rodziny o danej osobie lub o innych kwestiach (np. społecznych, politycznych i ekonomicznych), które wpływają na indywidualne zachowanie i działanie.

e420 **Postawy przyjaciół**
Ogólne lub określone opinie i przekonania przyjaciół o danej osobie lub o innych kwestiach (np. społecznych, politycznych i ekonomicznych), które wpływają na indywidualne zachowanie i działanie.

e425 **Postawy znajomych, rówieśników, kolegów, sąsiadów i członków społeczności lokalnej**
Ogólne lub określone opinie i przekonania znajomych, rówieśników, kolegów, sąsiadów i członków społeczności lokalnej o danej osobie lub o innych kwestiach (np. społecznych, politycznych i ekonomicznych), które wpływają na indywidualne zachowanie i działanie.

e430 **Postawy osób posiadających władzę (zwierzchników)**
Ogólne lub określone opinie i przekonania osób posiadających autorytet o jakiejś osobie lub o innych kwestiach (np. społecznych, politycznych i ekonomicznych), które wpływają na indywidualne zachowanie i działanie.

e435 **Postawy podwładnych**
Ogólne lub określone opinie i przekonania podwładnych o danej osobie lub o innych kwestiach (np. społecznych, politycznych i ekonomicznych), które wpływają na indywidualne zachowanie i działanie.

e440 **Postawy opiekunów i asystentów osobistych**
Ogólne lub określone opinie i przekonania pomocników i opiekunów o danej osobie lub o innych kwestiach (np. społecznych, politycznych i ekonomicznych), które wpływają na indywidualne zachowanie i działanie.

e445 **Postawy osób obcych**
Ogólne lub określone opinie i przekonania osób obcych o danej osobie lub o innych kwestiach (np. społecznych, politycznych i ekonomicznych), które wpływają na indywidualne zachowanie i działanie.

e450 **Postawy pracowników fachowych ochrony zdrowia (profesjonalistów w ochronie zdrowia)**
Ogólne lub określone opinie i przekonania pracowników fachowych ochrony zdrowia o danej osobie lub o innych kwestiach (np. społecznych, politycznych i ekonomicznych), które wpływają na indywidualne zachowanie i działanie.

e455 **Postawy innych pracowników fachowych**
Ogólne lub określone opinie i przekonania pracowników związanych z ochroną zdrowia i innych pracowników o danej osobie lub o innych kwestiach (np. społecznych, politycznych i ekonomicznych), które wpływają na indywidualne zachowanie i działanie.

e460 **Postawy społeczne**
Ogólne lub określone opinie i przekonania wyrażane przeważnie przez ludzi kultury, społeczeństwo, subkulturowe lub inne grupy społeczne o innych osobach lub o innych kwestiach społecznych, politycznych i ekonomicznych, które wpływają na zachowanie i działania grupowe lub indywidualne.

e465 **Normy społeczne, obyczaje i ideologie**
Zwyczaje, obyczaje, przepisy, abstrakcyjne systemy wartości i normatywne przekonania (np. ideologie, normatywne oceny świata, filozofie moralne), które powstają w społeczeństwie, i wpływają lub tworzą społeczne lub indywidualne obyczaje i zachowania takie jak: społeczne normy zachowań moralnych i religijnych lub przestrzeganie etykiety; doktryny religijne i wynikające z nich normy i obyczaje; normy rządzące rytuałami lub zgromadzeniami społecznymi.

e498 **Postawy, inne określone**

e499 **Postawy, nieokreślone**

Rozdział 5

Usługi, systemy i polityka

Rozdział ten przedstawia:

1. *Usługi*, obejmujące świadczenia, programy strukturalne i działania w różnych sektorach społecznych, przygotowane do zaspokojenia potrzeb indywidualnych osób. (Usługi obejmują także osoby, które je świadczą). Usługi mogą być publiczne, prywatne lub ochotnicze, świadczone na szczeblu lokalnym, gminnym, regionalnym, wojewódzkim, krajowym lub międzynarodowym przez osoby fizyczne, stowarzyszenia, organizacje, agencje lub rządy. Oferowane usługi mogą mieć charakter ogólny lub mogą być zaadaptowane i specjalnie przystosowane.

2. *Systemy* dotyczące kontroli administracyjnej i zorganizowanych mechanizmów ustalonych przez władze na szczeblu lokalnym, regionalnym, państwowym i międzynarodowym lub przez inne uznane władze. Systemy te zostały przygotowane do organizowania kontrolowania i monitorowania usług obejmujących świadczenia, programy strukturalne i inne działania w różnych sektorach życia społecznego.

3. *Politykę* stanowioną przez reguły, przepisy, konwencje i standardy ustalone przez władze na szczeblu lokalnym, regionalnym, państwowym i międzynarodowym lub inne uznane władze. Polityka służy do zarządzania i regulowania systemów, które organizują, kontrolują i monitorują usługi, programy strukturalne i inne działania w wielu sektorach życia społecznego.

e510 **Usługi, systemy i polityka związane z wytwarzaniem dóbr konsumpcyjnych**
Usługi, systemy i polityka, mające wpływ na zapewnienie produkcji przedmiotów i produktów do konsumpcji lub użytku przez ludzi.

e5100 **Usługi związane z wytwarzaniem dóbr konsumpcyjnych**
Usługi i programy służące do gromadzenia, tworzenia, produkcji i wytwarzania dóbr konsumpcyjnych i produktów, jak np. produkty i technologie wykorzystywane do poruszania się, porozumiewania się, w kształceniu, transporcie, zatrudnieniu i gospodarstwie domowym w tym osoby świadczące te usługi.

Nie obejmuje: usługi związane z edukacją i szkoleniem (e5850); usługi telekomunikacyjne (e5350); Rozdział 1

e5101 **Systemy związane z wytwarzaniem dóbr konsumpcyjnych**
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, jak np. regionalne, narodowe i międzynarodowe organizacje, które ustanawiają normy (np. Międzynarodowa Organizacja Standaryzacji) i organizacje konsumenckie, regulujące gromadzenie, tworzenie, produkcję i wytwarzanie przemysłowe dóbr konsumpcyjnych i produktów.

e5102 Polityka wytwarzania dóbr konsumpcyjnych
Ustawodawstwo, przepisy i standardy służące gromadzeniu, tworzeniu, produkcji i wytwarzaniu przemysłowemu dóbr konsumpcyjnych i produktów, jak np. ustalanie, jakie należy przyjąć normy.

e5108 Usługi, systemy i polityka związane z wytwarzaniem dóbr konsumpcyjnych, inne określone

e5109 Usługi, systemy i polityka związane z wytwarzaniem dóbr konsumpcyjnych, nieokreślone

e515 Usługi architektoniczne i budowlane, systemy i polityka
Usługi, systemy i polityka służące do projektowania i wznoszenia budynków, publicznych i prywatnych.

Nie obejmuje: usługi, systemy i politykę związane z planowaniem otwartej przestrzeni (e520)

e5150 Usługi architektoniczne i budowlane
Usługi i programy służące projektowaniu, wznoszeniu i eksploatacji budynków mieszkalnych, handlowych, przemysłowych i publicznych, jak np. budownictwo mieszkaniowe, określanie zasad projektowania, przepisy budowlane, przepisy prawne i standardy, z uwzględnieniem osób świadczących te usługi.

e5151 Systemy architektoniczne i budowlane
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, które regulują projektowanie, wznoszenie i eksploatację budynków mieszkalnych, handlowych, przemysłowych i publicznych, jak np. wprowadzanie i monitorowanie przepisów budowlanych, norm budowlanych i przepisów dotyczących bezpieczeństwa pożarowego i bezpieczeństwa pracy.

e5152 Polityka związana z architekturą i budownictwem
Ustawodawstwo, przepisy i normy służące projektowaniu, wznoszeniu i eksploatacji budynków mieszkalnych, handlowych, przemysłowych i publicznych, jak np. polityka dotycząca przepisów budowlanych, norm budowlanych i przepisów dotyczących bezpieczeństwa pożarowego i bezpieczeństwa pracy.

e5158 Usługi architektoniczne i budowlane, systemy i polityka, inne określone

e5159 Usługi architektoniczne i budowlane, systemy i polityka, nieokreślone

e520 **Usługi, systemy i polityka związane z planowaniem otwartej przestrzeni**
Usługi, systemy i polityka służące planowaniu, projektowaniu, rozwijaniu i konserwacji przestrzeni publicznych (np. parków, lasów, wybrzeży, bagien) oraz prywatnych terenów na obszarach wiejskich, podmiejskich i miejskich.

Nie obejmuje: usługi architektoniczne i budowlane, systemy i polityka (e515)

e5200 **Usługi związane z planowaniem otwartej przestrzeni**
Usługi i programy ukierunkowane na planowanie, tworzenie i utrzymywanie terenów miejskich, podmiejskich, wiejskich, wypoczynkowych, obszarów chronionych środowiska, powierzchni handlowych, otwartych miejsc zgromadzeń (place, bazary) dróg transportu dla pieszych i pojazdów wykorzystywanych przez potencjalnych użytkowników, z uwzględnieniem tych, którzy zapewniają te usługi.

Nie obejmuje: projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane oraz technologie dla budynków użyteczności publicznej (e150) i do użytku prywatnego (e155); produkty i technologie służące do zagospodarowania terenu (e160)

e5201 **Systemy związane z planowaniem otwartej przestrzeni**
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, regulujące wdrażanie lokalnych, regionalnych lub narodowych ustaw i przepisów dotyczących planowania i projektowania, dziedzictwa lub polityki związanej z ochroną i planowaniem środowiska, które regulują planowanie, projektowanie, powstawanie i konserwację otwartej przestrzeni, obejmujące wiejskie, podmiejskie, miejskie tereny, parki, obszary chronione i rezerwaty dzikiej przyrody.

e5202 **Polityka związana z planowaniem otwartej przestrzeni**
Ustawodawstwo, przepisy i standardy umożliwiające planowanie, projektowanie, rozwijanie i utrzymywanie otwartej przestrzeni włączając tereny wiejskie, podmiejskie i miejskie, parki, obszary chronione i rezerwaty dzikiej przyrody, jak lokalne, regionalne, lub narodowe ustawy i przepisy dotyczące planowania i projektowania, dziedzictwa lub polityki związanej z ochroną i planowaniem środowiska.

e5208 **Usługi, systemy i polityka związane z planowaniem otwartej przestrzeni, inne określone**

e5209 **Usługi, systemy i polityka związane z planowaniem otwartej przestrzeni, nieokreślone**

e525 **Usługi, systemy i polityka dotyczące spraw mieszkaniowych**
Usługi, systemy i polityka służące zapewnieniu ludziom schronienia, mieszkań lub kwater.

e5250 Usługi mieszkaniowe
Usługi i programy ukierunkowane na lokalizowanie, zaopatrywanie i eksploatację domów lub siedzib przeznaczonych do zamieszkania przez ludzi, jak agencje nieruchomości, spółdzielnie mieszkaniowe, schroniska dla bezdomnych ludzi, z uwzględnieniem tych, którzy zapewniają te usługi.

e5251 Systemy mieszkaniowe
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, które regulują budownictwo mieszkaniowe i zakwaterowanie ludzi, jak np. systemy do wdrażania i monitorowania polityki mieszkaniowej.

e5252 Polityka mieszkaniowa
Ustawodawstwo, przepisy i standardy regulujące budownictwo mieszkaniowe i zakwaterowanie ludzi, jak np. ustawodawstwo i polityka ustalające uprawnienia do mieszkania lub zakwaterowania, polityka związana z zaangażowaniem rządu w rozwój i eksploatację budownictwa mieszkaniowego i polityka określająca jak i gdzie budownictwo mieszkaniowe jest rozwijane.

e5258 Usługi, systemy i polityka dotyczące spraw mieszkaniowych, inne określone

e5259 Usługi, systemy i polityka dotyczące spraw mieszkaniowych, nieokreślone

e530 Usługi, systemy i polityka komunalna
Usługi, systemy i polityka zapewniające ludności usługi komunalne, takie jak woda, opał, energia elektryczna, urządzenia sanitarne, transport publiczny i niezbędne usługi.

Nie obejmuje: usługi, systemy i polityka dotyczące służb komunalnych (e545)

e5300 Usługi komunalne
Usługi i programy zaopatrujące całą populację w niezbędną energię (np. opał i energię elektryczną), urządzenia sanitarne, wodę i inne niezbędne usługi (np. awaryjne usługi naprawcze) obejmujące zarówno konsumentów sektora mieszkaniowego jak i handlowego, w tym osoby dostarczające te usługi.

e5301 Systemy komunalne
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, które regulują świadczenie usług komunalnych, jak komisje ds. zdrowia i bezpieczeństwa i federacje konsumentów.

e5302 Polityka komunalna
Ustawodawstwo, przepisy i normy regulujące dostarczanie usług komunalnych, takie jak standardy zdrowotne i bezpieczeństwa określające zaopatrzenie w wodę i opał, zachowania higieniczne w społecznościach i politykę w zakresie innych niezbędnych usług oraz zaopatrzenia w czasie niedoborów lub klęsk żywiołowych.

e5308 Usługi, systemy i polityka komunalna, inne określone

e5309 Usługi, systemy i polityka komunalna, nieokreślone

e535 Usługi, systemy i polityka telekomunikacyjna
Usługi, systemy i polityka związane z przesyłaniem i wymianą informacji.

e5350 Usługi telekomunikacyjne
Usługi i programy ukierunkowane na przekazywanie informacji za pomocą rozmaitych metod, takich jak telefon, faks, poczta, poczta lotnicza, poczta elektroniczna i inne systemy komputerowe, (np. telefoniczne służby przekazujące, dalekopis, telegazeta i usługi internetowe) z włączeniem tych, którzy zapewniają te usługi.

Nie obejmuje: usługi związane z mediami (e5600)

e5351 Systemy telekomunikacyjne
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, takie jak np. urzędy regulacji telekomunikacji i inne podobne władze, które zarządzają przesyłaniem informacji za pomocą różnorodnych metod, włączając telefon, faks, pocztę lądowa i pocztę lotniczą, pocztę elektroniczną i systemy oparte na technice komputerowej.

e5352 Polityka telekomunikacyjna
Ustawodawstwo, przepisy i normy, które regulują przesyłanie informacji za pomocą różnorodnych metod w tym telefon, faks, urzędy pocztowe, pocztę elektroniczną i systemy komputerowe, jak uprawnienia dostępu do usług telekomunikacyjnych, wymagania dotyczące adresów pocztowych i standardy dostarczania usług telekomunikacyjnych.

e5358 Usługi, systemy i polityka telekomunikacyjna, inne określone

e5359 Usługi, systemy i polityka telekomunikacyjna, nieokreślone

e540 Usługi, systemy i polityka transportowa
Usługi, systemy i polityka umożliwiające przemieszczanie się ludziom lub przewożenie towarów z jednego miejsca na inne.

e5400 Usługi transportowe
Usługi i programy ukierunkowane na przewóz osób lub towarów drogą lądową po szosach, drogach, torach, drogą powietrzną lub wodną, środkami transportu publicznego lub prywatnego z uwzględnieniem osób, które dostarczają te usługi.

Nie obejmuje: produkty i technologia służące do osobistego poruszania się i transportu we wnętrzu i na zewnątrz (e120)

e5401 Systemy transportowe
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, które regulują przemieszczanie się osób lub towarów drogą lądową po szosach, drogach, torach, drogą powietrzną lub wodną, jak systemy uprawniające do obsługi pojazdów i wdrażanie i monitorowanie wymogów dotyczących zdrowia i bezpieczeństwa w związku z używaniem różnych środków transportu.

Nie obejmuje: usługi, systemy i polityka w zakresie ubezpieczeń społecznych (e570)

e5402 Polityka transportowa
Ustawodawstwo, przepisy i standardy, które regulują przemieszczanie się osób lub towarów drogą lądową po szosach, drogach, torach, drogą powietrzną i wodną, jak polityka i ustawy związane z planowaniem przewozu, polityka określająca zapewnienie i dostęp do transportu publicznego.

e5408 Usługi, systemy i polityka transportowa, inne określone

e5409 Usługi, systemy i polityka transportowa, nieokreślone

e545 Usługi, systemy i polityka dotyczące służb komunalnych
Usługi, systemy i polityka ukierunkowane na ochronę ludzi i mienia.

Nie obejmuje: usługi, systemy i polityka komunalna (e530)

e5450 Usługi świadczone przez służby komunalne
Służby i programy organizowane przez gminę i ukierunkowane na ochronę ludzi i mienia, jak służby przeciwpożarowe, policja, pogotowie ratunkowe z uwzględnieniem osób świadczących te usługi.

e5451 Systemy dotyczące służb komunalnych
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, które regulują ochronę ludzi i mienia, jak np. systemy zapewniające organizacje służb przeciwpożarowych, policji, nagłej pomocy i pogotowia ratunkowego.

e5452 Polityka dotycząca służb komunalnych
Ustawodawstwo, przepisy i standardy regulujące ochronę ludzi i mienia, jak polityka mająca wpływ na zapewnienie służb policji, ochrony przeciwpożarowej, nagłej pomocy i pogotowia ratunkowego.

e5458 Usługi, systemy i polityka dotyczące służb komunalnych, inne określone

e5459 Usługi, systemy i polityka dotyczące służb komunalnych, nieokreślone

e550 Usługi, systemy i polityka prawna
Usługi, systemy i polityka dotyczące ustawodawstwa i innych krajowych przepisów prawnych.

e5500 Usługi prawne
Usługi i programy, których celem jest zapewnienie autorytetu państwa, tak jak określa to prawo, jak np. sądy, trybunały i inne instytucje przyjmujące i rozstrzygające spory obywatelskie i procesy kryminalne, pomoc adwokacka, usługi notarialne, mediacje, arbitraż i zakłady poprawcze lub karne, z uwzględnieniem tych, którzy zapewniają te usługi.

e5501 Systemy prawne
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, które regulują zarządzanie wymiarem sprawiedliwości, takie jak systemy wdrażania i monitorowania norm urzędowych (np. prawa, przepisów, prawa zwyczajowego, prawa wyznaniowego, prawa i konwencji międzynarodowych).

e5502 Polityka prawna
Ustawodawstwo, przepisy i standardy, takie jak prawo, prawo zwyczajowe, prawo wyznaniowe, prawo i konwencje międzynarodowe, które regulują administrowanie wymiarem sprawiedliwości.

e5508 Usługi, systemy i polityka prawna, inne określone

e5509 Usługi, systemy i polityka prawna, nieokreślone

e555 Stowarzyszenia oraz usługi, systemy i polityka związane ze zrzeszaniem się
Usługi, systemy i polityka odnoszące się do grup ludzi, którzy zrzeszyli się razem w dążeniu do wspólnych, niekomercyjnych celów często w ramach członkowstwa w strukturze określonego stowarzyszenia.

e5550 Stowarzyszenia i usługi związane ze zrzeszaniem się
Usługi i programy dostarczane przez ludzi, którzy łączą się razem w realizacji wspólnych niekomercyjnych celów, z ludźmi posiadającymi te same zainteresowania, gdzie świadczenie takich usług może warunkować członkostwo, jak np. stowarzyszenia i organizacje zapewniające usługi rekreacyjne, wypoczynkowe, sportowe, kulturalne, religijne i wzajemnej pomocy.

e5551 Stowarzyszenia i systemy związane ze zrzeszaniem się
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, regulujące wzajemne związki i zakres działania ludzi zbierających się razem o wspólnych niekomercyjnych zainteresowaniach i założenie i prowadzenie stowarzyszeń i organizacji takich jak organizacje wzajemnej pomocy, organizacje rekreacyjne i wypoczynkowe, organizacje kulturalne i wyznaniowe i organizacje niezarobkowe.

e5552 Stowarzyszenia i polityka związane ze zrzeszaniem się
Ustawodawstwo, przepisy i standardy, które regulują wzajemne związki i zakres działania zbierających się razem ludzi o wspólnych niekomercyjnych zainteresowaniach, takie jak polityka określająca zakładanie i prowadzenie stowarzyszeń i organizacji włączając organizacje wzajemnej pomocy, organizacje rekreacyjne i wypoczynkowe, stowarzyszenia kulturalne i wyznaniowe i organizacje niezarobkowe.

e5558 Stowarzyszenia i usługi, systemy i polityka związane ze zrzeszaniem się, inne określone

e5559 Stowarzyszenia i usługi, systemy i polityka związane ze zrzeszaniem się, nieokreślone

e560 Usługi, systemy i polityka związane z mediami
Usługi, systemy i polityka zapewniające masowe przekazywanie informacji, za pośrednictwem radia, telewizji, gazet i Internetu.

e5600 Usługi związane z mediami
Usługi i programy ukierunkowane na zapewnienie środków masowego przekazu, jak radio, telewizja, agencje prasowe, gazety, także za pomocą pisma Brille'a i masowa komunikacja komputerowa (Internet), z uwzględnieniem osób, które świadczą te usługi.

Nie obejmuje: usługi telekomunikacyjne (e5350)

e5601 Systemy związane z mediami
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, które regulują dostarczanie wiadomości i informacji dla szerokiego odbiorcy, jak np. standardy określające treść, kolportaż, rozpowszechnianie, dostęp i metody przekazu przez radio, telewizję, agencje prasowe, gazety i masową komunikację komputerową (Internet).

Obejmuje: wymogi tworzenia napisów na ekranie telewizora, wersje gazet lub innych wydawnictw pismem Brille'a, transmisje telegazety

Nie obejmuje: systemy telekomunikacyjne (e5351)

e5602 Polityka związana z mediami
Ustawodawstwo, przepisy i standardy, które regulują dostarczanie wiadomości i informacji do szerokiego odbiorcy, jak polityka wpływająca na treść, kolportaż, rozpowszechnianie, dostęp i metody przekazu przez radio, telewizje, agencje prasowe, gazety i masowy przekaz komputerowy (Internet).

Nie obejmuje: polityka telekomunikacyjna (e5352)

e5608 Usługi, systemy i polityka związane z mediami, inne określone

e5609 Usługi, systemy i polityka związane z mediami, nieokreślone

e565 Usługi, systemy i polityka związane z gospodarką
Usługi, systemy i polityka dotyczące ogólnej organizacji produkcji, dystrybucji, konsumpcji i korzystania z dóbr i usług.

Nie obejmuje: usługi, systemy i polityka w zakresie ubezpieczeń społecznych (e570)

e5650 Usługi związane z gospodarką
Usługi i programy ukierunkowane na tworzenie, dystrybucję, konsumpcję i użytkowanie towarów oraz korzystanie z usług, takie jak prywatny sektor handlowy (np. firmy, korporacje, prywatne przedsiębiorstwa zarobkowe), sektor publiczny (np. publiczne usługi handlowe takie jak spółdzielnie, spółki), organizacje finansowe (np. banki i usługi ubezpieczeniowe) z uwzględnieniem osób, które świadczą te usługi.

Nie obejmuje: usługi komunalne (e5300); usługi w zakresie pracy i zatrudnienia (e5900)

e5651 Systemy związane z gospodarką
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, które regulują produkcję, dystrybucję, konsumpcję i użytkowanie towarów oraz korzystanie z usług, jak np. systemy wdrażania i monitorowania polityki gospodarczej.

Nie obejmuje: systemy komunalne (e5301); systemy i polityka w zakresie pracy i zatrudnienia (e5901)

e5652 Polityka związana z gospodarką
Ustawodawstwo, przepisy i standardy, które regulują produkcję, dystrybucję, konsumpcję i użytkowanie towarów oraz korzystanie z usług, jak doktryny gospodarcze przyjęte i wdrożone przez rząd.

Nie obejmuje: polityka komunalna (e5302); polityka w zakresie pracy i zatrudnienia (e5902)

e5658 Usługi, systemy i polityka związane z gospodarką, inne określone

e5659 Usługi, systemy i polityka związane z gospodarką, nieokreślone

e570 Usługi, systemy i polityka w zakresie zabezpieczenia społecznego
Usługi, systemy i polityka ukierunkowane na zaopatrywanie w środki finansowe osób, które z powodu wieku, ubóstwa, bezrobocia, stanu zdrowia lub niepełnosprawności, wymagają pomocy z zasobów publicznych, pochodzących albo z podatków albo z programów pomocowych.

Nie obejmuje: usługi, systemy i polityka związane z gospodarką (e565)

e5700 Usługi w zakresie zabezpieczenia społecznego
Usługi i programy ukierunkowane na zaopatrywanie w środki finansowe osób, które z powodu wieku, ubóstwa, bezrobocia, stanu zdrowia lub niepełnosprawności, wymagają pomocy z zasobów publicznych, pochodzących albo z podatków albo z programów pomocowych, takie jak ustalanie zasad ubiegania się o pomoc społeczną, dostarczanie lub rozdzielanie zasiłków pieniężnych w ramach następujących programów: programy pomocy społecznej (np. niepartycypacyjne zasiłki opieki społecznej, kompensata ubóstwa, lub inna pomoc w zależności od potrzeb), programy ubezpieczeń społecznych (np. ubezpieczenie od bezrobocia lub nieszczęśliwych wypadków) oraz programy związane z niepełnosprawnością i wynikającymi z tego świadczeniami rentowymi (np. pokrycie utraconych dochodów), z uwzględnieniem osób, które świadczą te usługi.

Nie obejmuje: usługi w zakresie ochrony zdrowia (5800)

e5701 Systemy w zakresie zabezpieczenia społecznego
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, regulujące programy i plany zaopatrywania w środki finansowe ludzi, którzy z powodu wieku, ubóstwa, bezrobocia, stanu zdrowia lub niepełnosprawności, wymagają pomocy z zasobów publicznych, takie jak systemy wdrażania przepisów regulujących uprawnienia do pomocy społecznej, zasiłków, zasiłków dla bezrobotnych, emerytur i świadczeń inwalidzkich.

e5702 Polityka w zakresie zabezpieczenia społecznego
Ustawodawstwo, przepisy i standardy, które regulują programy i plany zaopatrywania w środki finansowe ludzi, którzy z powodu wieku, ubóstwa, bezrobocia, stanu zdrowia lub niepełnosprawności, wymagają pomocy z zasobów publicznych, takie jak legislacja i przepisy regulujące uprawnienia do pomocy społecznej, zasiłków, zasiłków dla bezrobotnych, rent inwalidzkich i świadczeń inwalidzkich.

e5708 Usługi, systemy i polityka w zakresie zabezpieczenia społecznego, inne określone

e5709 Usługi, systemy i polityka w zakresie zabezpieczenia społecznego, nieokreślone

e575 Usługi, systemy i polityka w zakresie ogólnego wsparcia społecznego
Usługi, systemy i polityka ukierunkowane na zapewnienie wsparcia wszystkim osobom potrzebującym pomocy w takich obszarach jak robienie zakupów, prace domowe, transport, dbanie o siebie i zajmowanie się innymi, aby pełniej funkcjonować w społeczeństwie.

Nie obejmuje: usługi, systemy i polityka w zakresie zabezpieczenia społecznego (e570); opiekunowie i asystencji osobiści (e340); usługi, systemy i polityka w zakresie ochrony zdrowia (e580)

e5750 Usługi w zakresie ogólnego wsparcia społecznego
Usługi i programy ukierunkowane na zapewnienie wsparcia społecznego ludziom, którzy z powodu wieku, ubóstwa, bezrobocia, stanu zdrowia lub niepełnosprawności, wymagają pomocy z zasobów publicznych w takich obszarach jak robienie zakupów, prace domowe, transport, dbanie o siebie i zajmowanie się innymi, aby pełniej funkcjonować w społeczeństwie.

e5751 Systemy w zakresie ogólnego wsparcia społecznego
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, regulujące programy i plany dostarczania wsparcia społecznego ludziom, którzy z powodu wieku, ubóstwa, bezrobocia, stanu zdrowia lub niepełnosprawności, wymagają takiego wsparcia, włączając systemy wdrażania ustaw i przepisów regulujących uprawnienia do wsparcia społecznego i uzyskanie tego wsparcia.

e5752 Polityka w zakresie ogólnego wsparcia społecznego
Ustawodawstwo, przepisy i standardy, które regulują programy i plany dostarczania wsparcia społecznego ludziom, którzy z powodu wieku, ubóstwa, bezrobocia, stanu zdrowia lub niepełnosprawności, wymagają takiego wsparcia, włączając legislację i przepisy określające uprawnienia do wsparcia społecznego.

e5758 Usługi, systemy i polityka w zakresie ogólnego wsparcia społecznego, inne określone

e5759 Usługi, systemy i polityka w zakresie ogólnego wsparcia społecznego, nieokreślone

e580 Usługi, systemy i polityka w zakresie ochrony zdrowia
Usługi, systemy i polityka dla zapobiegania i leczenia problemów zdrowotnych, zapewniania rehabilitacji medycznej i promowania zdrowego stylu życia.

Nie obejmuje: usługi, systemy i polityka w zakresie ogólnego wsparcia społecznego (e575)

e5800 Usługi w zakresie ochrony zdrowia
Usługi i programy na poziomie lokalnym, gminy, powiatu, województwa, regionalnym, krajowym lub narodowym ukierunkowane na dostarczanie usług utrzymujących ludzi w fizycznym, psychicznym i socjalnym dobrostanie, takie jak promocja zdrowia i zapobieganie chorobom, podstawowa opieka zdrowotna, opieka doraźna, rehabilitacja i opieka długoterminowa, opieka zdrowotna finansowana ze środków publicznych lub prywatnych, oferowana krótkoterminowo, długoterminowo, okresowo lub jednorazowo, w różnorodnych warunkach, takich jak na terenie gminy, w domu, w szkole, miejscu pracy, szpitalach ogólnych, szpitalach specjalistycznych, klinikach, w domu opieki i poza nim, z uwzględnieniem osób, które świadczą te usługi.

e5801 Systemy w zakresie ochrony zdrowia
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, regulujące zakres usług oferowanych ludziom dla zapewnienia im dobrego stanu fizycznego, psychicznego i społecznego w różnorodnych warunkach, włączając teren gminy, domu, szkoły, miejsce pracy, szpitale ogólne, szpitale specjalistyczne, kliniki, domy opieki, dzienne ośrodki opieki, takie jak systemy wdrażania przepisów i standardów ustalających uprawnienia do usług zdrowotnych, zaopatrzenia we wspomagające urządzenia i technologie lub inny sprzęt przystosowawczy, oraz legislację w postaci ustaw zdrowotnych, które regulują zasady systemu opieki zdrowotnej takie jak dostępność, uniwersalność, przenośność, finansowanie ze środków publicznych, wszechstronność.

e5802 Polityka w zakresie ochrony zdrowia
Ustawodawstwo, przepisy i standardy, które regulują zakres usług oferowanych ludziom dla zapewnienia im dobrego stanu fizycznego, psychicznego i społecznego w różnorodnych warunkach, włączając teren gminy, domu, szkoły, miejsce pracy, szpitale ogólne, szpitale specjalistyczne, kliniki, domy opieki, opiekę w dziennych ośrodkach, takie jak polityka i standardy ustalające uprawnienia do usług zdrowotnych, zaopatrzenia we wspomagające urządzenia i technologie lub inny sprzęt adaptacyjny, oraz legislację w postaci ustaw zdrowotnych, które regulują zasady systemu opieki zdrowotnej takie jak dostępność , uniwersalność, przenośność, finansowanie ze środków publicznych, wszechstronność.

e5808 Usługi, systemy i polityka w zakresie ochrony zdrowia, inne określone

e5809 Usługi, systemy i polityka w zakresie ochrony zdrowia, nieokreślone

e585 Usługi, systemy i polityka związane z edukacją i szkoleniem
Usługi, systemy i polityka gromadzenia, utrzymywania i doskonalenia wiedzy ogólnej, wiedzy specjalistycznej i umiejętności zawodowych lub artystycznych. Patrz Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Wykształcenia UNESCO (ISCED-1997)

e5850 Usługi związane z edukacją i szkoleniem
Usługi i programy związane z kształceniem i gromadzeniem, utrzymywaniem i doskonaleniem wiedzy ogólnej, wiedzy specjalistycznej i umiejętności zawodowych lub artystycznych, takie jak te, które zapewniają różne poziomy kształcenia (np. w zakresie przedszkolnym, szkoły podstawowej, szkoły średniej, kształcenia pomaturalnego, programów kształcenia zawodowego, programów szkolenia umiejętności, nauki rzemiosła i kształcenia ustawicznego) z uwzględnieniem osób, które świadczą te usługi.

e5851 Systemy związane z edukacją i szkoleniem
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, regulujące dostarczanie programów kształcenia, takie jak np. systemy dla wdrożenia polityki i standardów ustalających uprawnienia do publicznego lub prywatnego kształcenia i programy ukierunkowane na zaspokajanie specjalnych potrzeb; lokalne, regionalne lub narodowe rady do spraw kształcenia lub inne autorytatywne zespoły, które określają cechy systemu kształcenia, włączając programy nauczania, wielkość klas, liczbę szkół w regionie, czesne i dotacje, specjalne programy żywieniowe i opiekę pozaszkolną.

e5852 Polityka związana z edukacją i szkoleniem
Ustawodawstwo, przepisy i standardy, które regulują tworzenie programów kształcenia, takie jak polityka i standardy, ustalające uprawnienia do publicznego lub prywatnego kształcenia i programów ukierunkowanych na zaspokajanie specjalnych potrzeb, i ustalające strukturę lokalnych, regionalnych lub narodowych rad ds., kształcenia lub innych autorytatywnych władz, które określają cechy systemu edukacyjnego, włączając programy nauczania, wielkość klas, liczbę szkół w regionie, czesne i dotacje, specjalne programy żywieniowe i opiekę pozaszkolną.

e5858 Usługi, systemy i polityka związane z edukacją i szkoleniem, inne określone

e5859 Usługi, systemy i polityka związane z edukacją i szkoleniem, nieokreślone

e590 Usługi , systemy i polityka w zakresie pracy i zatrudnienia
Usługi, systemy i polityka dotyczące wyszukiwania odpowiedniej pracy dla osób bezrobotnych lub poszukujących innej pracy lub wspieraniu osób już zatrudnionych, które poszukują możliwości rozwoju.

Nie obejmuje: usługi, systemy i polityka związane z gospodarką (e565)

e5900 Usługi w zakresie pracy i zatrudnienia
Usługi i programy zapewniane przez władze lokalne, regionalne i państwowe lub organizacje prywatne, służące wyszukiwaniu odpowiedniej pracy dla osób bezrobotnych lub poszukujących innej pracy lub wspieraniu osób już zatrudnionych, takie jak usługi poszukiwania i przysposobienia do pracy, ponowne zatrudnienie, reorientacja zawodowa, kontynuowanie pracy zawodowej, bezpieczeństwo i higiena pracy i środowiska pracy (np. ergonomia, zarządzanie zasobami ludzkimi, stosunki pracy, związki zawodowe) z uwzględnieniem osób, które świadczą te usługi

e5901 Systemy w zakresie pracy i zatrudnienia
Administracyjnie kontrolowane i monitorowane mechanizmy, które regulują rozmieszczenie poszczególnych zawodów i innych form płatnej pracy w gospodarce, takie jak systemy wdrażania polityki i standardów dotyczących rozwoju zatrudnienia, gwarancji zatrudnienia, zatrudnienia na podstawie mianowania i na podstawie konkursu, prawa pracy i zatrudnienia i związków zawodowych.

e5902 Polityka w zakresie pracy i zatrudnienia
Ustawodawstwo, przepisy i standardy, które regulują rozmieszczenie poszczególnych zawodów i innych form płatnej pracy w gospodarce, takie jak standardy i polityka rozwoju zatrudnienia, gwarancji zatrudnienia, zatrudnienia na podstawie mianowania i na podstawie konkursu, prawa pracy i zatrudnienia i związków zawodowych.

e5908 Usługi , systemy i polityka w zakresie pracy i zatrudnienia, inne określone

e5909 Usługi , systemy i polityka w zakresie pracy i zatrudnienia, nieokreślone

e595 Usługi polityczne, systemy polityczne i polityka prawna
Usługi, systemy i polityka dotyczące głosowania, wyborów i rządzenia w kraju, regionie i gminie jak również odnoszące się do organizacji międzynarodowych.

e5950 Usługi polityczne
Usługi i struktury takie jak lokalne, regionalne i narodowe rządy, organizacje międzynarodowe i ludzie, którzy zostali wybrani lub nominowani na stanowisko w obrębie tych struktur, takich jak Organizacja Narodów Zjednoczonych, Unia Europejska, rządy, władze regionalne, lokalne władze wiejskie, tradycyjni przywódcy.

e5951 Systemy polityczne
Struktury i podejmowane przez nie działania, organizujące polityczną i ekonomiczną władzę w społeczeństwie, takie jak wykonawcze i legislacyjne agendy rządowe oraz konstytucyjne i inne źródła prawa legitymizujące ich władzę, takie jak polityczne i organizacyjne doktryny, konstytucje, agencje wykonawczych i legislacyjnych organów rządu, wojsko.

e5952 Polityka prawna
Prawa i zasady formułowane i wprowadzane przez systemy polityczne, określające podstawy funkcjonowania systemu politycznego, takie jak ustalenia regulujące kampanie wyborcze, rejestrację partii politycznych, sposób głosowania i członkostwo w międzynarodowych organizacjach politycznych, włączając traktaty, prawo konstytucyjne i inne prawo ustalające sposób tworzenie prawa i przepisów.

5958 Usługi polityczne, systemy polityczne i polityka prawna, inne określone

5959 Usługi polityczne, systemy polityczne i polityka prawna, nieokreślone

e598 Usługi, systemy i polityka, inne określone

e599 **Usługi, systemy i polityka, nieokreślone**

ICF
Załączniki

Załącznik 1

Kwestie taksonomiczne i nazewnictwa

Organizacja klasyfikacji ICF opiera się na schemacie hierarchicznym uwzględniającym następujące standardowe zasady taksonomiczne:

- Składniki: „Funkcje ciała” i „Struktury ciała”, „Aktywności i uczestniczenie” oraz „Czynniki środowiskowe” są klasyfikowane niezależnie. Dlatego termin włączony do jednego składnika klasyfikacji nie powtarza się w ramach innego.
- W obrębie każdego składnika kategorie rozmieszczone są według schematu pień-gałąź-liść, tak, że kategoria niższego poziomu posiada cechy wspólne z kategoriami wyższego poziomu, do których należy
- Kategorie wykluczają się nawzajem, to znaczy że dwie kategorie na danym poziomie nie mogą mieć dokładnie tych samych cech. Nie należy jednak tego mylić z zastosowaniem więcej niż jednej kategorii do zaklasyfikowania funkcjonowania określonej osoby. Takie postępowanie jest dozwolona, a nawet w wskazane, wtedy gdy jest to konieczne.

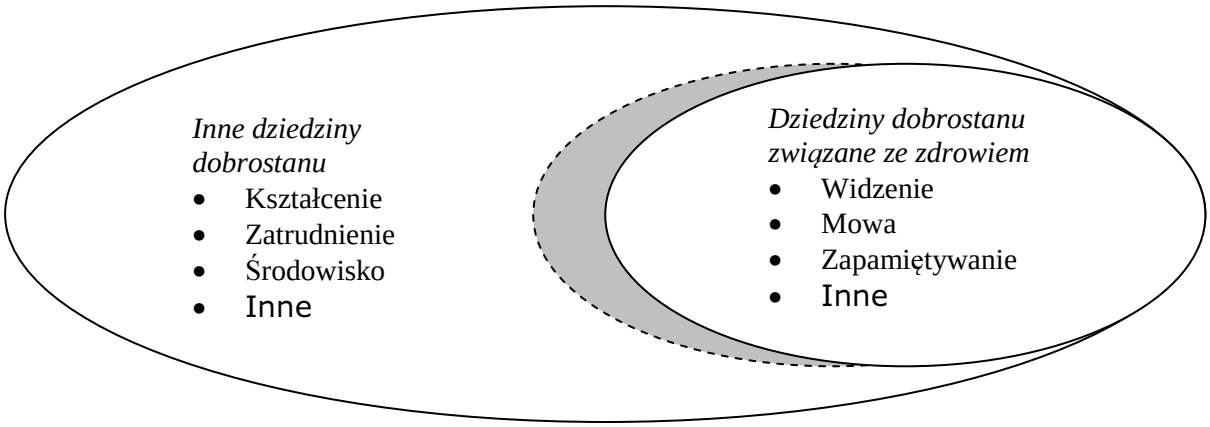
1. Terminy określające kategorie w ICF

Terminy stanowiące określenia zdefiniowanych pojęć znajdują swój wyraz językowy w postaci wyrazów lub wyrażeń. Wiele terminów, wokół których mogą pojawić się wątpliwości, stosuje sie potocznie w codziennej mowie i piśmie. Na przykład słowa upośledzenie, niepełnosprawność, kalectwo w języku potocznym często używane są zamiennie, chociaż w wersji ICIDH z 1980r. terminy te zdefiniowano, nadając im precyzyjnie określone znaczenie. W procesie rewizyjnym zarzucono termin "kalectwo" (*ang. handicap*) i wprowadzono "niepełnosprawność" *(ang. disability)*, jako szeroki termin obejmujący trzy perspektywy - cielesną, indywidualną i społeczną. Trzeba jednak pamiętać, że wymagane jest jasne i precyzyjne definiowane różnych pojęć tak aby wybrane terminy jednoznacznie wyrażały każde spośród podstawowych pojęć. Ma to szczególne znaczenie ponieważ ICF, stanowi pisemną klasyfikację i zostanie przetłumaczona na wiele języków. Poza powszechnym rozumieniem pojęć, istotne jest również osiągnięcie porozumienia dotyczącego terminu, który najlepiej odzwierciedla treść w każdym języku. Może być wiele możliwości, a decyzje powinny być podejmowane w oparciu o trafność, akceptowalność i ogólną użyteczność. Należy wyrazić nadzieję, że użyteczność ICF będzie szła w parze z jej klarownością.

Mając to na uwadze, poniżej przedstawiono niektóre terminy stosowane w ICF:

Dobrostan (dobre samopoczucie) - jest ogólnym określeniem obejmującym całokształt dziedzin życia ludzkiego, wraz z fizycznymi, psychicznymi i społecznymi aspektami włącznie, które tworzą to co można nazwać "dobrym życiem". Dziedziny związane ze zdrowiem stanowią podgrupę tych dziedzin, które tworzą ogół ludzkiego życia. Zależności te pokazuje poniższy diagram przedstawiający dobrostan:

Ryc. 1 Ogólny dobrostan

Stany zdrowia i dziedziny zdrowia: Stan zdrowia jest to poziom funkcjonowania w zakresie danego obszaru zdrowia w ICF. Dziedziny zdrowia oznaczają obszary życia, które interpretowane są poprzez pojęcie "zdrowia", tak jak te, które dla celów systemu ochrony zdrowia mogą być identyfikowane jako podstawowe obowiązki systemu ochrony zdrowia. ICF nie narzuca ustalonych granic pomiędzy zdrowiem a dziedzinami związanymi ze zdrowiem. Mogą one stanowić szarą strefę zależnie od różnych koncepcji zdrowia i elementów związanych ze zdrowiem, które później mogą być zlokalizowane w dziedzinach ICF.

Stany związane ze zdrowiem i dziedziny związane ze zdrowiem: Stan związany ze zdrowiem stanowi poziom funkcjonowania w obrębie danej dziedziny zdrowia ICF. Dziedziny związane ze zdrowiem to te obszary funkcjonowania, które posiadając ścisły związek ze stanem zdrowia nie należą do zakresu obowiązków systemu ochrony zdrowia ale raczej innych systemów mających wpływ na ogólny dobrostan. ICF obejmuje tylko te dziedziny dobrostanu, które są związane ze zdrowiem.

Stan chorobowy jest szerokim terminem obejmującym chorobę (ostrą lub przewlekłą), zaburzenie, obrażenie albo uraz. Stan chorobowy może obejmować też inne sytuacje takie jak ciąża, starzenie się, stres, wada wrodzona lub skłonność genetyczna. Stany chorobowe są kodowane z zastosowaniem ICD-10.

Funkcjonowanie jest szerokim pojęciem dla czynności ciała, struktur ciała, aktywności i uczestniczenia. Oznacza ono pozytywne aspekty wzajemnych relacji pomiędzy jednostką (z określonym stanem chorobowym) a czynnikami wypływającymi z kontekstu, w którym znajduje się jednostka (czynniki środowiskowe i osobowe).

Niepełnosprawność jest szerokim pojęciem obejmującym upośledzenie, ograniczenie aktywności i restrykcje uczestniczenia. Określa ono negatywne aspekty interakcji pomiędzy jednostką (z określonym stanem chorobowym) a czynnikami wypływającymi z kontekstu, w którym znajduje się jednostka (czynniki środowiskowe i osobowe).

Funkcje (czynności) ciała są to czynności fizjologiczne układów ciała, włączając w to funkcje psychiczne. "Ciało" odnosi się do ludzkiego organizmu jako całości, więc obejmuje też mózg. Dlatego też funkcje umysłowe (lub psychiczne) należą do funkcji ciała. Za standard dla tych czynności uznano statystyczne normy ustalone dla ludzi.

Struktury ciała są to strukturalne lub anatomiczne części ciała, takie jak narządy, kończyny i ich składowe sklasyfikowane według układów ciała. Za standard dla tych struktur uznano statystyczne normy ustalone dla ludzi.

Upośledzenie stanowi utratę lub nieprawidłowość w zakresie struktury ciała lub funkcji fizjologicznej (włącznie z funkcjami umysłowymi). Termin nieprawidłowość stosuje się tu ściśle w odniesieniu do istotnej zmiany w porównaniu do ustalonych norm statystycznych (tzn. jako odchylenie od średniej dla populacji w zakresie mierzonych norm wzorcowych) i powinien być używany wyłącznie w tym znaczeniu

Aktywność jest to wykonanie zadania lub czynności przez jednostkę. Reprezentuje ona indywidualną perspektywę funkcjonowania.

Ograniczenia aktywności [18] to trudności, które jednostka może napotkać w wykonywaniu czynności. Ograniczenie aktywności może występować w zakresie od niewielkiego do poważnego odchylenia w kategoriach jakościowych lub ilościowych wykonywania jakiejś czynności w sposób lub w stopniu, oczekiwanym od osób bez tego stanu chorobowego.

Uczestniczenie jest to zaangażowanie danej osoby w sytuację życiową. Reprezentuje perspektywę społeczną funkcjonowania.

Ograniczenie uczestniczenia [19] to problemy, których dana osoba może doświadczać kiedy jest zaangażowana w różne sytuacje życiowe. Stwierdzenie, że istnieje ograniczenie uczestniczenia zdeterminowane jest przez porównanie uczestniczenia jednostki z tym, które jest oczekiwane od osoby bez upośledzenia (niepełnosprawności) w danej kulturze czy społeczeństwie.

Czynniki kontekstowe (wypływające z kontekstu): są to czynniki, które razem wzięte tworzą całkowity kontekst życia jednostki, a zwłaszcza podłoże względem którego stany chorobowe są sklasyfikowane w ICF. Czynniki kontekstowe mają dwa składniki: Czynniki środowiskowe i Czynniki osobowe.

Czynniki środowiskowe stanowią składnik klasyfikacji ICF i odnoszą się do wszystkich aspektów świata zewnętrznego, tworzącego kontekst życia jednostki i jako takie mają wpływ na funkcjonowanie tej osoby. Czynniki środowiskowe obejmują świat fizyczny i jego cechy, świat fizyczny będący wytworem człowieka, innych ludzi w różnych relacjach i rolach, postawy i wartości, systemy społeczne oraz usługi, przepisy i prawa.

[18] „Ograniczenie aktywności" zastępuje określenie „niepełnosprawność" użyte w ICIDH w wersji z 1980r
[19] „ Ograniczenie uczestniczenia" zastępuje termin „upośledzenie" użyte w ICIDH w wersji z 1980r

Czynniki osobowe są składnikiem czynników kontekstowych, odnoszą się do jednostki, i obejmują takie cechy jak wiek, płeć, status społeczny, doświadczenia życiowe i tak dalej, które nie są obecnie sklasyfikowane w ICF, ale które użytkownicy mogą włączyć do swojego zastosowania klasyfikacji.

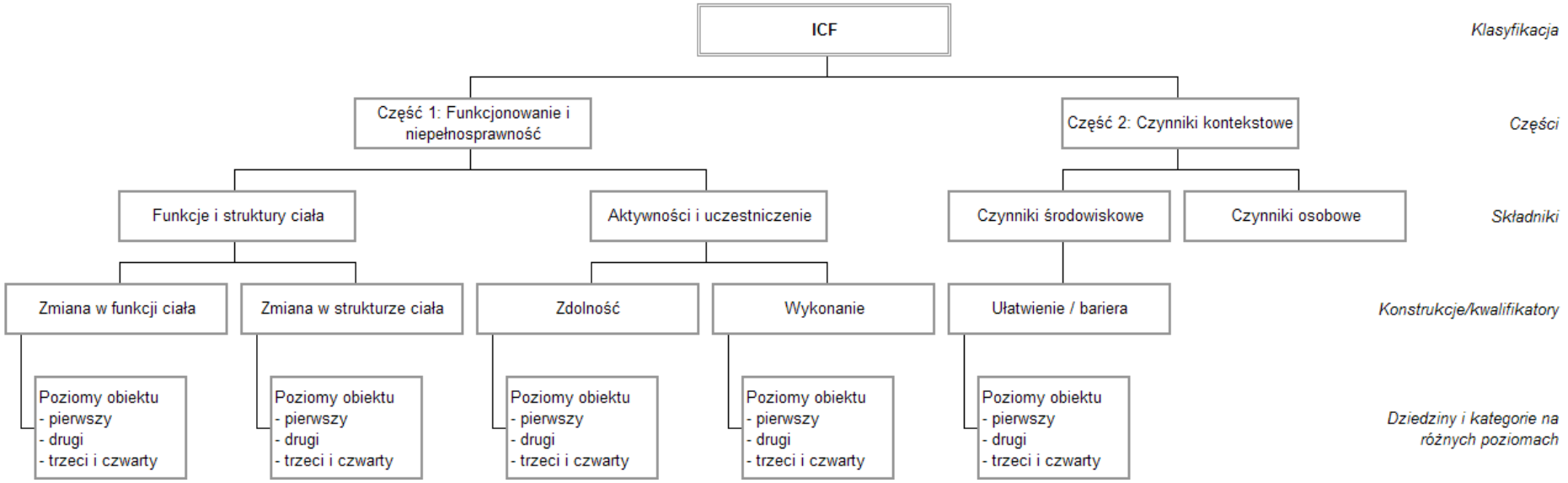
Ułatwienia są to czynniki w otoczeniu jednostki, które poprzez swoją obecność bądź jej brak poprawiają funkcjonowanie i redukują niepełnosprawność. Należą do nich takie aspekty jak dostępne środowisko fizyczne, dostępność odpowiedniej technologii wspomagającej oraz pozytywne nastawienie ludzi do niepełnosprawności a także usługi, systemy i polityka, które mają na celu zwiększenie włączenia wszystkich ludzi z danym schorzeniem we wszystkich obszarach życia. Brak czynnika także może być czynnikiem ułatwiającym, na przykład brak stygmatyzacji czy postaw negatywnych. Czynniki ułatwiające mogą zapobiec temu, aby upośledzenie lub ograniczenie aktywności stało się restrykcją uczestnictwa, ponieważ rzeczywiste wykonanie czynności jest zwiększona, pomimo problemów jednostki z wydolnością.

Bariery to czynniki w otoczeniu jednostki, które poprzez ich brak lub obecność ograniczają funkcjonowanie i powodują niepełnosprawność. Należą do nich takie aspekty jak niedostępne otoczenie fizyczne, brak istotnej technologii wspomagającej i negatywne postawy ludzi względem niepełnosprawności, a także usługi systemy i polityka, które nie istnieją lub hamują zaangażowanie wszystkich ludzi z określonym stanem chorobowym we wszystkich obszarach życia.

Zdolność jest pojęciem, które wskazuje, jako kwalifikator, na najwyższy możliwy poziom funkcjonowania, który jednostka może osiągnąć w dziedzinie z listy Aktywności i Uczestniczenie w danym momencie. Zdolność mierzona jest w jednolitym lub standardowym środowisku i przez to wyraża dostosowaną do środowiska zdolność jednostki. Składnik klasyfikacji Czynniki środowiskowe może być użyty do opisu cech tego jednolitego i standardowego środowiska.

Wykonanie jest pojęciem, które opisuje, jako kwalifikator, co dane osoby robią w ich obecnym otoczeniu i przez to przedstawia aspekt zaangażowania każdej osoby w sytuacje życiowe. Obecne otoczenie jest również opisywane z użyciem składnika klasyfikacji Czynniki Środowiskowe.

Rycina 2 Struktura ICF

2. ICF jako klasyfikacja

Aby zrozumieć całą klasyfikację ICF należy wpierw zrozumieć jej strukturę. Wyrażona jest ona za pomocą niżej przedstawionych określeń a także pokazana na rycinie 2.

Klasyfikacja jest ogólną strukturą i całokształtem ICF. Jest to najważniejsze określenie w hierarchii.

Części klasyfikacji: klasyfikacja składa się z dwóch głównych części

- Cześć 1 klasyfikacji obejmuje Funkcjonowanie i niepełnosprawność
- Część 2 klasyfikacji obejmuje Czynniki kontekstowe

Składniki: każda z głównych części klasyfikacji składa się z dwóch elementów składowych

Składniki Części 1 klasyfikacji to:

- Funkcje i struktura ciała
- Aktywności i uczestniczenie

Składniki Części 2 klasyfikacji to:

- Czynniki środowiskowe
- Czynniki osobowe (nie sklasyfikowane w ICF)

Konstrukcje zdefiniowane są przez zastosowanie kwalifikatorów z odpowiednimi kodami.

Istnieją cztery konstrukcje w Części 1 i jedna w Części 2 klasyfikacji

Konstrukcje dla Części 1 klasyfikacji to:

- Zmiana w funkcji ciała
- Zmiana w strukturze ciała
- Zdolność
- Wykonanie

Konstrukcja dla Części 2 klasyfikacji to

- Ułatwienia lub bariery związane z czynnikami środowiskowymi

Dziedziny to praktyczne, znaczące zbiory odpowiednich funkcji fizjologicznych, struktur anatomicznych, czynności, zadań lub obszarów życia. Dziedziny tworzą różne rozdziały i bloki tematyczne w obrębie każdego składnika klasyfikacji.

Kategorie to klasy i podklasy w obrębie dziedziny danego składnika, są to jednostki klasyfikacji.

Poziomy stanowią hierarchiczny porządek, który wskazuje na szczegółowość kategorii (tzn. ziarnistość dziedzin i kategorii). Pierwszy poziom zawiera wszystkie elementy drugiego poziomu i tak dalej.

3. Definicje kategorii ICF

Definicje są stwierdzeniami, które przedstawiają istotne atrybuty jakiegoś pojęcia określone przez kategorie (tj. jakość, właściwości lub zależności). Definicja informuje jakiego rodzaju rzeczy lub zjawiska ten termin określa i - w kategoriach operacyjnych - jak różnią się one od innych pokrewnych rzeczy lub zjawisk.

Podczas tworzenia definicji kategorii ICF uwzględniano wymienione poniżej idealne cechy charakterystyczne definicji operacyjnych, łącznie z tym co się włącza i wyklucza z definicji:

- Definicje powinny być zrozumiałe i logiczne.
- Muszą jednoznacznie określać pojęcie, które kategoria ma wyrażać.
- Muszą przedstawiać istotne atrybuty (cechy) pojęcia- zarówno intencjonalne (co pojęcie oznacza) jak i ekstensywne (do jakich podmiotów i zjawisk się odnosi)
- Powinny być precyzyjne, jednoznaczne i pokrywać pełne znaczenie terminu.
- Powinny być wyrażone w kategoriach operacyjnych (np. w kategoriach nasilenia, czasu trwania, względnego znaczenia i możliwych powiązań).
- Powinny unikać (krążenia), to znaczy sam termin, lub jego synonim, nie powinien pojawiać się w definicji a definicja nie powinna zawierać terminu zdefiniowanego gdzie indziej przy pomocy terminu, który jest obecnie definiowany.
- Powinny zawierać kiedy to właściwe, odniesienia do czynników etiologicznych pozostających we wzajemnym związku.
- Muszą uwzględniać atrybuty (cechy) terminów wyższego rzędu (na przykład termin trzeciego poziomu powinien zawierać ogólne cechy kategorii drugiego poziomu, do której należy).
- Muszą być zgodne z atrybutami (cechami) terminów podrzędnych (np. cechy terminu drugiego poziomu nie mogą pozostawać w sprzeczności z cechami trzeciego niższego poziomu).
- Nie mogą mieć charakteru przenośni (metafory), ale musza mieć charakter operacyjny.

- Powinny zawierać stwierdzenia empiryczne, które mogą podlegać obserwacji, są możliwe do przetestowania lub stanowić wnioski wyciągane w sposób pośredni.

- Powinny, o ile to możliwe być wyrażone w sposób neutralny, bez niepotrzebnych konotacji negatywnych.

- Powinny być krótkie i unikać języka specjalistycznego tam gdzie jest to możliwe (z wyjątkiem niektórych terminów oznaczających Funkcje i Struktury Ciała).

- Powinny zawierać wtrącenia, podające synonimy i przykłady, uwzględniające warianty kulturowe i różnice wynikające z rozmaitych okresów życia człowieka.

- Powinny zawierać wykluczenia, aby uczulić użytkowników o możliwości pomylenia ich z terminami pokrewnymi.

4. Dodatkowa uwaga odnośnie terminologii

Zasadniczą kwestią w terminologii każdej klasyfikacji jest umiejętność rozróżnienia pomiędzy zjawiskami klasyfikowanymi a strukturą klasyfikacji jako takiej. Ogólnie rzecz biorąc, ważne jest aby móc rozróżnić pomiędzy światem a określeniami używanymi do jego opisania. Na przykład określenia "wymiar" lub "dziedzina" mogły być precyzyjnie zdefiniowane w odniesieniu do świata, a "składnik" i "kategoria" zdefiniowane tylko w odniesieniu do klasyfikacji.

Równocześnie określenia te wzajemnie sobie odpowiadają (funkcja dopasowania) i jest całkiem możliwe, że szerokie grono użytkowników używa tych określeń zamiennie. Dla bardziej wyspecjalizowanych celów, jak na przykład tworzenie baz danych lub modeli naukowych, istotne dla użytkowników jest określenie osobno, i z zastosowaniem klarownej, jednoznacznej terminologii, elementów modelu pojęciowego i elementów struktury klasyfikacji. Jednakże uważa się, że precyzja i dokładność takiego podejścia nie jest warte włożonego w to wysiłku, ponieważ osiągnięty poziom abstrakcji mógłby zmniejszyć użyteczność ICF i co ważniejsze, ograniczyć liczbę potencjalnych użytkowników tej klasyfikacji.

Załącznik 2

Wytyczne kodowania dla ICF

Klasyfikacja ICF jest przeznaczona do kodowania różnych stanów zdrowia i stanów związanych ze zdrowiem.[2020] Użytkownikom zaleca się przeczytanie Wstępu do ICF zanim zaczną studiować zasady kodowania oraz wytyczne. Ponadto, zdecydowanie zaleca się aby użytkownicy zostali przeszkoleni w zakresie stosowania ICF przez WHO i sieć współpracujących z nim ośrodków.

Poniżej przedstawiono cechy klasyfikacji, które są istotne dla jej stosowania.

1. Organizacja i struktura

Części klasyfikacji

ICF składa się z dwóch części.

Część 1 posiada z następujące składniki:

- Funkcje i struktury ciała
- Aktywności i uczestniczenie

Część 2 posiada z następujące składniki:

- Czynniki środowiskowe
- Czynniki osobowe (obecnie nie sklasyfikowane w ICF)

Składniki te oznaczone są prefiksami w każdym kodzie:

- ***b*** dla funkcji ciała
- ***s*** dla struktur ciała
- ***d*** dla aktywności i uczestniczenia
- ***e*** dla czynników środowiskowych

Prefiks ***d*** określa dziedziny w składniku klasyfikacji „Aktywności i uczestniczenie". Dla potrzeb użytkownika, prefiks ***d*** może być zastąpiony przez ***a*** lub ***p*** aby oznaczyć odpowiednio aktywność lub uczestnictwo.

[20] Choroba jako taka nie powinna być kodowana. Do tego służy Międzynarodowa Klasyfikacja Statystyczna Chorób i Związanych z Nimi Problemów Zdrowotnych, rewizja 10 (ICD – 10), która jest klasyfikacją zaprojektowaną tak aby umożliwić systematyczne zapisywanie, analizowanie, interpretację i porównywanie danych dotyczących śmiertelności i chorobowości z powodu chorób i innych problemach zdrowotnych. Zachęca się użytkowników ICF do posługiwania się tą klasyfikacją w połączeniu z ICD-10 (patrz strona 3 Wstępu dotycząca nakładania się obu klasyfikacji).

Po literach ***b, s, d*** i ***e*** następuje kod numeryczny, który rozpoczyna się od numeru rozdziału (jedna cyfra), po którym następuje drugi poziom (2 cyfry) oraz trzeci i czwarty poziom [21] (każdy po jednej cyfrze). Na przykład w klasyfikacji funkcji ciała stosuje się te kody:

b2	Funkcje zmysłów i ból	(obiekt pierwszego poziomu)
b210	Funkcje widzenia	(obiekt drugiego poziomu)
b 2102	Jakość widzenia	(obiekt trzeciego poziomu)
b21022	Wrażliwość na kontrast	(obiekt czwartego poziomu)

W zależności od potrzeb użytkownika każdą ilość odpowiednich kodów można użyć na każdym poziomie. Aby opisać sytuację danej osoby można zastosować więcej niż jeden kod na danym poziomie. Mogą one być niezależne lub powiązane wzajemnie.

W klasyfikacji ICF zdrowiu danej osoby może być przypisany zakres kodów w różnych dziedzinach składowych klasyfikacji. Maksymalna liczba kodów dostępna dla każdego zastosowania wynosi 34 na poziomie rozdziału (8 funkcje ciała, 8 struktury ciała, 9 wykonanie i 9 zdolności), oraz 362 na drugim poziomie. Na trzecim i czwartym poziomie jest do 1424 dostępnych kodów, które wspólnie tworzą pełną wersję klasyfikacji. W codziennych zastosowaniach ICF zestaw 3 do 18 kodów może wystarczyć do opisania przypadku z dokładnością do drugiego poziomu (trzycyfrową). Ogólnie, bardziej szczegółowa, czterocyfrowa wersja przeznaczona jest dla placówek specjalistycznych (np. wyników rehabilitacji, geriatrii lub zdrowia psychicznego), podczas gdy klasyfikacja dwu-poziomowa może być zastosowana do badań i oceny wyników leczenia.

Dziedziny powinno się kodować w odniesieniu do danego momentu (to znaczy jako opis fotograficzny), co jest domyślnym sposobem kodowania. Jednakże kodowanie danego okresu czasu jest także możliwe w celu opisania przebiegu czasu lub procesu. Użytkownicy powinni określić wówczas sposób kodowania i ramy czasowe objęte kodowaniem.

Rozdziały:

Każdy składnik klasyfikacji podzielony jest na tytuły rozdziałów i nagłówki dziedzin, które obejmują ogólne kategorie lub szczególne pozycje. Na przykład w klasyfikacji „Funkcje ciała" Rozdział I dotyczy wszystkich funkcji umysłowych.

Bloki

Rozdziały są często podzielone na „bloki" kategorii. Na przykład w rozdziale 3 (Porozumiewanie się), który jest w składniku „Aktywności i uczestniczenie" znajdują się trzy bloki: Porozumiewanie się – odbieranie wiadomości (d310-d329), Porozumiewanie się – tworzenie wiadomości (d330-349), Rozmowa i stosowanie urządzeń i rozwiązań technicznych służących do porozumiewania się (d350-d369). Bloki mają stanowić udogodnienie dla użytkownika, natomiast nie są elementem struktury klasyfikacji i normalnie nie będą stosowane dla celów kodowania.

[21] Tylko klasyfikacje Funkcji Ciała i Struktury Ciała zawierają obiekty czwartego poziomu

Kategorie

W ramach każdego rozdziału zawarte są indywidualne kategorie drugiego, trzeciego i czwartego poziomu, każda z krótką definicją oraz odpowiednio z kryteriami włączenia i wyłączenia aby ułatwić wybór właściwego kodu.

Definicje

ICF daje definicje operacyjne zdrowia oraz kategorii związanych ze zdrowiem w przeciwieństwie do definicji żargonowych – laickich. Definicje te opisują istotne (podstawowe) atrybuty każdej dziedziny (np. jakość, właściwości i zależności) i zawierają informacje, co zostało włączone i wyłączone z każdej kategorii. Definicje zawierają także powszechnie używane punkty zakotwiczenia dla oceny, dla zastosowania w badaniach i kwestionariuszach, lub alternatywnie, dla wyników instrumentów oceny kodowanych przez terminy ICF. Na przykład funkcje ostrości wzroku zdefiniowane są w odniesieniu do ostrości jednoocznej i dwuocznej przy bliskich i dalekich odległościach, tak że nasilenie upośledzenia ostrości wzroku może być zakodowane jako żadne, nieznaczne, mierne, ciężkie lub całkowite.

Określenia włączenia

Określenia włączenia wymienione są po definicjach wielu kategorii. Stanowią one przewodnik do zawartości kategorii, i z założenia nie są wyczerpujące. W przypadku obiektów drugiego poziomu włączenia obejmują wszystkie wtrącone obiekty trzeciego poziomu.

Określenia wyłączenia

Określenia wyłączenia zamieszczone są tam, gdzie ze względu na podobieństwo z innym określeniem zastosowanie mogłoby okazać się trudne. Na przykład może wydawać się że kategoria „Korzystanie z toalety" obejmuje kategorię „Pielęgnowanie poszczególnych części ciała". Jednakże, aby odróżnić je od siebie kategoria „Korzystanie z toalety" została wyłączona z kategorii d520 „Pielęgnowanie poszczególnych części ciała" i zakodowana jako d530.

Inne określone

Pod koniec każdego wtrąconego zestawu obiektów trzeciego lub czwartego poziomu i pod koniec każdego rozdziału znajdują się kategorie „inne określone" (jednakowo zidentyfikowane – określone przez końcowy numer kodu 8). Pozwala to na kodowanie aspektów funkcjonowania, które nie są zawarte w żadnej z innych specyficznych kategorii. Kiedy używa się „Inne określone", użytkownik powinien sprecyzować nowy obiekt na dodatkowej liście.

Nieokreślone

Ostatnie kategorie w zakresie każdego wtrąconego zestawu obiektów trzeciego lub czwartego poziomu i pod koniec każdego rozdziału są kategoriami „nieokreślonymi", które pozwalają na kodowanie funkcji, które pasują do danej grupy, ale dla których nie ma informacji wystarczających do zaszeregowania ich do bardziej swoistej kategorii. Kod ten ma takie samo znaczenie jak kod drugiego lub trzeciego poziomu bezpośrednio powyżej, bez dodatkowej informacji (w przypadku „bloków" kategorie „inne określone" i „nieokreślone" połączone są razem w jedną pozycję, ale zawsze identyfikowane są przez końcowy numer kodu, 9).

Kwalifikatory

Kody ICF wymagają stosowania jednego lub więcej kwalifikatorów, które określają na przykład zakres poziomu zdrowia lub wielkość danego problemu. Kwalifikatory kodowane są jako jeden, dwa lub więcej liczb po kropce. Zastosowaniu kodu powinien towarzyszyć przynajmniej jeden kwalifikator. Bez kwalifikatorów kod nie ma właściwego znaczenia (standardowo WHO interpretuje niekompletny kod jako sygnalizujący nieobecność problemu –xxx.00).

Pierwszy kwalifikator dla składnika Funkcje i Struktury ciała, kwalifikatory wykonanie i zdolności dla składnika Aktywności i Uczestniczenie oraz pierwszy kwalifikator dla składnika Czynniki środowiskowe określają wszystkie zakresy problemów w odpowiednim składniku klasyfikacji.

Wszystkie składniki określane są ilościowo za pomocą tej samej skali ogólnej. Napotkanie problemu może oznaczać upośledzenie, ograniczenie, restrykcję lub przeszkodę (barierę) w zależności od konstrukcji. Odpowiednie słowa kwalifikujące, jak pokazane w nawiasach poniżej, powinny być wybrane zgodnie z odpowiednią dziedziną kwalifikacyjną (gdzie xxx zastępuje numer dziedziny drugiego poziomu):

xxx.0	BRAK problemu	(żaden, nieobecny, nieistotny...)	0-4%
xxx.1	NIEZNACZNY problem	(niewielki, mały,...)	5-24%
xxx.2	UMIARKOWANY problem	(średni, spory,...)	25-49%
xxx.3	ZNACZNY problem	(wielki, silny,...)	50-95%
xxx.4	SKRAJNIE DUŻY problem	(zupełny....)	96%-100%
xxx.8	nie określony		
xxx.9	nie dotyczy		

Szerokie przedziały odsetkowe stosuje się w tych przypadkach, w których dostępne są wyskalowane instrumenty oceny lub inne mierniki pozwalające na ilościowe określenie uszkodzenia, ograniczenia zdolności, problemu z wykonaniem lub bariery / ułatwienia w środowisku. Na przykład kiedy zakodujemy „Brak problemu” lub „Skrajnie duży problem” to możemy mieć margines błędu poniżej 5%. „Umiarkowany problem” sięga aż do połowy skali całkowitej trudności. Przedziały odsetkowe powinny być wyskalowane w poszczególnych dziedzinach w odniesieniu do standardów populacyjnych takich jak percentyle. Aby można było uniwersalnie stosować te ilościowe oceny, badania naukowe muszą doprowadzić do wytworzenia procedur oceny.

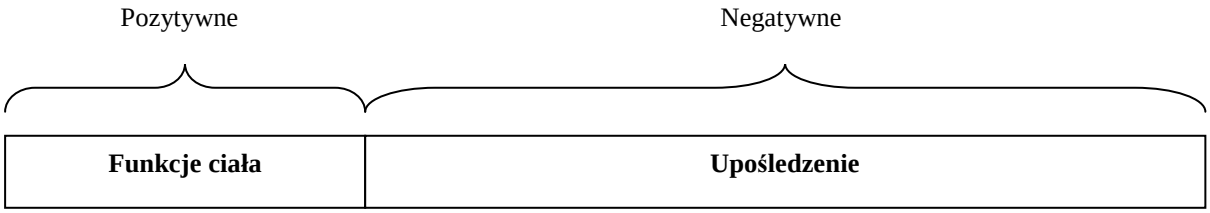
W przypadku składnika klasyfikacji Czynniki środowiskowe, pierwszy kwalifikator może być również stosowany aby wskazać zakres pozytywnych aspektów środowiska lub ułatwień. Aby wskazać na ułatwienia można zastosować taką samą skalę od 0-4, ale kropka zastąpiona jest przez znak plus; np. e110+2. Czynniki środowiskowe mogą być kodowane albo jako (i) w odniesieniu do każdego składnika; albo (ii) bez odniesienia do każdego składnika (patrz część 3 poniżej). Preferuje się pierwszy sposób, ponieważ określa on bardziej jasno wpływ i udział.

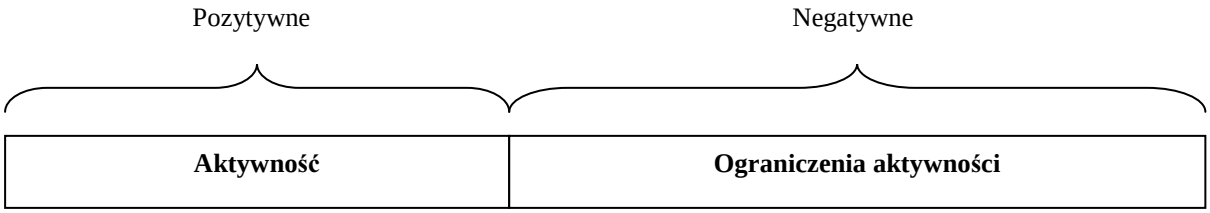
Kwalifikatory dodatkowe

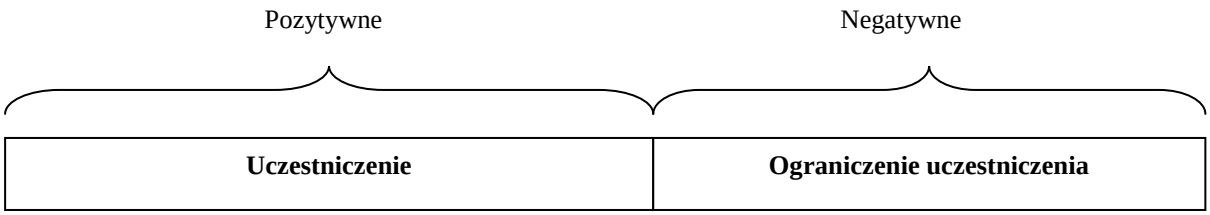
Różni użytkownicy mogą uznać za właściwe i pomocne dodanie innych rodzajów informacji do kodowania każdego z obiektów. Istnieje szeroka gama dodatkowych kwalifikatorów, które mogą być użyteczne, jak dalej jest o tym wspomniane.

Kodowanie aspektów pozytywnych

Według uznania użytkownika skale kodujące mogą być rozszerzone aby uchwycić pozytywne aspekty funkcjonowania:

2. Ogólne zasady kodowania

Przedstawione niżej zasady są niezbędne dla dokładnego pozyskania informacji do różnych zastosowań klasyfikacji.

Wybierz zestaw kodów aby stworzyć indywidualny profil

ICF klasyfikuje zdrowie i stany związane ze zdrowiem i dlatego wymaga przyporządkowania serii kodów, które najlepiej opisują profil funkcjonowania danej osoby. ICF nie jest klasyfikacją „zdarzeń" jak ICD-10, w którym poszczególne jednostki chorobowe sklasyfikowane są za pomocą jednego kodu. Ponieważ funkcjonowanie człowieka może być naruszone na poziomie ciała, indywidualnym i społecznym, użytkownik powinien zawsze brać pod uwagę wszystkie składniki klasyfikacji, to znaczy „Funkcje i struktury ciała", „Aktywności i uczestniczenie" oraz „Czynniki środowiskowe". Chociaż niepraktyczne jest oczekiwać, że wszystkie możliwe kody będą zastosowane przy każdej okazji, zależnie od okoliczności użytkownicy będą wybierać najbardziej odpowiednie dla ich celów kody do opisu danego stanu zdrowia.

Zakoduj odpowiednią informację

Zakodowana informacja zawsze odnosi się do stanu chorobowego. Jednakże aby móc używać kodów nie jest konieczne prześledzenie związków pomiędzy stanem chorobowym a aspektami funkcjonowania i niepełnosprawności, które są kodowane, ICF jest klasyfikacją zdrowia i poprzez to zakłada występowanie jakiegoś rodzaju stanu chorobowego. Dlatego informacja o tym, co dana osoba może lub czego nie może robić nie odnosi się do problemu funkcjonowania związanego ze stanem chorobowym i nie powinna być kodowana. Na przykład jeżeli ktoś postanawia nie zawierać znajomości z sąsiadami z powodów innych niż zdrowotne, nie jest właściwe zastosowanie kategorii d7200, która obejmuje działania mające na celu nawiązanie kontaktu. Odwrotnie, jeżeli decyzja danej osoby ma związek ze stanem chorobowym (np. depresją) wtedy powinno się zastosować ten kod.

Informacja, która odzwierciedla uczucie zaangażowania danej osoby lub satysfakcję z poziomu funkcjonowania obecnie nie jest kodowana przez ICF. Dalsze badania mogą dostarczyć dodatkowych kwalifikatorów które pozwolą na kodowanie tej informacji.

Tylko te aspekty funkcjonowania danej osoby, które są istotne dla uprzednio zdefiniowanego okresu powinny być kodowane. Funkcje, które odnoszą się do wcześniejszego zdarzenia i nie mają wpływu na obecne zdarzenie nie powinny być kodowane.

Zakoduj dosłowną informację

Podczas ustalania kodów użytkownik nie powinien wyciągać wniosków na temat wzajemnych powiązań pomiędzy upośledzeniem funkcji lub struktury ciała, ograniczeniem aktywności lub uczestniczenia. Na przykład, jeżeli dana osoba ma ograniczenie funkcji przemieszczania się to nie jest uzasadnione założenie, że ma ona upośledzenie funkcji ruchu. Podobnie na podstawie faktu, że dana osoba ma ograniczoną zdolność do przemieszczania się nie ma podstaw aby wnioskować, że ma ona problem z wykonywaniem ruchu. Użytkownik powinien uzyskać rzetelną informację osobno na temat „Funkcji i struktur ciała", oraz zdolności i wykonywania (w pewnych przypadkach, na przykład dotyczących funkcji umysłowych, wymagane są wnioski z innych obserwacji ponieważ funkcja ciała, o którą chodzi nie może być bezpośrednio zaobserwowana).

Zakoduj specyficzną informację

Zdrowie i stany związane ze zdrowiem powinny być zapisywane tak precyzyjnie, jak to tylko możliwe, poprzez przyznawanie najwłaściwszej kategorii ICF. Na przykład najbardziej trafnym kodem dla osoby ze ślepotą nocną jest b21020 „wrażliwość na światło". Jednak jeżeli z jakichś powodów ten poziom szczegółu nie może być zastosowany, zamiast niego może być zastosowany odpowiadający mu „kod nadrzędny" (w ty przypadku, b2102 Jakość Widzenia, b210 Funkcje widzenia lub b2 Funkcje narządów zmysłów i ból).

Aby łatwo i szybko ustalić właściwy kod gorąco poleca się zastosowanie Przeglądarki ICF [22] która pozwala na wyszukiwanie funkcji za pomocą elektronicznego indeksu pełnej wersji klasyfikacji. Alternatywnie można używać indeksu alfabetycznego.

3. Zasady kodowania dla składnika Czynniki środowiskowe

W celu zakodowania czynników środowiskowych dostępne do zastosowania są trzy zasady kodowania:

Zasada 1

Czynniki środowiska kodowane są osobno bez powiązania tych kodów z funkcjami ciała, strukturami ciała lub aktywnością i uczestniczeniem.

Funkcje ciała _____
Struktury ciała _____
Aktywności i uczestniczenie _____
Środowisko _____

Zasada 2

Czynniki środowiska kodowane są dla każdego składnika klasyfikacji

Funkcje ciała _____ Kod E _____
Struktury ciała _____ Kod E _____
Aktywności i uczestniczenie_____ Kod E _____

[22] Przeglądarka ICF w różnych językach może być załadowana ze strony internetowej ICF: http://www.who.int/classification/icf

Zasada 3

Czynniki środowiska kodowane są dla kwalifikatorów zdolności i wykonanie w składniku klasyfikacji „Aktywności i uczestniczenie" dla każdej pozycji.

Kwalifikator wykonania _____ Kod E _____
Kwalifikator zdolności _____ Kod E _____

4. Zasady kodowania specyficzne dla składnika klasyfikacji

4.1 Kodowanie funkcji ciała

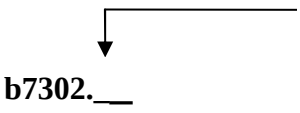
Definicje

Funkcje ciała są to fizjologiczne czynności układów ciała (z włączeniem funkcji psychicznych). Upośledzenia są to zaburzenia czynności lub struktury ciała takie jak istotne odchylenia od stanu prawidłowego *lub* utrata.

Zastosowanie kwalifikatora dla funkcji ciała

Funkcje ciała kodowane są za pomocą jednego kwalifikatora, który wskazuje na zakres lub wielkość upośledzenia. Obecność upośledzenia może być określana jako utrata, zmniejszenie, powiększenie, nadmiar lub zaburzenie.

Upośledzenie u osoby z porażeniem połowiczym może być opisane za pomocą kodu b7302. Siła mięśni jednej strony ciała:

Wielkość istniejącego upośledzenia, można stopniować za pomocą kwalifikatora ogólnego. Na przykład

b7302.1 Nieznaczne upośledzenie siły mięśniowej jednej strony ciała (5-24%)
b7302.2 Umiarkowane upośledzenie siły mięśniowej jednej strony ciała (25-49%)
b7302.3 Znaczne upośledzenie siły mięśniowej jednej strony ciała (50-95%)
b7302.4 Skrajne upośledzenie siły mięśniowej jednej strony ciała (96-100%)

Brak upośledzenia (według wcześniej zdefiniowanego poziomu progowego) oznacza się wartością „0" dla kwalifikatora ogólnego. Na przykład:

b7302.0 Brak upośledzenia siły mięśniowej jednej strony ciała

Jeżeli nie ma wystarczającej informacji, aby określić wielkość upośledzenia, powinno się zastosować wartość „8". Na przykład, jeżeli z dokumentacji lekarskiej danej osoby wynika, że ktoś cierpi na osłabienie prawej strony ciała bez podawania dalszych szczegółów, wtedy powinno się zastosować następujący kod:

b7302.8 Upośledzenie siły mięśniowej jednej strony ciała, nieokreślone

Mogą zdarzyć się sytuacje, w których użycie określonego kodu nie jest właściwe. Na przykład kod b650 funkcje związane z miesiączkowaniem nie odnoszą się do kobiet poniżej lub powyżej określonego wieku (przed rozpoczęciem miesiączkowania lub po menopauzie). W tych przypadkach przyznaje się wartość „9”:

b650.9 Funkcje związane z miesiączkowaniem, nie dotyczy.

Strukturalne odpowiedniki funkcji ciała

Klasyfikacje „Funkcji ciała” i „Struktur ciała” z założenia mają być równoległe. Kiedy używa się kodu funkcji ciała, użytkownik powinien sprawdzić czy ma zastosowanie odpowiedni kod struktury ciała. Na przykład funkcje ciała obejmują podstawowe ludzkie zmysły, takie jak b210-b229 „Widzenie i funkcje pokrewne”, i ich strukturalne odpowiedniki występują pomiędzy s210 a 1 230 jako „oko i związane z nim struktury”.

Związki pomiędzy upośledzeniami

Jedne upośledzenia mogą powodować inne upośledzenia, na przykład siła mięśni może upośledzać funkcje poruszania się, funkcje serca mogą wpływać na funkcje oddechowe, postrzeganie może wykazywać związek z funkcjami myślenia.

Identyfikacja upośledzenia funkcji ciała

W przypadku tych upośledzeń, które nie zawsze mogą być obserwowane bezpośrednio (np. funkcje umysłowe) użytkownik może wnioskować o upośledzeniu na podstawie obserwacji zachowania. Na przykład w warunkach klinicznych pamięć może być oceniana poprzez standaryzowane testy, i chociaż nie jest możliwe faktyczne obserwowanie funkcji ciała, w zależności od wyników tych testów można przyjąć, że funkcje umysłowe lub pamięć są upośledzone.

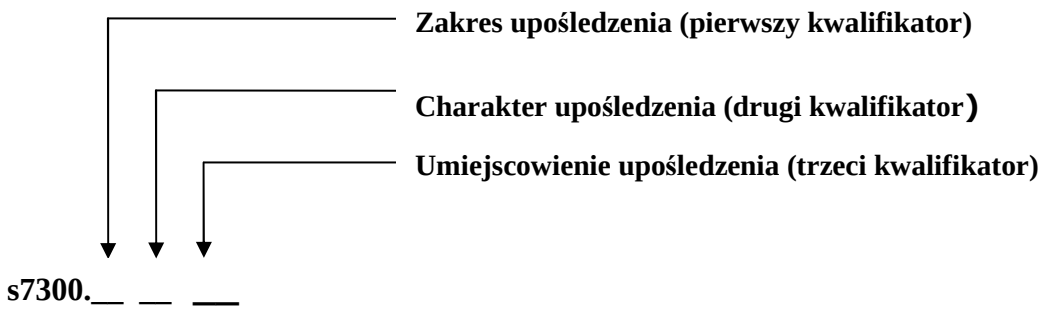
4.2 Kodowanie struktur ciała

Definicje

Struktury ciała są częściami anatomicznymi ciała takimi jak narządy, kończyny i ich składowe. ***Upośledzenia*** to zakłócenia funkcji lub struktury ciała takie jak istotne odchylenie od normy lub utrata.

Zastosowanie kwalifikatorów do kodowania struktur ciała

Struktury ciała kodowane są za pomocą trzech kwalifikatorów. Pierwszy kwalifikator opisuje zakres lub wielość upośledzenia, drugi kwalifikator stosowany jest do określenia charakteru zmiany, a trzeci oznacza umiejscowienie upośledzenia.

Schematy opisowe stosowane dla trzech kwalifikatorów przedstawione są w Tabeli 1.

Tabela 1 Stopniowanie kwalifikatorów dla struktur ciała.

Pierwszy kwalifikator Zakres upośledzenia	Drugi kwalifikator Charakter upośledzenia	Trzeci kwalifikator Lokalizacja upośledzenia
0 BRAK upośledzenia **1** NIEZNACZNE upośledzenie **2** UMIARKOWANE upośledzenie 3 ZNACZNE upośledzenie **4** SKRAJNE upośledzenie **8** nie określone **9** nie dotyczy	**0** brak zmian w strukturze **1** zupełny brak 2 częściowy brak **3** dodatkowa część **4** nieprawidłowe wymiary **5** brak ciągłości **6** nieprawidłowa pozycja **7** zmiany jakościowe w strukturze, w tym gromadzenie płynu **8** nie określone **9** nie dotyczy	**0** więcej niż jedna okolica **1** prawa strona 2 lewa strona **3** obustronnie **4** z przodu **5** z tyłu **6** proksymalnie **7** dystalnie **8** nie określone **9** nie dotyczy

4.3 Kodowanie składnika klasyfikacji „Aktywności i uczestniczenie”

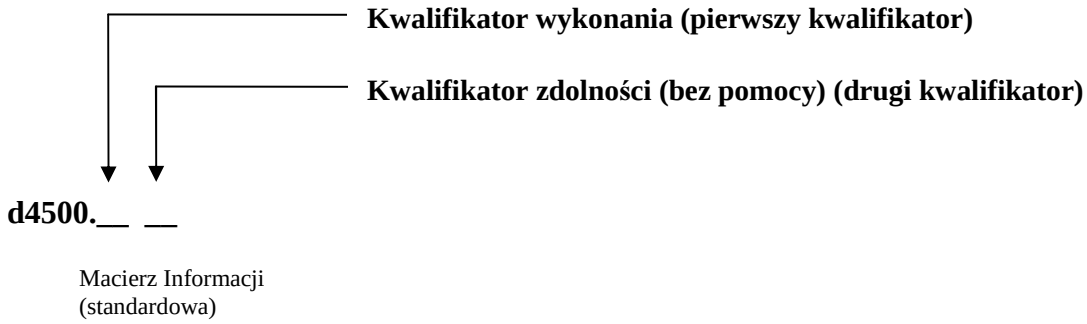
Definicje

Aktywność jest to wykonywanie zadania lub czynności przez daną osobę. ***Uczestniczenie*** jest to zaangażowanie się danej osoby w sytuację życiową. ***Ograniczenie aktywności*** to trudności, jakie dana osoba może mieć w wykonywaniu czynności. ***Ograniczenie uczestniczenia*** to problemy, jakie osoba może doświadczać angażując się w sytuacje życiowe.

Klasyfikacja „Aktywności i uczestniczenia” to pojedyncza lista dziedzin.

Zastosowanie kwalifikatorów zdolność i wykonanie.

„Aktywność i uczestniczenie” kodowane są za pomocą dwóch kwalifikatorów: kwalifikator *wykonanie*, który zajmuje pozycję pierwszej cyfry po kropce, oraz kwalifikator *zdolność,* który zajmuje pozycję drugiej cyfry po kropce. Kod który określa kategorię z listy „Aktywności i uczestniczenie” oraz dwa kwalifikatory tworzą macierz standardowych informacji.

Kwalifikator wykonanie opisuje co dana osoba robi (wykonuje) w swoim obecnym środowisku. Ponieważ jej obecne środowisko dotyczy określonych warunków społecznych, wykonanie rejestrowane przez ten kwalifikator może być także rozumiane jako „zaangażowanie w sytuację życiową” albo „przeżywane doświadczenia” ludzi żyjących w swoich warunkach społecznych. Warunki te obejmują czynniki środowiskowe – tzn. wszystkie aspekty świata fizycznego, społecznego i dotyczącego postaw. Te cechy obecnego środowiska mogą być zakodowane z wykorzystaniem klasyfikacji „Czynniki środowiskowe”.

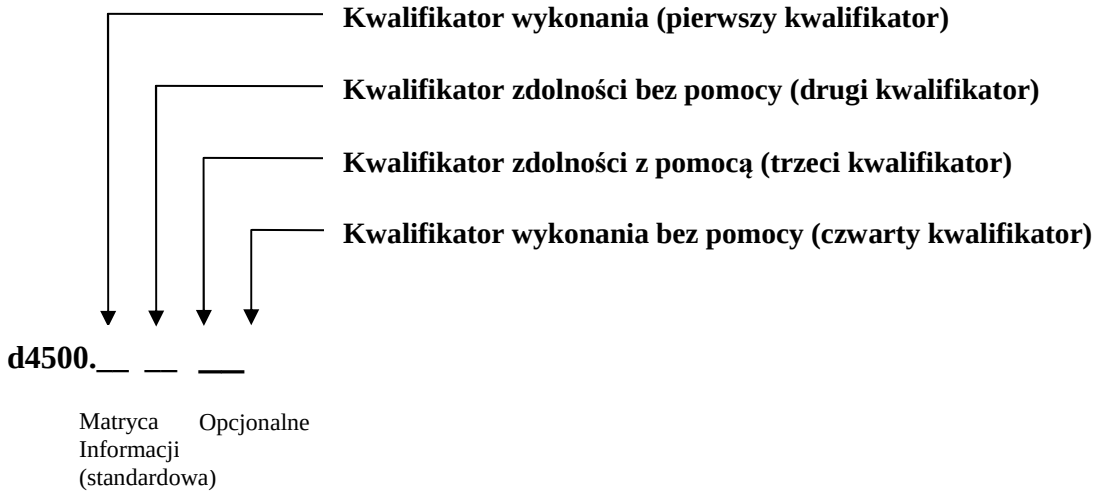
Kwalifikator zdolność opisuje możliwości wykonania przez daną osobę zadania lub podjęcia jakiegoś działania Wskazuje on najwyższy prawdopodobny poziom funkcjonowania, jaki dana osoba może osiągnąć w danej dziedzinie i w danym momencie. Aby ocenić pełną zdolność danej osoby należałoby mieć standardowe środowisko, aby zneutralizować zmienny wpływ rozmaitych środowisk na zdolność jednostki. To standardowe środowisko może być: (a) rzeczywistym środowiskiem często używanym do oceny zdolności w warunkach testu; (b) w przypadkach gdzie nie jest to możliwe, hipotetyczne środowisko, które jak się zakłada, ma jednolity wpływ. To środowisko można nazwać „jednolitym” albo „standardowym”. Dlatego też pojęcie zdolności odzwierciedla dostosowaną do środowiska zdolność jednostki. Dostosowanie to musi być takie samo dla wszystkich osób we wszystkich krajach, aby umożliwić międzynarodowe porównania. Ściśle rzecz ujmując, te same cechy jednolitego lub standardowego środowiska mogą być kodowane z użyciem składnika klasyfikacji „Czynniki

środowiskowe". Luka pomiędzy zdolnością a wykonaniem odzwierciedla różnicę pomiędzy wpływami obecnego i jednolitego środowiska i przez to dostarcza użytecznych wskazówek, jak można zmienić środowisko jednostki aby poprawić jej wykonanie.

Typowo, kwalifikator zdolności danej osoby nie korzystającej z pomocy innych używany jest w celu opisania prawdziwych możliwości jednostki, które nie są zwiększone przez urządzenia wspomagające lub pomoc innych osób. Ponieważ kwalifikator wykonania odnosi się do obecnego środowiska jednostki, obecność urządzeń wspomagających, pomoc osób trzecich lub bariery można bezpośrednio zaobserwować. Charakter urządzenia wspomagającego lub bariery można opisać przy pomocy składnika klasyfikacji „Czynniki środowiskowe".

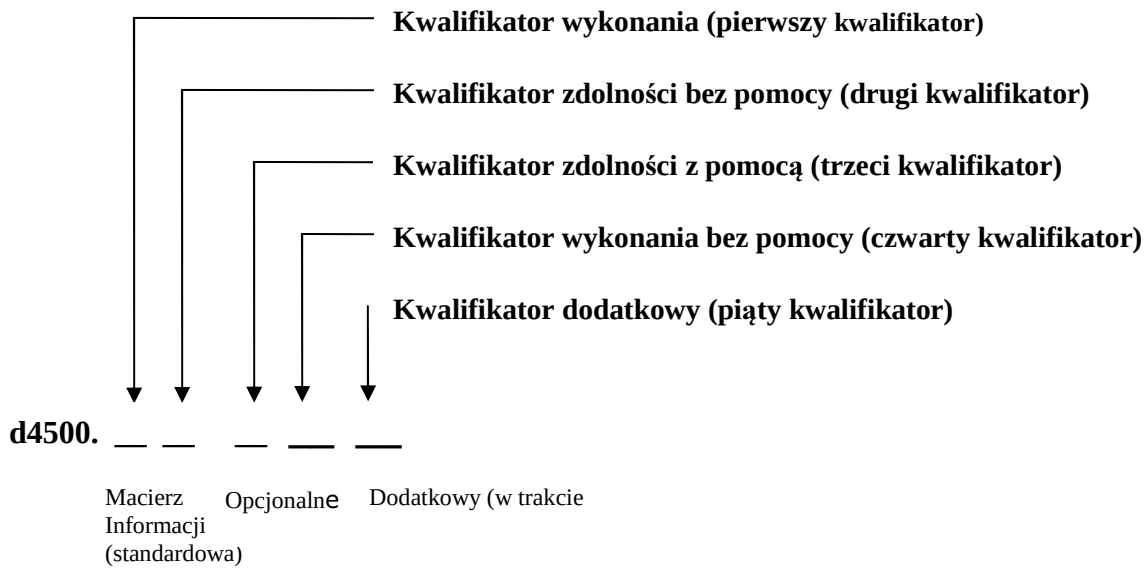
Kwalifikatory (nieobowiązkowe)

Trzeci i czwarty (nieobowiązkowe) kwalifikator dają użytkownikom możliwość kodowania zdolności z użyciem pomocy i wykonania bez pomocy.

Kwalifikatory dodatkowe

Pozycja piątej cyfry zarezerwowana jest dla kwalifikatorów, które mogą być utworzone w przyszłości, takich jak kwalifikator dla zaangażowania lub subiektywnej satysfakcji.

Oba kwalifikatory zarówno kwalifikator zdolności jak i kwalifikator wykonania można stosować zarówno w przypadku korzystania jak i nie korzystania przez daną osobę z urządzeń wspomagających albo korzystania lub nie z pomocy innych osób zgodnie z następującą skalą (gdzie xxx zastępuje numer dziedziny drugiego poziomu):

xxx.0 BRAK trudności
xxx.1 NIEZNACZNE trudności
xxx.2 UMIARKOWANE trudności
xxx.3 ZNACZNE trudności
xxx.4 SKRAJNIE DUŻE trudności
xxx.8 nie określone
xxx.9 nie dotyczy

Kiedy używać kwalifikatora wykonania i zdolności

Każdy z kwalifikatorów może być używany dla każdej z wymienionych kategorii. Ale w każdym przypadku przekazywana informacja jest inna. Kiedy używane są oba kwalifikatory, wynik stanowi połączenie dwóch pojęć, to znaczy:

d4500. 2 1 ⟶ **d4500. 2 _**
d4500 . _ 1

Jeżeli używany jest tylko jeden kwalifikator, wtedy niewykorzystane miejsca nie powinny być uzupełniane przez .8 lub .9, ale pozostawione puste, ponieważ oba stanowią prawdziwe wartości oceny i wskazywałyby, że używany jest kolejny kwalifikator.

Przykłady zastosowania obu kwalifikatorów

d4500 Chodzenie na małe odległości

W przypadku kwalifikatora wykonania dziedzina ta odnosi się do poruszania się pieszo, w obecnym środowisku jednostki takim, jak różne powierzchnie i warunki z użyciem laski, balkoniku lub innego urządzenia pomocniczego, na dystanse krótsze niż 1 km. Na przykład wykonanie osoby, która straciła nogę w wypadku w pracy i od tego czasu używa laski ale napotyka umiarkowane trudności przy chodzeniu po okolicy ponieważ chodniki w sąsiedztwie są bardzo strome i mają śliską powierzchnię, może być zakodowane następująco:

d4500.3 _ umiarkowane ograniczenie w wykonywaniu chodzenia na małe odległości

W przypadku kwalifikatora zdolności dziedzina ta odnosi się do możliwości jednostki poruszania się bez pomocy. Aby zneutralizować zmienny wpływ różnych warunków środowiska, zdolność tę można ocenić w „wystandaryzowanym" środowisku. To standardowe środowisko może być : (a) rzeczywistym środowiskiem często używanym do oceny zdolności w warunkach testowych; lub (b) w przypadkach, gdy nie jest to możliwe, przyjętym (hipotetycznym) środowiskiem, o którym można powiedzieć, że jego wpływ jest jednolity. Na przykład faktyczna zdolność powyżej wspomnianej osoby do chodzenia bez laski w standardowym środowisku (takim jak środowisko z płaską i nie śliską powierzchnią) będzie bardzo ograniczona. Dlatego też zdolność tej osoby może być zakodowana w sposób następujący:

d4500. _ 3 znaczne ograniczenie zdolności chodzenia na małe odległości

Użytkownicy, którzy chcą określić szczegółowo obecne lub standardowe środowisko przy stosowaniu kwalifikatora wykonania lub zdolności powinni zastosować klasyfikację „Czynników środowiskowych" (patrz: 3 Zasady kodowania dla klasyfikacji „Czynników środowiskowych" w rozdziale 3 powyżej).

4.4. Kodowanie „Czynników środowiskowych"

Definicje

Czynniki środowiskowe stanowią fizyczne, społeczne i związane z systemem postaw otoczenie, w którym ludzie żyją i kierują swoim życiem

Zastosowanie „Czynników środowiskowych"

„Czynniki środowiskowe" są elementem składowym Części 2 klasyfikacji (Czynniki kontekstowe). „Czynniki środowiskowe" muszą być brane pod uwagę dla każdego składnika funkcjonowania i kodowane zgodnie z trzema zasadami opisanymi w powyżej rozdziale 3.

„Czynniki środowiskowe" należy kodować z perspektywy osoby, której sytuacja jest opisywana. Na przykład płytki krawężnika bez karbowanej powierzchni można zakodować jako ułatwienie dla użytkownika wózka inwalidzkiego ale jako barierę dla osoby niewidomej.

Kwalifikator wskazuje do jakiego stopnia dany czynnik środowiskowy stanowi ułatwienie lub barierę. Istnieje wiele powodów dla których czynnik środowiskowy w jakimś stopniu może być ułatwieniem lub barierą. W przypadku ułatwień kodujący powinien mieć świadomość

takich kwestii jak dostępność źródła, oraz to czy dostęp jest pewny czy zmienny, dobrej czy złej jakości i tym podobnie. W przypadku barier istotne może być to, jak często jakiś czynnik przeszkadza danej osobie, czy przeszkoda jest wielka czy mała, możliwa do uniknięcia czy nie. Powinno się także pamiętać o tym, że czynnik środowiska może być barierą zarówno wtedy gdy jest obecny (na przykład negatywny stosunek do ludzi niepełnosprawnych) jak również wówczas kiedy go nie ma (na przykład brak dostępu do potrzebnej usługi). Wpływy, jakie czynniki środowiska wywierają na życie ludzi dotkniętych określonymi jednostkami chorobowymi są różnorodne i złożone; jest nadzieja, że w przyszłości badania naukowe pozwolą na lepsze zrozumienie tych wzajemnych powiązań i być może wykażą korzyść z zastosowania drugiego kwalifikatora dla tych czynników.

W niektórych przypadkach, zbiór różnorodnych czynników środowiskowych jest określany sumarycznym terminem, takim jak ubóstwo, rozwój, warunki wiejskie lub miejskie, fundusz socjalny. Te sumaryczne określenia jako takie nie występują w klasyfikacji. To raczej kodujący powinien wyodrębnić poszczególne czynniki środowiskowe składające się na określone terminy sumaryczne i zakodować je. I znowu, potrzebne są dalsze badania aby określić, czy istnieje przejrzysty i spójny zbiór czynników środowiskowych, tworzących każde z określeń sumarycznych.

Pierwszy kwalifikator

Poniżej podana negatywna i pozytywna skala, wskazuje na zakres, w jakim czynnik środowiskowy stanowi barierę lub ułatwienie. Użycie samej kropki oznacza barierę, zaś użycie znaku + oznacza ułatwienie, tak jak przedstawiono poniżej:

xxx.0 BRAK bariery	xxx+0 BRAK ułatwienia
xxx.1 NIEZNACZNA bariera	xxx+1 NIEZNACZNE ułatwienie
xxx.2 UMIARKOWANA bariera	xxx+2 UMIARKOWANE ułatwienie
xxx.3 ZNACZNA bariera	xxx+3 ZNACZNE ułatwienie
xxx.4 SKRAJNIE DUŻA bariera	xxx+4 PEŁNE ułatwienie
xxx.8 nie określona	xxx+8 nie określone
xxx.9 nie dotyczy	xxx.9 nie dotyczy

Załącznik 3

Możliwe zastosowania listy „Aktywności i uczestniczenie”

Składnik klasyfikacji „Aktywności i uczestniczenie” jest neutralną listą dziedzin wskazujących na różne działania i obszary życia. Każda dziedzina zawiera kategorie na różnych poziomach, uporządkowane od ogólnych do szczegółowych (np. dziedzina rozdziału 4, Poruszanie się zawiera kategorie takie jak d450 Chodzenie i poniżej bardziej specyficzny obiekt, d4500 Chodzenie na małe odległości). Lista dziedzin aktywności i uczestniczenia obejmuje pełny zakres funkcjonowania, które można kodować zarówno na poziomie jednostki, jak i poziomie społecznym.

Jak przedstawiono we Wstępie, listy można używać na różne sposoby aby pokazać szczególne aspekty „Aktywności” i „Uczestniczenia”, zdefiniowane w ICF w sposób następujący:

W kontekście zdrowia:

Aktywność jest to wykonywanie zadania lub czynności przez daną osobę.

Uczestniczenie jest zaangażowaniem się w sytuację życiową.

Istnieją cztery możliwości tworzenia związków pomiędzy aktywnościami (a) a uczestniczeniem (p) w odniesieniu do listy dziedzin:

(1) Odrębne zestawy dziedzin aktywności i dziedzin uczestniczenia (bez nakładania się)

Pewien zestaw kategorii kodowany jest tylko jako aktywności (to znaczy zadania lub działania, które dana osoba wykonuje), a inny zestaw kodowany jest tylko jako uczestniczenie (np. zaangażowanie się danej osoby w sytuacje życiowe). Dlatego też te dwa zestawy wykluczają się wzajemnie.

W pierwszej możliwości, zestaw kategorii aktywności i kategorii uczestniczenia ustalony jest przez użytkownika. Każda kategoria stanowi albo pozycję aktywności, albo element uczestniczenia, ale nie obydwu razem. Na przykład dziedziny mogą być podzielone w następujący sposób:

a1 uczenie się i stosowanie wiedzy
a2 ogólne zadania i wymagania
a3 porozumiewanie się
a4 poruszanie się

p5 dbanie o siebie
p6 życie domowe
p7 wzajemne kontakty międzyludzkie
p8 główne obszary życia
p9 życie w społeczności, towarzyskie i obywatelskie

Kodowanie tej struktury

a *kod kategorii*. q_p q_c (kategoria przeznaczona jako pozycja aktywności)

p *kod kategorii*. q_p q_c (kategoria przeznaczona jako pozycja uczestniczenia)

Gdzie q_p jest kwalifikatorem wykonania, natomiast q_c kwalifikatorem zdolności. Jeżeli zastosowany jest kwalifikator wykonania, kategoria, niezależnie od tego czy wskazana jest jako element aktywności czy uczestniczenia, interpretowana jest jako pojęcie oznaczające wykonanie; jeżeli natomiast stosowany jest kwalifikator zdolności, wtedy używa się pojęcia oznaczającego zdolności aby zinterpretować kategorię, znowu niezależnie od tego czy jest wskazana jest jako pozycja aktywności czy uczestniczenia.

Tym sposobem możliwość (1) dostarcza pełną matrycę informacji bez nadmiaru ani nakładania się.

(2) Częściowe nakładanie się pomiędzy zestawami dziedzin aktywności i uczestniczenia

W drugim podejściu, zestaw kategorii może być interpretowany jako zarówno pozycje aktywności jak i uczestniczenia; to znaczy, uważa się, że ta sama kategoria otwarta jest dla interpretacji indywidualnej (tzn. zadanie lub działanie, które dana osoba wykonuje) i społecznej (tzn. zaangażowanie w sytuację życiową).

Na przykład

a1 uczenie się i zastosowanie wiedzy
a2 ogólne zadania i wymagania
a3 porozumiewanie się
a4 poruszanie się
a5 dbanie o siebie
a6 życie domowe

p3 porozumiewanie się
p4 poruszanie się
p5 dbanie o siebie
p6 życie domowe
p7 wzajemne kontakty międzyludzkie
p8 główne obszary życia
p9 życie w społeczności, towarzyskie i obywatelskie

Kodowanie tej struktury

Istnieje ograniczenie dotyczące sposobu kodowania kategorii w tej strukturze. Kategoria która się nakłada nie może mieć różnych wartości dla tego samego kwalifikatora (ani pierwszego kwalifikatora dla wykonania, ani drugiego dla zdolności), np.

a *kategoria*.1_	lub	a *kategoria*. _1
p *kategoria*.2		p *kategoria*._2

Użytkownik, który wybiera tę możliwość przyjmuje (uważa), że kody w nakładających się kategoriach mogą mieć różne znaczenie jeżeli są kodowane w aktywnościach a nie w uczestniczeniu i odwrotnie. Jednakże tylko jeden kod powinien być wprowadzony do matrycy informacyjnej dla określonej kolumny kwalifikatorów.

(3) Szczegółowe kategorie, takie jak aktywności, i szerokie kategorie, takie jak uczestniczenie, z lub bez nakładania się dziedzin.

W innym podejściu do zastosowania definicji aktywności i uczestniczenia dla dziedzin, uczestniczenie ogranicza się do bardziej ogólnych lub szerszych kategorii w obrębie dziedziny (np. kategorie pierwszego poziomu takie jak tytuły rozdziałów) i uznaje się bardziej szczegółowe kategorie za aktywności (np. kategorie trzeciego i czwartego poziomu). Podejście to rozdziela kategorie w obrębie kilku lub wszystkich dziedzin; jest to więc rozróżnienie szerokie w przeciwieństwie do szczegółowego. Użytkownik może uznać, że niektóre dziedziny to wyłącznie (to znaczy na każdym poziomie uszczegółowienia) aktywności lub wyłącznie uczestniczenie.

Na przykład d4550 Czołganie się może być uznane za aktywność, podczas gdy d4555 Poruszanie się za uczestniczenie.

Istnieją dwa sposoby postępowania w tym przypadku (a) nie ma „nakładania" się tzn. jeżeli jakaś pozycja jest aktywnością to nie jest uczestniczeniem; lub (b) może występować nakładanie się, ponieważ niektórzy użytkownicy mogą używać pełnej listy aktywności i tylko szerokich tytułów jako uczestniczenia.

Kodowanie tej struktury

Podobnie jak możliwość (1) lub możliwość (2)

(4) Zastosowanie tych samych dziedzin dla zarówno aktywności jak i uczestniczenia z całkowitym nakładaniem się dziedzin.

W tym podejściu wszystkie dziedziny z listy aktywności i uczestniczenia mogą być postrzegane zarówno jako aktywności jak i uczestniczenie. Każda kategoria może być interpretowana jako funkcjonowanie indywidualne (aktywność) i funkcjonowanie społeczne (uczestniczenie).

Na przykład: d330 Mówienie, może być postrzegane zarówno jako aktywność jak i uczestniczenie. Osoba z brakiem strun głosowych może mówić przy pomocy urządzenia wspomagającego. Zgodnie z ocenami przy użyciu kwalifikatorów zdolności i wykonania, osoba ta ma:

Kwalifikator pierwszy
Mierne trudności w wykonaniu (być może z powodu czynników kontekstowych, takich jak osobisty stres lub postawy innych ludzi) 2

Kwalifikator drugi
Poważne trudności w zdolności bez urządzenia wspomagającego 3

Kwalifikator trzeci
Nieznaczne trudności w zdolności z urządzeniem wspomagającym→ 1

Zgodnie z ICF matryca informacji dotycząca sytuacji tej osoby powinna być zakodowana w sposób następujący:

d330.231

Zgodnie z podejściem (4) tę sytuacje można również zakodowane jako:

a330.231
p330.2

W podejściu (4), kiedy stosowane są oba kwalifikatory wykonania i zdolności, istnieją dwie wartości dla tej samej komórki w macierzy informacji ICF: jedna dla aktywności i jedna dla uczestniczenia. Jeżeli te wartości są takie same, wtedy nie zachodzi sprzeczność, tylko nadmiar. Jednakże w przypadku wartości różniących się, użytkownicy muszą stworzyć zasadę podejmowania decyzji o sposobie kodowaniu macierzy informacyjnej, ponieważ oficjalny sposób kodowania WHO jest taki:

d *kategoria* q_p q_c

Jednym z możliwych sposobów pokonania tego nadmiaru może być uznanie kwalifikatora zdolności za aktywność a kwalifikatora wykonania za uczestniczenie.

Inna możliwość to stworzenie dodatkowych kwalifikatorów dla uczestniczenia aby uchwycić „zaangażowanie w sytuacje życiowe".

Oczekuje się, że wraz z ciągłym stosowaniem ICF i powstawaniem danych empirycznych, zostanie udokumentowane, które z powyższych opcji są preferowane przez różnych użytkowników klasyfikacji. Badania doświadczalne doprowadzą również do jaśniejszego stosowania pojęć aktywności i uczestniczenia. Dane o tym, w jaki sposób pojęcia te są stosowane w różnych warunkach, w różnych krajach i dla różnych celów można gromadzić dla celów dalszych rewizji tego schematu.

Załącznik 4

Wybrane przypadki

Poniższe przykłady opisują zastosowanie koncepcji ICF w różnych przypadkach. Jest nadzieja, że pomogą one użytkownikom w zrozumieniu zmian i zastosowania podstawowych koncepcji i konstrukcji klasyfikacji. Celem poznania dalszych szczegółów proszę korzystać z podręczników szkoleniowych i kursów WHO.

Upośledzenie, które nie prowadzi do ograniczenia zdolności ani do problemów z wykonaniem.

Dziecko urodziło się bez jednego paznokcia palca u reki. Ta wada rozwojowa stanowi upośledzenie struktury, ale nie zakłóca funkcji ręki dziecka ani czynności jakie dziecko może wykonywać tą ręką, więc nie ma ograniczenia zdolności dziecka. Podobnie nie ma problemu z wykonaniem – takim jak zabawa z innymi dziećmi bez wyśmiewania albo wykluczenia z zabawy – z powodu tej wady. Zatem dziecko nie ma ani ograniczenia zdolności ani problemów w wykonaniu.

Upośledzenie, które nie prowadzi do ograniczenia zdolności ale stwarza problemy z wykonaniem.

Dziecko z cukrzycą ma upośledzenie funkcji: trzustka nie funkcjonuje odpowiednio i nie wytwarza insuliny. Cukrzycę można wyrównać farmakologicznie, tzn. podając insulinę. Kiedy czynności organizmu (stężenie insuliny) zostają wyrównane, nie występują ograniczenia zdolności związanych z tym upośledzeniem. Jednakże dziecko z cukrzycą będzie zapewne miało problemy z wykonaniem w kontaktach towarzyskich z przyjaciółmi i rówieśnikami, w związku z jedzeniem, ponieważ musi ono ograniczać spożycie cukru. Brak odpowiedniego pożywienia może wytworzyć barierę. Dlatego mimo że nie ma tu ograniczenia zdolności to u dziecka będzie brak zaangażowania w kontakty towarzyskie w obecnym środowisku o ile nie zostaną podjęte kroki w celu zapewnienia odpowiedniego pożywienia.

Innym przykładem jest osoba z bielactwem na twarzy, ale bez innych dolegliwości. Ten problem kosmetyczny nie powoduje ograniczeń zdolności. Jednakże, osoba ta może żyć w otoczeniu, które mylnie uznaje bielactwo za trąd i uważa za zaraźliwe. Dlatego w obecnym środowisku tej osoby, ta negatywna postawa stanowi barierą środowiskową, która prowadzi do istotnych problemów z wykonaniem w stosunkach z innymi ludźmi.

Upośledzenie, które prowadzi do ograniczenia zdolności oraz – w zależności od okoliczności – do problemów w wykonaniu lub takich problemów nie stwarza

Istotną zmianą w rozwoju intelektualnym jest upośledzenie umysłowe. Może ono prowadzić do pewnego ograniczenia w różnych zdolnościach człowieka. Czynniki środowiskowe mogą wpływać na zakres wykonywania danej osoby w różnych dziedzinach życia. Na przykład dziecko z takim upośledzeniem umysłowym może napotkać niewielkie przeszkody w środowisku, w którym oczekiwania dla populacji ogólnej nie są wysokie i gdzie dziecku daje się do wykonania zestaw prostych, powtarzalnych, ale potrzebnych zadań. W tym otoczeniu dziecko będzie dobrze radziło sobie z wykonaniem w różnych sytuacjach życiowych.

Podobne dziecko dorastające w środowisku charakteryzującym się współzawodnictwem i dużymi oczekiwaniami szkolnymi może napotkać większą liczbę problemów w wykonaniu w różnych sytuacjach życiowych niż pierwsze dziecko.

Ten przykład porusza dwa zagadnienia. Pierwsze pokazuje, że normy lub standardy populacyjne, do których porównywane jest funkcjonowanie jednostki muszą być odpowiednie do rzeczywistego aktualnego otoczenia. Drugie obrazuje, że obecność lub brak czynników środowiskowych może mieć albo ułatwiający albo utrudniający wpływ na to funkcjonowanie.

Dawne upośledzenie nie prowadzące do ograniczeń zdolności, ale wciąż powodujące problemy w wykonaniu

Osoba, która powróciła do zdrowia po ostrej psychozie, ale która nosi piętno kiedyś „chorego psychicznie” może mieć problemy w wykonaniu w dziedzinie zatrudnienia lub w dziedzinie stosunków międzyludzkich, z powodu negatywnych postaw ludzi w jej lub jego środowisku. Zaangażowanie tej osoby w pracę lub życie towarzyskie jest z tego powodu ograniczone.

Różne rodzaje upośledzenia i ograniczenia zdolności prowadzące do podobnych problemów w wykonaniu

Jednostka nie może zostać zatrudniona ponieważ stopień jej upośledzenia spowodowany porażeniem czterokończynowym uznaje się za uniemożliwiający wykonywanie pewnych obowiązków zawodowych na danym stanowisku (na przykład posługiwanie się komputerem z ręczną klawiaturą). Miejsce pracy nie posiada potrzebnych urządzeń adaptacyjnych aby ułatwić takiej osobie spełnienie wymagań w pracy na danym stanowisku (np. oprogramowanie umożliwiające rozpoznawanie głosu, które zastępuje ręczną klawiaturę).

Inna osoba z lżejszym porażeniem czterokończynowym może posiadać zdolność wykonywania koniecznych obowiązków zawodowych, ale nie może zostać zatrudniona, ponieważ wyczerpano już limit zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Trzecia osoba, która jest zdolna do wykonywania wymaganych obowiązków zawodowych, nie może zostać zatrudniona ponieważ on lub ona ma ograniczenie aktywności, wymagające używania wózka inwalidzkiego, ale miejsce pracy jest dla wózków niedostępne.

Wreszcie, osoba poruszająca się na wózku inwalidzkim może zostać zatrudniona na danym stanowisku, i jest zdolna do wykonywania swoich obowiązków i rzeczywiście wykonuje je w danej pracy. Mimo to może wciąż mieć problemy w wykonaniu w dziedzinie kontaktów międzyludzkich z innymi współpracownikami, ponieważ nie ma dostępu do pomieszczeń socjalnych w zakładzie pracy. To ograniczenie wykonania w zakresie nawiązywania kontaktów towarzyskich w miejscu zatrudnienia może pozbawić tę osobę możliwości awansu.

Wszystkie te cztery osoby doświadczają problemów z wykonaniem w dziedzinie zatrudnienia z powodu różnych czynników środowiskowych, pozostających we wzajemnej relacji ze stanem chorobowym lub niepełnosprawnością. Dla pierwszej osoby bariery środowiska obejmują brak udogodnień w miejscu pracy i prawdopodobnie negatywne postawy. Druga osoba napotyka na negatywne postawy dotyczące zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Trzecia osoba napotyka na brak dostępu do budynku, a ostatnia – negatywne postawy w odniesieniu do niepełnosprawności w ogóle.

Podejrzenie niepełnosprawności prowadzące do znacznych problemów w zakresie wykonania bez ograniczeń w zakresie zdolności

Mężczyzna pracuje z chorymi na AIDS. Jest zdrowy, ale okresowo musi się poddawać badaniom na obecność wirusa HIV. Nie ma ograniczeń zdolności. Ludzie którzy pozostają z nim w stosunkach towarzyskich podejrzewają jednak, że mógł się zarazić wirusem i dlatego unikają go. Prowadzi to do istotnych ograniczeń wykonania w dziedzinie stosunków towarzyskich oraz w życiu społecznym, towarzyskim i obywatelskim. Zaangażowanie jego jest ograniczone z powodu negatywnych postaw ludzi z jego otoczenia.

Rodzaje niepełnosprawności nie objęte obecnie klasyfikacją ICF prowadzące do problemów w wykonaniu

Kobieta miała matkę, która zmarła na raka piersi. Ma 45 lat i dobrowolne poddała się niedawno badaniu przesiewowemu. Stwierdzono, że jest nosicielką genu, który wiąże się ze zwiększonym ryzykiem zachorowania na raka piersi. Nie ma zaburzeń w funkcjonowaniu ani w strukturze ciała, ani ograniczenia zdolności, ale jej firma ubezpieczeniowa odmówiła jej ubezpieczenia zdrowotnego ze względu na zwiększone u niej ryzyko zachorowania na raka piersi. Jej zaangażowanie w dziedzinie dbania o swoje zdrowie jest ograniczone z powodu polityki firmy ubezpieczenia zdrowotnego.

Przykłady dodatkowe

Dziesięcioletni chłopiec został skierowany do logopedy z rozpoznaniem „jąkania się". W trakcie badania stwierdzono przerywanie ciągłości mowy, przyspieszone tempo wewnątrz- i międzywyrazowe, problemy z rozmieszczeniem w czasie mowy oraz nieodpowiedni rytm mowy (upośledzenia). Ma kłopoty w szkole z głośnym czytaniem oraz z rozmową (ograniczenia zdolności). Podczas zajęć grupowych chłopiec nie wykazuje żadnej inicjatywy i nie uczestniczy w dyskusji mimo chęci (problemy z wykonaniem w dziedzinie rozmowy z wieloma ludźmi). Podczas przebywania w grupie zaangażowanie tego chłopca w rozmowę jest ograniczone z powodu towarzyskich norm i zwyczajów dotyczących spokojnego toku rozmowy.

Czterdziestoletnia kobieta, która przed czterema miesiącami doznała odgięciowego urazu kręgosłupa szyjnego skarży się na ból szyi, silne bóle głowy i zawroty głowy, osłabienie siły mięsni oraz stany lekowe (upośledzenia). Ma problemy z chodzeniem, gotowaniem, sprzątaniem, posługiwaniem się komputerem i prowadzeniem samochodu (ograniczenia zdolności). W trakcie konsultacji z jej lekarzem wspólnie postanowiono, że powinna zaczekać z powrotem do swojej dawnej pracy w pełnym zakresie godzin, do czasu zmniejszenia się dolegliwości (problemy z wykonaniem w dziedzinie zatrudnienia). Gdyby polityka w miejscu pracy w jej obecnym otoczeniu pozwoliła na zmienne godziny pracy, zwolnienie chorobowe gdy objawy szczególnie się nasilą, i pozwoliła jej na wykonywanie pracy w domu jej zaangażowanie w dziedzinie zatrudnienia uległoby poprawie.

Załącznik 5

ICF i ludzie niepełnosprawni

Proces przygotowywania poprawionej wersji ICF, od samego początku wspierany był przez osoby niepełnosprawne i organizacje zajmujące się niepełnosprawnością. Szczególnie Disabled Peoples' International (Międzynarodówka Osób Niepełnosprawnych) poświęciła wiele czasu i energii opracowaniu wersji poprawionej a ICF odzwierciedla ten istotny wkład.

WHO docenia znaczenie pełnego udziału osób niepełnosprawnych i ich organizacji w opracowaniu poprawionej wersji klasyfikacji funkcjonowania i niepełnosprawności. Klasyfikacja ICF będzie służyć jako podstawa zarówno do oceny, jak i pomiaru niepełnosprawności w wielu kontekstach naukowych, klinicznych, administracyjnych i polityki socjalnej. Dlatego ważne jest, aby nie nadużywano ICF w sposób który może być szkodliwy dla interesów osób niepełnosprawnych (patrz Wskazówki etyczne w Aneksie 6).

W szczególności, WHO zdaje sobie sprawę, że same terminy używane w klasyfikacji mogą, mimo najlepszych intencji wszystkich zainteresowanych, niejako piętnować i stanowić pewnego rodzaju etykietki. W trosce o to, we wczesnym okresie przygotowywania nowej wersji zrezygnowano całkowicie z terminu „handicap" (upośledzenie inwalidztwo) ponieważ ma ono negatywne konotacje w języku angielskim oraz nie stosować terminu niepełnosprawność (ang. disability) jako nazwy składowej, ale traktować go jako ogólny szeroki termin.

Pozostaje jednak do rozwiązania trudna kwestia jak najlepiej określać osoby, które odczuwają pewnego stopnia ograniczenia funkcji czy zaburzenia czynności. ICF stosuje termin „niepełnosprawność" (ang. disability) jako wielowymiarowe zjawisko wynikające z wzajemnych oddziaływań między ludźmi i otaczającym ich środowiskiem fizycznym i społecznym. Z różnych powodów, odnosząc się do osób, niektórzy wolą używać terminu „ludzie z niepełnosprawnością" a inni wolą mówić „osoby niepełnosprawne". W świetle tej rozbieżności nie ma jednolitego podejścia, które przyjęłoby WHO i dlatego nie jest właściwe by w ICF sztywno trzymać się tylko jednego lub drugiego podejścia, przyjmując ważną zasadę, że ludzie mają prawo być nazywani tak, jak sobie tego życzą.

Ponadto należy podkreślić, że ICF absolutnie nie jest klasyfikacją ludzi. Stanowi klasyfikację cech charakterystycznych stanu zdrowia ludzi w kontekście ich indywidualnych sytuacji życiowych oraz wpływów środowiska. To interakcja między charakterystycznymi cechami stanu zdrowia a czynnikami kontekstowymi stwarza niepełnosprawność. Krótko mówiąc ważne jest aby ludzi nie ograniczać albo charakteryzować wyłącznie w kategoriach, ich upośledzenia, ograniczenia aktywności lub uczestniczenia. Na przykład zamiast określenia „osoba upośledzona umysłowo" klasyfikacja posługuje się wyrażeniem „osoba z problemem w uczeniu się". ICF zapewnia to poprzez unikanie jakiegokolwiek odnoszenia się do osoby w kategoriach określeń stanu zdrowia lub niepełnosprawności, oraz przez stosowanie w swoim przebiegu określeń neutralnych, jeśli nie pozytywnych, i konkretnego języka.

W słusznej trosce, by nie przyklejać ludziom etykietek kategorie w ICF wyrażone są w sposób neutralny, aby uniknąć lekceważenia, napiętnowania i niewłaściwych konotacji. Jednakże podejście to niesie ze sobą problem, który można by nazwać „oczyszczaniem" terminologii. Negatywne cechy stanu zdrowia jakiejś osoby i sposób reakcji na to innych

ludzi są niezależne od terminologii użytej do zdefiniowania tego stanu. Jak byśmy nie nazwali niepełnosprawność, będzie ona istnieć bez względu na użyte określenia. Problem ten nie stanowi wyłącznie kwestia języka, ale także, i to przede wszystkim, kwestia postaw innych osób i społeczeństwa wobec niepełnosprawności. Potrzebna jest prawidłowa treść oraz zastosowanie terminologii i klasyfikacji.

WHO przyjęła na siebie zobowiązanie kontynuowania wysiłków zmierzających do zwiększenia pozycji osób niepełnosprawnych przez klasyfikację i ocenę, a nie pozbawiania ich praw czy dyskryminowania.

Wyraża się nadzieję, że same osoby niepełnosprawne będą wnosić wkład w zastosowanie i rozwój ICF we wszystkich sektorach. Jako naukowcy, menedżerowie i politycy, osoby niepełnosprawne pomogą stworzyć zasady i narzędzia, oparte na klasyfikacji ICF. ICF służy także jako potencjalnie potężne narzędzie dla opartego na faktach wsparcia tej idei. Dostarcza ona wiarygodnych i porównywalnych danych, dla rozpoczęcia zmian. Pogląd natury politycznej, że niepełnosprawność jest w równej mierze skutkiem barier środowiskowych, jak i stanów chorobowych i uszkodzeń, najpierw należy zweryfikować za pomocą badań naukowych, a potem przedstawić jako ważne i sprawdzone dowody. Dowody te mogą przynieść prawdziwą zmianę społeczną dla osób niepełnosprawnych na całym świecie.

Mecenat niepełnosprawności może także być wsparty przez ICF. Ponieważ pierwotnym celem mecenatu jest określenie rodzaju działań, które mogą poprawić poziom uczestniczenia osób niepełnosprawnych, ICF może pomóc ustalić, gdzie leży główna „przyczyna" niepełnosprawności , czy w środowisku wskutek obecność barier lub braku ułatwień, czy w ograniczonej zdolności samej jednostki czy też w wynika z obu tych czynników razem. Za pomocą tej klasyfikacji można ukierunkować odpowiednie działania oraz monitorować i mierzyć ich wpływ na poziom uczestniczenia.
W ten sposób można osiągnąć konkretne cele oparte na faktach oraz wspierać cele ogólne mecenatu niepełnosprawności.

Załącznik 6

Zasady etyczne posługiwania się ICF.

Każde narzędzie naukowe może być używane nieprawidłowo lub nadużywane. Naiwnym byłoby sądzić, że system klasyfikacyjny taki jak ICF nigdy nie będzie używany w sposób szkodliwy dla ludzi. Jak wyjaśniono w Dodatku 5, proces rewizji ICIDH od początku włączył osoby niepełnosprawne i organizacje je wspierające. Ich wkład doprowadził do istotnych zmian w terminologii, treści i strukturze ICF. Ten aneks przedstawia kilka podstawowych wskazówek etycznego stosowania ICF. Oczywiste jest, że żaden zestaw wskazówek nie może przewidzieć wszystkich form nieprawidłowego posługiwania się klasyfikacją lub innym narzędziem naukowym, i z tego powodu, same wskazówki nie mogą temu przeciwdziałać. Ten dokument nie jest wyjątkiem. Należy mieć nadzieję, że zwrócenie uwagi na zasady podane poniżej, zmniejszą ryzyko, że ICF będzie używany w sposób pozbawiony szacunku i szkodliwy dla osób niepełnosprawnych.

Szacunek i zaufanie

(1) ICF powinien zawsze być używany z poszanowaniem wrodzonej wartości i autonomii osób.

(2) ICF nigdy nie powinien być używany w celu piętnowania ludzi lub nadawania ludziom etykietek ani też identyfikowania ich wyłącznie w kategoriach jednej lub więcej kategorii niepełnosprawności.

(3) W warunkach klinicznych ICF powinien być zawsze stosowany za pełną wiedzą, współpracą i zgodą osób, których poziom funkcjonowania jest klasyfikowany. Jeżeli ograniczenia zdolności poznawczych jednostki wykluczają to zaangażowanie, przedstawiciel tej osoby powinien być aktywnym uczestnikiem.

(4) Informacja kodowana z użyciem ICF powinna być traktowana jako informacja osobista oraz podlegać uznanym zasadom poufności, odpowiednim do sposobu, w jaki dane będą wykorzystane.

Kliniczne zastosowanie ICF

(5) Jeśli to możliwe, klinicysta powinien wyjaśnić osobie lub jej przedstawicielowi cel zastosowania ICF i zachęcić do pytań o trafność zastosowania jej do klasyfikacji poziomów funkcjonowania danej osoby.

(6) W miarę możliwości, osoba, której poziom funkcjonowania podlega klasyfikacji (lub jej przedstawiciel) powinna mieć możliwość uczestniczenia, a w szczególności konfrontowania lub potwierdzenia odpowiedniości kategorii, która jest użyta i przyznanej oceny.

(7) Ponieważ niesprawność podlegająca klasyfikacji jest wypadkową zarówno stanu chorobowego występującego u danej osoby, jak i fizycznego i społecznego kontekstu, w którym ta osoba żyje, klasyfikacja ICF powinna być stosowany holistycznie.

Zastosowanie społeczne informacji z ICF

(8) Informacja ICF powinna być używana, w najszerszym możliwym zakresie, przy współuczestnictwie osób zainteresowanych w celu poprawy ich wyborów i kontroli nad własnym życiem.

(9) Informacja ICF powinna być używana w celu rozwoju polityki społecznej i zmian politycznych, które mają prowadzić do wzmocnienia i wspierania uczestniczenia jednostek.

(10) Klasyfikacja ICF i wszelkie informacje uzyskane w wyniku jej stosowania nie powinny być używane do odbierania nabytych praw, ani do ograniczania zalegalizowanych uprawnień do korzyści przyznanych jednostkom lub grupom.

(11) Jednostki (osoby) identycznie sklasyfikowane w ICF mogą wciąż różnić się pod wieloma względami. Prawa i regulacje prawne odnoszące się do klasyfikacji ICF nie powinny zakładać większej jednorodności niż zamierzona i powinny zapewnić, że ci, których poziomy funkcjonowania podlegają klasyfikacji uznawani są za odrębne osoby.

Załącznik 7

Podsumowanie procesu rewizyjnego

Rozwój ICIDH

W 1972 roku WHO przygotowała wstępne opracowanie dotyczące konsekwencji choroby. W ciągu kilku miesięcy zaproponowano nowe bardziej wszechstronne podejście. Propozycja ta opierała się na dwóch istotnych zasadach: dokonano rozróżnienia między upośledzeniem a jego znaczeniem, to znaczy jego funkcjonalnymi i społecznymi konsekwencjami, a rozmaite aspekty przedstawiania danych sklasyfikowano oddzielnie w różnych zbiorach liczbowych. Zasadniczo, podejście to zakładało istnienie szeregu odrębnych, chociaż analogicznych, klasyfikacji, w przeciwieństwie do tradycji ICD, gdzie liczne osie (etiologia, anatomia, patologia, itd.) są zintegrowane w hierarchicznym systemie zajmującym pojedynczy zbiór liczbowy. Badano możliwość włączenia tych propozycji do schematu zgodnego z zasadami, określającymi strukturę ICD. Jednocześnie, poczyniono wstępne próby usystematyzowania terminologii służącej do opisu konsekwencji chorób. Opracowanie to rozprowadzano nieoficjalnie w 1973 roku a o pomoc zwrócono się szczególnie do grup zainteresowanych rehabilitacją.

Osobne klasyfikacje dotyczące upośledzeń i utrudnień wynikających z kalectwa zaprezentowano w 1974 r. a następnie kontynuowano na ten temat dyskusję. Porównano komentarze i opracowano ostateczne propozycje. Zostały one przedstawione pod rozwagę Międzynarodowej Konferencji ds. 9 wersji Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób (ICD) w październiku 1975. Po rozpatrzeniu klasyfikacji, Konferencja zaleciła ich opublikowanie w celu przetestowania. W maju 1976 Dwudzieste Dziewiąte Światowe Zgromadzenie Zdrowia zapoznało się z tym zaleceniem i przyjęło rezolucję WHA29.35, w której zaleciło opublikowanie w celu przetestowania uzupełniającej klasyfikacji upośledzeń i inwalidztwa jako suplementu do Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób, ale nie jako jej integralnej części. W wyniku tego opublikowano w 1980 roku pierwszą wersję ICIDH. W 1993 została ona wznowiona z dodatkowym wstępem.

Wstępne kroki w opracowaniu poprawionej wersji ICIDH.

W 1993 roku postanowiono rozpocząć przygotowywanie poprawionej wersji ICIDH. Dezyderaty dla poprawionej wersji, znanej tymczasowo jako ICIDH-2, były następujące:

- powinna spełniać wielorakie cele zgodnie z wymogami różnych krajów, sektorów i dziedzin opieki zdrowotnej;

- powinna być na tyle prosta, aby osoby zajmujące się w praktyce tymi zagadnieniami postrzegały ją jako logiczny opis konsekwencji stanów chorobowych;

- powinna mieć zastosowanie w praktyce – np. w identyfikowaniu potrzeb opieki zdrowotnej i dostosowywaniu programów interwencyjnych (takich jak: zapobieganie, rehabilitacja, działania społeczne);
- powinna dostarczać spójnego obrazu procesów związanych z konsekwencjami stanów chorobowych, tak by proces utraty sprawności oraz inne wymiary chorób / zaburzeń można było obiektywnie ocenić i zarejestrować oraz odpowiednio na nie zareagować;
- powinna uwzględniać odmienności kulturowe (powinno być możliwe jej przetłumaczenie, oraz zastosowanie w różnych kulturach i systemach opieki zdrowotnej);
- powinno być możliwe zastosowanie jej jako uzupełnienie rodziny systemów klasyfikacyjnych WHO.

Pierwotnie, zadanie opracowania propozycji części dotyczącej upośledzeń oraz aspektów związanych z językiem, mową i narządami zmysłów powierzono francuskiemu Centrum Współpracującemu z WHO. Holenderskie Centrum Współpracy miało zaproponować poprawioną wersję części dotyczącej niepełnosprawności i aspektów lokomotorycznych (ruchowych) klasyfikacji oraz opracować przegląd literatury, a Centrum Współpracy z Ameryki Północnej miało zaproponować wersję części dotyczącej inwalidztwa. Dodatkowo, dwie grupy interwencyjne miały przedstawić propozycje dotyczące aspektów zdrowia psychicznego oraz zagadnień pediatrycznych. Postępów dokonano na spotkaniu rewizyjnym ICIDH-2 w Genewie w 1996 roku, gdzie przedstawiono zbiorczą wersję roboczą Alfa do której włączono różne propozycje i przeprowadzono pierwsze testy pilotażowe. Na spotkaniu w 1996 postanowiono, że od tej pory każde centrum współpracujące oraz grupy interwencyjne zajmować się będą całością wersji roboczej a nie jedynie swoimi działami rewizji. Od maja 1996 do lutego 1997 wersja Alfa była przekazywana pomiędzy centrami współpracującymi i grupami roboczymi, a komentarze i sugestie wpływały do centrali WHO. Puszczono także w obieg zestaw podstawowych pytań, obejmujący główne kwestie związane z poprawą wersji, aby ułatwić zbieranie komentarzy.

W procesie rewizji rozważano następujące tematy:

- Trzypoziomowa klasyfikacja, tzn. upośledzenie, niepełnosprawności i kalectwo, okazała się użyteczna i powinno pozostać. Należy rozważyć włączenie czynników kontekstowych /środowiskowych, chociaż większość propozycji poprzestało na etapie opracowań teoretycznych i badań empirycznych.
- Wzajemne powiązania między I/D/H i odpowiedni związek między nimi stały się przedmiotem dyskusji. Krytykowano model przyczynowy, na którym opierała się wersja ICIDH z 1980r., brak zmian w czasie i jednokierunkowy przepływ od upośledzenia do niepełnosprawności i do kalectwa. W procesie rewizyjnym zaproponowano alternatywne graficzne przedstawienie zagadnienia.
- ICIDH-1980 było trudne w użyciu. Za konieczne uznano jej uproszczenie: wersja poprawiona powinna zmierzać ku prostszym rozwiązaniom a nie ku wprowadzaniu dodatkowych szczegółów.
- Czynniki kontekstowe (zewnętrzne - czynniki środowiskowe / wewnętrzne - czynniki osobowe). Te czynniki, które były głównymi elementami składowymi procesu kalectwa (jak to ujęto w 1980 wersji ICIDH) powinny stać się przedmiotem dodatkowego opracowania w ramach ICIDH. Ponieważ jednak czynniki społeczne i

fizyczne występujące w środowisku i ich związek z upośledzeniem, niepełnosprawnością i kalectwem są silnie powiązane z kulturą, nie powinny one stanowić odrębnego kategorii w obrębie ICIDH. Tym niemniej klasyfikacja czynników środowiskowych może się okazać użyteczna w analizie sytuacji w poszczególnych krajach oraz w opracowaniu rozwiązań na poziomie krajowym.

- Upośledzenia powinny odzwierciedlać postęp w rozwoju wiedzy o podstawowych mechanizmach biologicznych.
- Możliwość zastosowania w różnych kulturach i uniwersalność powinny stanowić główny cel.
- Głównym celem procesu rewizyjnego było także opracowanie materiałów szkoleniowych i prezentujących klasyfikację.

ICIDH-2 Beta-1 i Beta –2 wersje robocze

W marcu 1997 r., opracowano wersję roboczą Beta-1, która uwzględniała propozycje zebrane w poprzednich latach. Wersję tę przedstawiono na spotkaniu rewizyjnym ICIDH w kwietniu 1997 r. Po włączeniu postanowień przyjętych na spotkaniu w czerwcu 1997 opublikowano wersję roboczą ICIDH-2 Beta-1 w celu poddania jej badaniom terenowym. W oparciu o wszystkie dane i informacje zebrane zwrotnie jako wynik badań terenowych wersji Beta-1 pomiędzy styczniem a kwietniem 1999 napisano wersję roboczą Beta-2. Wersję roboczą przedstawiono i poddano dyskusji na dorocznym spotkaniu na temat ICIDH-2 w Londynie w kwietniu 1999. Po włączeniu postanowień przyjętych na spotkaniu w lipcu 1999 wydrukowano i opublikowano wersję robocza Beta-2. celem przeprowadzenia badań terenowych.

Badania terenowe

Badania terenowe wersji roboczej Beta-1 przeprowadzano od czerwca 1997 do grudnia 1998, a badania Beta-2 od lipca 1999 do września 2000.

W badaniach terenowych licznie uczestniczyły kraje członkowskie WHO oraz przedstawiciele różnych dyscyplin i sektorów, takich jak ubezpieczenia zdrowotne, ubezpieczenia społeczne, organizacje pracownicze, szkolnictwo i inne grupy zajmujące się w klasyfikowaniem stanów chorobowych (przy pomocy Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób – ICD, Klasyfikacji Pielęgniarskiej oraz Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Szkolnictwa – ISCED). Celem było osiągnięcie konsensusu, dzięki wprowadzeniu przejrzystych definicji, o charakterze operacyjnym. Badania terenowe stanowiły ciągły proces rozwoju, konsultacji, informacji zwrotnych, aktualizacji i testowania.

Jako część badań terenowych wersji Beta-1 i Beta-2 przeprowadzono następujące badania:

- tłumaczenie i ocenę językową
- ocenę poszczególnych pozycji
- odpowiedzi na podstawowe pytania zadawane w czasie konferencje i osoby indywidualne

- informacje zwrotne od organizacji i osób indywidualnych
- testowanie opcji
- wykonalność i wiarygodność w ocenie przypadków (podsumowanie przypadków)
- inne (np: badania prowadzone przez grupy zajmujące się określonymi zagadnieniami)

Testowanie skoncentrowane było na zagadnieniach dotyczących wielu kultur i sektorów. Ponad 50 krajów i 1800 ekspertów było zaangażowanych w badania terenowe, z których sporządzono odrębne raporty.

ICIDH-2 wersja przedostatnia

Na podstawie danych z badań terenowych wersji Beta-2 oraz w konsultacji z współpracującymi ośrodkami i Komitetem Ekspertów WHO do spraw Pomiarów i Klasyfikacji w październiku 2000 napisano przedostatnią wersję roboczą ICIDH-2. Ta wersja została przedstawiona na spotkaniu rewizyjnym w listopadzie 2000. Po włączeniu zaleceń ze spotkania przedostatnia wersja ICIDH-2 (grudzień 2000) została złożona do Komitetu Wykonawczego WHO w styczniu 2001. Następnie ostateczną wersję ICIDH-2 przedstawiono na Pięćdziesiątym-czwartym Światowym Zgromadzeniu Zdrowia w maju 2001.

Przyjęcie ostatecznej wersji

Po przedyskutowaniu ostatecznej wersji Zgromadzenie Zdrowia przyjęło nową klasyfikację pod nazwą: Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (International Classification of Functioning, Disability and Health) w rezolucji WHA54.21 z 22 maja 2001. Rezolucja mówi co następuje:

Pięćdziesiąte czwarte Zgromadzenie Zdrowia

1. PRZYJMUJE drugą edycję Międzynarodowej Klasyfikacji Upośledzenia, Niepełnosprawności i Inwalidztwa (ICIDH) pod tytułem Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia, od tej chwili określanej w skrócie jako ICF;

2. ZALECA Państwom Członkowskim stosowanie ICF jako odpowiednią klasyfikację w badaniach naukowych, procesach nadzoru i sprawozdawczości, biorąc pod uwagę specyficzne sytuacje w Państwach Członkowskich, i szczególnie w obliczu możliwych dalszych rewizji;

3. ZWRACA się z prośbą do Dyrektora Generalnego o wspieranie Państw Członkowskich, na ich prośbę, we wdrażaniu ICF.

Załącznik 8

Kierunki rozwoju ICF w przyszłości

Stosowanie ICF będzie w znacznym stopniu zależeć od jej przydatności w praktyce; zakresu w jakim może służyć jako miara do oceny działalności służby zdrowia w oparciu o wskaźniki szacujące skutki odczuwane przez konsumentów, oraz możliwości zastosowania w różnych kulturach pozwalające na dokonywać międzynarodowych porównań w celu identyfikacji potrzeb i środków na planowanie i badania naukowe. ICF nie stanowi bezpośrednio narzędzia politycznego. Jej stosowanie może jednak mieć pozytywny wpływ na określenie polityki poprzez dostarczenie informacji pomocnej w ustaleniu polityki zdrowotnej, promocji równych szans dla wszystkich ludzi oraz wspierania walki z dyskryminacją osób niepełnosprawnych.

Wersje ICF

Ze względu na odmienne potrzeby różnych typów użytkowników, klasyfikacja ICF będzie przedstawiona w licznych wersjach i formatach.

Główna klasyfikacja:

Dwie części i ich składowe w ICF prezentowane są w dwóch wersjach, aby zaspokoić potrzeby różnych użytkowników wymagających różnych poziomów szczegółowości:

Pierwsza wersja jest wersją *pełną (szczegółową)*, i zawiera wszystkie poziomy klasyfikacji i pozwala na wprowadzenie 9999 kategorii w każdym składniku klasyfikacji. Używana jest jednak znacznie mniejsza ich liczba. Kategorie wersji pełnej można połączyć tworząc wersję skróconą, kiedy wymagana jest informacja sumaryczna.

Wersja druga jest *wersją skróconą (zwięzłą)* i zawiera dwa poziomy kategorii dla każdego składnika i dziedziny klasyfikacji. Podane są również definicje tych terminów i kryteria włączenia i wyłączenia.

Specyficzne adaptacje

(a) Wersje do zastosowania klinicznego: Wersje te przygotowane będą do użycia klasyfikacji ICF w różnych zastosowaniach klinicznych (np. terapia zajęciowa). Kodowanie i terminologia użyte w tych wersjach będą oparte na zasadach obowiązujących w głównym tomie, a oprócz tego podane będą inne szczegółowe informacje, takie jak wytyczne odnośnie ceny i opisu klinicznego. Wersje te mogą być również odpowiednio zredagowane dla określonych dyscyplin (np. rehabilitacji, zdrowie psychiczne).

(b) Wersje stosowane w badaniach naukowych: Podobnie do wersji klinicznych będą one zaspokajać specjalne potrzeby badawcze i dostarczą precyzyjnych definicji w formie operacyjnej pozwalających na ocenę warunków stanów zdrowotnych.

Dalsza praca

Zważywszy na mnogość zastosowań i rozmaite zapotrzebowanie na klasyfikacje ICF, należy pamiętać, że WHO i ośrodki współpracujące prowadzą dodatkowe prace nad zaspokojeniem tych potrzeb.

ICF jest własnością wszystkich swoich użytkowników. Jest jedynym tego rodzaju narzędziem przyjętym w skali międzynarodowej. Jej celem jest uzyskanie lepszej informacji na temat zjawisk niepełnosprawności i funkcjonowania człowieka, oraz doprowadzenie do osiągnięcia konsensusu w skali międzynarodowej. Aby doprowadzić do uznania ICF przez społeczność w różnych krajach i grupy międzynarodowe WHO poczyni wszelkie wysiłki aby klasyfikacja ta była przyjazna dla użytkownika i zgodna z działaniami normalizacyjnymi, takimi jak te, które prowadzi Międzynarodowa Organizacja Standaryzacji (ISO).

Kierunki rozwoju i zastosowania klasyfikacji ICF w przyszłości można krótko przedstawić następująco:

- Zachęcanie do stosowania ICF w poszczególnych krajach w celu rozwoju narodowych baz danych;
- ustalenie międzynarodowego zbioru danych oraz schematu pozwalającego na międzynarodowe porównania;
- określenie algorytmów kwalifikacji pozwalających na otrzymywanie świadczeń socjalnych rent i emerytur;
- badanie niepełnosprawności i funkcjonowania członków rodziny (np. badanie niepełnosprawności osób trzecich ze względu na chorobę współmałżonka lub partnera);
- opracowanie klasyfikacji składnika Czynniki osobowe;
- opracowanie precyzyjnych operacyjnych definicji kategorii do celów badawczych
- stworzenie instrumentów oceniających w celu identyfikacji i pomiarów; [23]
- umożliwienie praktycznych zastosowań dzięki komputeryzacji i formularzom do opisu przypadków;
- ustalenie związków między pojęciami jakości życia i pomiarem subiektywnego dobrostanu;[24]
- prowadzenie badań naukowych nad doborem leczenia lub interwencji terapeutycznych;

[23] WHO opracowuje obecnie instrumenty oceniające powiązane z klasyfikacją ICF mając na uwadze możliwość ich zastosowania w różnych kulturach. Bada się obecnie ich rzetelność i trafność. Instrumenty oceniające występować będą w trzech postaciach: krótka wersja do celów przesiewowych /identyfikacji przypadków; wersja do codziennego stosowania przez pracowników służby zdrowia i wersja pełna do celów szczegółowych badań naukowych. Wszystkie wersje będą udostępniane przez WHO.

[24] Związki z jakością życia: Ważna jest zgodność (kompatybilność) między pojęciami „jakości życia" i niepełnosprawności. Jakość życia dotyczy jednakże tego, jak ludzie „odczuwają" własną chorobę i jej skutki; jest to więc pojęcie „subiektywnego dobrostanu". Z drugiej strony pojęcie choroby/ niepełnosprawność odnoszą się do obiektywnych i uzewnętrznionych oznak obserwowanych u danej osoby.

- promowanie wykorzystania klasyfikacji ICF w badaniach naukowych w celu porównania różnych stanów chorobowych;

- opracowanie materiałów szkoleniowych dotyczących wykorzystania ICF;

- stworzenie na całym świecie ośrodków szkoleniowych i referencyjnych zajmujących się klasyfikacją ICF;

- dalsze badania nad czynnikami środowiskowymi w celu dostarczenia niezbędnych szczegółowych informacji do opisu zarówno standardowego jak i rzeczywistego (obecnego) środowiska.

Załącznik 9

Sugerowane wymagania dotyczące danych ICF dla idealnego i minimalnego systemu informacji zdrowotnej i nadzoru

Funkcje i struktury ciała		Rozdział i kod	Blok klasyfikacji i kategoria
Wzrok	2	b210-b220	Widzenie i funkcje pokrewne
Słuch	2	b230-b240	Słuch i funkcje przedsionka
Mowa	3	b310-b340	Głos i funkcje mowy
Trawienie	5	b510-b535	Funkcje układu trawiennego
Wydalanie z organizmu	6	b610-b630	Funkcje układu moczowego
Płodność	6	b640-b670	Funkcje płciowe i rozrodcze
Aktywność seksualna	6	b640	Zdrowie płciowe i rozrodcze
Skóra i oszpecenie	8	b810-b830	Skóra i powiązane z nią struktury
Oddychanie	4	b440-b460	Funkcje układu oddechowego
Ból ∗	2	b280	Ból
Emocje∗	1	b152-b180	Szczególne funkcje psychiczne
Sen	1	b134	Ogólne funkcje psychiczne
Energia-napęd	1	b130	Ogólne funkcje psychiczne
Funkcje poznawcze*	1	b140, b144, b164	Uwaga, pamięć i funkcje poznawcze wyższego poziomu
Aktywności i uczestniczenie			
Porozumiewanie się	3	d310-d345	Porozumiewanie się – odbieranie – tworzenie
Poruszanie się∗	4	d450-d465	Chodzenie i poruszanie się
Zręczność	4	d430-d445	Przenoszenie, przemieszczanie i manipulowanie przedmiotami
Dbanie o siebie∗	5	d510-d570	Dbanie o siebie
Podstawowe czynności ∗	6 i 8		Życie domowe: główne potrzeby życiowe
Relacje międzyludzkie	7	d730-d770	Szczególne kontakty międzyludzkie
Funkcjonowanie społeczne	9	d910-d930	Życie w społeczności lokalnej działalność społeczna i obywatelska

∗ Te pozycje to kandydaci do minimalnej listy

Załącznik 10

Podziękowania

Rozwój ICF nie byłby możliwy bez szerokiego wsparcia wielu ludzi z różnych części świata, którzy poświęcili jej dużo czasu i wysiłku oraz zdobyli środki finansowe w ramach międzynarodowej sieci. Nie jesteśmy w stanie ma podziękować im wszystkim w tym miejscu, zatem wymieniamy poniżej wiodące ośrodki, organizacje i indywidualne osoby.

Centra współpracujące z WHO przy powstawaniu ICF

Australia:	Australian Institute of Health and Welfare, GPO Box 570, Canberra ACT 2601, Australia. Contact: Ros Madden.
Canada:	Canadian Institute for Health Information, 377 Dalhousie Street, Suite 200, Ottawa, Ontario KIN9N8, Canada. Contact: Janice Miller.
France:	Centre Technique National d'Etudes et de Recherches sur les Handicaps et les Inadaptations (CTNERHI), 236 bis, rue de Tolbiac, 75013 Paris, France. Contact: Marc Maudinet.
Japan:	Japan College of Social Work, 3-1-30 Takeoka, Kiyose-city, Tokyo 204-8555, Japan. Contact: Hisao Sato.
Netherlands:	National Institute of Public Health and the Environment, Department of Public Health Forecasting, Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, P.O. Box 1, 3720 Ba Bilthoven, The Netherlands. Contact: Willem M. Hirs, Marijke W. de Kleijn-de Vrankrijker.
Nordic countries:	Department of Public Health and Caring Sciences, Uppsala Science Park, SE 75185 Uppsala, Sweden. Contact: Björn Smedby.
United Kingdom: of Great Britain and Northern Ireland	NHS Information Authority, Coding and Classification, Woodgate, Loughborough, Leics LE11 2TG, United Kingdom. Contact: Ann Harding, Jane Millar.
USA:	National Center for Health Statistics, Room 1100, 6525 Belcrest Road, Hyattsville MD 20782, USA. Contact: Paul J. Placek.

Grupy specjalne

The International Task Force on Mental Health and Addictive, Behavioural, Cognitive, and Developmental Aspects of ICIDH, Chair: Cille Kennedy, Assistant Director for Disability Research, NIMH Division of Services and Intervention Research, 6001 Executive Blvd., Room 7138, Bethesda MD 20892-9631, USA. Co-Chair: Karen Ritchie.

Children and Youth Task Force, Chair: Rune J. Simeonsson, Professor of Education, Frank Porter Graham Child Development Center, CB # 8185, University of North Carolina, Chapel Hill, NC 27599-8185, USA. Co-Chair: Matilde Leonardi.

Environmental Factors Task Force, chair: Rachel Hurst, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, United Kingdom. Co-Chair: Janice Miller.

Sieci

La Red de Habla Hispana en Discapacidades (The Spanish Network). Co-ordinator: Jose Luis Vazquez-Barquero, Unidad de Investigacion en Psiquiatria Clinical y Social Hospital Universitario "Marques de Valdecilla", Avda. Valdecilla s/n, Santander 39008 Spain.

The Council of Europe Committee of Experts for the Application of ICIDH, Council of Europe, F-67075, Strasbourg, France. Contact: Lauri Sivonen.

Organizacje pozarządowe

American Psychological Association, 750 First Street, N.E., Washington, DC 20002-4242, USA. Contacts: Geoffrey M. Reed, Jayne B. Lux.

Disabled Peoples International, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, United Kingdom. Contact: Rachel Hurst.

European Disability Forum, Square Ambiorix, 32 Bte 2/A, B-1000, Bruxelles, Belgium. Contact: Frank Mulcahy.

European Regional Council for the World Federation of Mental Health (ERCWFM), Blvd Clovis N.7, 1000 Brussels, Belgium. Contact: John Henderson.

Inclusion International, 13D Chemin de Levant, F-01210, Ferney-Voltaire, France. Contact: Nancy Breitenbach

Rehabilitation International, 25 E. 21st Street, New York, NY 10010, USA. Contact: Judith Hollenweger, Chairman RI Education Commission, Institute of Special Education, University of Zurich, Hirschengraben 48, 8001 Zurich, Switzerland.

Konsultanci

Poniżej wymieniono licznych konsultantów WHO, którzy udzielili nieocenionej pomocy w procesie rewizyjnym:

Elizabeth Badley

Jerome Bickenbach

Nick Glozier

Judith Hollenweger

Cille Kennedy

Jane Millar

Janice Miller

Jürgen Rehm

Robin Room

Angela Roberts

Michael F. Schuntermann

Robert Trotter II

David Thompson (editorial consultant)

Tłumaczenie ICF na urzędowe języki WHO

Klasyfikacja ICF został poddany procesowi rewizyjnemu w wielu językach, traktując angielski tylko jako język roboczy. Tłumaczenie i analiza lingwistyczna stanowiły integralną część procesu rewizyjnego. Następujący współpracownicy WHO przeprowadzili tłumaczenie, analizy lingwistyczne oraz przegląd edytorski w urzędowych językach WHO. Inne tłumaczenia można znaleźć na stronie internetowej WHO: http://www.who.int/classification/icf.

Arabski

Tłumaczenie i analiza lingwistyczna (językowa)
Adel Chaker, Ridha Limem, Najeh Daly, Hayet Baachaoui, Amor Haji, Mohamed Daly, Jamil Taktak, Saïda Douki

Przegląd edytorski przeprowadzony przez WHO/EMRO:
Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat, Abdel Aziz Saleh

Chiński

Tłumaczenie i analiza lingwistyczna (językowa)

Qiu Zhuoying (co-ordinator), Hong Dong, Zhao Shuying, Li Jing, Zhang Aimin, Wu Xianguang, Zhou Xiaonan

Przegląd edytorski przeprowadzony przez ośrodek współpracujący z WHO w Chinach i WHO/WPRO:

Dong Jingwu, Zhou Xiaonan and Y.C. Chong

Francuski

Tłumaczenie i analiza lingwistyczna (językowa) przeprowadzone przez WHO Genewa

Pierre Lewalle

Przegląd edytorski przeprowadzony przez ośrodki współpracujące z WHO we Francji i w Kanadzie

Catherine Barral and Janice Miller

Rosyjski

Tłumaczenie i analiza lingwistyczna (językowa)

G. Shostka (Co-ordinator), Vladimir Y. Ryasnyansky, Alexander V. Kvashin, Sergey A. Matveev, Aleksey A. Galianov

Przegląd edytorski przeprowadzony przez ośrodek współpracujący z WHO w Rosji:

Vladimir K. Ovcharov

Hiszpański

Tłumaczenie, analiza lingwistyczna (językowa), przegląd edytorski przeprowadzony przez ośrodek współpracujący w Hiszpanii we współpracy z La Red Habla Hispana en Discapacidades (Sieć Hiszpańska) i WHO/PAHO:

J. L. Vázquez-Barquero (Co-ordinator), Ana Díez Ruiz, Luis Gaite Pindado, Ana Gómez Silió, Sara Herrera Castanedo, Marta Uriarte Ituiño, Elena Vázquez Bourgon Armando Vásquez, María del Consuelo Crespo, Ana María Fossatti Pons, Benjamín Vicente, Pedro Rioseco, Sergio Aguilar Gaxiola, Carmen Lara Muñoz, María Elena Medina Mora, María Esther Araujo Bazán, Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood

Osoby uczestniczące w procesie rewizyjnym:

Argentina
Liliana Lissi
Martha Adela Mazas
Miguela Pico
Ignacio Saenz

Armenia
Armen Sargsyan

Australia
Gavin Andrews
Robyne Burridge
Ching Choi
Prem K. Chopra
Jeremy Couper
Elisabeth Davis
Maree Dyson
Rhonda Galbally
Louise Golley
Tim Griffin
Simon Haskell
Angela Hewson
Tracie Hogan
Richard Madden
Ros Madden
Helen McAuley
Trevor Parmenter
Mark Pattison
Tony M. Pinzone
Kate Senior
Catherine Sykes
John Taplin
John Walsh

Austria
Gerhard S. Barolin
Klemens Fheodoroff
Christiane Meyer-Bornsen

Belgium
Françoise Jan
Catherine Mollman
J. Stevens
A. Tricot

Brazil
Cassia Maria Buchalla
E. d'Arrigo Busnello
Ricardo Halpern
Fabio Gomes
Ruy Laurenti

Canada
Hugh Anton
J. Arboleda-Florez
Denise Avard
Elizabeth Badley
Caroline Bergerom
Selena Forchhammer Thønnings
Eva Wæhrens
Brita Øhlenschlæger
Hélène Bergeron
Jerome E. Bickenbach
Andra Blanchet
Maurice Blouin
Mario Bolduc (deceased)
Lucie Brosseau
T.S. Callanan
Lindsay Campbell
Anne Carswell
Jacques Cats
L.S. Cherry
René Cloutier
Albert Cook
Jacques Côté
Marcel Côté
Cheryl Cott
Aileen Davis
Henry Enns
Gail Finkel
Christine Fitzgerald
Patrick Fougeyrollas
Adele Furrie
Linda Garcia
Yhetta Gold
Betty Havens
Anne Hébert
Peter Henderson
Lynn Jongbloed
Faith Kaplan
Ronald Kaplan
Lee Kirby
Catherine Lachance
Jocelyne Lacroix
Renée Langlois
Mary Law
Lucie Lemieux-Brassard
Annette Majnemer
Rose Martini
Raoul Martin-Blouin
Mary Ann McColl
Joan McComas
Barbara McElgunn
Janice Miller
Louise Ogilvie
Luc Noreau
Diane Richler
Laurie Ringaert
Kathia Roy
Patricia Sisco
Denise Smith
Ginette St Michel
Debra Stewart
Luz Elvira Vallejo Echeverri
Michael Wolfson
Sharon Wood-Dauphinee
Nancy Young
Peter Wass
Jean-Michel Orgogozo
Claudine Parayre
Gérard Pavillon
André Philip
Nicole Quemada
Jean-François Ravaud
Colleen Watters

Chile
Ricardo Araya
Alejandra Faulbaum
Luis Flores
Roxane Moncayo de Bremont
Pedro Rioseco
Benjamin Vicente

China
Zhang Aimin
Mary Chu Manlai
Hong Dong
Leung Kwokfai
Karen Ngai Ling
Wu Xuanguong
Qiu Zhuoying
Zhao Shuying
Li Jing
Tang Xiaoquan
Li Jianjun
Ding Buotan
Zhuo Dahong
Nan Dengkun
Zhou Xiaonan

Colombia
Martha Aristabal Gomez

Côte d'Ivoire
B. Claver

Croatia
Ana Bobinac-Georgievski

Cuba
Pedro Valdés Sosa
Jesús Saiz Sánchez
Frank Morales Aguilera

Denmark
Terkel Andersen
Aksel Bertelsen
Tora Haraldsen Dahl
Marianne Engberg
Annette Flensborg
Ane Fink
Per Fink
Lise From
Jette Haugbølle
Stig Langvad
Lars von der Lieth
Kurt Møller
Claus Vinther Nielsen
Freddy Nielsen
Kamilla Rothe Nissen
Gunnar Schiøler
Anne Sloth
Susan Tetler

Italy
Emilio Alari

Ecuador
María del Consuelo Crespo
Walter Torres Izquierdo

Egypt
Mohammed El-Banna

El Salvador
Jorge Alberto Alcarón
Patricia Tovar de Canizalez

Ethiopia
Rene Rakotobe

Finland
Erkki Yrjankeikki
Markku Leskinen
Leena Matikka
Matti Ojala
Heidi Paatero
Seija Talo
Martti Virtanen

France
Charles Aussilloux
Bernard Azema
Jacques Baert
Serge Bakchine
Catherine Barral
Maratine Barres
Jean-Yves Barreyre
Jean-Paul Boissin
François Chapireau
Pascal Charpentier
Alain Colvez
Christian Corbé
Dr. Cyran
Michel Delcey
Annick Deveau
Serge Ebersold
Camille Felder
Claude Finkelstein
Anne-Marie Gallot
Pascale Gilbert
Jacques Houver
Marcel Jaeger
Jacques Jonquères
Jean-Claude Lafon
Maryvonne Lyazid
Joëlle Loste-Berdot
Maryse Marrière
Lucie Matteodo
Marc Maudinet
Jean-Michel Mazeaux
Pierre Minaire*(deceased)*
Lucien Moatti
Bertrand Morineaux
Pierre Mormiche
Elena Sinforiani
Stefano Schierano
Roberto Sicurelli
Francesco Talarico
Gariella Tavoschi
Cristiana Tiddia
Walter Tomazzoli
Karen Ritchie
Jean-Marie Robine
Isabelle Romieu
Christian Rossignol
Pascale Roussel
Jacques Roustit
Jésus Sanchez
Marie-José Schmitt
Jean-Luc Simon
Lauri Sivonen
Henri-Jacques Stiker
Annie Triomphe
Catherine Vaslin
Paul Veit
Dominique Velche
Jean-Pierre Vignat
Vivian Waltz

Germany
Helmi Böse-Younes
Horst Dilling
Thomas Ewert
Kurt Maurer
Jürgen Rehm
H.M. Schian
Michael F. Schuntermann
Ute Siebel
Gerold Stucki

Greece
Venos Mavreas

Hungary
Lajos Kullmann

India
Javed Abidi
Samir Guha-Roy
K.S. Jacob
Sunanda Koli
S. Murthy
D.M. Naidu
Hemraj Pal
K. Sekar
K.S. Shaji
Shobha Srinath
T.N. Srinivasan
R. Thara

Indonesia
Augustina Hendriarti

Iran (Islamic Republic of)
Mohamed M.R. Mourad

Israel
Joseph Yahav

Kuwait
Adnan Al Eidan
Abdul Aziz Khalaf Karam

Latvia
Valda Biedrina
Aldis Dudins
Alberto Albanese
Renzo Andrich
A.Andrigo
Andrea Arrigo
Marco Barbolini
Maurizio Bejor
Giulio Borgnolo
Gabriella Borri
Carlo Caltagirone
Felicia Carletto
Carla Colombo
Francesca Cretti
Maria Cufersin
Marta Dao
Mario D'Amico
Simona Della Bianca
Paolo Di Benedetto
Angela Di Lorenzo
Nadia Di Monte
Vittoria Dieni
Antonio Federico
Francesco Fera
Carlo Francescutti
Francesca Fratello
Franco Galletti
Federica Galli
Rosalia Gasparotto
Maria Teresa Gattesco
Alessandro Giacomazzi
Tullio Giorgini
Elena Giraudo
Lucia Granzini
Elena Grosso
V. Groppo
Vincenzo Guidetti
Paolo Guzzon
Leo Giulio Iona
Vladimir Kosic
Matilde Leonardi
Fulvia Loik
Mariangela Macan
Alessandra Manassero
Domenico Manco
Santina Mancuso
Roberto Marcovich
Andrea Martinuzzi
Anna Rosa Melodia
Rosetta Mussari
Cristiana Muzzi
Ugo Nocentini
Emanuela Nogherotto
Roberta Oretti
Lorenzo Panella
Maria Procopio
Leandro Provinciali
Alda Pellegri
Barbara Reggiori
Marina Sala
Giorgio Sandrini
Antonio Schindler
R.J. de Haan
J. Halbertsma
E.J. van der Haring
F.G. Hellema
C.H. Hens-Versteeg
Y. F. Heerkens
Y. Heijnen

Corrado Tosetto
Sergio Ujcich
Maria Rosa Valsecchi
Irene Vernero

Jamaica
Monica Bartley

Japan
Tsunehiko Akamatsu
Masataka Arima
Hidenobu Fujisono
Katsunori Fujita
Shinichiro Furuno
Toshiko Futaki
Hajime Hagiwara
Yuichiro Haruna
Hideaki Hyoudou
Takashi Iseda
Atsuko Ito
Shinya Iwasaki
Shizuko Kawabata
Yasu Kiryu
Akira Kodama
Ryousuke Matsui
Ryo Matsutomo
Yasushi Mochizuki
Kazuyo Nakai
Kenji Nakamura
Yoshukuni Nakane
Yukiko Nakanishi
Toshiko Niki
Hidetoshi Nishijima
Shiniti Niwa
Kensaku Ohashi
Mari Oho
Yayoi Okawa
Shuhei Ota
Fumiko Rinko
Junko Sakano
Yoshihiko Sasagawa
Hisao Sato
Yoshiyuki Suzuki
Junko Taguchi
Eiichi Takada
Yuji Takagi
Masako Tateishi
Hikaru Tauchi
Miyako Tazaki
Mutsuo Torai
Satoshi Ueda
Kousuke Yamazaki
Yoshio Mazaki

Jordan
Abdulla S.T. El-Naggar
Ziad Subeih
Ivette Castillo
Héctor Collado
Hernández
Josefa Conrado
Brenda Espinoza
María Félix Gontol
Mirian Gutiérrez
Rosa Gutiérrez
Carlos Guzmán
Luis Jara

Lolita Cibule
Janis Misins
Jautrite Karashkevica
Mara Ozola
Aivars Vetra

Lebanon
Elie Karam

Lithuania
Albinas Bagdonas

Luxembourg
Charles Pull
M. De Smedt
Pascale Straus

Malaysia
Sandiyao Sebestian

Madagascar
Caromène Ratomahenina
Raymond

Malta
Joe M. Pace

Mexico
Juan Alberto Alcantara
Jorge Caraveo Anduaga
María Eugenia Antunez
Fernando R. Jiménez
Albarran
Gloria Martinez Carrera
María-Elena Medina
Mora
Carmen E. Lara Muñoz

Morocco
Aziza Bennani

Netherlands
T. van Achterberg
Jaap van den Berg
A. Bloemhof
Y.M. van der Brug
R.D. de Boer
J.T.P. Bonte
J.W. Brandsma
W.H.E. Buntinx
J.P.M. Diederiks
M J Driesse
Silvia van Duuren-
Kristen
C.M.A. Frederiks
J.C. Gerritse
José Geurts
G. Gladines
K.A. Gorter
Carlos Bejar Vargas
Carmen Cifuentes
Granados
Roxana Cock Huaman
Lily Pinguz Vergara
Adriana Rebaza Flores
Nelly Roncal Velazco
Fernando Urcia
Fernández

W.M. Hirs
H. W. Hoek
D. van Hoeken
N. Hoeymans
C. van Hof
G.R.M. van Hoof
M. Hopman-Rock
A. Kap
E.J. Karel
Zoltan E. Kenessey
M.C.O. Kersten
M.W. de Kleijn-de
Vrankrijker
M.M.Y. de Klerk
M. Koenen
J.W. Koten
D.W.Kraijer
T. Kraakman
Guuss Lankhorst
W.A.L. van Leeuwen
P. Looijestein
H. Meinardi
W. van Minnen
A.E. Monteny
I. Oen
Wil Ooijendijk
W.J. den Ouden
R.J.M. Perenboom
A. Persoon
J.J. v.d. Plaats
M. Poolmans
F.J. Prinsze
C.D. van Ravensberg
K. Reynders
K. Riet-van Hoof
G. Roodbol
G.L. Schut
B. Stoelinga
M.M.L. Swart
L. Taal
H. Ten Napel
B. Treffers
J. Verhoef
A. Vermeer
J.J.G.M. Verwer
W. Vink
M. Welle Donker
Dirk Wiersma
J.P. Wilken
P.A. van Woudenberg
P.H.M. Wouters
P. Zanstra

Nicaragua
Elizabeth Aguilar
Angel Bonilla Serrano
Elena Vázquez Bourgon
Antonio León Aguado
Díaz
Carmen Albeza Contreras
María Angeles Aldana
Berberana
Federico Alonso Trujillo
Carmen Alvarez Arbesú
Jesus Artal Simon
Enrique Baca Baldomero
Julio Bobes García

Raúl Jarquin
Norman Lanzas
José R. Leiva
Rafaela Marenco
María Alejandra Martínez
Marlon Méndez
Mercedes Mendoza
María José Moreno
Alejandra Narváez
Amilkar Obando
Dulce María Olivas
Rosa E. Orellana
Yelba Rosa Orozco
Mirian Ortiz Alvarado
Amanda Pastrana
Marbely Picado
Susana Rappaciolli
Esterlina Reyes
Franklin Rivera
Leda María Rodríguez
Humberto Román
Yemira Sequeira
Ivonne Tijerino
Ena Liz Torrez
Rene Urbina
Luis Velásquez

Nigeria
Sola Akinbiyi
John Morakinyo
A. O. Odejide
Olayinka Omigbodun

Norway
Kjetil Bjorlo
Torbjorg Hostad
Kjersti Vik
Nina Vollestad
Margret Grotle Soukup
Sigrid Ostensjo

Pakistan
S. Khan
Malik H. Mubbashar
Khalid Saeed

Philippines
L. Ladrigo-Ignacio
Patria Medina

Peru
María Esther Araujo Bazon
Francisco Rodríguez Pulido
Luis Salvador Carulla
María Vicenta Sánchez de la Cruz
Francisco Torres González
María Triquell Manuel
José Luis Vázquez-Barquero
Miguel A.Verdugo Alonso
Carlos Villaro Díaz-
Rosa Zavallos Piedra

Republic of Korea
Ack-Seop Lee

Romania
Radu Vrasti

Russia
Vladimir N. Blondin
Aleksey A. Galianov
I.Y. Gurovich
Mikhail V. Korobov
Alexander V. Kvashin
Pavel A. Makkaveysky
Sergey A. Matveev
N. Mazaeva
Vladimir K. Ovtcharov
S.V. Polubinskaya
Anna G. Ryabokon
Vladimir Y. Ryasnyansky
Alexander V. Shabrov
Georgy D. Shostka
Sergei Tsirkin
Yuri M. Xomarov
Alexander Y. Zemtchenkov

Slovenia
Andreeja Fatur-Videtec

South Africa
David Boonzaier
Gugulethu Gule
Sebenzile Matsebula
Pam McLaren
Siphokazi Gcaza
Phillip Thompson

Spain
Alvaro Bilbao Bilbao
Encarnación Blanco Egido
Rosa Bravo Rodriguez
María José Cabo González
Marta Cano Fernández
Laura Cardenal Villalba
Ana Diez Ruiz
Luis Gaite Pindado
María García José
Ana Gómez Silió
Andres Herran Gómez
Sara Herrera Castanedo
Ismael Lastra Martinez
Marta Uriarte Ituiño

Turkey
Ahmet Gögüs
Elif Iyriboz
Kultegin Ogel
Berna Ulug

United Arab Emirates
Sheika Jamila Bint Al-Qassimi

Antonio Bueno Alcántara
Tomás Castillo Arenal
Valentín Corces Pando
María Teresa Crespo Abelleira
Roberto Cruz Hernández
José Armando De Vierna Amigo
Manuel Desviat Muñoz
Ana María Díaz García
María José Eizmendi Apellaniz
Antonio Fernández Moral
Manuel A. Franco Martín
Luis Gaite Pinadado
María Mar García Amigo
José Giner-Ubago
Gregorio Gómez-Jarabo
José Manuel Gorospe Arocena
Juana María Hernández Rodríguez
Carmen Leal Cercos
Marcelino López Alvarez
Juan José Lopez-Ibor
Ana María López Trenco
Francisco Margallo Polo
Monica Martín Gil
Miguel Martín Zurimendi
Manuel J. Martínez Cardeña
Juan Carlos Miangolarra Page
Rosa M.Montoliu Valls
Teresa Orihuela Villameriel
Sandra Ortega Mera
Gracia Parquiña Fernández
Rafael Peñalver Castellano
Jesusa Pertejo
María Francisca Peydro de Moya
Juan Rafael Prieto Lucena
Miguel Querejeta González
Miquel Roca Bennasar
Mary Chamie
Cecelia B. Collier
William Connors
John Corrigan
Dale Cox
M. Doreen Croser
Eugene D'Angelo
Gerben DeJong
Jeffrey E. Evans
Timothy G. Evans
Debbie J. Farmer
Michael Feil
Manning Feinleib
Risa Fox
Carol Frattali
Bill Frey

Jiménez

Sweden
Lars Berg
Eva Bjorck-Akesson
Mats Granlund
Gunnar Grimby
Arvid Linden
Anna Christina Nilson *(deceased)*
Anita Nilsson
Louise Nilunger
Lennart Nordenfelt
Adolf Ratzka
Gunnar Sanner
Olle Sjögren
Björn Smedby
Sonja Calais van Stokkom
Gabor Tiroler

Switzerland
André Assimacopoulos
Christoph Heinz
Judith Hollenweger
Hans Peter Rentsch
Thomas Spuhler
Werner Steiner
John Strome
John-Paul Vader
Peter Wehrli
Rudolf Widmer

Thailand
Poonpit Amatuakul
Pattariya Jarutat
C. Panpreecha
K. Roongruangmaairat
Pichai Tangsin

Tunisia
Adel Chaker
Hayet Baachaoui
A. Ben Salem
Najeh Daly
Saïda Douki
Ridha Limam
Mhalla Nejia
Jamil Taktak
Perianne Lurie
Jayne B. Lux
Reid Lyon
Anis Maitra
Bob MacBride
Kim MacDonald-Wilson
Peggy Maher
Ronald Manderscheid
Kofi Marfo
Ana Maria Margueytio
William C. Marrin
John Mather
Maria Christina Mathiason
John McGinley
Theresa McKenna
Christine McKibbin
Christopher J.

United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
Simone Aspis
Allan Colver
Edna Conlan
John E. Cooper
A. John Fox
Nick Glozier
Ann Harding
Rachel Hurst
Rachel Jenkins
Howard Meltzer
Jane Millar
Peter Mittler
Martin Prince
Angela Roberts
G. Stewart
Wendy Thorne
Andrew Walker
Brian Williams

United States of America
Harvey Abrams
Myron J. Adams
Michelle Adler
Sergio A. Aguilor-Gaxiola
Barbara Altman
Alicia Amate
William Anthony
Susan Spear Basset
Frederica Barrows
Mark Battista
Robert Battjes
Barbara Beck
Karin Behe
Cynthia D. Belar
J.G. Benedict
Stanley Berent
Linas Bieliauskas
Karen Blair
F. Bloch
Felicia Hill Briggs
Edward P. Burke
Larry Burt
Shane S. Bush
Glorisa Canino
Jean Campbell
Scott Campbell Brown
John A. Carpenter
Christine H. Carrington
Judi Chamberlin
LeeAnne Carrothers
Gloriajean Wallace
Robert Walsh
Seth A. Warshausky
Paul Weaver
Patricia Welch
Gale Whiteneck
Tyler Whitney
Brian Williams
Jan Williams
Linda Wornall
J. Scott Yaruss
Ilene Zeitzer
Louise Zingeser
E. Fuller
Cheryl Gagne
J. Luis Garcia Segura
David W. Gately
Carol George
Olinda Gonzales
Barbara Gottfried
Bridget Grant
Craig Gray
David Gray
Marjorie Greenberg
Arlene Greenspan
Frederick Guggenheim
Neil Hadder
Harlan Hahn
Robert Haines
Laura Lee Hall
Heather Hancock
Nandini Hawley
Gregory W. Heath
Gerry Hendershot
Sarah Hershfeld
Sarah Hertfelder
Alexis Henry
Howard Hoffman
Audrey Holland
Joseph G. Hollowell Jr
Andrew Imparato
John Jacobson
Judith Jaeger
Alan Jette
J. Rock Johnson
Gisele Kamanou-Goune
Charles Kaelber
Cille Kennedy
Donald G. Kewman
Michael Kita *(deceased*)
Edward Knight
Pataricia Kricos
Susan Langmore
Mitchell LaPlante
Itzak Levav
Renee Levinson
Robert Liberman
Don Lollar
Peter Love
David Lozovsky

McLaughlin
Laurie McQueen
Douglas Moul
Peter E. Nathan
Russ Newman
Els R. Nieuwenhuijsen
Joan F. van Nostrand
Jean Novak
Patricia Owens
Alcida Perez de Velasquez
D. Jesse Peters
David B. Peterson
Harold Pincus
Paul Placek
Thomas E. Preston
Maxwell Prince
Jeffrey Pyne
Louis Quatrano
Juan Ramos
Geoffrey M. Reed
Anne Riley
Gilberto Romero
Patricia Roberts-Rose
Mark A. Sandberg
Judy Sangl
Marian Scheinholtz
Karin Schumacher
Katherine D. Seelman
Raymond Seltser
Rune J. Simeonsson
Debra Smith
Gretchen Swanson
Susan Stark
Denise G. Tate
Travis Threats
Cynthia Trask
Robert Trotter II
R. Alexander Vachon
Maureen Valente
Paolo del Vecchio
Lois Verbrugge
Katherine Verdolini
Candace Vickers

Uruguay
Paulo Alterway
Marta Barera
Margot Barrios
Daniela Bilbao
Gladys Curbelo
Ana M. Frappola
Ana M. Fosatti Pons
Angélica Etcheñique
Rosa Gervasio
Mariela Irigoin
Fernando Lavie
Silvia Núñez
Rossana Pipplol
Silvana Toledo

Vietnam
Nguyen Duc Truyen

Zimbabwe
Jennifer Jelsma
Dorcas Madzivire
Gillian Marks
Jennifer Muderedzi
Useh Ushotanefe

Organizacje Narodów Zjednoczonych

International Labour Organization (ILO)
Susan Parker

United Nations Children's Fund (UNICEF)
Habibi Gulbadan

United Nations Statistical Division
Margarat Mbogoni
Joann Vanek

United Nations Statistical Institute for Asia and the Pacific
Lau Kak En

United Nations Economic and Social Commission for Asia and Pacific
Bijoy Chaudhari

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)

Regional Offices

Africa: C. Mandlhate
Americas (Pan American Health Organisation): Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood, Armando Vázquez
Eastern Mediterranean: A. Mohit, Abdel Aziz Saleh, Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat
Europe: B. Serdar Savas, Anatoli Nossikov
South-East Asia: Than Sein, Myint Htwe
Western Pacific: R. Nesbit, Y.C. Chong

Headquarters

Various departments at WHO headquarters were involved in the revision process. Individual staff members who contributed to the revision process are listed belowwith their departments are listed below.

M. Argandoña, formerly of Department of Substance Abuse
Z. Bankowski, Council for International Organizations of Medical Sciences
J.A. Costa e Silva, formerly Division of Mental Health and Prevention of Substance Abuse
S. Clark, Department of Health Information, Management and Dissemination
C. Djeddah, Department of Injuries and Violence Prevention
A. Goerdt, formerly of Department of Health Promotion
M. Goracci, formerly of Department of Injury Prevention and Rehabilitation
M. A. Jansen, formerly of Department of Mental Health and Substance Dependence

A. L'Hours, Global Programme on Evidence for Health Policy
A. Lopez, Global Programme on Evidence for Health Policy
J. Matsumoto, Department of External Cooperation and Partnerships
C. Mathers, Global Programme on Evidence for Health Policy
C. Murray, Global Programme on Evidence for Health Policy
H. Nabulsi, formerly of IMPACT
E. Pupulin, Department of Management of Noncommunicable Diseases
C. Romer, Department of Injuries and Violence Prevention
R. Sadana, Global Programme on Evidence for Health Policy
B. Saraceno, Department of Mental Health and Substance Dependence
A. Smith, Department of Management of Noncommunicable Diseases
J. Solomon, Global Programme on Evidence for Health Policy
M. Subramanian, formerly of World Health Reporting
M. Thuriaux, formerly of Division of Emerging and other Communicable Diseases
B. Thylefors, formerly of Department of Disability/Injury Prevention and Rehabilitation
M. Weber, Department of Child and Adolescent Health and Development

Sibel Volkan and Grazia Motturi provided administrative and secretarial support.

Can Çelik, Pierre Lewalle, Matilde Leonardi, Senda Bennaissa and Luis Prieto carried out specific aspects of the revision work.

Somnath Chatterji, Shekhar Saxena, Nenad Kostanjsek and Margie Schneider carried out the revision based on all the inputs received.

T. Bedirhan Üstün managed and coordinated the revision process and the overall ICF project.

ICF
Index

Uwaga: Niniejszy indeks przygotowano jako narzędzie umożliwiające wyszukiwanie kategorii w obrębie klasyfikacji oraz opisów różnych kwestii i kluczowych terminów znajdujących się we wprowadzeniu i aneksach. Indeksowane są tylko te słowa i wyrażenia, które można znaleźć w aktualnej klasyfikacji ICF. Mamy nadzieję, że opublikowany zostanie oddzielnie kompletny indeks klasyfikacji ICF zawierający znacznie poszerzony wykaz odnośników do pozycji znajdujących się w klasyfikacji. W związku z tym WHO oczekuje sugestii od użytkowników jakie terminy i wyrażenia należy dodać do indeksu aby zwiększyć jego użyteczność.

Adaptacja pojazdów 174
Afazja Broca, afazja ruchowa 58
Afazja czuciowa Wernickego 58
Afazja insularna 58
Afekt 55, 180
Agencje nieruchomości 195
Agencje prasowe 199-200
Agresja, kontrolowanie słowne (werbalne) i fizyczne 160
AIDS 240
Aktywa (majątek) niematerialne 181
Aktywa finansowe 181
Aktywa materialne 181
Aktywności i uczestniczenie, tworzenie możliwości 234-7
Aktywność fizyczna, zachowywanie właściwego poziomu aktywności fizycznej 152
Aktywność, aktywności 3, 7-8, 10-1, 13, 14-7, 21, 24, 123, 213, 223, 229, 234, 236-7
Ambitendencja, sprzeczność dążeń 54
Anabolizm (przyswajanie) 85
Analgezja, zniesienie czucia bólu 68
Angażowanie sie w sytuacje życia codziennego 10, 14-5, 123, 213-4, 229, 234, 237
Anomalia (nieprawidłowość) wrodzona 212
Anopsja (niedowidzenie z nieużywania oka) 63
Anosomia 67
Aparaty słuchowe 175
Apetyt, chęć, ochota 51
Apraksja ideatoryjna, apraksja wyobrażeniowa 60
Apraksja idomotoryczna, apraksja wyobrażeniowo-ruchowa 60
Apraksja mowy 60
Apraksja okoruchowa 60
Apraksja, zaburzenie wykonywania celowych ruchów i czynności, ubieranie się 60
Architekci 188
Architektura 19
Artykulacja mowy (wymowa wyraźna) 71
Asertywność, pewność siebie 51
Atetoza, powolne ruchy palców 101
Audiolog 188
Audytoria lub stadiony, dostępne miejsca siedzące 178
Autobus 174
Autobus, korzystanie 147
Automatyczny miejscowy odruch stawowy 99
Autorytet, ludzie zajmujący stanowisko (pozycje) 187
Autyzm 49
Azoospermia, brak plemników w nasieniu 92

Badania naukowe nad ochroną zdrowia 4-5
Badania populacji i badania przeglądowe 5
Badania przeglądowe, zastosowanie ICF 221
Badania terenowe w czasie korygowania ICIDH-2 3, 248
Badania zdrowia populacji 6
Balansowanie środkiem ciężkości ciała 139
Balkonik, poruszanie się z użyciem 146
Banki 200
Bariera (przeszkoda) środowiskowa 11, 17, 22, 24, 171-2, 214, 222, 230, 232-3, 238, 243
Bekanie (odbijanie) 81
Bezczelność, wyzywające zachowanie 50
Bezdech 78

Bezgłos, afonia 71
Bezmocz, brak wytwarzania moczu 89
Bezpieczeństwo i higiena pracy 205
Bezpieczeństwo i higiena środowiska pracy 205
Bezpłodność 92
Bezsenność 52
Bieganie 145
Biegunka 83
Bielactwo nabyte 238
Biomedyczna sytuacja (status) 12
Biomedyczne standardy 12
Biurka i szafy 176
Bliznowacenie 103
Bliznowiec, tworzenie 103
Bloki w ICF 220
Bodziec wzrokowy (oczny) 56
Ból 68-70
Ból barku 69
Ból biodra (stawu biodrowego) 69
Ból części ciała 68
Ból głowy 241
Ból głowy i szyi 69
Ból kończyny dolnej 69
Ból kończyny górnej 69
Ból krzyża lub ból pleców 69
Ból pleców 69
Ból promieniujący w segmencie lub okolicy 70
Ból stawów 69
Ból w klatce piersiowej 69
Ból w okolicy miednicy 69
Ból w tułowiu 69
Ból w wielu częściach ciała 69
Ból żołądka lub brzucha 69
Ból, promieniujący w obrębie dermatomu 70
Ból, uogólniony 68
Bradykardia, rzadkoskurcz 74
Brak laktacji 92
Brak miesiączki 91
Brak płynności 72
Brak powietrza 80
Brak smaku 67
Branie kąpieli lub prysznica 149
Brat, utrzymywanie związków z bratem i jako brat 163
Bratanek, siostrzeniec 187
Bratanica, siostrzenica 187
Brew 109
Bruksizm, bruksomania 101
Bruzda nosowa 111
Budownictwo mieszkaniowe 193
Budynek prywatny, projekt i produkty budowlane 179
Budynki mieszkalne, handlowe, przemysłowe i publiczne 193
Burze śnieżne 184
Butelki i puszki, otwieranie 151-2

Cechy psychologiczne 17
Celowe posługiwanie się zmysłami 125
Centrum Współpracy Ameryki Północnej dla ICIDH 247
Ceremonie (obrzędy), zaangażowanie w 168
Cewka moczowa 116
Chodzenie 144
Chodzenie i poruszanie się 144-6
Chodzenie po pokładzie statku, w pociągu lub w innych pojazdach 144
Chodzenie po ulicach, w sąsiedztwie, po mieście 146
Chodzenie, na długie odległości 144
Chodzenie, na krótkie odległości 144
Chodzenie, po lodzie, śniegu 144
Chodzenie, po poruszających się powierzchniach 144
Chodzenie, po powierzchniach pochyłych 144
Chodzenie, po różnych powierzchniach 144
Chodzenie, urządzenia do wspomagania 174
Chodzenie, w obrębie swojego domu 145
Chodzenie, wzorce 102
Chodzenie, z omijaniem przeszkód 144
Choroba 3-4, 8, 13, 15-6, 19-20, 212, 219
Choroba Parkinsona 98
Choroba psychiczna 19
Choroba, skutki choroby 4
Chorobliwe rozmyślanie 57
Choroby weneryczne, unikanie 152
Chód asymetryczny 102
Chód połowiczo-niedowładny 102
Chód porażenny, chód niedowładny 102
Chód spastyczny 102
Chód, sposób chodzenia 54, 100, 102
Chromanie 102
Chromanie przestankowe 75

Chromanie, utykanie 75
Chrypka 71
Chwytanie przedmiotów 142
Chwytanie przedmiotów 143
Ciąża 92, 212
Ciąża pozamaciczna 92
Ciekawość 50
Ciemność, adaptacja do 63
Ciepłota ciała 87
Ciepłota ciała, utrzymywanie 87
Ciotki 163, 187
Ciśnienie atmosferyczne 183
Ciśnienie tętnicze krwi, kontrolowanie 76
Ciśnienie tętnicze krwi, obniżone 76
Ciśnienie tętnicze krwi, zwiększone 76
Codzienny rozkład zajęć, organizowanie 130
Codzienny rozkład zajęć, realizowanie 131
Codzienny rozkład zajęć, zarządzanie 131
Cukrzyca 238
Cykl dzienny 52
Cykl dzień/noc 185
Cykl miesiączkowy, dyskomfort (nieprzyjemne doznania) 93
Cykl miesiączkowy, regularność 91
Cykl snu 52
Cykle dzienne 185
Cykle księżycowe 185
Czas, doświadczanie 61
Czas, planowanie 130
Czas, przydzielanie odpowiedniej ilosci czasu poszczególnym zdarzeniom i działaniom 58
Czas, zarządzanie 58
Czaszka 118
Częstoskurcz, tachykardia 74
Częstość akcji serca 74
Częstość oddechów 78
Części anatomiczne 10, 12, 213
Część składowa (element) aktywności i uczestniczenie 3, 7, 8, 10-1, 13, 14-7, 21-2, 24, 123, 211, 214, 216, 219, 220, 222, 224, 226, 229-33, 234-7
Członkowie społeczności lokalnej 187, 190
Czołganie się 145
Czucie bólu 68
Czucie drżenia lub drgania 68
Czucie mrowienia i drętwienia 103
Czucie ruchu, kinestezja 67
Czucie słodyczy 67
Czucie smaku gorzkiego 67
Czucie smaku kwaśnego 67
Czucie smaku słonego 67
Czucie sztywności mięśni 102
Czucie ucisku 67
Czucie ucisku na skórę 68
Czucie woni, zapachów 67
Czucie zimna i ciepła 67
Czucie, mrowienie 103
Czujność 48
Czuwanie, stan czuwania, bezczynność 48, 52
Czynnik środowiskowy, bariera 11, 17, 22, 24, 171-2, 214, 222, 230, 232-3, 238, 243
Czynnik środowiskowy, ułatwienie 6, 11, 17, 22, 24, 171-2, 214, 222, 230, 232-3, 243
Czynnik ułatwiający, środowiskowy 6, 11, 17, 22, 24, 171-2, 214, 222, 230, 232-3, 243
Czynniki kontekstowe 7-8, 10-1, 16, 19, 213, 216, 247
Czynniki osobowe 8, 10-1, 16-7, 19, 213-4, 216, 219, 251
Czynniki ryzyka 4
Czynniki środowiskowe 3-5, 8, 10, 13, 15-9, 21-2, 24, 123, 171, 213-4, 216, 219, 222, 224-6, 229-230, 232-3, 238-9, 243, 248
Czynniki środowiskowe, kodowanie 171
Czynniki środowiskowe, kwalifikator 171
Czynniki warunkujące zdrowie 4
Czyszczenie okien i ścian 155
Czytanie 127
Czytanie dla przyjemności 168, 169
Czytanie z ruchu warg 136
Czytniki 174-6

Dalekopis 196
Dbanie o części ciała 149
Dbanie o paznokcie palców rąk 150
Dbanie o paznokcie palców stóp 150
Dbanie o przedmioty gospodarstwa domowego 156
Dbanie o przedmioty gospodarstwa domowego i pomaganie innym 156-8
Dbanie o siebie 149-52
Dbanie o siebie i zajmowanie się innymi, pomoc społeczna 202

Dbanie o skórę 149
Dbanie o włosy 150
Dbanie o zęby 150
Defekacja, częstość 84
Defekacja, oddanie kału 83
Defekacja, regularność 150
Definicje operacyjne w ICF 21, 217, 221, 251
Definicje w ICF 221
Definicje w klasyfikacjach 217
Dekodowanie języka 58
Dekodowanie komunikatów 58-9
Dekorowanie pomieszczeń 153
Depersonalizacja, utrata poczucia własnej realności 60
Derealizacja, niezdawanie sobie sprawy 60
Deszcz 183
Dieta, zachowywanie pełnowartościowej diety 152
Długość życia, zmiany 218
Dmuchanie 79
Dno miednicy 116
Dobór interwencji, użycie ICF 251
Dobra konsumpcyjne, polityka wspierająca wytwarzanie dóbr konsumpcyjnych 193
Dobra konsumpcyjne, systemy związane z wytwarzaniem dóbr konsumpcyjnych 192
Dobra konsumpcyjne, usługi związane z wytwarzaniem dóbr konsumpcyjnych 192
Dobra konsumpcyjne, usługi, systemy i polityka związane z wytwarzaniem dóbr konsumpcyjnych 192
Dobre życie 211
Dobroczynne (charytatywne) organizacje, zaangażowanie 168
Dobrostan, dobre samopoczucie 211-2
Dociekliwy 50
Dokonywanie wyboru spośród różnych możliwości 128
Doktryna religijna 191
Doktryny gospodarcze 201
Dom, nabywanie 153
Dopływ (dostarczenie) krwi do serca 75
Dosiadanie zwierząt jako środka transportu 148
Dostęp 15-6
Dostępność 171, 179, 203-4, 233, 240
Doświadczanie (uświadamianie) siebie i czasu 60
Doświadczenie upośledzenia 15, 123, 229
Doświadczenie życiowe 214
Dotyk, dotknięcie 56, 67-8
Dotyk, funkcja 67
Dotykanie 67, 125
Dowolny, odnoszący się do woli (kontrola) 57
Doznania w obrębie skóry 103
Doznania związane ze słyszeniem i funkcją przedsionkową 66
Drapanie 104
Drogi transportu 194
Drzewo oskrzelowe 114
Drzwi ze wspomaganiem 178-9
Drżenie 101
Duszność 80
Duszność 80
Duże stężenie hormonów nadnerczy 87
Dwuuszny, obuuszna synteza 65
Dym 186
Dysfagia gardłowa 82
Dysfagia przełykowa 82
Dysfagia ustna 82
Dysfonia, chrypka przy uszkodzeniu narządu głosu 71
Dyskinezja, zaburzenia ruchów dowolnych 101
Dyskryminacja, środowisko społeczne 16, 19
Dyskusja 136
Dyskusja, kończenie dyskusji 136
Dyskusja, prowadzenie dyskusji 136
Dyskusja, rozpoczynanie dyskusji 136
Dyskusja, z jedną osobą 136
Dyskusja, z wieloma ludźmi 136
Dyspareunia, bolesny stosunek płciowy 92
Dysponowanie zasobami ekonomicznymi 167
Dystonia ogniskowa 97
Dystonie 98
Dyzartia, ataktyczne upośledzenie wymowy 71
Dziadkowie 163, 187
Działalność ekonomiczna 166-7
Działanie (występowanie) samodzielnie (niezależnie) w związkach społecznych 160

Działanie (występowanie) zgodnie z rolami spełecznymi i konwencjami (zwyczajami) 160
Działanie socjalne 5
Dziąsła 111
Dzieci 73, 125, 131, 158, 169, 187
Dziecko, relacja jako dziecko 162
Dziedziny zdrowia 3, 7, 22, 211-2
Dziedziny związane ze zdrowiem 3, 7-8, 21-2, 212
Dziedziny, niepełnosprawność 3, 7-8, 10, 14-5, 21-2, 216
Dzwonienie w uszach 66
Dźwięk 185
Dźwięk, jakość 185
Dźwięki mowy, tworzenie 71
Dźwięki rozpraszające 185
Dźwięki wokalne muzyczne, wytwarzanie 73
Dźwięki, rozróżnianie 65
Dźwięki, wykrywanie 65

Echolalia, automatyczne powtarzanie słyszanych słów lub zdań 54
Echopraksja, automatyczne powtarzanie ruchów innych osób 54
Edukacja, instytucje pomaturalne 204
Edukacja, kształcenie nieoficjalne 164
Edukacja, kształcenie ustawiczne 204
Edukacja, produkty i technologie 175
Edukacja, wspomagające produkty i technologie dla edukacji 176
Edukacyjne zastosowanie ICF 5
Ekstrawersja 50
Ekwipunek przeznaczony dla rekreacji i sportu 177
Elastyczność (giętkość) poznawcza 58
Elastyczność umysłowa 57
Elektryczność 184, 195
Emocje, odpowiedniość 55
Emocje, panowanie nad emocjami 55, 160
Emocje, rozpiętość emocji 55
Emocjonalnie pozbawiony wyrazu, ekspresji 50
Energia psychiczna 51
Enzymy, tworzenie i działanie 82

Fałdy głosowe 112
Federacje konsumentów 192
Fizjoterapeuci 188
Flora i fauna 183
Fonacja, wydawanie głosu 71
Fonemy, artykulacja 71
Formy terenu 182
Francuskie Centrum Współpracy dla ICIDH 247
Fundusz społeczny 171, 233
Funkcja naczynioruchowa 75
Funkcja przedsionkowa (przedsionka) 65
Funkcja węchu 67
Funkcje ciała 1-3, 8, 17, 21-2, 24, 47, 211, 213, 216, 218-220, 222, 224, 227
Funkcje ciała, standard 213
Funkcje ciśnienia tętniczego krwi 76
Funkcje czuciowe i ból 62-70
Funkcje czuciowe, dodatkowe 67-8
Funkcje czuciowe, związane z temperaturą 67
Funkcje emocjonalne 55
Funkcje fizjologiczne 3, 10, 12
Funkcje intelektualne 49
Funkcje mięśni oddechowych 79
Funkcje nerwowo-mięśniowo-szkieletowe i funkcje związane z ruchem 94-102
Funkcje oddechowe 78
Funkcje orientacji 48
Funkcje płciowe i rozrodcze 89-93
Funkcje podpierające ramienia lub nogi 100
Funkcje pola widzenia 63
Funkcje postrzegania 55
Funkcje poznawcze 49, 53, 56-7
Funkcje poznawcze, wyższy poziom 57
Funkcje proprioceptywne 67
Funkcje przedsionkowe równowagi, określania ruchu i położenia 66
Funkcje przyswajania 83
Funkcje psychiczne 10, 12
Funkcje psychomotoryczne 54
Funkcje psychoruchowe, jakość 54
Funkcje rozrodcze 92
Funkcje seksualne 90
Funkcje serca 74
Funkcje słuchowe i przedsionkowe 65-7
Funkcje słyszenia (słuchowe) 65
Funkcje termoregulacyjne 87
Funkcje układu trawiennego, metabolizmu i układu hormonalnego 81-8
Funkcje umysłowe (lub psychiczne) 12, 213

Funkcje umysłowe 48-61
Funkcje węchowe 67
Funkcje widzenia 62-3, 220, 225
Funkcje związane z ruchem 99-102
Funkcjonowanie 3-4, 7-8, 10-2, 15, 18-21, 212, 216
Funkcjonowanie, proces funkcjonowania 18
Furmanka, powożenie 147

Galeria sztuki, chodzenie do galerii 168
Gałka oczna 109
Gałka oczna, ciało szkliste (szklistka) 109
Gardło 111
Gaz w żołądku 84
Gazety 127, 199-200
Genitalia, narządy płciowe 116
Geografia fizyczna 182
Geriatria 23
Gesty, wyrażanie (znaczenia) za pomocą gestów 134
Gęstość zaludnienia 182
Głos i mowa, funkcje 71-3
Głos i mowa, struktury związane z 111-2
Głos, funkcje 71
Głos, jakość 71
Głos, protezy 175
Głos, tworzenie (wydawanie) 71
Głosolalia, mówienie językami 72-3
Głosowanie 170, 206
Główne obszary życia 164-7
Gniew (złość) 55
Gojenie się 103
Golenie się 150
Gotowanie 154
Gotowanie i podgrzewanie pożywienia 154
Granie na instrumentach muzycznych 168-9
Granie w szachy lub w karty 169
Grasica 113
Gromadzenie codziennych artykułów 154
Gromadzenie substancji odżywczych w organiźmie 83
Gruczoł krokowy 117
Gruczoł łzowy 109
Gruczoł wewnątrzwydzielniczy (dokrewny), funkcje 87
Gruczoły łojowe 122
Gruczoły łzowe, funkcje 64
Gruczoły potowe 122
Gruczoły skóry, struktura 122
Gruczoły ślinowe, ślinianka 115
Gruczoły wewnątrzwydzielnicze (dokrewne) 115
Gry, branie udziału w 169
Gry, udział w 169
Gryzienie 81
Gwizdanie 79, 185

Handel (transakcje) wymienny 166
Handlowanie towarami 167
Higiena zębów (higiena jamy ustnej) 150
Hipergonadyzm, zwiększone wydzielanie hormonów gonad 87
Hiperkalcemia, nadmiar wapnia we krwi 86
Hiperkaliemia 86
Hiperwentylacja 78
Hipokaliemia 86
HIV-pozytywny 16, 19
Hobby, uprawianie 169
Holenderskie Centrum Współpracy dla ICIDH 247
Humorzasty 50

ICF i porównywalność danych 5
ICF, „Nieokreślone" używanie w ICF 221
ICF, bazy danych 251
ICF, cechy strukturalne 21
ICF, cele 5
ICF, definicje 221
ICF, definicje operacyjne 21, 217, 221, 251
ICF, formularze do opisu przypadków 251
ICF, jako szkielet (narzędzie) 3, 4, 6-7, 16, 251
ICF, kierunki rozwoju w przyszłości 250
ICF, komputeryzacja 251
ICF, konstrukcje 3, 8, 18-9
ICF, materiały szkoleniowe 252
ICF, minimalny system informacji zdrowotnej, 253
ICF, określenia włączenia, 221
ICF, określenia wyłączenia 221
ICF, prezentacja 8
ICF, przeglądarka 225
ICF, satysfakcja lub uczucie zaangażowania lub satysfakcji, kodowanie 224

ICF, wersja pełna (szczegółowa) 9, 12, 21, 250
ICF, wersja skrócona (zwięzła) 9, 21, 250
ICF, wersje do zastosowania klinicznego 250
ICF, wersje stosowane w badaniach naukowych 250
ICF, właściwości 7
ICF, zastosowania 5
ICF, zastosowanie 21
ICIDH, 1980 3, 5, 7, 12, 18, 211, 213, 244, 246-9
ICIDH, poprawianie 246-9
Ideologie 17, 190-1
Imitowanie 125
Impotencja, niezdolność wykonania czegoś 90
Impulsy, panowanie nad 51
Indywidualna perspektywa funkcjonowania i niepełnosprawności 3, 7-8, 10, 13-7, 20, 213
Indywidualny profil zdrowotny, kodowanie 224
Informacja o umieralności 4
Informacja o zachorowalności 4, 13
Inne określone, zastosowanie ICF 221
Instytucje kształcenia pomaturalnego 204
Internet, 196, 199, 200
Intonacja 72
Introwersja 50
Inwencja, z inwencją 50

Jajniki 116
Jajowody 116
Jakość (właściwość) powietrza 186
Jakość powietrza we wnętrzu 186
Jakość powietrza, na zewnątrz 186
Jakość widzenia 63, 220, 225
Jakość życia 5, 251
Jazda konna 148
Jazda na łyżwach 146
Jazda na nartach 146
Jazda na słoniu 148
Jazda na wielbłądzie 148
Jądra 117
Jąkanie się 72, 240
Jedzenie 151
Jelito cienkie 115
Jelito grube 115
Język 111
Język ciała, wyrażanie i tworzenie 134
Język migowy 134
Język migowy, tworzenie i wyrażanie (znaczenia) za pomocą języka migowego 59, 134-55
Język pisany, rozumienie 127
Język, funkcje integracyjne 59
Język, funkcje umysłowe 58
Już widziane 61 [Déjà vu]

Kanaliki łzowe i gruczoły łzowe, funkcje 64
Kanał pochwy 116
Karby krawężnika 171, 180, 232
Kardiomiopatia 74
Karmienie piersią 152
Kasłanie, kaszel 79
Katabolizm 85
Katastrofy ekologiczne 184
Katatonia, osłupienie katatoniczne 54
Kategorie w ICF 8, 10, 13, 16, 21, 211, 217, 220-1, 225, 229, 231, 234-5, 237, 251
Kichanie 79
Kierowanie pojazdem napędzanym przez zwierzęta 147
Kierowanie pojazdem silnikowym 147
Kierowanie poziomem własnej aktywności 131
Kierowanie środkiem transportu napędzanym przez człowieka 147
Kierunek polityki 206
Kino lub teatr, zaangażowanie w (zajmowanie się) 168
Kino, chodzenie do 169
Klamka drzwi 179
Klasyfikacja zdarzeń 224
Klasyfikacja, części ICF 216, 219
Klasyfikacja, jednostki ICF 7-8, 10, 217
Klasyfikacja, kategorie 217
Klasyfikacja, poziomy 217
Klasyfikacja, przedmiot klasyfikacji ICF 7
Klasyfikacja, składniki ICF 216
Klasyfikacja, zakres ICF 3, 7, 13
Klasyfikacja, ziarnistość 217
Klatka piersiowa 114
Klęczenie 138
Klęski żywiołowe, pomoc doraźna196
Klimakteryczne napady zaczerwienienia twarzy 92

Klimat 183
Klimatyzacja 186
Kliniczne zastosowania ICF 5, 250-1
Kliniczne zastosowanie ICF, wskazówki etyczne 244-5
Kliniki 203-4
Kluby pomocy, zaangażowanie w 168
Kłamliwość 51
Kodeksy dotyczące ubioru, przestrzeganie 151
Kodowanie funkcji ciała 226
Kodowanie liczbowe, numeryczne 220
Kodowanie struktur ciała 228
Kodowanie w ICF 3, 5, 11-2, 15, 21-3, 219-33
Kodowanie, czynniki środowiskowe 225, 232
Kodowanie, możliwości dla aktywności i uczestniczenie 235-6
Kodowanie, odnośnie stanu chorobowego 224
Kodowanie, skala ogólna 22
Koledzy 160, 187, 190
Kołatanie serca 80
Komisje do spraw zdrowia i bezpieczeństwa 195
Komputery, używanie 136
Koncentracja, skupienie się na czymś 53
Konserwowanie mieszkania i wyposażenia 157
Konstrukcje w ICF 8, 11, 14-7, 19, 22-4, 213-4, 216, 222, 229-32, 235, 237, 251
Konsystencja stolca 83-4
Kontakt fizyczny we wzajemnych relacjach, wchodzenie w 159
Kontakty profesjonalne, nawiązywanie 160
Kontemplacja duchowa 169
Konto bankowe, prowadzenie 167
Kontrola (nadzór) administracyjna 182, 193-205
Kontrola jakości 5
Kontrolowanie oddawania (powstrzymywanie) stolca 83-4
Kontrolowanie werbalnej i fizycznej agresji 160
Kontynuowanie pracy zawodowej 205
Konwencja kodowania, kod „8” 226
Kończyna dolna, struktura 119
Kończyna fantomowa 61
Kończyna górna, struktura (budowa) 118
Koordynacja motoryczna prawy-lewy 100
Koordynacja oko-ręka 100
Koordynacja oko-stopa 100
Koordynacja prawy-lewy 100
Koordynacja ręka-oko 54
Koordynacja ruchów dowolnych 100
Kopanie 142
Kopiowanie 125
Korporacje 200
Kostka i stopa, struktura 120
Kości barku 118
Kości miednicy 119
Kości nadgarstka 95
Kości podudzia 120
Kości przedramienia 119
Kości ramienia 118
Kości ręki 119
Kości stawu skokowego (kostki) i stopy 120
Kości stępu, ruchomość (ruchliwość) 95
Kości szyi 118
Kości twarzy 118
Kości uda 120
Kościół, chodzenie do 169
Kościół, świątynia, meczet lub synagoga, uczęszczanie (chodzenie do) 169
Kość guziczna (ogonowa) 121
Krew, funkcje przenoszenia (transportowania) metabolitów przez krew 77
Krew, funkcje przenoszenia (transportowania) tlenu przez krew 77
Krew, wytwarzanie 74, 76
Kręcz szyi 97
Kręgosłup 120
Kręgosłup krzyżowy 121
Kręgosłup lędźwiowy 121
Kręgosłup piersiowy 120
Kręgosłup szyjny 120
Krojenie lub łamanie pożywienia na kawałki 151
Krojenie żywności 155
Krtań 112
Krtań, funkcje 71
Krwawienie miesiączkowe 91
Krwawienie miesiączkowe, wielkość 91
Krytyka we wzajemnych kontaktach, radzenie sobie 159
Krzepnięcie krwi 77
Krzepnięcie krwi, funkcje 77

Krztuszenie się 80
Krzyk 72
Krzywienie się 134
Książki 176
Kształcenie 164, 176, 204-5
Kształcenie szkolne 164
Kształcenie ustawiczne (ciągłe) 204
Kształcenie zawodowe 164
Kształcenie zawodowe, do pracy w handlu 164
Kształcenie, studiowanie i realizowanie przydzielonych zadań i projektów 164
Kształcenie, szkoła medyczna lub inna szkoła zawodowa 164
Kształcenie, szkoły zawodowe 164
Kształcenie, uczelnia 164
Kształcenie, uniwersytet 164
Kształcenie, uzyskanie przyjęcia do szkoły 164
Kształcenie, współpracowanie z innymi uczniami 164
Kształcenie, związane ze szkołą obowiązki i prawa 164
Kształtowanie środowiska 5
Kucanie 138
Kultura, rekreacja i sport, produkty i technologia dla 177
Kwalifikator 8, 11-6, 21-4, 216, 221-2
Kwalifikator, czynniki środowiskowe 171, 233
Kwalifikator, funkcje i struktura ciała 47
Kwalifikator, struktura ciała 105-6, 228
Kwalifikatory nieobowiązkowe dla aktywności i uczestniczenia 230
Kwalifikatory, aktywność i uczestniczenie 123
Kwalifikatory, stopniowanie 222
Kwestie taksonomiczne i nazewnictwa 211-18

Laktacja 92
Lateralizacja dźwięku 65
Leczenie alopatyczne 173
Lekarze 188
Leki 173
Leki naturopatyczne 173
Lenistwo 50
Leżenie 138
Lękliwy, bojaźliwy 51
Liczby, operacje na liczbach 60, 126
Lista aktywności i uczestniczenia, zastosowanie 234-7
Lokalne władze wiejskie 206
Ludzie niepełnosprawni 5, 7
Ludzie niepełnosprawni i ICF 242

Łechtaczka 116
Łechtaczka, wzwód 90
Łopatka, roatcja boczna 95
Łopatka, rotacja przyśrodkowa 95
Łódź motorowa, prowadzenie 147
Łódź, do prywatnego użytku 147
Łysienie 104

Macica 116
Macierz informacji 14-5, 229, 235-7
Majaczenie, stan majaczeniowy, delirium 48
Majątek, aktywa 181
Malowanie 134, 157
Małe stężenie wapnia we krwi, hipokalcemia 86
Małżonkowie 187
Maniery (nawyki) 101
Manipulowanie przedmiotami 142
Marszczenie brwi 134
Masa ciała, utrzymywanie 179
Masowa komunikacja komputerowa 199-200
Maszyny do pisania brajlem, posługiwanie się 136
Maszyny do pisania, używanie 136
Maszyny do pisania, używanie 136
Matematyka, przetwarzanie zadań werbalnych na procedury arytmetyczne 60
Matematyka, wykonywanie operacji matematycznych 126-7
Matematyka, zastosowanie działań matematycznych 126
Materiały budowlane i technologie ułatwiające wejście i wyjście z budynków użyteczności publicznej 178
Materiały budowlane i technologie umożliwiające dostęp do udogodnień w budynkach użyteczności publicznej 178
Mąż, relacje z mężem lub jako mąż 163
Mdłości, nudności 66
Meczet, chodzenie do meczetu 169

Melodia mowy 72
Menopauza, klimakterium 91-3, 227
Metabolizm białek 85
Metabolizm i układ hormonalny, funkcje 85-7
Metabolizm tłuszczów 86
Metabolizm węglowodanów 85
Metodyczny 50
Metro, korzystanie z 147
Męczliwość 80
Miastenia 98
Miażdżyca tętnic 75
Miażdżyca, stwardnienie tętnic 75
Miednica, ruchomość 95
Miejsce do zamieszkania, kupowanie 153
Miejsce do zamieszkania, nabywanie 153
Miejsce do zamieszkania, wynajmowanie 153
Miesiączkowanie bolesne 92
Miesiączkowanie, funkcje 91, 227
Miesiączkowanie, higiena 150
Miesiączkowanie, odstępy pomiędzy miesiączkami 91
Miesiączkowanie, wsteczne 91
Międzymózgowie 107
Międzynarodowa Organizacja Standaryzacji (ISO) 173, 192, 251
Międzynarodowa Standardowa Klasyfikacja Wykształcenia UNESCO 204
Międzynarodowe organizacje polityczne 192, 206
Międzynarodówka Osób Niepełnosprawnych 242
Mięśnie goleni 120
Mięśnie komorowe, siła skurczu 74
Mięśnie kostki i stopy 120
Mięśnie miednicy 119
Mięśnie międzyżebrowe 114
Mięśnie oddechowe dodatkowe, funkcje 79
Mięśnie oddechowe piersiowe, funkcje 79
Mięśnie oddechowe, struktura (budowa) 114
Mięśnie okolicy barku 118
Mięśnie okolicy głowy i szyi 118
Mięśnie przedramienia 119
Mięśnie ramienia 118
Mięśnie ręki 119
Mięśnie tułowia 121
Mięśnie uda 120
Mięśnie zewnętrzne oka, funkcje 64
Mięśnie, funkcje 96-9
Mięśnie, wrażenie ciężkości 102
Migracja 182
Miksowanie żywności 155
Miłość 55
Mimowolne reakcje ruchowe 100
Mimowolne skurcze dużych mięśni 100
Mimowolne skurcze mięśni 99, 101
Mimowolny skurcz mięśni 99
Mimowolny, niecelowy skurcz mięśni 101
Mlekotok 92
Mocz, funkcje 89-90
Mocz, przesączanie (filtrowanie) 89
Mocz, zatrzymanie 89
Mocz, zbieranie 89
Mocz, zdolność utrzymania 90
Moczowody 116
Moczowody, funkcje 89
Model niepełnosprawności, biopsychosocjalny 20
Model niepełnosprawności, ICF 18
Model niepełnosprawności, interaktywny 8, 17-9
Model niepełnosprawności, medyczny 19-20
Model niepełnosprawności, społeczny 19-20
Modulowanie wysokości tonów mowy 72
Monitorowanie wykonywania przez kogoś pracy 165
Most pnia mózgu 107, 262
Motocykl, prowadzenie 147
Motywacja 51
Mowa monotonna 72
Mowa nosowa otwarta 71
Mowa nosowa zamknięta 71
Mowa, modulowanie wysokości tonów mowy 72
Mowa, nieprzerwany strumień 72
Mowa, płynność i rytm 72
Mowa, szybkość mówienia 72
Mówienie 59, 134
Mówienie bezładne 72
Mózg, funkcje mózgu 12, 48, 57, 107, 213, 227
Mózg, płat ciemieniowy 107
Mózg, płat potyliczny 107
Mózg, płat przedni 107
Mózg, płat skroniowy 107

Móżdżek 107
Mroczek 62-3
Mrowienie, cierpnięcie 67-8, 103
Mruczenie, brzęczenie, pomruk 184
Mutyzm akientyczny (brak zdolności wykonywania ruchów, bezruch) 96-7
Muzeum lub galeria sztuki, chodzenie do 168
Mycie całego ciała 149
Mycie pojedynczych części ciała 149
Mycie się 149
Myślenie 56, 126
Myślenie abstrakcyjne, abstrakcja 57
Myślenie drobiazgowe 56-7
Myślenie, forma 57
Myślenie, kontrola 57
Myślenie, proces 56
Myślenie, tempo 56
Myślenie, treść 57
Myśli, nasyłane z zewnątrz 57

Nabywanie dóbr i usług 153
Nabywanie rzeczy (niezbędnych) 153-4
Naczynia krwionośne, funkcje 75
Naczynia limfatyczne, funkcje 78
Naczynia włoskowate, funkcje 75
Naczynia włoskowate, kapilary 113
Nadciśnienie 76
Nadczynność przysadki 87
Nadczynność przytarczyc 87
Nadczynność tarczycy 85, 87
Nadkwaśność żołądka 82
Nadmiar sodu we krwi 86
Nadmierna potrzeba normalnego snu 52
Nadmierna ruchliwość jelit 82
Nadmierna ruchomość stawów 94
Nadmierne krwawienie miesiączkowe 91
Nadmiernie częste miesiączkowanie 91
Nadnercze 115
Nadużywanie substancji 51
Nadwaga 84
Nadwrażliwość bólowa, hiperpatia 68
Nadwrażliwość na światło 63
Nadwyrężenie oka 64
Nagłe parcie na mocz, nagła potrzeba oddania moczu 89
Nagłośnienie 178
Najbliższe otoczenie (środowisko) 173
Nalewanie płynów do picia 152
Napadowy sen, narkolepsja 52
Napięcie (tonus) mięśni 97-8
Napięcie dźwiękowe (stres) 66
Napięcie mięśni 102
Napięcie mięśni, mięśnie dolnej połowy ciała 98
Napięcie mięśni, mięśnie jednej kończyny 97
Napięcie mięśni, mięśnie jednej strony ciała 97
Napięcie mięśni, mięśnie pojedyncze i grupy mięśni 97
Napięcie mięśni, mięśnie tułowia 98
Napięcie mięśni, mięśnie wszystkich kończyn 98
Napięcie mięśni, wszystkie mięśnie ciała 98
Napięcie przedmiesiączkowe 91
Napięcie, naprężenie, ciśnienie 54-5
Naprawianie instalacji domowych i umeblowania 157
Naprawianie ubrań 156
Naprężenie mięśni 97
Narody Zjednoczone 5-6, 170, 206
Narządy ciała 10, 12
Narządy płciowe zewnętrzne 116
Narzędzia 126, 143, 153, 157, 174, 176
Narzędzia oceny a ICF 47, 105, 124, 172, 221-2, 251
Narzędzia oceny, ogólnie 15, 19, 21-2
Narzędzia, konserwowanie i naprawianie 157
Następstwo (skutek) choroby 4
Naśladowanie, udawanie 125
Natręctwa myślowe, obsesja 57
Naturalne zjawiska przyrodnicze 184
Nauczanie podstawowe (elementarne), wiedza podstawowa (elementarna) 125-6
Nauczyciele 164, 187-8
Nauka zawodu, praktyka, (przygotowanie do pracy, zawodu) 165
Nawiązywanie kontaktów z innymi, stosownie do pełnionych ról społecznych 160
Nawiązywanie wzajemnych kontaktów stosownie do pełnionych ról społecznych 160
Nawiązywanie wzajemnych kontaktów z nieznajomymi 161

Nawiązywanie wzajemnych kontaktów z podwładnymi 161
Nawiązywanie wzajemnych kontaktów z pracodawcą 161
Nawiązywanie wzajemnych kontaktów z pracownikiem 161
Nawiązywanie wzajemnych kontaktów z równymi sobie 161
Nawiązywanie wzajemnych kontaktów ze zwierzchnikami 161
Nawiązywanie wzajemnych kontaktów, kontrolowanie zachowań we wzajemnych kontaktach 160
Nawyki 17
Negatywizm 54
Nerka 116
Nerki, funkcje 89
Nerwy czaszkowe 107
Nerwy rdzeniowe 108
Neutralne określenia w ICF 218
Nianie 188
Niedobór plemników w nasieniu 92
Niedobór sodu we krwi 86
Niedobór żelaza 86
Niedociśnienie, podciśnienie 76
Niedoczynność gonad, hipogonadyzm 87
Niedoczynność nadnerczy 87
Niedoczynność przysadki mózgowej 87
Niedoczynność przytarczyc 87
Niedoczynność tarczycy 85, 87
Niedokrwienie wieńcowe 75
Niedowład czterokończynowy 96, 98-9
Niedowład jednej kończyny, monopareza 96-7, 99
Niedowład kończyn dolnych, niedowład poprzeczny 96, 98-9
Niedowład mięśni 96
Niedowład połowiczy 96-7, 99, 226
Niedowład, porażenie 98-9
Niedrożność jelitowa 82
Niedrożność moczowodu 89
Nieformalne lub przypadkowe spotkania, udział w 169
Nienawiść 55
Nieodpowiedzialny 50
Nieoficjalne wzajemne kontakty społeczne, tworzenie 161
Nieoficjalne wzajemne kontakty z przyjaciółmi, nawiązywanie 162
Nieoficjalne wzajemne kontakty z rówieśnikami, nawiązywanie 162
Nieoficjalne wzajemne kontakty z sąsiadami, nawiązywanie 162
Nieoficjalne wzajemne kontakty ze współmieszkańcami, nawiązywanie 162
Nieoficjalne wzajemne kontakty ze znajomymi, nawiązywanie 162
Niepamięć, amnezja dysocjacyjna 53
Niepełnosprawność 3-4, 7-8, 10-1, 17-21, 211, 213, 216, 242
Niepełnosprawność, jako kwestia medyczna 20
Niepełnosprawność, jako kwestia polityczna 20
Niepełnosprawność, przeżywane doświadczenie życiowe 15, 123, 229
Niepełnosprawność, systemy odcszkodowań 5
Niepełnosprawność, z perspektywy społeczeństwa 6-7, 15-6, 27, 213
Niepokój (ruchowy) 54
Nieprawidłość (anomalia) 213
Nieprawidłowość genetyczna 13
Nieregularne bicie serca 80
Nieregularne oddychanie 78
Niesolidny 50
Nieśmiałość 50
Nietolerowanie glutenu 83
Nietrzymanie moczu ze stałym wyciekiem z przepełnionego pęcherza, paradoksalne zatrzymanie moczu 89
Nietrzymanie moczu, nagłe parcie 89
Nietrzymanie moczu, odruchowe 89
Nietrzymanie moczu, przy nagłym parciu 89
Nietrzymanie moczu, wysiłkowe 89
Nieuważny 50
Niewrażliwość na światło 63
Niewydolność nerek 89
Niewydolność serca 74
Niewydolność wieńcowa 74
Niezawodność 51, 171
Nigdy nie widziane 61 [Jamais vu]
Noga, struktura (budowa) 120
Normatywne przekonania, normy 191
Normy postępowania 191
Normy społeczne, obyczaje i ideologie 191
Normy statystyczne 213

Nos 111
Nos zewnętrzny 111
Nosowa część gardła 111
Noszenie na barkach, biodrze i plecach 141
Noszenie na głowie 141
Noszenie na ramionach 141
Noszenie przedmiotów 142
Noszenie przedmiotów w rękach 141
Noszenie, poruszanie i posługiwanie się przedmiotami 141-3
Notacja muzyczna 134
Notariusze 198
Nucenie 72-3

Obawa, niepokój 55
Obciążenia psychiczne i stres, radzenie sobie z 131
Obiekty poprawcze i karne 198
Obieranie produktów żywnościowych 155
Objawy 13
Objawy i funkcje układów sercowo-naczyniowego i oddechowego 80
Objawy odnoszące się do mięśni i funkcji ruchowych 102
Objawy układu trawiennego 84
Objawy związane z funkcjami moczowymi 90
Objawy związane z funkcjami płciowymi i funkcjami rozrodczymi 92
Obliczanie 60, 127
Obliczenia proste 60
Obliczenia złożone 60
Obniżenie czucia bólu, hipalgezja 68
Obniżenie czucia dotyku 68
Obniżona temperatura ciała, hipotermia 87
Obniżone napięcie, hipotonia 97
Obracanie, skręcanie ręki lub ramienia 143
Obraz (wizerunek) ciała 61
Obraz wzrokowy, jakość 63
Obrzędy, praktyki i wydarzenia religijne, branie udziału w 169
Obszary rolne 180
Obszary życia 14, 123, 234-5
Obuoczne (dwuoczne) ostre dalekie widzenie 62
Obuoczne ostre bliskie widzenie 62
Obuwie, pastowanie i polerowanie 156
Obuwie, zakładanie 151
Obuwie, zdejmowanie 151
Obyczaje 190
Ocena poszczególnych możliwości 58
Ocena potrzeb 5
Ocena profesjonalizmu 5
Ocena wyników zdrowotnych 5, 23, 220
Ocena, ocena kliniczna 22, 47, 105, 124, 172, 221-2, 229, 231-2, 242, 243-4, 250-1
Ochrona zdrowia, systemy i polityka 203
Oczodół 109
Oczopląs 64
Oczyszczanie terminologii 243
Odbiór (recepcja) języka 58
Odbiór (recepcja) języka migowego 59
Odbiór (recepcja) języka mówionego 59
Odbiór (recepcja) języka pisanego 59
Odczuwanie 48
Odczuwanie kurczu mięśnia 102
Odczuwanie obecności dźwięków 65
Odczuwanie szkodliwych bodźców 67
Odczuwanie sztywności mięśni 102
Odczuwanie temperatury 67
Odczuwanie wibracji 67
Oddawanie moczu, częstość 89
Oddawanie moczu, funkcje 89
Oddawanie moczu, kontrola 89
Oddech paradoksalny 78
Oddychanie przez usta 79
Oddychanie, głębokość 79
Oddychanie, nieregularne 78
Oddychanie, nieregularne 78
Oddychanie, powierzchowne lub płytkie 79
Oddychanie, rytm i głębokość 78
Odkładanie przdmiotów 141
Odkurzacze, używanie 156
Odkurzanie 155
Odleżyny 103
Odmienności kulturowe i klasyfikacja 218, 247
Odnajdywanie szlaków komunikacyjnych, projekty architektoniczne, materiały i technologie, budynki użyteczności publicznej 179
Odpowiedzialność, ponoszenie odpowiedzialności 131
Odpowiedź immunologiczna 77
Odpowiedź immunologiczna, nieswoista 77
Odpowiedź immunologiczna, swoista 77
Odróżnianie mowy 65

Odruch (ruchowy) rozciągania 99
Odruch cofania kończyny, odruch masowy zginania kończyny dolnej 99
Odruch kolanowy, odruch rzepkowy 99
Odruch mięśnia dwugłowego 99
Odruch motoryczny (ruchowy) 99
Odruch ochronny powieki 64
Odruch promieniowy 99
Odruch skokowy 99
Odruch z mięśnia czworogłowego 99
Odruch z mięśnia dwugłowego 99
Odruch źreniczny 64
Odruchowe nietrzymanie moczu 89
Odruchy podparcia 100
Odruchy, wywoływane przez bodźce szkodliwe 99
Odruchy, wywoływane przez inne zewnętrzne bodźce 99
Odwiedzanie przyjaciół lub krewnych 169
Odwodnienie, utrata wody 86
Odżywcze pokarmy, spożywanie 152
Ogólne funkcje psychospołeczne 49
Ogólne funkcje umysłowe 48-52
Ograniczenia aktywności 3, 8, 10-1, 14-5, 19, 123, 213, 229
Ograniczenie uczestniczenia 3, 7-8, 14-5, 19, 123, 213, 229
Oko, mięśnie wewnętrzne, funkcje 64
Oko, podrażnienie 64
Oko, ucho i przyległe struktury 109-10
Oko, unieruchamianie (fiksowanie) 64
Okolica głowy i szyi, struktura (budowa) 118
Okolica miednicy, struktura (budowa) 119
Określenia wyłączenia w ICF 221
Okulary i soczewki kontaktowe 175
Opadanie powiek 64
Opady atmosferyczne 183
Opał, otrzymywanie 154
Opieka medyczna 20
Opieka społeczna, pomoc społeczna 201-2
Opieka w warunkach domu opieki i poza nim 20, 203
Opieka zdrowotna długoterminowa 203
Opiekun w podróży 188
Opiekunowie 162, 187
Opinie i przekonania 190
Opony mózgowe 108
Opóźnienie (niedorozwój) umysłowy 49
Opóźnienie psychoruchowe 54
Opóźnienie rozwoju umysłowego, niedorozwój umysłowy 49
Opóźniony wytrysk nasienia 90
Oprogramowanie i urządzenia komputerowe 175
Optymizm 50
Orędowanie za ICF jako narzędziem 243-4
Organizacje finansowe 200
Organizacje finansowe 200
Organizacje kulturalne 8, 169, 177, 187, 198-9, 249
Organizacje międzynarodowe polityczne 192, 206
Organizacje niezarobkowe 199
Organizacje sportowe 125, 177, 198
Organizacje wzajemnej pomocy 198-9
Orgazm, szczytowanie 90-2
Orientacja, co do czasu 49
Orientacja, co do osób 49
Osąd 58
Osłabienie mięśni 96
Osłabienie węchu 67
Osłupienie, stupor 48
Osobowość 50, 55
Osoby obce 188
Osoby sprawujące nadzór 187
Ostrość jednoocznego widzenia bliskiego obrazu 62
Ostrość jednoocznego widzenia odległego obrazu 62
Osuszanie się 149
Oszczędzanie pieniędzy 166
Oszpecenie 19
Oświetlenie ulic 180
Otępienie, demencja 49
Otwartość na doświadczenie (życiowe) 50
Otwieranie butelek i puszek 151-2
Otyłość 84
Owrzodzenia, wrzody 103
Oziębłość płciowa 90
Oznakowanie 179-81
Oznakowanie dróg i oświetlenie ulic 180

Pamięć 53
Pamięć, autobiograficzna minionych zdarzeń 54
Pamięć, długotrwała 54
Pamięć, krótkotrwała 54
Pamięć, semantyczna języka i faktów 54
Pamięć, wyszukiwanie w pamięci 54

Paraplegia, porażenie kończyn dolnych, porażenie poprzeczne 96, 98-9
Parestezja 67-8
Partnerzy 187
Patologia 12
Patrzenie (oglądanie) 125
Paznokcie palców nóg 122
Paznokcie palców ręki 122
Paznokcie, dbanie o 149
Paznokcie, funkcje 103-4, 122
Paznokcie, struktura (budowa) 122
Pchanie obiektów 143
Pchanie obiektów, za pomocą kończyn dolnych 142
Pełen nadziei, uczucie nadziei 50
Pełnienie społecznych ról obywatelskich 170
Pełnoprawny status obywatela, posiadanie 170
Percepcja (postrzeganie) dotykowa 56
Percepcja (postrzeganie) słuchowa 55
Percepcja (postrzeganie) wzrokowe 56
Percepcja smakowa 56
Percepcja węchowa 56
Percepcja wzrokowo-przestrzenna 56
Perystaltyka, ruch robaczkowy 82
Pewność siebie 51
Pewny siebie 51
Pęcherz moczowy 116
Pęcherz moczowy hipotoniczny 4, 13, 219, 246
Pęcherz moczowy, funkcje (czynności) 89
Pęcherz moczowy, opróżnianie 89
Pęcherz moczowy, pęcherz odruchowy 89
Pęcherz moczowy, uczucie pełności 90
Pęcherz odruchowy 89
Pęcherzyk żółciowy i przewody żółciowe 115
Picie 152
Picie bieżącej wody 152
Picie przez słomkę 152
Pielęgniarki 188
Pieniądze 154, 166, 181
Pierś i brodawka sutkowa 116
Pierwsza miesiączka, rozpoczęcie miesiączkowania 91, 227
Pigmentacja 103
Pisanie 59, 127
Pisanie, specjalistyczne urządzenia 175
Pisemna notatka, sporządzanie 127
Pismo Braille'a, czytanie 125
Pismo Braille'a, pisanie 125
Pismo Braille'a, porozumiewanie się za pomocą brajla 134
Pisownia 125
Planowanie 130
Planowanie 5, 57, 155, 157, 180, 194
Planowanie czasu 130
Planowanie i rozwój przestrzenny 180
Plany, realizacja 57
Plany, robienie 130
Pląsawica 101
Płacz głośny 72
Płaty czołowe 57
Płaty korowe 107
Płeć anatomiczna osobnika 7, 17, 214
Płodność 92
Płodność zmniejszona 92
Płuca 114
Płynność i rytm mowy 72
Pływanie 145
Pobudliwy, drażliwy 50
Pobudzenie seksualne 90, 92
Pocenie się 103
Pochwa 116
Pochwa, zwilżenie 90
Pochwica 90
Pochylanie się, zginanie się 139
Pociąg, używanie 147
Poczta elektroniczna 196
Poczta lądowa i lotnicza 196
Poczucie względnej pozycji części ciała 67
Poczucie zmęczonych oczu 64
Poczucie, że jest się zbyt otyłym lub zbyt szczupłym 61
Podawanie posiłków 154
Podawanie potraw 155
Podciśnienie ortostatyczne 76
Podejmowanie decyzji 4, 57, 128
Podniebienie 111
Podniebienie miękkie 111
Podniebienie twarde 111
Podniecenie (seksualne), pobudzenie 55, 90
Podniecenie psychoruchowe 54
Podnoszenie obiektów 141
Podnoszenie przedmiotów 142
Podstawowa opieka zdrowotna 203
Podstawowa przemiana materii 85
Podstawowe transakcje finansowe 166

Podudzie, struktura 120
Podwładni, ludzie podlegli komuś 188
Pogoda ducha (wesołość) 50
Pogodny, napawający optymizmem, uczucie 50
Pogotowie ratunkowe 198
Pojazdy silnikowe i bez silnika 174
Pojazdy, napędzane przez człowieka, używanie 147
Pojazdy, utrzymywanie w dobrym stanie 157
Pojemność minutowa serca, zmniejszona 74
Pojęcie zdolności 8, 11, 14-6, 19, 22-4, 214, 216
Pojmowanie dosłownych i domyślnych znaczeń 133
Pokonywanie przeszkód 131
Policja 198
Polityka dotycząca architektury i budownictwa 193
Polityka dotycząca służb komunalnych 198
Polityka gospodarcza 201
Polityka komunalna 196
Polityka mieszkaniowa 195
Polityka prawna 198
Polityka społeczna 5
Polityka telekomunikacyjna 196
Polityka transportowa 197
Polityka w zakresie pomocy społecznej 203
Polityka w zakresie pracy i zatrudnienia 5, 206
Polityka wykorzystania terenów wiejskich 180
Polityka wykorzystania terenów wielkomiejskich 180
Polityka wykorzystania terenu 180
Polityka zdrowotna 5, 204
Polityka związana z dziedzictwem i ochroną dziedzictwa 194
Polityka związana z edukacją i szkoleniem 205
Polityka związana z mediami 200
Polityka związana z planowaniem otwartej przestrzeni 194
Polityka związana z planowaniem środowiska 194
Połykanie 82
Połykanie powietrza 81
Połykanie, przez gardło 82
Połykanie, przez przełyk 82
Połykanie, przez usta 82
Pomaganie innej osobie w poruszaniu się (przemieszczaniu się) 158
Pomaganie innym 157
Pomaganie innym w dbaniu o siebie 158
Pomaganie innym w odżywianiu 158
Pomaganie innym w porozumiewaniu się 158
Pomaganie innym w poruszaniu się 158
Pomaganie innym w stosunkach (związkach) międzyludzkich (interpersonalnych) 158
Pomaganie innym w zachowaniu (utrzymaniu) zdrowia 158
Pomoc adwokacka 198
Pomoc w nagłym przypadku 195, 198
Pomocnicy i opiekunowie 188
Ponoszenie odpowiedzialności 131
Ponowne nawodnienie 86
Populacja 182
Porada zdrowotna, stosowanie się do 152
Porażenie czterokończynowe 96, 98-9, 239
Porażenie jednej kończyny, monoplegia 96-7, 99
Porażenie jelit 82
Porażenie mięśni 96
Porażenie połowicze 96-7, 99
Porażenie, ogólnie 98
Porażenne upośledzenie wymowy (dyzartia) 71
Poronienie 92
Poronienie samoistne 92
Porozumiewanie się – otrzymywanie – język ciała 133
Porozumiewanie się – otrzymywanie – powszechne znaki i symbole 133
Porozumiewanie się – otrzymywanie – przekazy niewerbalne 133
Porozumiewanie się – otrzymywanie – przekazy ustne 133
Porozumiewanie się – otrzymywanie – rysunki i fotografie 133
Porozumiewanie się – otrzymywanie – wiadomości pisane 134
Porozumiewanie się – otrzymywanie – wiadomości w języku migowym 134
Porozumiewanie się – tworzenie 133-5
Porozumiewanie się 133-7

Porozumiewanie się, produkty i technologie służące do 175
Poród 92
Poród opóźniony 92
Poród przedwczesny 92
Porównywalność danych a ICF 5
Poruszanie obiektów za pomocą kończyn dolnych 142
Poruszanie się 144
Poruszanie się na zewnątrz swojego domu i innych budynków 146
Poruszanie się w obrębie domu 145
Poruszanie się w obrębie innych budynków poza swoim domem 146
Poruszanie się wewnątrz, na zewnątrz i wokół budynków 146
Poruszanie się z piętra na piętro 145
Poruszanie się z użyciem sprzętu 146
Poruszanie się z użyciem środków transportu 146-8
Porządek chronologiczny 58
Porządkowanie wydarzeń 58
Posępny 50
Posiadanie i prowadzenie sklepu lub innego biznesu 166
Posiłki, organizowanie 154
Posiłki, podawanie do spożycia 155
Posiłki, przygotowywanie 154
Posiłki, zjadanie 151
Posługiwanie się językiem 59
Posługiwanie się językiem migowym 59
Posługiwanie się językiem mówionym 59
Posługiwanie się językiem pisanym 59
Posługiwanie się przedmiotami 142
Postawa (zachowanie) aspołeczna, zachowanie przestępcze 51
Postawy 17, 19, 190-1, 239
Postawy innych profesjonalistów (przedstawicieli innych zawodów) 191
Postawy ludzi posiadających pozycję i autorytet (autorytetów) 190
Postawy najbliższych członków rodziny 190
Postawy osób obcych 191
Postawy podwładnych 191
Postawy pomocników i opiekunów 191
Postawy profesjonalistów zdrowotnych (pracowników ochrony zdrowia) 191
Postawy przyjaciół 190
Postawy rodziny wielopokoleniowej 190
Postawy społeczne 191
Postawy znajomych, rówieśników, kolegów, sąsiadów i członków lokalnej społeczności 190
Postępowanie ukierunkowane na osiągnięcie celu 57
Potrawy, gotowanie i podgrzewanie 154
Poty nocne podczas menopauzy (klimakterium) 92
Poufność, wskazówki etyczne posługiwania się ICF 244
Powieka 109
Powieka, funkcje 64
Powiernicy 187
Powody korzystania ze służby zdrowia 4
Powodzie 184
Powstawanie modzeli 103
Powtarzana intonacja mowy 72
Powtarzanie 125
Powtarzanie czynności 57, 101
Powtarzanie czynności, motoryczna (ruchowa) perseweracja 101
Powtarzanie dźwięków 72
Pozastawowe więzadła, powięzi, pozamięśniowe rozcięgna, troczki, przegrody, kaletki (maziowe) 121
Pozbywanie się śmieci 156
Pozdrowienia, wyrażanie zwyczajowych pozdrowień 135
Poziom dźwięku 185
Pozowanie 54
Pozycja ciała, utrzymywanie 139
Pozycja ciała, zmienianie i utrzymywanie 138-41
Pozycja ciała, zmienianie pozycji podstawowej 138
Pozycja klęcząca, utrzymywanie (zachowywanie) 140
Pozycja kuczna, utrzymywanie 139
Pozycja leżąca twarzą do ziemi, przyjmowanie 138
Pozycja leżąca twarzą w górę, pozostawanie w 139
Pozycja leżąca, utrzymywanie pozycji leżącej 139
Pozycja na brzuchu, pozostawanie w 139
Pozycja siedząca, utrzymywanie (zachowywanie) 140
Pozycja stojąca, utrzymywanie 140
Pożary lasów 184

Pożywienie, przemieszczanie w ustach 81
Pożywienie, rozdrabnianie pożywienia 83
Praca i zatrudnienie 165-6
Praca, odchodzenie lub opuszczanie 165
Praca, rozmowa kwalifikacyjna 165
Praca, wolontariusz 166
Praca, zachowywanie pracy 165
Praca, zatrudnienie, poszukiwanie] 165
Pracodawcy 161, 165, 187
Pracownicy 188
Pracownicy fachowi ochrony zdrowia 188
Pracownicy fachowi, inni 188
Pracownicy opieki zdrowotnej 5
Pracownicy socjalni 188
Pracownik socjalny (opieki społecznej) 188
Pragnący zdobyć doświadczenie 50
Pralki, używanie 156
Pranie i suszenie odzieży 155
Prasowanie ubrań 156
Prawa człowieka 6, 20, 170
Prawa obywatelskie, korzystanie 170
Prawna pozycja obywatela, posiadanie prawnego statusu obywatela 170
Prawne role obywatelskie, korzystanie 170
Prawo do samostanowienia lub autonomii 170
Prawo pracy i zatrudnienia 205-6
Prącie 117
Prącie, wzwód 90
Precyzyjne używanie dłoni 142
Predyspozycja genetyczna 16, 212
Priapizm, bolesny, długotrwały wzwód prącia 90
Proces tworzenia pojęć, wyobrażeń 56-7
Procesy kryminalne 198
Produkcja i wytwarzanie, usługi, systemy i polityka 193
Produkty i technologia 173-181
Produkty i technologie dla potrzeb kształcenia 176
Produkty i technologie dla zagospodarowania obszarów wiejskich 180
Produkty i technologie dla zagospodarowania parków, terenów pod ochroną i obszarów dzikiej przyrody 181
Produkty i technologie dla zagospodarowania terenów podmiejskich 180
Produkty i technologie dla zagospodarowania terenów wielkomiejskich 180
Produkty i technologie dla zagospodarowania terenu 180
Produkty i technologie do osobistego użytku w życiu codziennym 173
Produkty i technologie do osobistego użytku w życiu codziennym, ogólne 174
Produkty i technologie do osobistego użytku w życiu codziennym, wspomagające 174
Produkty i technologie do praktykowania religii i duchowości 177
Produkty i technologie do praktykowania religii i duchowości, ogólne 178
Produkty i technologie do praktykowania religii i duchowości, wspomagające 178
Produkty i technologie projektowe, konstrukcyjne i budowlane do odnajdywania drogi, ścieżek komunikacyjnych i określania lokalizacji w budynkach do użytku publicznego i prywatnego 179
Produkty i technologie projektowe, konstrukcyjne i budowlane do tworzenia wejścia i wyjścia z budynków do użytku publicznego i prywatnego 178-9
Produkty i technologie projektowe, konstrukcyjne i budowlane do uzyskiwania dostępu do ułatwień wewnątrz budynków do użytku publicznego i prywatnego 178-9
Produkty i technologie przeznaczone dla kultury, rekreacji i sportu 177
Produkty i technologie przeznaczone dla kultury, rekreacji i sportu, wspomagające 177
Produkty i technologie przeznaczone dla kultury, rekreacji i sportu, ogólne 177
Produkty i technologie służące do osobistego poruszania się i transportu we wnętrzu i na zewnątrz 174

Produkty i technologie służące do osobistego poruszania się i transportu we wnętrzu i na zewnątrz wspomagające 175
Produkty i technologie służące do osobistego poruszania się i transportu we wnętrzu i na zewnątrz, ogólne 174
Produkty i technologie służące do porozumiewania się 175
Produkty i technologie służące do porozumiewania się, ogólne 175
Produkty i technologie służące do porozumiewania się, wspomagające 175
Produkty i technologie służące do poruszania się i transportu 174
Produkty i technologie stosowane w pracy 176
Produkty i technologie stosowane w pracy, wspomagające 176
Produkty lub substancje do osobistego spożycia 173
Produkty naturalne 173
Produkty służące do sprzątania 174
Produkty wytworzone przez człowieka 173
Profesjonalne organizacje społeczne, udział w 168
Profilaktyka 6, 13
Program szkolenia umiejętności 204
Programy kształcenia zawodowego 204
Programy nauki zawodu 204
Programy podnoszenia sprawności fizycznej, udział w 168
Programy pomocy społecznej 201-2
Programy pomocy w ubóstwie 201-2
Programy pomocy z zasobów publicznych 201-2
Programy świadczeń socjalnych 251
Programy ubezpieczeń społecznych 201
Projektanci 188
Projekty architektoniczne, materiały budowlane umożliwiające dostęp do udogodnień w budynkach do użytku prywatnego 179
Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane i technologie ułatwiające odszukanie szlaków komunikacyjnych i ustalenie lokalizacji w budynkach użyteczności publicznej 179
Projekty architektoniczne, materiały konstrukcyjne i budowlane i technologie ułatwiające wejście i wyjście z budynków do użytku prywatnego 179
Promocja zdrowia 6
Protetyk 188
Proteza dentystyczna, dbanie 150
Protezy i aparaty ortopedyczne 174
Protezy i ortezy, naprawianie 157
Protezy neurologiczne 174
Prowadzenie biura politycznego 170
Prowadzenie pojazdu 147
Prowadzenie promocji zdrowia i zapobieganie chorobom, usługi 203
Prozodia 72
Przechowywanie artykułów życia codziennego 156
Przechowywanie żywności, napojów 156
Przeczulica dotykowa 67-8
Przedramię, struktura (budowa) 119
Przedstawianie się 135, 160
Przedszkole 164, 204
Przegroda nosa 111
Przekazy niewerbalne, tworzenie i wyrażanie znaczenia za pomocą 134
Przekazywanie informacji 14, 196, 234-5, 253
Przekonania religijne 190
Przełyk 115
Przemieszczanie pokarmu w jamie ustnej 81
Przemieszczanie się 140
Przemieszczanie się, w pozycji leżącej 140
Przemieszczanie się, w pozycji siedzącej 140
Przepisy budowlane 193
Przepisy dotyczące bezpieczeństwa pożarowego i bezpieczeństwa pracy 193
Przepisy dotyczące planowania 194
Przepisy dotyczące projektowania 194
Przepona 114
Przepona, funkcja 79
Przestrzeganie zwyczajów społecznych związanych z pełnioną przez kogoś rolą społeczną 160
Przestrzeń społeczna, utrzymywanie 160
Przesuwanie lub opuszczanie zgłosek 71
Przeszkody, pokonywanie przeszkód 131

Przeżuwanie pokarmu 81
Przybory do jedzenia, używanie przyborów do jedzenia 151
Przyciąganie obiektów 143
Przyczynowość, etiologia 13
Przygnębiony, uczucie 50
Przygotowanie do ponownego podjęcia pracy 165
Przyjaciele 187
Przyjazny, przyjacielski, ugodowy 50
Przyjaźnie, nawiązywanie 162
Przyjaźnie, nawiązywanie i ustanawianie 160
Przykłady przypadków 238-41
Przymus wypowiadania wulgarnych słów 101
Przypominanie, przywoływanie z pamięci 53, 54
Przysadka mózgowa 115
Przyspieszenie mowy 72
Przytarczyca 115
Przywódcy religijni 187
Publiczne usługi handlowe, spółdzielnie 200
Publiczne zasoby ekonomiczne, dysponowanie 167
Punkty asekuracyjne, niepełnosprawność 21

Radio 125, 199-200
Radość 55
Rady konsumentów 195
Radzenie sobie w sytuacjach kryzysowych 131
Radzenie sobie z codziennymi potrzebami 130
Radzenie sobie ze stresem 129, 131
Radzenie sobie ze stresem i innymi obciążeniami psychologicznymi 131
Rak piersi 240
Ramię 118
Rasa 7, 17
Rdzeń kręgowy 107
Rdzeń kręgowy, lędźwiowo-krzyżowy 108
Rdzeń kręgowy, ogon koński 108
Rdzeń kręgowy, piersiowy 107
Rdzeń kręgowy, szyjny 107
Rdzeń przedłużony 107
Reakcja nadwrażliwości 78
Reakcje dotyczące postawy ciała 100
Reakcje obronne 100
Reakcje przystosowawcze (adaptacyjne) ciała 100
Realizowanie planów 57
Reforma prawa a ICF 5-6
Regularne uczęszczanie do szkoły 164
Reguły matematyczne, stosowanie reguł matematycznych 127
Rekreacja i spędzanie wolnego czasu, korzystanie 168
Rekreacja i spędzanie wolnego czasu, organizacje 148, 168, 199
Relaks, relaksowanie się 168
Renty i emerytury 202, 251
Reorientacja zawodowa, usługi 205
Ręka, struktura (budowa) 119
Rękodzielnictwo, zaangażowanie w 169
Rękodzielnictwo, zajmowanie się 169
Rękodzieło lub hobby, zaangażowanie w 168-9
Robienie zakupów 154
Rodzeństwo 187
Rodzic, nawiązywanie relacji jako rodzic 162
Rodzice 162-4, 187
Rodzice przybrani (adopcyjni) 187
Rodzice zastępczy 187
Rodzina międzynarodowych klasyfikacji WHO 3-4
Rodzina systemów klasyfikacyjnych WHO 247
Rodzina, dalsza 163, 187
Rodzina, najbliższa 187
Rogówka 109
Rośliny 183
Rośliny we wnętrzu i na zewnątrz, dbanie o rośliny 157
Rower, naprawianie 157
Rower, prowadzenie 147
Rozdzielanie i mieszanie dźwięków 65
Rozedma płuc, samoistna 78
Rozkojarzenie myślenia 56-7
Rozmawianie, z jedną osobą 135
Rozmawianie, z wieloma ludźmi 136
Rozmowa 135-6
Rozmowa i stosowanie urządzeń i rozwiązań technicznych służących do porozumiewania się 135-7
Rozmowa, podtrzymywanie 135
Rozmowa, rozpoczynanie 135

Rozmowa, zakończenie 135
Rozpoznanie, diagnoza 3-4
Rozpoznawanie znaków alfabetu 125
Rozróżnianie dźwięków 55
Rozszerzenie tętnicy 75
Rozumienie samego siebie 58
Rozumienie słów 125
Rozwiązywanie pojedynczych lub wielorakich zadań 129
Rozwiązywanie problemów 58, 127
Rozwiązywanie prolemów złożonych 127
Rozwiązywanie prostych problemów 127
Rozwój 171
Rozwój intelektualny 49
Rówieśnicy 187, 190
Rówieśnicy, nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami 162
Równowaga elektrolitowa, bilans elektrolitowy 86
Równowaga hormonalna 87
Równowaga mineralna ustroju 86
Ruch dowolny, kontrola 100
Ruch dowolny, koordynacja 100
Ruch dystoniczny 101
Ruch mimowolny 100-1
Ruchome i stałe podjazdy 178, 179
Ruchomość 138-48
Ruchomość kości 95
Ruchomość kości nadgarstka 95
Ruchomość kości stępu 95
Ruchomość łopatki 95
Ruchomość miednicy 95
Ruchomość stawów, uogólniona 94
Ruchomość stawów, wielu 94
Ruchomość stawu 94
Ruchomość stawu, pojedynczego 94
Ruchy atetotyczne 101
Ruchy pląsawicze 101
Ryksza, używanie 147
Rysunki i fotografie, tworzenie 134
Rytm dobowy 52
Rytm oddechowy 78
Rytm serca 74
Rząd, władze lokalne, regionalne i narodowe 206
Rzucanie obiektów 143

Samochody 174
Samochód, naprawianie 157
Samochód, prowadzenie 147
Samolot, korzystanie jako pasażer 147
Samolot, pilotaż 147
Samowystarczalność ekonomiczna 167
Samozatrudnienie 166
Sapanie 80
Sądownictwo cywilne 198
Sądy, trybunały i inne placówki 198
Sąsiedzi 161, 187, 190, 224
Sąsiedzi, nawiązywanie kontaktów 162
Schroniska dla bezdomnych ludzi 195
Seksualna faza przygotowawcza 90
Seksualne zainteresowanie 90
Sekwencja złożonych ruchów 60
Semantyczne i symboliczne znaczenie, porządkowanie 59
Sen 52
Sen, faza szybkich ruchów oczu we śnie (REM) 52
Sen, ilość 52
Sen, jakość 52
Sen, podtrzymywanie 52
Sen, wystąpienie (początek) 52
Serce 113
Serce, komory 113
Serce, przedsionki 113
Siatkówka 109
Siedzenie 139
Sięganie po przedmiot 143
Silnikowy środek transportu, używanie prywatnego silnikowego środka transportu 147
Siła mięśni 96-7
Siła mięśni, mięśnie jednej kończyny 96
Siła mięśni, mięśnie jednej strony ciała 96, 226
Siła mięśni, mięśnie pojedyncze i grupy mięśni 96
Siła mięśni, mięśnie tułowia 97
Siła mięśni, mięśnie w dolnej połowie ciała 96
Siła mięśni, mięśnie wszystkich kończyn 96
Siła mięśni, wszystkie mięśnie ciała 97
Siostra, tworzenie wzajemnych związków z siostrą i jako siostra 163
Skakanie 145
Skandowanie 72-3
Skażenie ziemi, wody i powietrza 184
Skąpa i krótkotrwała miesiączka 91
Skąpomocz, oliguria 89

Skóra 70, 103, 122
Skóra i struktury przyległe 103-4
Skóra klatki piersiowej i pleców 122
Skóra kończyny dolnej 122
Skóra okolicy barku 122
Skóra okolicy głowy i szyi 122
Skóra okolicy miednicy 122
Skóra, ścieńczenie 103
Skóra, dbanie o 149
Skóra, funkcja gruczołowa 103
Skóra, funkcja naprawcza 103
Skóra, funkcja ochronna (zabezpieczająca) 103
Skóra, funkcja ochronna przed urazami 103
Skóra, jakość 103
Skóra, światłoczułość (wrażliwość na światło) 103
Skóra, twardnienie 103
Skromny, trzymający sie na uboczu 51
Skrupulatny 50
Skupianie uwagi 126
Skurcz (kurcz) mięśni 102
Skurcz oskrzeli 78
Skurcz żołądka 84
Skurcze brzucha 85
Skurcze mięśni, niezamierzone 101
Skutery 174
Słuchanie 125
Słuchowe różnicowanie tła 65
Służby przeciwpożarowe i nagłej pomocy 133, 193, 198
Smak, funkcja 67
Smak, wyczuwanie 67, 125
Smaki 56
Socjoekonomiczne kategorie 7
Soczewka gałki ocznej 109
Somatyzacja 57
Spastyczne (kurczowe) upośledzenie wymowy 71
Spastyczność mięśni 97
Spojówka, twardówka, naczyniówka 109
Spokój, uczucie 50
Sporty, uprawianie 169
Sposoby radzenia sobie z trudnościami 17
Spowolnienie mowy 72
Spowolnienie oddechu 78
Spożywanie (przyjmowanie) pokarmu, funkcje 81
Spożywanie odżywczych pokarmów 152
Spółdzielnie mieszkaniowe 195
Sprawność fizyczna, utrzymywanie sprawności fizycznej 152
Sprawowanie kontroli psychoruchowej 54
Sprzątanie części kuchennej i sprzętu kuchennego 155
Sprzątanie domu 155
Sprzątanie łazienek i toalet 155
Sprzątanie salonu (pokoju dziennego) 155
Sprzątanie stołów i podłóg 155
Sprzątanie umeblowania domowego 155
Sprzeciwiający się 50
Sprzęt biurowy 176
Sprzęty domowe, kupowanie 154
Ssanie 81
Stabilność psychiczna 50
Stabilność stawów, ogólnie 95
Stabilność stawów, wielu 95
Stabilność stawu 94
Stabilność stawu, jednego 95
Stałe nietrzymanie moczu 89
Stan amnezji, fuga 48
Stan chorobowy (jednostka chorobowa) 3-4, 7-8, 13, 16-7, 19, 212, 224
Stan chorobowy, etiologia 4, 13
Stan owładnięcia 48
Stan świadomości, zmieniony przez leki 48
Stan zdrowia 3-5, 7-8, 15-7, 20-2, 212, 220
Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych (1993) 6, 170
Standardy konstrukcyjne 193
Stanie 139
Stany wegetatywne 48
Statestezja 67
Status społeczny 214
Status społeczny lub prawny 160, 170, 214
Statystyka zdrowotna 5
Staw biodrowy 120
Staw kolanowy 120
Staw łokciowy 118
Staw nadgarstkowy 119
Staw skokowy, stawy stopy i palców 120
Staw, ruchomość 94
Stawy barku 118
Stawy i kości, funkcje 94-5
Stawy miednicy 119
Stawy okolicy głowy i szyi 118
Stawy ręki i palców 119
Stawy, zakres i łatwość ruchu 94

Staż podyplomowy 165
Stereotypia, stereotypowe powtarzanie czynności lub słów, długie utrzymywanie określonej pozycji ciała 101
Stereotypowa intonacja mowy 72
Stężenie ozonu 186
Stłuczenie, stłuczenia 103
Stolec wodnisty (rzadki) 83
Stoły, regulowane 176
Stosowanie się do porad medycznych i innych porad zdrowotnych 152
Stosunek do siebie i innych, rozeznawanie i ustalanie 48
Stosunek płciowy 90, 92
Stosunek płciowy, przykre doznania 92
Stosunki (relacje) między dzieckiem a rodzicem 162
Stosunki pracy, usługi 205
Stowarzyszenia i działalność organizacyjna 198
Stowarzyszenia i działalność organizacyjna, systemy i polityka 199
Stowarzyszenia i polityka organizacyjna 199
Stowarzyszenia nieoficjalne, udział w stowarzyszeniach 168
Stowarzyszenia oficjalne, udział w 168
Stowarzyszenia polityczne, zakładanie (tworzenie) 170
Stowarzyszenia prawników, lekarzy lub nauczycieli akademickich 168
Stowarzyszenia wyznaniowe 199
Stowarzyszenia zawodowe, działalność 205
Stowarzyszenia, religijne 199
Stowarzyszenia, zaangażowanie się w działalność 168
Strach 55
Stres 212
Stres, radzenie sobie z 129, 131
Struktura ciała 4, 7, 10-3, 17, 21-4, 105, 213, 219, 224, 227
Struktura ciała, standard 213
Struktura okolicy barku 118
Struktury gramatyczne, porządkowanie 59
Struktury mięśniowoszkieletowe związane z ruchem, dodatkowe 121
Struktury moczowopłciowe i rozrodcze 116-7
Struktury związane z ruchem 118-21
Strup, pokrywanie strupem 103
Studenci 161, 188
Styl charakteru 17
Styl życia 17
Subiektywny dobrostan i ICF 251
Sumaryczne pomiary zdrowia populacji 4
Sumienność 50
Sygnały społeczne we wzajemnych kontaktach 159
Symbole Bliss 134
Symbole naukowe 134
Symulatory słuchowe 175
Synagoga, chodzenie do 169
System ochrony zdrowia 203, 212
Systemy architektoniczne i budowlane 193
Systemy do transmisji dźwięku 175
Systemy dotyczące służb komunalnych 197
Systemy informatyczne 5
Systemy informatyczne w opiece zdrowotnej 5
Systemy komunalne 195
Systemy mieszkaniowe 195
Systemy notacji symbolicznej 134
Systemy opieki zdrowotnej 5-6
Systemy polityczne 206
Systemy pomocy społecznej 202
Systemy pracy i zatrudnienia 205
Systemy sterowania głosem 174, 176
Systemy sygnalizacyjne 175
Systemy telekomunikacyjne 196
Systemy transportowe 197
Systemy w zakresie ubezpieczeń społecznych 202
Systemy związane z edukacją i szkoleniem 204
Systemy związane z gospodarką 201
Systemy związane z mediami 200
Systemy związane z planowaniem otwartej przestrzeni 194
Sytuacje kryzysowe, radzenie sobie z 131
Szacunek i serdeczność we wzajemnych kontaktach, okazywanie 159
Szacunek, wskazówki etyczne posługiwania się ICF 244
Szczotkowanie (mycie) zębów 150
Szkicowanie 134
Szkolenie w trakcie pracy 165
Szkoła podstawowa 204

Szkoła średnia 204
Szlaki drogowe i oznakowanie dróg 180
Szlaki komunikacyjne 179-80
Szlaki przez tereny dzikiej przyrody 181
Szpik kostny 113
Szpitale 203-4
Sztuki piękne, zajmowanie się lub uczestniczenie 169
Szum w uszach, brzęczenie w uszach 66
Szybkie oddychanie 78
Szycie 156
Szyja, szyjka 116

Śledzące ruchy oka 64
Śledziona 113
Ślepota zmierzchowa 62-3, 225
Ślimak 110
Ślinienie się 81
Śluby, pogrzeby lub ceremonie inicjacji, udział w 168
Śmieci, pozbywanie się 156
Śnieg 183
Śpiączka 48
Śpiewanie 72-3, 185
Środki lokomocji poruszane za pomocą zwierząt 147
Środowisko (otoczenie) związane z systemem postaw 10, 16
Środowisko naturalne i zmiany w środowisku dokonane działalnością człowieka 182-6
Środowisko rzeczywiste 15, 229, 232
Środowisko społeczne 10
Środowisko społeczne, pochodzenie społeczne 17
Środowisko, jednolite (standardowe) 3, 11, 15, 47, 105, 123-4, 172, 214, 229-30, 232, 252
Środowisko, obecne 7, 11, 15, 19, 24, 123, 214, 229-230, 232, 238-9, 241, 252
Środowisko, rzeczywiste 15, 229, 232
Środowisko, społeczne 16, 20
Środowisko, standardowe lub ujednolicone 3, 11, 15, 47, 105, 123-4, 172, 214, 229-230, 232, 252
Śródmózgowie 107
Świadczenia inwalidzkie 202
Świadczenia rentowe 201-2
Świadczeniodawcy zapewniający opiekę zdrowotną 188
Świadomość 5, 48-9, 54, 58
Świadomość własnej tożsamości (swojej odrębności) 60
Świadomość, ciągłość 48
Świadomość, jakość 48
Świadomość, przytomność 48
Świadomość, stan 48
Świadomość, utrata 48
Światło 184
Światło słoneczne 184
Światło, intensywność 184
Światło, jakość 184
Światło, sztuczne źródło 184
Światłowstręt 63
Światowe Zgromadzenie Zdrowia 3, 25, 246, 249

Tablice informacyjne 175
Taksówka, korzystanie z 147
Tarczyca, gruczoł tarczowy 115
Tchawica 113
Teatr, chodzenie do 169
Techniki służące do porozumiewania się, stosowanie 136
Technologia komputerowa, zaadaptowana 176
Telefon 175, 196
Telefon, posługiwanie się 136
Telefoniczne służby przekazujące 196
Teletekst 196, 200
Telewizja 175, 199-200
Temperament 50
Temperature, ciepłota 183
Terapeuta mowy 188
Terapeuta zajęciowy 188
Terminy używane w ICF 3, 6-7, 10, 13, 21, 49, 171, 211, 216-7, 235
Tęczówka 109
Tętnice 113
Tętnice, funkcje tętnic 75
Tętnice, zwężenie tętnic 75
Tiki głosowe 101
Tiki nerwowe 101
Toaleta, używanie 150
Tolerancja ciepła 87
Tolerancja pożywienia 83
Tolerancja we wzajemnych kontaktach, okazywanie 159
Tolerancja zimna 87
Tornada 184

Towary i usługi 181
Tradycyjni przywódcy 206
Trans 48
Transmitowanie (nadawanie) myśli 57
Transport publiczny 197
Transport publiczny, korzystanie z 147
Transport, planowanie 197
Transport, pomoc społeczna 202
Transportowanie obiektów 141
Transportowanie pokarmu przez żołądek i jelita 83
Trąd 19
Trzęsienia ziemi 184
Trzon prącia 117
Trzustka 115
Tułów, struktura (budowa) 120
Turystyka i podróżowanie dla przyjemności 168
Tworzenie skali dźwięków 73

Ubezpieczenia społeczne 5-6, 201-2
Ubezpieczenie na wypadek choroby 5, 201
Ubieranie się 151
Ubieranie się, zgodnie z warunkami klimatycznymi 151
Ubóstwo 171, 233
Ubrania 151, 155-6, 174
Ubrania, kupowanie 154
Ubrania, wytwarzanie i naprawianie 156
Ubrania, zakładanie na siebie 151
Ubrania, zdejmowanie 151
Ucho 109
Ucho zewnętrzne 109
Ucho, błędnik 110
Ucho, błona bębenkowa 109
Ucho, kanały półkoliste 110
Ucho, kosteczki słuchowe 109
Ucho, środkowe 109
Ucho, trąbka słuchowa 109
Ucho, wewnętrzne 110
Ucho, wewnętrzne, funkcje 66
Uczenie sie, podstawowe 125-6
Uczenie się czytania 125
Uczenie się i stosowanie wiedzy 125-8
Uczenie się liczenia 126
Uczenie się pisania 125
Uczenie się w domu 164
Uczestniczenie 3, 6, 8, 10-1, 14-6, 18, 20, 123, 213, 229, 234, 237
Uczestniczenie, standard 213
Uczucia 55, 64
Uczucie bólu przy dotykaniu przedmiotów 68
Uczucie ciasnoty w klatce piersiowej 80
Uczucie ciśnienia za okiem 64
Uczucie kuli 84
Uczucie niezupełnego oddania moczu 90
Uczucie nudności 84
Uczucie obecności czegoś w oku 64
Uczucie obracania się, zataczania lub przechylania 66
Uczucie palenia w oku 64
Uczucie podrażnienia ucha 66
Uczucie wypadania uderzenia serca 80
Uczucie zawrotów głowy 66
Uczulenia (alergie) 78
Uderzenia serca, nieregularne 74
Udo 119
Udział (występowanie) w grze 169
Układ krążenia, funkcje 74-6
Układ krwiotwórczy i układ odpornościowy 76-8
Układ moczowy, struktura (budowa) 116
Układ nerwowy przywspółczulny 108
Układ nerwowy, struktura (budowa) 107-8
Układ nerwowy, współczulny 108
Układ oddechowy, funkcje 78-9
Układ oddechowy, struktura (budowa) 113
Układ odpornościowy, funkcje 77
Układ odpornościowy, struktura (budowa) 113
Układ rozrodczy, struktura (budowa) 116
Układ trawienny, funkcje 81-5
Układy ciała 4, 7, 10, 12
Układy krążenia i oddechowy, dodatkowe funkcje i doznania 79-80
Układy krążenia, immunologiczny i oddechowy, struktura 113-4
Układy krążenia, krwiotwórczy, immunologiczny i oddechowy, funkcje 74-80
Układy, system 192
Ulubione zwierzęta domowe 156-7, 188
Umeblowanie 129, 156, 174
Umeblowanie miejsca zamieszkania 153
Umeblowanie, wyposażenie miejsca zamieszkania w meble 153
Umiejętności podstawowe, nabywanie 126
Umiejętności złożone, nabywanie 126
Umiejętności, nabywanie 126

Umiejscowienie źródła błędu 65
Umieszczenie w zakładzie opieki społecznej 19
Unia Europejska 206
Unieruchomienie (fiksacja) oka 64
Unieruchomiona łopatka 95
Unieruchomiona miednica 95
Unieruchomione stawy 94
Unieruchomiony bark 94
Uniwersalna Deklaracja Praw Człowieka Narodów Zjednoczonych (1948) 170
Uniwersalność i ICF 7, 22, 248
Upośledzenia, związki pomiędzy upośledzeniami 227
Upośledzenie 3-4, 8, 10, 11-13, 15-6, 19, 22, 24, 47, 105, 213
Upośledzenie diadochokinezy 100
Upośledzenie smaku, hipogeuzja 67
Upośledzenie, identyfikowanie 226-7
Upośledzenie, stopniowanie wielkości 226
Upośledzenie, utrudnienie, ograniczenie 3, 211, 213, 242
Uprzejmość, zgodność 50
Uraz 8, 212
Uraz, rana, uszkodzenie 4, 8, 212
Uroczystości towarzyskie lub niereligijne obrzędy, branie udziału w 168
Urojenie 57
Urząd pocztowy 196
Urządzać, aranżować przestrzeń życiową (mieszkanie) za pomocą umeblowania, meblowanie przestrzeni życiowej (mieszkania) 153
Urządzenia do czynnościowej stymulacji 174
Urządzenia do kontrolowania środowiska domowego 174
Urządzenia do przemieszczania się 174
Urządzenia domowe, konserwowanie 157
Urządzenia dźwiękowe nagrywające i odbiorcze 175
Urządzenia elektrooptyczne 175
Urządzenia komputerowe i oprogramowanie 176
Urządzenia komputerowe lub oprogramowanie 176
Urządzenia optyczne i słuchowe 175
Urządzenia telekomunikacyjne, używanie 136
Urządzenia telewizyjne i wideo 175
Urządzenia wspomagające lub pomoc indywidualna 15, 17, 19, 24, 173-7, 203-4, 214, 232
Urządzenia wspomagające, konserwowanie 157
Urządzenia, gospodarstwo domowe, sprzęt gospodarstwa domowego 155-7, 174, 179
Urzędy regulacji telekomunikacji 196
Usługi 195
Usługi architektoniczne i budowlane 193
Usługi intensywnej opieki medycznej 203
Usługi komunalne 195
Usługi medyczne, wykorzystanie 13
Usługi mieszkaniowe 195
Usługi polityczne 206
Usługi prawne 198
Usługi rehabilitacji medycznej 203
Usługi rehabilitacyjne 5, 23, 203, 220, 246-7, 250
Usługi szkoleniowe 204
Usługi świadczone przez służby komunalne 197
Usługi telekomunikacyjne 196
Usługi transportowe 197
Usługi tworzenia napisów kodowanych 199
Usługi ubezpieczeniowe 200
Usługi w zakresie pomocy społecznej 202
Usługi w zakresie pracy i zatrudnienia 205
Usługi w zakresie ubezpieczeń społecznych 201
Usługi zaopatrywania w środki finansowe 201-2
Usługi związane z edukacją i szkoleniem 204
Usługi związane z ergonomią 205
Usługi związane z gospodarką 200
Usługi związane z mediami 199
Usługi związane z planowaniem otwartej przestrzeni 194
Usługi, kierowanie na staż szkoleniowy 205
Usługi, systemy i kierunki polityczne 206
Usługi, systemy i polityka 192-207
Usługi, systemy i polityka dotyczące architektury i budownictwa 193
Usługi, systemy i polityka dotyczące służb komunalnych 197
Usługi, systemy i polityka komunalna 195

Usługi, systemy i polityka mieszkaniowa 194
Usługi, systemy i polityka prawna 198
Usługi, systemy i polityka telekomunikacyjna 196
Usługi, systemy i polityka transportowa 196
Usługi, systemy i polityka w zakresie pomocy społecznej 202
Usługi, systemy i polityka w zakresie pracy i zatrudnienia 205
Usługi, systemy i polityka w zakresie ubezpieczeń społecznych 201
Usługi, systemy i polityka związane z edukacją i szkoleniem 204
Usługi, systemy i polityka związane z gospodarką 200
Usługi, systemy i polityka związane z planowaniem otwartej przestrzeni 194
Usługi, systemy i polityka związane z wytwarzaniem dóbr konsumpcyjnych 192
Usta 111
Ustawodawstwo i prawo 19, 195, 198, 202-4
Ustawodawstwo, przepisy i standardy 193-5, 197-206
Ustna część gardła 111
Usystematyzowanie 57
Uśmiechanie się 134
Uświadamianie (świadomość) swojego ciała 60
Utrata pamięci, wybiórcza 53
Utrudnienie połykania, dysfagia 81-2
Utrzymywanie kontaktów towarzyskich, udzielanie się towarzysko 169
Utrzymywanie równowagi wodnej 86
Uwaga zmieniająca się (niestała) 53
Uwaga, dzielenie 53
Uwaga, podtrzymywanie (utrzymywanie) 53
Uwaga, podzielanie 53
Uwaga, zainteresowanie 53
Użycie ręki i ramienia 143
Używanie urządzeń i technik służących do porozumiewania się 136

Waga, niedobór 84
Warga górna 111
Wargi 111
Wargi sromowe mniejsze 116
Wargi sromowe większe 116
Wartości 190, 214, 237
Warunki sanitarne i higieniczne otoczenia 196
Warunki wiejskie i miejskie 171, 233
Wąchanie 125
Wątroba 115
Wchłanianie substancji odżywczych 82, 83
Wciąganie 81, 134
Wersja gazety pisana brajlem 200
Węzły chłonne, funkcje 78
Węzły i naczynia limfatyczne 113
Wgląd w siebie 58
Wiadomości, pisanie 135
Wiarygodność 51
Wiatr 184
Wibracja, drganie 186
Widzenie gwiazd i błysków 63
Widzenie i funkcje pokrewne 62-4
Widzenie kolorowe 56, 62-3, 184
Widzenie tunelowe 62-3
Widzenie, pływające mroczki lub widzenie przez zasłonę 63
Wiedza, stosowanie wiedzy 126-8
Wiek, starzenie się 17, 212-4
Wielomocz, nadmierne wydzielanie moczu 89
Wielowodzie 92
Więzadła i powięzi barku 118
Więzadła i powięzi miednicy 119
Więzadła i powięzi okolicy głowy i szyi 118
Więzadła i powięzi podudzia (goleni) 120
Więzadła i powięzi przedramienia 119
Więzadła i powięzi ramienia 118
Więzadła i powięzi ręki 119
Więzadła i powięzi stawu skokowego i stopy 120
Więzadła i powięzi tułowia 121
Więzadła i powięzi uda 120
Wigor, werwa 51
Wilgotność 183, 186
Windy lub dźwigi, schody ruchome 178
Witalność, psychologiczne 50-4
Witaminy i inne uzupełnienia (suplementy) 173
Władze regionalne 206
Włosy i paznokcie, funkcje 104
Włosy, funkcje 103-4, 149

Włosy, struktura (budowa) 122
Włosy, wzrost 104
Woda i opał, zaopatrzenie 196
Woda, akweny 182
Woda, dostarczanie 154
Woda, zatrzymanie (zachowanie) 86
Wodonercze 89
Wojny 184
Wokalizacja, alternatywne sposoby 72
Wonie, zapachy 186
Wózek inwalidzki 174-5, 239
Wózek inwalidzki, poruszanie się z użyciem 146
Wózki inwalidzkie i wózki napędzane silnikiem, konserwowanie, utrzymywanie w dobrym stanie 157
Wrażenia czuciowe związane z okiem i przyległymi strukturami 64
Wrażenie rozdęcia żołądka 84
Wrażenie upadania 66
Wrażliwość na kontrast 63, 220
Wrażliwość na szkodliwy bodziec 68
Wrażliwość na światło 63, 225
Wrażliwość na temperaturę 67
Wrażliwość na ucisk 68
Wrażliwość na wibracje (czucie wibracji) 68
Wskazówki etyczne posługiwania się ICF 244-5
Wskaźnik masy ciała 84
Wsparcie i wzajemne powiązania 187-9
Wspinanie się 145
Współdziałanie obojga oczu 64
Współmieszkańcy, nawiązywanie stosunków 162
Wsysanie pożywienia 81
Wszczepy (implanty) ślimakowe 175
Wujkowie 163, 187
Wybieranie odpowiedniego ubrania 151
Wybór spośród możliwości, dokonywanie 128
Wybrane władze 206
Wychowanie 17
Wychowanie dzieci 162
Wyczesane włosy 150
Wyczuwanie różnych powierzchni i ich faktury 67
Wydalanie kału 83
Wydalanie, funkcje 89
Wydarzenia kulturalne, udział 169
Wydarzenia życiowe 17
Wydolność oddechowa 80
Wygoda, zapewnianie sobie wygody 152
Wykonanie, jako kwalifikator 123, 226, 229-32, 235, 237
Wykonanie, jako pojęcie 8, 11, 14-5, 17, 19, 22-4, 123-4, 216, 229-32, 235, 237
Wykonawcze funkcje, psychologiczne 57
Wykonywanie prac zleconych jako pisarz lub konsultant 166
Wykonywanie pracy jako artysta lub rzemieślnik 166
Wykresy, sprzątanie 134
Wykształcenie wyższe 164
Wyłączniki czasowe 174, 176
Wymawianie brzmienia słów 125
Wymiana dóbr i usług 166
Wymiana kapitału lub własności 167
Wymioty, wymiotowanie 81-2
Wymowa (artykulacja) fonemów 71
Wymowa 71
Wynajmowanie miejsca do zamieszkania 153
Wyniki zdrowotne 4-5
Wyniszczenie 84
Wyniszczenie, wychudzenie 84
Wyniszczenie, zanik tkanek z bezczynności, głodu 84
Wypuszczanie przedmiotów 142
Wyrażanie (znaczenia) za pomocą gestów 134
Wyrażanie (znaczenia) za pomocą jezyka ciała 134
Wyrażanie (znaczenia) za pomocą języka migowego 135
Wyrażanie (znaczenia) za pomocą rysunków i fotogtafii 134
Wyrażanie (znaczenia) za pomocą słów 134
Wyrażanie (znaczenia) za pomocą znaków i symboli 134
Wyrażanie zwyczajowych pozdrowień 135
Wyroby włókiennicze 174
Wyroby wspomagające (produkty) i technologia dla edukacji 175-6
Wysiłek, funkcje związane z tolerancją wysiłku 80
Wysiłkowe nietrzymanie moczu 89
Wysoka gorączka, hipertermia 87
Wyszukiwanie i wybieranie pracy 165

Wytrysk nasienia 90
Wytrysk nasienia, przedwczesny 90
Wytrzymałość fizyczna 80
Wytrzymałość grup mięśni 99
Wytrzymałość mięśnia 98-9
Wytrzymałość pojedynczych mięśni 98
Wytrzymałość wszystkich mięśni ciała 99
Wzajemne kontakty 160
Wzajemne kontakty międzyludzkie, ogólne 159-61
Wzajemne kontakty międzyludzkie, podstawowe 159
Wzajemne kontakty międzyludzkie, szczególne 161-3
Wzajemne kontakty oficjalne, tworzenie 161
Wzajemne kontakty z przyjaciółmi, nawiązywanie 162
Wzajemne kontakty z sąsiadami, nawiązywanie 162
Wzajemne kontakty ze współmieszkańcami, nawiązywanie 162
Wzajemne kontakty ze znajomymi, nawiązywanie 162
Wzajemne kontakty, kończenie 160
Wzajemne kontakty, kształtowanie 160
Wzajemne kontakty, okazywanie szacunku i serdeczności 159
Wzajemne kontakty, okazywanie tolerancji 159
Wzajemne kontakty, okazywanie uznania 159
Wzajemne kontakty, reagowanie na sygnały społeczne 159
Wzajemne kontakty, wchodzenie w kontakt fizyczny 159
Wzajemne związki intymne, utrzymywanie 163
Wzajemne związki małżeńskie, tworzenie i utrzymywanie 163
Wzajemne związki pomiędzy dalszą rodziną, tworzenie 163
Wzajemne związki pomiędzy rodzeństwem, utrzymywanie 163
Wzajemne związki rodzinne, tworzenie i utrzymywanie 162
Wzajemne związki seksualne, utrzymywanie 163
Wzajemne związki uczuciowe, tworzenie i utrzymywanie 163
Wzajemne związki, reagowanie na krytykę 159
Wzajmne kontakty i związki międzyludzkie 159-63
Wzajmne kontakty międzyludzkie, złożone 160
Wzajmne kontakty z rówieśnikami, nawiązywanie 162
Wzajmne związki intymne, tworzenie 163
Wzajmne związki uczuciowe, utrzymywanie 163
Wzburzenie 54
Wzdęcie z oddawaniem wiatrów 83-4
Wzdęty, uczucie wzdęcia 84
Wzmożone napięcie, hipertonia 97
Wzorce biegania 102
Wzorzec (wzór) chodu 102
Wzorzec zachowania (działania, funkcjonowania) 17
Wzrok, ostrość 62
Wzrokowe informacje rozpraszające 184

Zabawa lub rozrywka (oderwanie od codziennych trosk), zaangażowanie w zabawie 168
Zabawa, diałalność związana z rekreacją i spędzaniem wolnego czasu, branie udziału w 168
Zabawki edukacyjne 176
Zabawy dziecięce 169
Zaburzenia ruchu związane ze snem 101
Zaburzenia rytmu, arytmie 74
Zaburzenie 4, 8, 13, 212
Zachowywanie diety i sprawności fizycznej 152
Zadania i wymogi ogólne 129-132
Zadania w gospodarstwie domowym 154-6
Zadania związane z pracą, wykonywanie 165
Zadania, podejmowanie się wielorakich zadań 130
Zadania, podejmowanie się wielorakich zadań samodzielnie 130
Zadania, podejmowanie się wielorakich zadań w grupie 130
Zadania, realizowanie wielorakich zadań 130

Zadania, wykonywanie wielorakich zadań 130
Zadanie 7, 10-1, 14-5, 123, 216, 229, 239, 243
Zadanie, podejmowanie się pojedynczego zadania samodzielnie 129
Zadanie, podejmowanie się pojedynczego zadania w grupie 129
Zadanie, podejmowanie się prostego zadania 129
Zadanie, podejmowanie się złożonego zadania 129
Zadawanie pytań 135
Zagospodarowanie terenów wielkomiejskich, produkty i technologie 180
Zahamowanie, zahamowany 50
Zajęcia, organizowanie 129
Zakrzep z zatorami 75
Zamglenie świadomości 48
Zamiatanie 155
Zanik (atrofia) mięśni 19
Zapachy 56, 67
Zapalenie mięśnia sercowego 74
Zapalenie stawów, artretyzm 94
Zaparcie 83
Zarządzanie opieką zdrowotną 6
Zarządzanie zasobami ludzkimi 205
Zarzucanie wstecz (pokarmu), zwracanie 82
Zasady taksonomiczne 211
Zasady, zgodnie z zasadami 126
Zasiłki dla bezrobotnych 201-3
Zastawki serca, funkcje 74
Zastępczy decydenci 187
Zastosowania geriatryczne 220
Zastosowanie kwestionariuszy w ICF 221
Zastosowanie społeczne informacji z ICF 245
Zastosowanie w różnych kulturach a ICIDH 248
Zatrudnienie bez wynagrodzenia 166
Zatrudnienie za wynagrodzeniem 165
Zatrudnienie, czynienie postępów w pracy 165
Zatrudnienie, nadzorowanie innych pracowników 165-6
Zatrudnienie, odejście z pracy 165
Zatrudnienie, otrzymanie awansu i innych możliwości rozwoju kariery 165
Zatrudnienie, otrzymywanie propozycji pracy i akceptowanie zatrudnienia 165
Zatrudnienie, podleganie nadzorowi 165-6
Zatrudnienie, poszukiwanie 165
Zatrudnienie, poszukiwanie zatrudnienia i otrzymywanie pracy 165-6
Zatrudnienie, praca na umowę krótkoterminową 166
Zatrudnienie, prezentowanie wymaganych do zatrudnienia umiejętności 165
Zatrudnienie, produkty i technologie stosowane w pracy 176
Zatrudnienie, przychodzenie do pracy punktualnie zgodnie z wymogami 165-6
Zatrudnienie, uczestniczenie w programach przygotowania do zatrudnienia 165
Zatrudnienie, utrzymywanie zatrudnienia 165
Zatrudnienie, w częściowym wymiarze czasu 166
Zatrudnienie, w pełnym wymiarze 16-6, 241
Zatrudnienie, wypowiadanie zatrudnienia 165
Zatrudnienie, zdobywanie 165
Zatrzymanie wydzielania lub wypływu mleka 92
Zawroty głowy 66
Zbieranie warzyw i owoców 154
Zdalnie sterowane wejście i wyjście 174-6
Zdolność do współpracy 50
Zdolność jako kwalifikator 123, 226, 229, 231-2, 235, 237
Zdolność jednostki, dostosowana do środowiska 214
Zdolność, kwalifikator zdolności osoby nie korzystającej z pomocy innych 230
Zdrętwienie, ścierpnięcie 67-8
Zdrowie i stany związane z 3, 5, 7-8, 10, 16, 22, 212
Zdrowie populacji 4
Zdrowie psychiczne 220, 247, 250
Zdrowie psychiczne, zastosowania ICF 220
Zdrowie, determinanty (czynniki determinujące) 4
Zdrowie, składniki 4
Zdrowie, unikanie zagrożeń 152

Zdrowie, zajmowanie się swoim zdrowiem 152
Zeskórnienie spojówek, kseroftalmia 64
Zewnętrzne mięśnie oczne 109
Zębodoły114
Zęby 111
Zęby, dbanie o 149
Zgaga 84
Zgodnie z zasadami 126
Ziewanie 79
Zioła 173
Zjawiska wywołane działaniem człowieka 184
Złe wchłanianie pokarmu w żołądku 82
Złożone transakcje finansowe 167
Zmiana demograficzna 182
Zmiana kierunku myślenia 58
Zmiany społeczne 20
Zmiany związane z czasem (zależne od czasu) 185
Zmienianie i utrzymywanie (zachowywanie) pozycji ciała 138-41
Zmienność sezonowa 184
Zmywanie naczyń, garnków, dzbanków i sprzętu kuchennego 155
Zmywanie podłóg 155
Znajdowanie odpowiedzi na pytania lub sytuacje 127
Znajomości 187
Znajomości, tworzenie związków z 162
Znaki i symbole, tworzenie wyrażanie (znaczenia) za pomocą znaków i symboli 134
Znaki matematyczne, używanie 126
Znamię, stygmat, piętno 16, 19, 239
Znieczulenie 67
Znieczulica bolesna 68
Zniekształcenie obrazu 63
Zorganizowana forma religii, branie udziału w 169
Zrozpaczony 50
Zrównoważone reakcje 100
Zrównoważony 50
Zwężenie tętnicze 75
Zwężenie żylne 75
Związki zawodowe 205-6
Zwichnięcie (przemieszczenie) stawu 94
Zwichnięcie barku 94
Zwiedzanie 168
Zwieracz odbytu, niewydolność 83
Zwierzęta 183
Zwierzęta hodowlane 183
Zwierzęta oswojone 188
Zwierzęta wykorzystywane do indywidualnego poruszania się 188
Zwierzęta, dbanie o 157
Zwoje podstawy mózgu 107

Żal, odczuwanie 55
Żądza (gwałtowne pragnienie) 51
Żołądek 115
Żołądź prącia 117
Żona, pozostawanie w związku jako 163
Żółć, wytwarzanie 82
Żucie 81
Życie codzienne, produkty i technologia do użytku w życiu codziennym 174
Życie domowe 153-8
Życie duchowe, udział w 170
Życie polityczne i role obywatelskie, branie udziału w 170
Życie religijne i duchowe, udział 169
Życie społeczności lokalnej, działalność społeczna i obywatelska 168-70
Życie społeczności lokalnej, udział w 168
Żylaki 75
Żylny 75
Żyły 113
Żyły, funkcje 75
Żywność, dokonywanie zakupów 154
Żywność, pożywienie, pokarm 173
Żywność, przechowywanie świeżej żywności 156
Żywotność, siły żywotne, energia 51, 80